

CUPRINS

MEMORIU GENERAL	3
1. INTRODUCERE	3
1.1. DATE DE RECUNOAȘTERE A DOCUMENTAȚIEI	3
1.2. OBIECTUL PUG - TEMA DE PROIECTARE	3
1.3. SURSE DOCUMENTARE ȘI LEGISLATIVE	7
2. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII	10
2.1 EVOLUȚIE	10
2.2 ELEMENTE ALE CADRULUI NATURAL	16
2.3 RELAȚII ÎN TERITORIU	28
2.4 NIVEL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ	35
2.5. POPULAȚIA. ELEMENTE DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE	47
2.6. CIRCULAȚIA ȘI TRANSPORTURILE	76
2.7. INTRAVILAN EXISTENT. ZONE FUNCȚIONALE. BILANȚ TERITORIAL	81
2.8 ZONE CU RISCURI NATURALE	93
2.9. ECHIPARE EDILITARĂ	95
2.10. PROBLEME DE MEDIU	110
2.11. DISFUNCȚIONALITĂȚI (la nivelul teritoriului și localității)	123
2.12. NECESITĂȚI ȘI OPȚIUNI ALE POPULAȚIEI	141
3. PROPUNERI DE ORGANIZARE URBANISTICĂ	143
3.1. STUDII DE FUNDAMENTARE	143
3.2. EVOLUȚIE POSIBILĂ, PRIORITĂȚI	143
3.3. OPTIMIZAREA RELAȚIILOR ÎN TERITORIU	145
3.4. DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR	148
3.5 EVOLUȚIA POPULAȚIEI	156
3.6 ORGANIZAREA CIRCULAȚIEI	158
3.7 INTRAVILAN PROPUȘ. ZONIFICARE FUNCȚIONALĂ. BILANȚ TERITORIAL	166
3.8. MĂSURI ÎN ZONELE CU RISCURI NATURALE	178

3.9. DEZVOLTAREA ECHIPĂRII EDILITARE	181
3.10. PROTECȚIA MEDIULUI	188
3.11. REGLEMENTĂRI URBANISTICE	214
3.12. OBIECTIVE DE UTILITATE PUBLICĂ	224
4. CONCLUZII. MĂSURI ÎN CONTINUARE.....	224
4.1. DIRECȚII PRINCIPALE DE ACȚIUNE.....	225
4.2. PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE	226
4.3. PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE ÎN FUNCȚIE DE NECESITĂȚILE ȘI OPȚIUNILE POPULAȚIEI	228
4.4. DIAGNOSTIC PROSPECTIV AL COMUNEI LISA. ANALIZA S.W.O.T.	234
4.5. STRATEGIA DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ A COMUNEI LISA	240
4.6. PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTARE ȘI PROGRAMUL DE INVESTIȚII PUBLICE PROPUSE PRIN PLANUL URBANISTIC GENERAL AL COMUNEI LISA	247

MEMORIU GENERAL

1. INTRODUCERE

1.1. DATE DE RECUNOAȘTERE A DOCUMENTAȚIEI

Denumirea lucrării	Actualizare Plan Urbanistic General și Regulamentul Local COMUNA LISA, jud. BRAȘOV
Beneficiar	COMUNA LISA Str. Principală Nr.194, Sat Lisa Tel: 0268-246795, 0268-246825; fax 0268-246795 secretariat@primaria-lisa.ro www.primaria-lisa.ro
Proiectant	S.C.MEDA RESEARCH S.R.L Str. Carpați nr. 15, bl.F5, sc. A, spațiul nr. 3 Pitești, jud. Argeș Tel/fax : 0248-222222 medaresearch@yahoo.com
Proiect nr.	130/2021
Data elaborării	2021

1.2. OBIECTUL PUG - TEMA DE PROIECTARE

Transformările petrecute în structura urbană a comunei Lisa în perioada parcursă de la elaborarea precedentului Plan Urbanistic General, ca efect al schimbării premiselor ce stau la baza planificării urbanistice nu mai susțin valabilitatea acestuia și impun un demers de reactualizare.

Planul Urbanistic General al comunei Lisa, ca documentație tehnică de urbanism cu caracter de reglementare, are ca obiectiv general direcționarea și coordonarea amenajării teritoriului, precum și dezvoltarea componentelor sale urbane pe termen scurt și mediu.

Folosind ca metodă de lucru analiza interdisciplinară și multicriterială a situației existente, Planul Urbanistic General scoate în evidență disfuncționalitățile și prioritățile de intervenție în teritoriu și propune orientarea politicilor de amenajare a teritoriului în condițiile respectării dreptului de proprietate, a promovării interesului public și dezvoltării durabile a comunei Lisa.

Elaborarea Planului Urbanistic General al comunei Lisa reprezintă strategia, cadrul de dezvoltare în perspectivă a unității administrativ - teritoriale și corelarea cu strategiile elaborate în cadrul planificărilor spațiale ale Regiunii de Dezvoltare Centru și ale județului Brașov.

Planurile urbanistice generale (P.U.G.) au caracter de reglementare și reprezintă principalul instrument de planificare operațională, constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare. Fiecare unitate administrativ-teritorială are obligația să își întocmească și să își aprobe Planul urbanistic general, care se actualizează periodic la cel mult 10 ani.

Planul urbanistic general (P.U.G.) se elaborează în scopul:

- Stabilirii direcțiilor, priorităților și reglementărilor de amenajare și dezvoltare urbanistică a comunei și de dezvoltare a unității administrativ-teritoriale - Lisa;
- Utilizării raționale și echilibrate a terenurilor necesare funcțiunilor urbanistice;
- Precizării zonelor cu riscuri naturale și a măsurilor de intervenție;
- Îmbunătățirii condițiilor de viață prin eliminarea disfuncționalităților, asigurării accesului la infrastructură, servicii publice și locuințe convenabile pentru toți locuitorii;
- Dezvoltării armonioase cu respectarea specificității geografice și culturale;
- Utilizării raționale a solului și echipărilor de infrastructură;
- Păstrării și îmbunătățirii echilibrului ecologic;
- Asigurării suportului regulamentar pentru eliberarea certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construcție;
- Fundamentării realizării unor investiții de utilitate publică;
- Corelării intereselor colective cu cele individuale în ocuparea spațiului.

Obiective:

- să asigure continuitatea fizică, funcțională și spirituală a cadrului construit din teritoriul administrativ al comunei Lisa;
- să delimiteze zona centrală a comunei Lisa, pe limite cadastrale;
- să delimiteze zonele de protecție ale monumentelor istorice și siturilor arheologice din cadrul teritoriului administrativ;
- să stabilească modalitățile admise de construire și utilizare a terenurilor, inclusiv date privind: regimul de construire, parcelare și dispunerea față de aliniament și limitele laterale, înălțimea maximă admisibilă a construcțiilor și valorile maxime ale indicilor POT și CUT;
- să propună un Regulament de urbanism aferent viitorului PUG.

Solicitări ale temei – program

Principalele solicitări ale temei – program, elaborată de către beneficiarul lucrării, sau care au rezultat din discuțiile preliminare care au avut loc între autoritatea locală și proiectantul P.U.G., au scos în evidență următoarele probleme generale:

- necesitatea revizuirii limitei de intravilan;
- propuneri privind posibile direcții de dezvoltare în perioada 2023-2033, tendințe posibile de dezvoltare economică la nivelul comunei;
- propuneri privind posibilitățile de dezvoltare a potențialului economic și a turismului în zonă;
- propuneri privind traficul auto în comună, parcuri, circulația pietonală, drumuri agricole;
- propuneri privind extinderea rețelelor de echipare edilitară precum și colectarea deșeurilor;
- propuneri privind problemele de mediu (surse de poluare și zone afectate, degradări ale terenurilor, păstrarea și refacerea echilibrului natural, conservarea și punerea în valoare a peisajului);
- delimitarea zonelor protejate și a zonelor cu risc natural (alunecări de teren, zone inundabile);
- propuneri privind amenajarea cursurilor de apă (pârâuri, ogășe);
- propuneri privind spațiile verzi;
- propuneri privind [nfiintare/reabilitare zone comerciale, piața agroalimentară și târg de animale;
- delimitarea și zonificarea intravilanului pe zone cu caracter morfologic omogen și reanalizare POT, CUT pe zone urbanistice;
- îmbunătățirea relației de ansamblu natură-construcții (integrarea în peisaj a construcțiilor), având în vedere posibilitățile de dezvoltare a tuturor fenomenelor de turism la nivel local.

Prezenta documentație se întocmește în conformitate cu LEGEA 350/2001 modificată și republicată, privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul și are ca obiect Actualizarea Planului Urbanistic General al comunei Lisa, comună amplasată în partea de sud-vest a județului Brașov, la 15 km est de orașul Victoria, 20 km sud-vest de Municipiul Făgăraș și aproximativ 100 km vest de Municipiul Brașov, respectiv 71 km est de municipiul Sibiu.

Teritoriul administrativ are o dezvoltare pe axa N-S, face parte din Țara Făgărașului și se află în raza de polarizare a orașului Victoria și a municipiului Făgăraș.

Figura 1 Teritoriul administrativ al comunei Lisa, și încadrarea UAT în teritoriul județului Brașov

Conform Avizului de începere a lucrărilor nr. 149/2022 (PV de recepție nr. 5153/2022) emis de OCPI teritoriul administrativ al comunei Lisa are o suprafață de 8905,0307 ha, iar intravilanul existent are o suprafață de 296,49ha .

Pentru actualizarea PUG și RLU Consiliul Județean Brașov a emis Certificatul de urbanism nr. 483/28.11.2017 și Certificatul de urbanism nr. 7/08.07.2021

Conform Recensământului populației 2021 comuna Lisa are o populație de 1800 persoane, în creștere față de Recensământul din 2011 când număra 1744 persoane.

Numele localităților componente: Lisa – reședință de comună, Breaza și Pojorta.

Activități economice principale: agricultura cu principalele ramuri – producția vegetală (cultivarea cartofului, cerealelor, plantelor furajere) și creșterea animalelor, iar industria este reprezentată de exploatarea și prelucrarea lemnului și unități de mică industrie. La nivelul comunei există de asemenea și activități comerciale și unități de prestări servicii

Obiective turistice:

- **satul de vacanță Plaiul Lisei (PUZ Apa Râului)**, situat în partea de sud a localității Lisa, la cca 2,3 - 4 km, pe valea râului Apa Râului, cu acces de pe DC 75A, drumul forestier De 1705 (amplasat paralel cu valea și a drumului de exploatare De 1705/3 care leaga zona de Stațiunea Climaterică Sâmbăta și Mănăstirea Sâmbăta.

- **satul de vacanță Breaza (PUZ Luncile Brezei)** situat la cca 2 km sud de satul Breaza, pe drumul forestier ce se desfășoară pe Valea Brescioara.

- zona turistică Lisa - Breaza

- **cabana Urlea** situată la altitudinea de 1533 m, în partea de sud a teritoriului, pe traseul turistic Pojorta-cabana Urlea – Plaiul Foi (Zărnești) în apropiere de Pârâul Curmăturii.

- instalațiile tehnice acționate de forța hidrolică a pârâului Lisa:

- Muzeul „La Vâltori” (1850) – Complexul de prelucrare a straielor Greavu Viorel
- Moara pentru obtinerea făinei - Greavu Vasile
- Cazan pentru distilat rachiu - Paler Gheorghe

- lacul Urlea

- **ruinele cetății lui Negru Vodă**, amplasată pe Colții Brezei, un deal împădurit la cca 3 km sud de satul Breaza

- muzeul de etnografie Breaza**Prevederi ale Strategiei de dezvoltare a localității, inițiate și aprobate de consiliul local (2023-2033)**

Dezvoltarea locală a comunei Lisa presupune implementarea unui set de măsuri și acțiuni specifice în sectoarele prioritare care să conducă la îmbunătățirea potențialului economic și social al comunei.

Acest obiectiv poate fi atins prin măsuri integrate ce presupun investiții în :

- reabilitarea infrastructurii rutiere, a căilor de comunicație locală, de acces spre zonele agricole și spre cele cu potențial turistic, precum și de siguranța a traficului;
- reabilitarea și dezvoltarea utilităților publice;
- reabilitarea ecologică a zonelor publice cu valoare turistică;
- dezvoltarea infrastructurii de afaceri;
- implementarea de proiecte care să răspundă nevoii de locuri de muncă.

PRINCIPALELE NECESITĂȚI IDENTIFICATE**Dezvoltarea comunei Lisa în viziunea administrației locale****Dezvoltarea infrastructurii rurale**

- Asigurarea alimentării cu apă potabilă de bună calitate a tuturor localităților comunei;
- Asigurarea accesului la canalizare și epurare a apei uzate menajere în toate localitățile comunei;
- Asigurarea accesului rutier facil spre obiectivele/zonile turistice din zonă, precum și reabilitarea/modernizarea infrastructurii rutiere în toate localitățile comunei;
- Introducerea de centrale termice cu combustibil gazos în toate instituțiile publice;
- Îmbunătățirea rețelei de telefonie prin introducerea fibrei optice în zonele de dezvoltare a intravilanului pentru toate satele aparținătoare;
- Instalarea unei rețele de puncte de internet în zonele de interes public și zonele turistice din comuna;
- Reamenajarea centrului civic al comunei.

Dezvoltarea infrastructurii social-culturale

- Reabilitarea muzeelor tradiționale din comuna
- Reabilitarea piețe agroalimentare din Lisa;
- Înființarea unui centru comercial de tip supermarket în Lisa
- Reabilitarea caminelor culturale din Lisa și Pojorta și construirea unui camin cultural în Breaza
- Înființarea unui centru de zi

Dezvoltarea activităților economice alternative

- Dezvoltarea economiei rurale prin înființarea grupurilor de producători, exploatații agricole și microferme zootehnice, precum și a serviciilor de management a fermelor;
- Continuarea încurajării dezvoltării activităților turistice în zonă, prin crearea infrastructurii necesare dezvoltării tuturor tipurilor de turism: turism montan, turism religios, turism de aventură, turism de week-end, turism de afaceri, agroturism, turism ecologic, pescuit sportiv, turism cultural;
- Identificarea și intabularea terenurilor din domeniul public în vederea dezvoltării activităților turistice și economice;
- Dezvoltarea activităților rurale legate de agricultură, silvicultură și piscicultura.
- Dezvoltarea activităților de producere a energiei electrice din surse alternative (parcuri fotovoltaice, mhc-uri etc)

Dezvoltarea infrastructurii de mediu

- Elaborarea și implementarea lucrărilor de decolmatari, lucrări de artă, desecare și combatere a fenomenului de eroziune a solului din zona râurilor;
- Reconstrucția zonelor degradate;
- Creșterea nivelului de conștientizare a populației asupra problemelor de mediu;
- Eficientizarea și îmbunătățirea sistemului de colectare selectivă a apelor uzate menajere și a deșeurilor;
- Protejarea ariilor naturale protejate de pe teritoriul administrativ al comunei;
- Dezvoltarea activităților de producere a energiei electrice din surse alternative (parcuri fotovoltaice, mhc-uri etc)

Termenul de valabilitate a unui PUG aprobat **este de până la 10 ani**, dacă pe parcurs nu apar elemente importante de dezvoltare ce necesită actualizare.

Lucrarea se va constitui într-un instrument operațional la îndemâna Consiliului Local și al Primăriei Comunei Lisa, care constituie baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare pe toată perioada de valabilitate a acestuia.

1.3. SURSE DOCUMENTARE ȘI LEGISLATIVE**LISTA STUDIILOR ȘI PROIECTELOR ELABORATE ANTERIOR PUG**

- Plan Urbanistic General al Comunei Lisa – Actualizare - proiect nr. 34020/1998;
- Planul de management integrat al ROSCI0122 Munții Făgăraș și ROSPA0098 Piemontul Făgăraș;
- Planul de Amenajare al Teritoriului jud. Brașov secțiunile I – V;
- Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru 2014-2020;
- Strategia de dezvoltare Regiunea Centru 2014-2020;
- Strategia de Dezvoltare Brașov -Turism 2013-2020-2030;
- Turism & Dezvoltare Durabilă – Strategia de dezvoltare a turismului în județul Brașov în perioada 2014-2020;
- Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale a Județului Brașov pentru perioada 2019-2023;
- Strategia Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov 2016-2020;
- Strategia de Dezvoltare a Județului Brașov orizonturi 2010-2020-2030;

- Strategia de dezvoltare a Comunei Lisa pe termen scurt, mediu și lung 2007-2013
- PUZ Sat de vacanță Luncile Brezei;
- PUZ Sat de vacanță Apa Râului;
- PUZ Construire casa de vacanță sat Breaza, extravilan Lisa;
- PUZ construire unitate de procesare și depozitare cătină DE 368, extravilan Lisa
- PUZ Construire cabane turistice comuna Lisa.
- PUZ construire fermă de vaci de carne DE 119/12/14, extravilan comuna Lisa

Datele statistice utilizate la elaborarea PUG provin de la Direcția Județeană de Statistică Brașov.

Suportul topografic pentru elaborarea P.U.G. a fost obținut de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliara Brașov; Aviz de începere a lucrărilor **nr. 149/2022 (PV de recepție nr. 5153/2022)**

Pe parcursul elaborării, propunerile din P.U.G. Lisa sunt corelate cu prevederile și studiile făcute anterior.

Se au în vedere proiectele de infrastructură elaborate sau în curs de elaborare, precum și cele implementate deja, privind echipările de infrastructură: drumuri, alimentare cu apă, canalizare, alimentare cu energie electrică, alimentare cu gaze naturale, telefonizare.

Alte studii și lucrări care au stat la baza întocmirii PUG:

- Lista monumentelor și siturilor arheologice de la Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național a Județului Brașov;
- Studiul geotehnic elaborat de SC GEOSOIL SOLUTIONS SRL;
- Studiul istoric Comuna Lisa, 2022;
- Studiul arheologic Comuna Lisa, 2022, elaborator Muzeul de istorie Brașov
- Studiul de inundabilitate, 2021, elaborator SC AQUQSOFI SRL
- Planuri parcelare din zona comunei Lisa, sursa Primăria Comunei Lisa;
- Trapeze cadastrale comuna Lisa, sursa Primăria Comunei Lisa;
- Alte date cu caracter analitic cu privire la evoluția localității au fost obținute la fața locului prin investigații pe teren și comparate cu cele furnizate de Direcția de Statistică a județului Brașov;
- Pe parcursul elaborării Planului Urbanistic General s-au purtat discuții și s-au făcut consultări cu reprezentanți din cadrul Primăriei Lisa.

1.4. CADRUL LEGAL

Legi ce reglementează activitatea de amenajare a teritoriului și urbanismului

- **Legea nr. 350/2001** – Legea privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu modificările și completările ulterioare;
- **HG nr. 525/1996** – pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- **Ordin nr. 13N/1999** al ministrului lucrărilor publice și amenajării teritoriului - „Ghid privind metodologia de elaborare și conținutul cadru al PUG”, indicativ GM-038-1999;
- **Ordin nr. 176/N/2000** al ministrului lucrărilor publice și amenajării teritoriului - „Ghid privind metodologia de elaborare și conținutul cadru al PUZ”, indicativ GM-010-2000;
- **Ordin nr. 21/N/2000** al ministrului lucrărilor publice și amenajării teritoriului - „Ghid privind elaborarea și aprobarea regulamentelor locale de urbanism”;
- **Legea nr. 50/1991** - privind autorizarea executării lucrărilor de construcții actualizată;
- **Legea nr. 5/2000** privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a - Zone protejate;
- **Legea nr. 575/2001** privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V-a - Zone de risc natural;

- **Legea nr. 190/2009** – Lege pentru aprobarea OUG nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a VIII-a - Zone cu resurse turistice;
 - **Legea nr. 157/1997** – Lege privind ratificarea Convenției pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 03.10.1985;
 - **Legea nr. 451/2002** pentru ratificarea Convenției europene a peisajului, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000;
 - **Ordinul nr. 34/N/M 30/3422/4221** din 1995 al MLPAT, MI, MAPN, SRI, pentru aprobarea „Precizărilor privind avizarea documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului, precum și a documentațiilor tehnice pentru autorizarea construcțiilor”.
 - **Codul Civil** al României, republicat și pus în aplicare în baza Legii 71/2011;
 - **Codul Silvic** al României, adoptat prin Legea 46/2008, cu modificările și completările ulterioare;
 - **Ordinul MDR nr. 2701/2010** – Ordin pentru aprobarea metodologiei de informare și consultare a publicului cu privire la elaborarea sau revizuirea planurilor de amenajare a teritoriului și de urbanism;
 - **Ordinul nr. 649/2001** privind aprobarea Normativului pentru adaptarea clădirilor civile și spațiul urban aferent la exigențele persoanelor cu handicap, indicativ NP 051/2000;
 - **Legea nr.422/2001** republicată 2006, privind protejarea monumentelor istorice;
 - **HG nr. 31/1996** privind metodologia de avizare a documentațiilor de urbanism privind zone și stațiuni turistice și a documentațiilor tehnice privind construcțiile;
 - **Legea nr. 41/1995** pentru aprobarea OG nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului cultural național;
 - **Ordinul nr. 2381/2010** privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice dispărute;
- Legislație conexă domeniului de amenajare a teritoriului și urbanismului:**
- **Legea nr. 10/1995** privind calitatea în construcții, cu modificările și completările ulterioare;
 - **Legea nr. 107/1996** a apelor, cu modificările și completările ulterioare;
 - **Legea nr. 33/1994** privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, republicată în 2011;
 - **ORDONANTA nr. 43-1997** privind regimul juridic al drumurilor, cu modificările și completările ulterioare; .
 - **Legea nr. 213/1998** privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, cu modificările și completările ulterioare;
 - **HG nr. 663/2013**, privind modul de elaborare și conținutul hărților de risc natural la alunecări de teren și inundații;
 - **HG nr. 382/2003** privind exigențele minime de conținut ale documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism pentru zonele cu riscuri naturale;
 - **HG nr. 447/2003** pentru aprobarea normelor metodologice privind modul de elaborare și conținutul hărților de risc natural la alunecări de teren și inundații;
 - **HG nr. 930/2005** pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară și hidrogeologică;
 - **Ordinul** Ministerului Sănătății nr. **119/2014** pentru aprobarea Normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației;
 - **Ordinul** Ministerului Transporturilor nr. **45/1998** pentru aprobarea Normelor tehnice privind proiectarea, construirea și modernizarea drumurilor;
 - **Ordinul** Ministerului Transporturilor nr. **47/1998** pentru aprobarea Normelor tehnice privind amplasarea lucrărilor edilitare, a stâlpilor pentru instalații și a pomilor în localitățile urbane și rurale;
 - **Ordinul** Ministerului Transporturilor nr. **50/1998** pentru aprobarea Normelor tehnice privind proiectarea și realizarea străzilor în localitățile rurale;
 - **Legea nr. 18/1991** Legea fondului funciar – republicată 1998;
 - **Legea nr.7/1996** Legea cadastrului și a publicității imobiliare, cu modificările și completările ulterioare;
 - **Legea nr. 138/2004-** Legea de îmbunătățiri funciare – Actualizată;

- **Legea nr. 54/1998** - privind circulația juridică a terenurilor;
- **Legea nr. 114/1996** - lege privind locuințele – Actualizată.

2. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII

2.1 EVOLUȚIE

Prezentare generală Comuna Lisa

2.1.1 Date privind evoluția în timp a unității teritorial-administrative ce face obiectul PUG

Istoric - Prima atestare documentară 9 iulie 1527

Reconstituirea istoricului Țării Făgărașului din epocile anterioare primelor relatări scrise este posibilă în funcție de rezultatele cercetărilor arheologice, lingvistice și toponimice.

Prima menționare a satului Lisa, pe o diplomă boiernală, datează din 9 iulie 1527, unde este menționat boierul Radu de Lisza. Alte nume boierești menționate sunt Dochia, Rusul, Popa, Nistor, Gravul, Șerban, Paler și alții. În 1765, satul a fost militarizat în întregime și a făcut parte din Compania a IX -a a Regimentului I de Graniță, potrivit primaria-lisa.ro.

În comună, credincioșii s-au împărțit, încă din 1700, în două grupuri: cel mai mare de ortodocși și o parte mai mică de greco-catolici. Biserica ortodoxă este mai mare și a fost ridicată în 1890, iar cea greco-catolică în 1892.

Lisa a avut școală încă din anul 1756, iar în preajma Revoluției de la 1848, orele se țineau în fostul sediu al companie grănicerești.

La sfârșitul sec. al XIX-lea școala a devenit comunală, apoi, din 1921 școală de sat. Lisenii, la fel ca brezenii și pojarțenii au suferit mult de pe urma comuniștilor pentru că aici s-a format nucleul rezistenței anticomuniste din Munții Făgărașului, motiv pentru care mulți au plătit cu ani grei de închisoare, potrivit sursei citate.

2.1.2 CARACTERISTICI SEMNIFICATIVE ALE TERITORIULUI ȘI LOCALITĂȚILOR

Stema comunei Lisa

Potrivit anexei nr. 2 din HG nr. 510/2018 privind aprobarea stemei comunei Lisa, județul Brașov, stema comunei Lisa se compune dintr-un scut triunghiular cu marginile rotunjite, tăiat și despăcat în partea superioară. În partea superioară, în partea dreapta, în câmp de argint, se afla un brad verde. În partea superioară, în partea stângă, în câmp albastru, se afla o plantă de cartof de argint cu trei flori de aur și trei cartofi tot de aur. În vârful scutului se află o floare de colț de argint cu stamine de aur, plasată în câmp zidit roșu. Scutul este timbrat de o coroană murală de argint cu un turn crenelat.

Semnificațiile elementelor însumate:

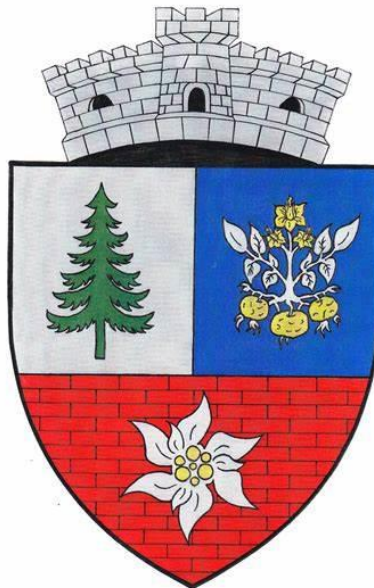
Bradul reprezintă bogăția silvică a zonei.

Planta de cartof reprezintă activitatea specifică zonei - cultivarea cartofului.

Floarea-de-colț semnifică flora zonei.

Zidul face referire la zidurile Cetății Negru Vodă din comună.

Coroana murală cu un turn crenelat semnifică faptul că localitatea are rangul de comună.

Localizare în cadrul județului Brașov

Teritoriul administrativ al comunei Lisa se situează în partea de vest a județului Brașov, face parte din Țara Făgărașului și se află în raza de polarizare a municipiului Făgăraș și a orașului Victoria.

Satul reședință de comună (satul Lisa) este amplasat la 17 km de orașul Victoria, comuna fiind situată la 23 km vest de Municipiul Făgăraș și aproximativ 90 km vest de Municipiul Brașov, respectiv 72 km față de municipiul Sibiu.

Teritoriul administrativ are o dezvoltare pe axa N – S și este străbătut de următoarele căi de comunicație rutieră:

- DJ 104A DN 1 (Perșani) - Șinca Veche -Șercăița - Bucium - Mărgineni -Sebeș - Recea - Gura Văii -Lisa - Sâmbăta de Sus – Drăguș- Viștea de Sus - Victoria
- DJ 103F Voila (DN 1) - Voivodeni -Pojorta - Breaza
- DC 75 Ludișor - Pojorta - Lisa,
- DC 75A (fost DJ102D Lisa (DJ 104A)- Complex turistic Plaiul Lisei)
- DC 75B (fost DJ 102C Breaza (DJ 103F) - Mânăstirea Breaza).

Comuna nu are acces feroviar, iar pe teritoriul acesteia nu sunt rețele de cale ferată.

Vecinătățile din teritoriu

Teritoriul administrativ al comunei Lisa se învecinează cu:

- comuna Voila la nord;
- comuna Sâmbăta de Sus, la vest;
- comuna Recea, la est;
- Jud. Argeș la sud.

Coordonatele geografice ale comunei sunt 45°47'34" latitudine nordică și 24°40'16" longitudine estică.

Suprafața teritoriului administrativ conform avizului de începere a lucrărilor nr. 149/2022 (PV de recepție nr. 5153/2022) emis de OCPI, teritoriul administrativ al comunei Lisa are o suprafață de 8905,0307 ha, iar intravilanul existent are o suprafață de 296,49 ha .

Comuna reprezintă 1,667% din suprafața județului, numărându-se printre comunele medii din punct de vedere al suprafeței teritoriului.

Populația totală stabilă (conform datelor statistice 2021) este de 1800 locuitori, în creștere față de Recensământul din 2011, când număra 1744 locuitori. Densitatea locuitorilor în teritoriu este de 16,5 locuitori/kmp, încadrând comuna în categoria celor cu densitate mică (media pe țară fiind de 80 locuitori/kmp, respectiv media pe județ este de 50 locuitori/kmp.) Mișcarea totală a populației este pozitivă și tinde să mențină același trend.

Rețeaua de localități

Din punct de vedere administrativ, comuna Lisa este compusă din următoarele sate:

- Lisa – reședință de comună,
- Breaza
- Pojorta.

Comuna Lisa este legată prin căi rutiere astfel:

- pe DJ104A, de localitatea Sâmbăta de Sus (5 km), Sâmbăta de Jos (13 km), Făgăraș (23 km), Brașov (90 km), Sibiu (72 km), Victoria (17 km);

Accesul în satele comunei Lisa se face astfel :

- satul Lisa: DJ 104A, DC 75 și DC 75A;

- satul Pojorta: DJ 104A, DJ 103F și DC 75

- satul Breaza: DJ 104A, DJ 103F și DC 75B

Relații și tendințe de dezvoltare ale comunei

Pentru a putea elabora o prognoză cu privire la potențialul de dezvoltare al comunei Lisa a fost necesară identificarea activităților și tendințelor care caracterizează evoluția actuală a comunei precum și a relațiilor funcționale majore, a eventualelor riscuri.

În general a crescut numărul construcțiilor, iar ponderea investițiilor a avut ca obiect construirea de locuințe și dezvoltări agro-industriale.

Unul dintre efectele negative pe termen mediu și lung al acestor dezvoltări îl reprezintă greutatea pentru autoritatea publică locală de a asigura o dezvoltare urbanistică echilibrată, durabilă pentru toți locuitorii comunei.

Facilitățile turistice din zonă nu oferă posibilitatea valorificării potențialului comunei.

Cetatea Negru Voda are o utilizare neadecvată, ca și satele de vacanță Lisa și Breaza și tabăra școlară de la Breaza. Acțiunile de reabilitare/restaurare și semnalizare sunt inexistente.

Instalațiile tehnice acționate de forța hidrolică a pârâului Lisa sunt insuficient valorificate, cu excepția muzeului „La Vâltori”.

Bariere în dezvoltarea comunei

Analiza structurii urbane a localității a evidențiat influența majoră a infrastructurii existente, cu zonele de protecție și siguranță aferente.

Bariere naturale

Amplasarea comunei în vecinătatea siturilor Natura 2000, precum și rețeaua hidrografică a zonei creează o serie de limitări de loc de neglijat.

Pârâul Breaza se constituie într-o barieră naturală în dezvoltarea spre vest a satelor Breaza și Pojorta

Bariere funcționale

Traversarea intravilanului satului Lisa de DJ 104A și a intravilanului satelor Breaza și Pojorta de DJ 103F, cu zonele de protecție și siguranță aferente.

Traversarea unei părți din extravilanul satului Pojorta cu rețelele Transgaz, precum și traseele de medie tensiune, cu zonele de protecție și siguranță aferente, reprezintă obstacole în dezvoltarea comunei.

2.1.3. Evoluția localităților

a. **Satul Lisa** este situat pe DJ104A și de-a lungul râului cu același nume, Lisa.

Prima menționare a satului Lisa, pe o diplomă boierală, datează din 9 iulie 1527, unde este menționat boierul Radude Lisza. Alte nume boierești menționate sunt Dochia, Rusul, Popa, Nistor, Gravul, Șerban, Paler și alții. În 1765, satul a fost militarizat în întregime și a făcut parte din Compania a IX -a a Regimentului I de Graniță, potrivit primaria-lisa.ro.

În comună, credincioșii s-au împărțit, încă din 1700, în două grupuri: cel mai mare de ortodocși și o parte mai mică de greco-catolici. Biserica ortodoxă este mai mare și a fost ridicată în 1890, iar cea greco-catolică în 1892.

Lisa a avut școală încă din anul 1765, iar în preajma Revoluției de la 1848, orele se țineau în fostul sediu al companie grănicerești.

La sfârșitul sec. al XIX-lea școala a devenit comunală, apoi, din 1921 școală de sat. Lisenii, la fel ca brezenii și pojarțenii au suferit mult de pe urma comuniștilor pentru că aici s-a format nucleul rezistenței anticomuniste din Munții Făgărașului, motiv pentru care mulți au plătit cu ani grei de închisoare, potrivit sursei citate.

În 1866 veteranii Bătăliei de la Lissa au fost împroprietăriți aici cu loturi de pământ[necesită citare]. Localitatea Lisa exista cu acest nume, Lisa, în anul 1733, când episcopul unit al Blajului, Inocențiu Micu-Klein, a organizat un recensământ (o conscripțiune). În anul 1733, în Lisa erau recensate 220 de familii (120 de familii de religie greco-catolică și 100 de familii de religie ortodoxă), cu alte cuvinte, în total, circa 1100 de persoane. Funcționau în Lisa anului 1733 două biserici: una unită și alta ortodoxă. Aflăm, din aceeași conscripțiune, numele preoților din Lisa: Bucur, Savul și Nicula (uniți) și Iuon, Iuon 2, Mihai și Văsi (ortodocși).[3]

În 1765, satul a fost militarizat în întregime și a făcut parte din Compania a IX-a de graniță a Regimentului I de Graniță de la Orlat până în 1851 când Regimentul a fost desființat.

Un fapt demn de reținut este acela că numele unor familii actuale din Lisa se găsesc în primele conșcripții și că numele de locuri sub care sunt cunoscute unele hotare ale Lisei se regăsesc în urbariu din 1758, cum sunt: pe kolniku; pe karare kampului; Czarina, In Suta, etc, nume care se păstrează și în zilele noastre.

b. Satul Pojorta este „situat pe malul drept al râului Breaza, la poalele muntilor Făgăraș. La recensământul populației din 24 aprilie 1927, în Pojorta au fost recensate 385 de persoane, dintre care 197 de bărbați și 188 de femei, toți fiind români. Dintre aceștia, 60 erau ortodocși, iar ceilalți 325 erau greco-catolici.

c. Satul Breaza, așezat pe malul drept al râului Breaza,

Pe o înălțime învecinată se află ruinele unei cetăți. Aceasta a atras atenția prin speculații legate de "descălecarea" Țării Românești. Arheologia nu permite legarea sitului de un scenariu oricum ipotetic. Inventarul arheologic cuprinde un pinten din scolul al IX-lea (nu neapărat legat de fortificația mult mai târzie), un vârf de săgeata datat (controversat) din secolul al XIV-lea și ceramică de secol XV. Planimetria cetății sugerează împărțirea ei între două ramuri ale aceleiași familii nobiliare fiecare cu donjonul ei. Ruinele capelei sugerează un stăpân catolic. Cercetările arheologice indică abandonul cetății, nu distrugerea. Cu totul particulare sunt soluțiile arhitecturale foarte performante și care nu au fost imitate în zonă.[3]

În anul 1733, când episcopul greco-catolic Inocențiu Micu-Klein a dispus organizarea unui recensământ (unei conșcripțiuni) în Ardeal, la Breaza au fost recensate 40 de familii. Considerând că o familie era compusă, în medie din 5 persoane, rezultă că în Breaza anului 1733, locuiau circa 200 de persoane. Din același registru al conșcripțiunii, aflăm că în Breaza erau trei preoți, toți trei ortodocși ("non uniti"), și anume: Popa Bukur (Bucur), Popa Mihaj (Mihai) și Popa Iuon (Ion). În Breaza exista o biserică ortodoxă. Numele preoților, ca și denumirea localității, erau redactate cu ortografie maghiară, întrucât rezultatele conșcripțiunii urmau să fie prezentate unei comisii formate din neromâni, în majoritate unguri.[4]

În 1765, satul a fost parțial militarizat și a făcut parte din Compania a IX-a de graniță a Regimentului I de Graniță de la Orlat până în 1851, când a fost desființat.

2.1.4. Date sintetice generale

- atestare documentară	- 9 iulie 1527
- suprafață administrativă	- 8905,0307 ha
- suprafață intravilan existent	- 296,49 ha
- populația (recensământ 2021)	- 1800 locuitori
- populația (recensământ 2011)	- 1744 locuitori
- populația (recensământ 2002)	- 1751 locuitori
- populația (recensământ 1992)	- 2009 locuitori
- localități aparținătoare	- 3

2.2 ELEMENTE ALE CADRULUI NATURAL

2.2.1. Caracteristicile reliefului

Relieful comunei Lisa trebuie văzut în contextul reliefului județului Brașov reprezentat de zona muntoasă, podiș, depresiuni și zona subcarpatică.

Relieful județului Brașov este unul accidentat și crește în altitudine de la nord la sud.

Cele mai importante zone de relief sunt:

- Zona muntoasă – reprezentată de Munții Făgărașului, Munții Piatra Craiului, Culoarul Bran-Rucar, Masivul Leaota, Munții Bucegi, Munții Țara Barsei, Munții Codlei, Munții Perșani, Culoarul Comana;
- Depresiuni: Depresiunea Brașovului, Depresiunea Făgărașului;
- Podișul Târnavelor: se află în partea de NV a județului Brașov având un relief caracterizat prin dealuri înalte cu o înălțime medie de 600-800m;
- Subcarpații Transilvaniei: se situează în extremitatea nordică a județului având aspectul unor dealuri înalte cu o înălțime medie de 600-700m.

Altitudinea minimă: 400 m (în lunca Oltului, Ucea), iar altitudinea maximă: 2527 m (Vârful Viștea Mare).

Teritoriul administrativ al comunei Lisa se întinde în partea sudică a Depresiunii Făgăraș, numită și Țara Oltului și până la crestele masivului Făgăraș, ocupând sub forma unei fâșii o parte din Depresiunea Făgărașului.

Depresiunea Făgărașului și Podișul Hârtibaciului din punct de vedere morfostructural au aceeași origine făcând parte din Bazinul Transilvaniei.

Masivul Făgăraș se prezintă ca un ansamblu cristalin. Ca urmare a agenților externi (îngheț, dezgheț, eroziune, etc.) la poalele muntelui s-au format puternice conuri de dejecție ce se întrepătrund luând aspectul unei zone piemontane. Zona montană instalată la bordura sudică a Bazinului Transilvaniei, respectiv Depresiunea Făgărașului se prezintă ca un perete abrupt fragmentat de o rețea de ape.

Zona depresionară se găsește la bordura nordică a munților și se prezintă ca un amfiteatru ce se dispune între zona montană și cea de podiș.

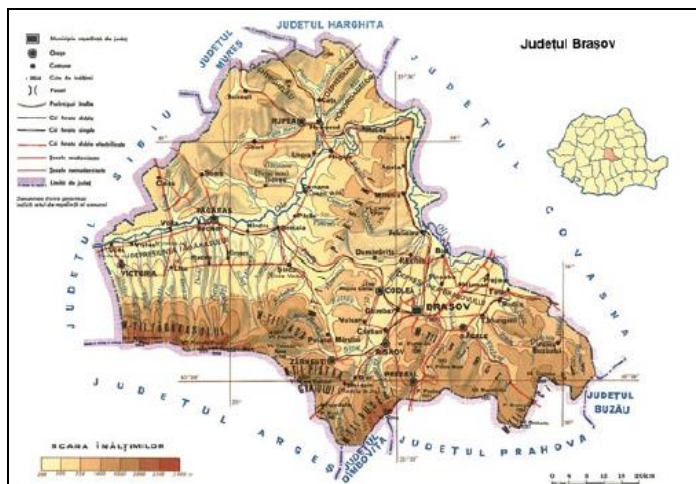
Relieful de podiș se prezintă ca o serie de culmi ce se succed unele după altele, care coboară ușor de la sud spre nord cu pante mici.

În cadrul acestei depresiuni în zona studiată distingem următoarele trepte:

a) Zona măgurilor subfăgărașene

Între vatra depresiunii și masa montană se interpune o zonă de tranziție reprezentată prin măguri subfăgărașene cu o valoare altimetrică de 600-700 m constituite din formațiuni burdigaliene de moloasă argililor-nisipoasă cu conglomerate, în care sistemele hidrografice făgărașene sunt adâncite destul de puternic.

b) Câmpia aluvionară (piemontană) – treapta mijlocie a depresiunii, constituită din câmpiile înalte care înregistrează scăderi de pante morfologice de la 600 m la 450 m.

Vegetația

Teritoriul comunei Lisa se situează în zona forestieră, subzona stejarului pedunculat și gorunului în depresiune și podiș și subzona fagului și a rășinoaselor în zona montană.

Arealul pe care se întinde teritoriul comunei asigură condiții pentru toate zonele de vegetație, începând cu vegetația alpină și trecând succesiv prin zona rășinoaselor, a fagului, a stejarului și terminând cu vegetația specifică luncilor (sălcii, plop, arini).

Vegetația ierboasă în zona alpină și subalpină alături de speciile lemnoase specifice (molid, ienupăr, jneapăn) se întâlnesc asociații de ierburi.

În zona montană sunt întinse păduri de fag, brad, mesteacăn, paltin, iar în pășunile și fânețele situate în această zonă se întâlnesc asociații de ierburi.

În zona depresionară, pe conurile de dejecție, pe terasa piemontană și pe terasa propriu – zisă se întâlnește vegetația ierboasă.

2.2.2 Rețeaua hidrografică

Comuna Lisa face parte din bazinul hidrografic de ordin superior al Oltului, care străbate județul Brașov pe o distanță de aproximativ 210 km, de la confluența cu Râul Negru până la confluența cu parâul Ucea.

Teritoriul administrativ al comunei este brăzdat de o serie de pâraie care izvorăsc din partea nordică a Munților Făgăraș și se varsă în albia Oltului. Rețeaua de ape din zonă face parte din cea mai densă rețea hidrografică din țară (1,3-1,4 km/kmp)

Rețeaua hidrografică este formată în principal de afluenții de stânga ai râului Olt, respectiv pâraiele Lisa Breaza (Valea Pojorta sau Valea Mare), Seaca și Iezulețul. Această rețea se caracterizează prin debite relativ constante, ape limpezi și în general repezi. La topirea zăpezilor sau după ploi torențiale se înregistrează viituri puternice care însă nu produc pagube deoarece albiile sunt relativ adâncite.

Cel mai important afluent de stânga al Oltului de pe suprafața administrativă a comunei este p. Breaza, care străbate localitățile Pojorta și Breaza pe direcția sud-nord.

Corpurile de apă de suprafață de pe teritoriul comunei Lisa

Denumire corp de apă	Cod cadastral
BREAZA	08.01.96
Brescioara	08.01.96.01
Pojorta	necadastrat
Lisa	08.01.97.01
Seaca	08.01.97.01.01
Iezulețul	necadastrat

Numărul mare al izvoarelor din zona de munte completează hidrografia comunei despre care se spune că este foarte densă.

Urmare a glaciațiunii cuaternare, pe teritoriul comunei se găsește **lacul Urlea**, lac glaciar situat pe versantul nordic al Făgărașului la altitudinea de 2194 m. Are o suprafață de cca 2 ha, adâncimea maxima de 4,4 m, latimea de 128 m si lungimea 222 m. Deasupra lui se ridică vârfuri de peste 2400 m, vârful La Fundul Bândeii și Iezerul, a căror grohotișuri ajung până pe mal.

Corp de apă subterană: Depresiunea Fagaras ROOT07

Nivelul hidrostatic al pânzei de apă freatică, în cadrul zonei depresionare prezintă variații mari în ceea ce privește adâncimea la care se găsește apă.

Lucrari hidrotehnice existente:

- **Baraj și captare pârâul Breaza (Valea Brescioara)** – alimentari cu apă pentru populație, industrie și complexe zootehnice, proprietar SC Viromet SA Victoria
- **Baraj și captare pârâul Pojorta** – alimentari cu apă pentru populație, industrie și complexe zootehnice, proprietar SC Viromet SA Victoria
- **Baraj și captare pârâul Lisa** – alimentari cu apă pentru populație, industris și complexe zootehnice, proprietar SC Viromet SA Victoria
- **Resurse de apă potabilă**
Alimentarea cu apă pentru populație, industrie și complexe zootehnice pe teritoriul administrativ al comunei

Sector de curs Denumirea unitatii Localitatea	Nr. ord. cadastr	Cursul de apa	Asig.de calcul	Debit instalat (mc/sec)	Debite caracteristice la recirculare max. (mc/sec)		
					Captat minim necesar	Restituit	Consumat
Sectorul II Arpaș – Făgăraș							

SC Viromet SA Victoria	3089	Pojorta	95		0,021	0,017	0,004
		Breaza	95		0,100	-	-
		Lisa	95		0,105	-	-

De asemenea, în satul Lisa, la cca 800 m sud de intravilanul localității există o captare de izvor din care s-a alimentat în trecut o parte a satului Lisa - zona Domneaca.

- **Statie hidrometrica:** Breaza, cod cadastral 08.01.096, coordonate STEREO 70: X=491004.24, Y=464331.93
- **Sistem de desecare Breaza – Sâmbăta,** Suprafata deservită: 2545 ha, anul PIF 12.01.1987, lungime canale desecare aferente: 79,700 m

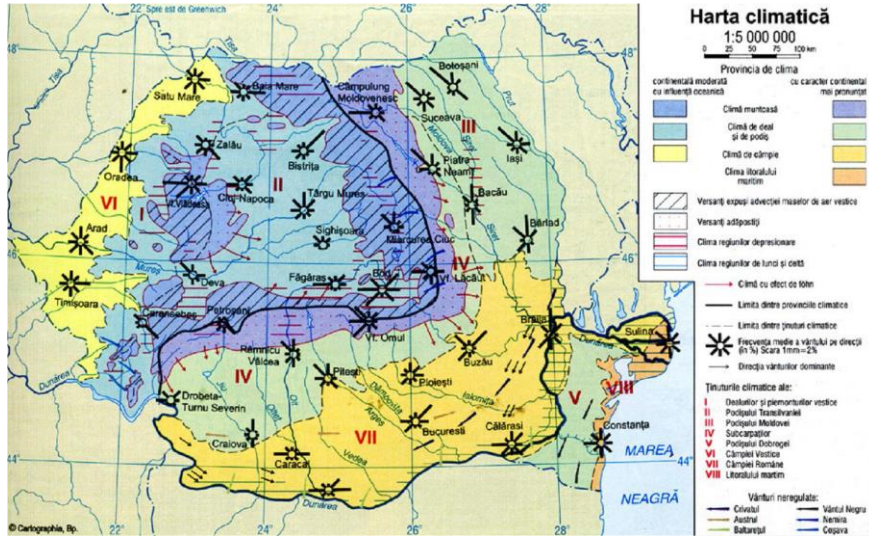
Curs de apa /toate cursurile de apă de pe raza localității (permanente sau nepermanente), formațiuni torențiale	Surse de risc la inundații: avarii și accidente la construcții hidrotehnice (diguri, baraje), exces de umiditate	Amplasament stație hidrometri că locală	Obiective aflate în zone de risc la inundații și accidente la construcții hidrotehnice	Lucrări hidrotehnice de apărare existente - caracteristici/cursul de apă pe care sunt amplasate. Caracteristici tehnic	Asigurările de calcul și de verificare ale construcțiilor hidrotehnice existente, cu debitele aferente (proiectate)
Breaza Pojorta	Breaza 08.01.096 Brescioara 08.01.096.01 Seaca, lezulețul - necadastrate, cu specific torențial	SH Breaza Sloiuri, pod gheata > 50 % 777,785 mdMN	1. Intravilan loc. Breaza (inclusiv zona din amonte de loc și pr. Seaca) Intravilan: - 25 gosp -0,6 km drumuri interioare - 15 ha Amonte loc: -2 prize apa "Viromet" Victoria - 10,0 km Df 2. Pr. Breaza intre localitatile Breaza si Pojorta	1. L.sector=1,2 km -neamenajat L.sector=12,0 km - neamenajat 2. L.sector=5,0 km - neamenajat 3. L.sector=1,2 km - neamenajat	Q10%=42,2 mc/s Q5%=64,4 mc/s

			(inclusiv pr.lezulețul) -Dj.104.A- 0,3 km si pod -65 ha 3. Intravilan loc.Pojorta - 0,8 km Dc.75 si pod -20 gosp			
Lisa	Lisa 08.01.097.01 Seaca - necadastrat		4. Intravilan loc.Lisa (inclusiv zona din amonte localitate și pr.Seaca) Intravilan: - 40 gosp -pod Dj.104.A -45 ha -1,5 km strazi Amonte localitate: 12 km Df	4.Intravilan L.sector=2,0 km – neamenajat Extravilan L.sector= 14km - neamenajat	Q10%=46,3 mc/s Q5%=65,8 mc/s	

2.2.3 Clima

Potrivit datelor stațiunii meteorologice din Făgăraș (cea mai apropiată de comuna Lisa) clima comunei se încadrează într-un climat continental cu veri răcoroase și ierni reci, cu precipitații abundente. Lanțul Carpatic împiedică atât deplasarea maselor boreale de aer rece care întârzie în regiune, cât și accesul liber al maselor calde din sud.

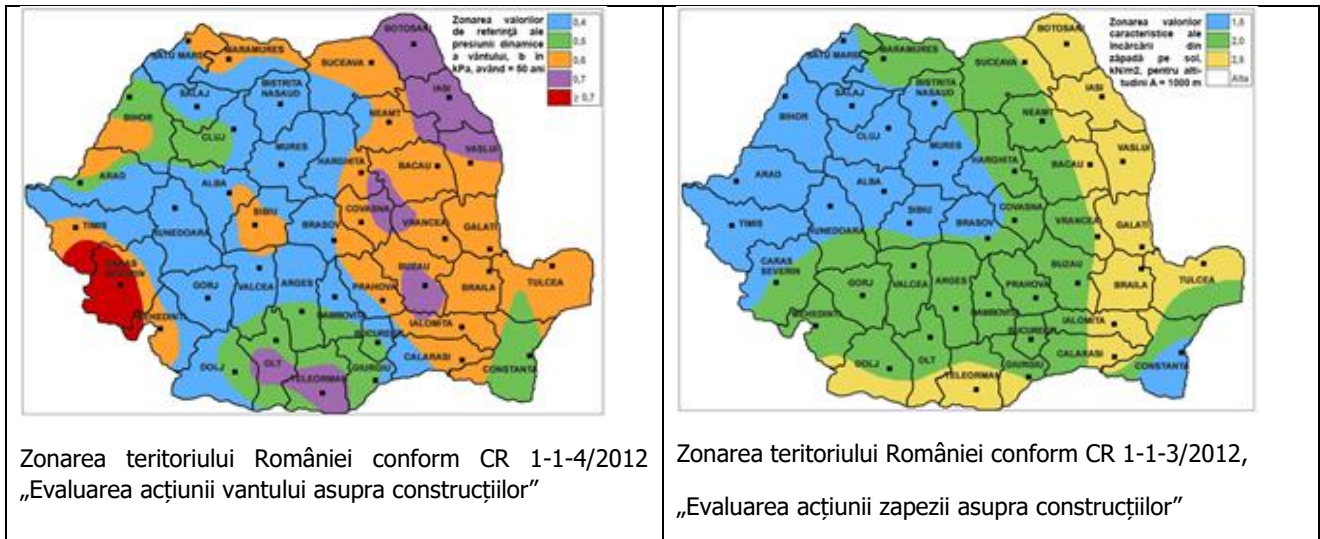
Temperatura medie anuală este de 8,2°C în depresiune, având valori ceva mai ridicate (8,8°C) în podiș și mai scăzute în zona alpină a munților Făgăraș. În zona depresionară sunt mai frecvente gerurile și înghețurile nocturne care încep din octombrie și țin până târziu în mai.

Precipitațiile medii anuale însumează 700 mm în zona depresionară, fiind ceva mai reduse în podiș și mai abundente în zona montană unde depășesc chiar 1000 mm pe an.

Stratul de zăpadă căzut în timpul iernii este în medie de 50 – 70 cm asigurând o bună protecție a culturilor de toamnă împotriva temperaturilor scăzute.

În regiune predomină vânturile umede din vest și nord, care aduc precipitații. Caracteristic este vântul mare cu aspect de feon.

2.2.4 Caracteristici geotehnice

Cadrul natural

Perimetrul studiat la lucrarea PUG comuna Lisa cuprinde o mare complexitate morfologică și morfogenetică.

De la sud spre nord distingem patru trepte majore de relief, care relevă în bună parte și o anumită individualizare a celorlalți componenți fizico – geografici.

1. Treapta munților, înalți – munții Făgăraș cu altitudini mai mari de 1700 m;

2. Treapta munților scunzi între 800 – 1700 m;
3. Treapta depresionară – Depresiunea Făgăraș situată între 450 – 700 m altitudine;
4. Treapta dealurilor de podiș-podișul Târnavelor (pod Hârtibaciului) cu altitudini cuprinse între 450-650 m.

Condiții de fundare

1. Treapta munților înalți

În zona montană se pot amplasa construcții pe culmi și versanți cu înclinare slabă și moderată, fundarea făcându-se pe șisturi cristaline, încastrând construcția în roca de bază cel puțin 30 cm.

Presiunea convențională de calcul va fi $P_{conv.} = 700 - 1000 \text{ Kpa}$ pentru încărcări de calcul din gruparea fundamentală.

Se va evita amplasarea construcțiilor pe versanți a căror pantă concordă cu direcția planurilor de șistuoșitate.

Se va evita de asemenea amplasarea construcțiilor la baza viroagelor ce brăzdează versanții.

De asemenea nu este indicat a se amplasa construcții sub versanți cu pante foarte înclinate deoarece fenomenele de îngheț – dezgheț, cutremurele etc. conduc în zona montană la prăbușiri de roci de proporții variate.

2. Treapta munților scunzi

În această zonă se pot amplasa construcții de orice tip. Fundarea se va face pe straturi de nisip argilos, nisip prăfos etc. începând cu adâncimea minimă $D_f = 1,20 \text{ m}$ luându-se în considerare presiunea convențională de calcul $p_{conv.} = 280 \text{ Kpa}$.

Precizăm că stratul deluvial – proluvial are grosimi mari (10 m).

Construcțiile pot fi prevăzute cu subsol. Împotriva apelor de infiltrație se vor prevedea drumuri pe laturile din amonte ale construcțiilor.

3. Treapta depresionară – Făgăraș

Această treaptă se poate împărți în trei zone fiecare cu condiții specifice de fundare.

- a) Zona măgurilor subfagărașene;
- b) Câmpia aluvionară;

a) *Zona măgurilor subfagărașene* – este o zonă de tranziție alcătuită din formațiuni burdigaliene – helvețiene de molasă argilo – nisipoasă iar în bază din conglomerate, gresii, marne.

Pe versanți cuvertura deluvială are grosimi mari iar la baza lor apar depozite coluviale (nisipuri argiloase, argile).

În această zonă se pot amplasa construcții cu subsol. Fundarea se va face începând cu adâncimea minimă $D_f = 1,10 \text{ m}$ stratele de nisipuri argiloase, argile etc luându-se în considerare presiunea convențională de calcul $p_{conv.} = 240 \text{ Kpa}$ pentru încărcări de calcul din gruparea fundamentală.

b) *Câmpia aluvionară*

În constituția litologică a acestei trepte intră în general depozite cuaternare, cu grosimi mari de pietriș cu nisip.

Fundarea se va face în general în stratul de pietriș cu nisip începând de la adâncimea minimă $D_f = 1,10$ m luându-se în considerare presiunea convențională de calcul $p_{conv.} = 480$ Kpa.

În funcție de adâncimea apei subterane se pot executa subsoluri fără a se lua măsuri speciale de hidroizolație.

Studiul solurilor

Condițiile bioclimatice ale depresiunii Făgărașului sunt specifice celor mai tipice regiuni cu soluri podzolice, argilo – iluviale din țara noastră.

Diversitatea condițiilor pedo-genetice (vârsta reliefului, natura și grosimea depozitelor de suprafață, adâncimea nivelului hidrostatic al apei freactice) a determinat formarea de soluri foarte variate ca tip genetic sau grad de evoluție.

Din aceste motive, pe teritoriul comunei Lisa se întâlnesc numeroase unități de sol și anume:

- podzoluri superficiale, acide, cu o textură heterogenă cu un bogat conținut grosier provenind din dezagregarea rocii mamă. Aceste soluri ocupă aproape în întregime zona de munte;
 - soluri gleice și humicogleice, pe cca. 30% pe suprafața teritoriului comunei sunt cu exces de umiditate și cu drenaj defectuos
 - soluri aluviale, coluviale și aluvioproluriale, aflate pe văile cursurilor de apă

Pe terenurile în pantă sunt soluri degradate sub forma de roci la zi în ravene și rape și soluri brune și brune gălbui podzolite uneori și alte ori cu eroziune de adâncime. Cele mai bune soluri pentru agricultură sunt în zone de teren arabil situat între satele Lisa, Breaza și Pojorta.

În general solurile întâlnite au o fertilitate bună, cele mai fertile sunt solurile aluviale, aluvo – coluviale și aluvo – proluviale din lunci și văi precum și o parte din solurile brune și brune – gălbui de pădure de pe terase și terasele piemontane.

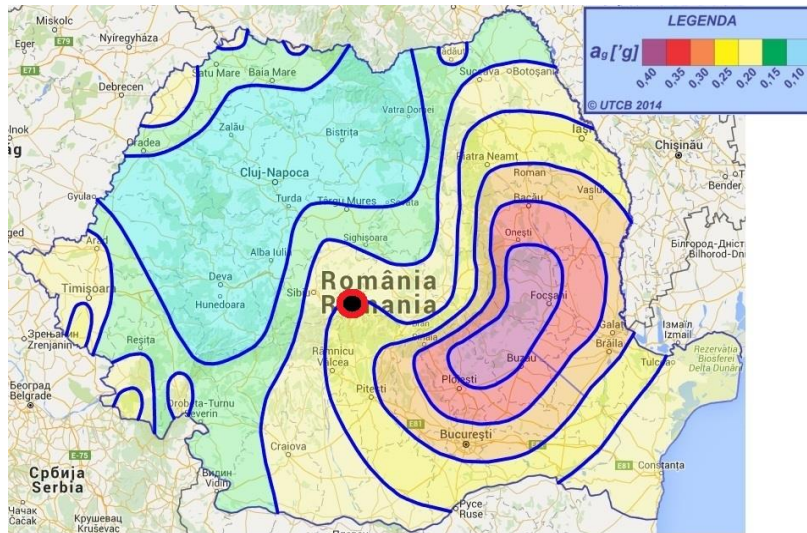

figura nr. 4 – accelerația gravitațională (P100/2013)

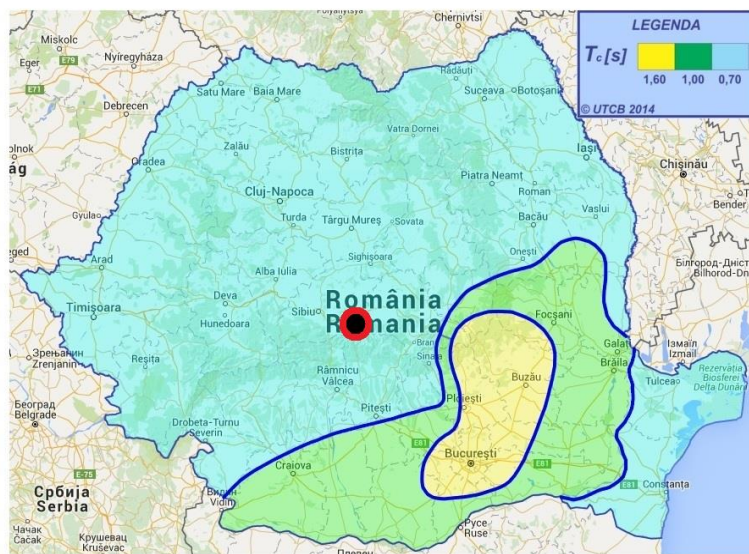

figura nr. 5 – perioada de colț (P100/2013)

Adâncimea de îngheț de care se va ține seama la proiectarea lucrărilor de fundații este conform STAS 6054/77 "Teren de fundare. Adâncimi maxime de îngheț. Zona teritoriului României" zona studiată are adâncimea de îngheț de 110-120 cm.

Resurse ale solului și subsolului

Singurele resurse naturale posibil a fi utilizate sunt materialele de construcție din categoria balast (piatră de construcție) și cantități de argilă refractară.

2.2.4 Riscuri naturale

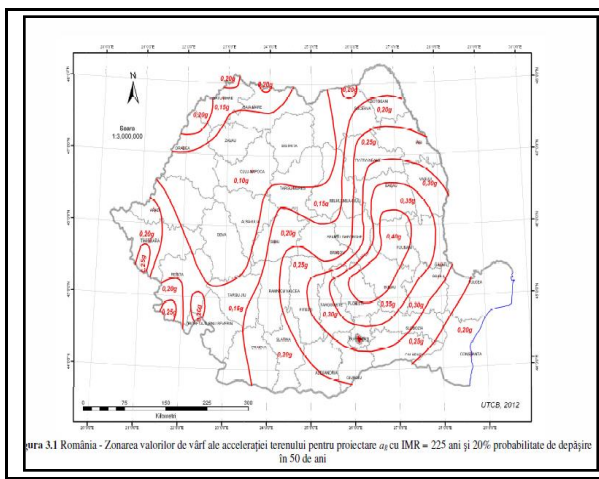
Prin riscuri naturale se înțeleg: alunecări de teren, nisipuri mișcătoare, terenuri mlăștinoase, scurgeri de torenți, eroziuni, avalanșe de zăpadă, dislocări de stânci, zone inundabile și altele asemenea, delimitate pe fiecare județ prin hotărâre a Consiliului Județean, cu avizul organelor de specialitate ale administrației publice.

Conform **Legii 575/2001 – PATN – Secțiunea a V-a – zone de risc natural**, comuna Lisa **nu se află** în zona de risc natural **seismic**, în zona cu risc de **inundații pe cursuri de apă**

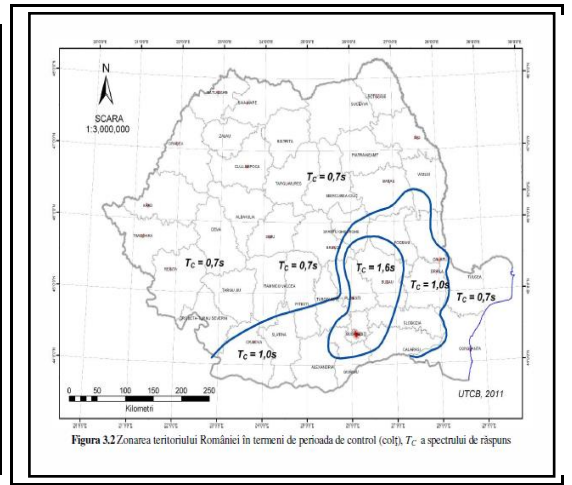
Comuna Lisa este menționată în Anexa 7 UAT afectate de alunecări de teren la poziția 242

Nrt. crt	Județul	UAT	Potențialul de producere al alunecărilor	Tipul alenecărilor	
				primară	reactivată
242	Brașov	Lisa	Scăzut-mediu	-	*

În conformitate cu „Codul de proiectare seismică P.100-1/2013”, regiunea este caracterizată prin parametrii **ag = 0,16 g** pentru cutremure având intervalul mediu de recurență **IMR=100 ani**, cu perioada de colț (control) **Tc=0,7**.

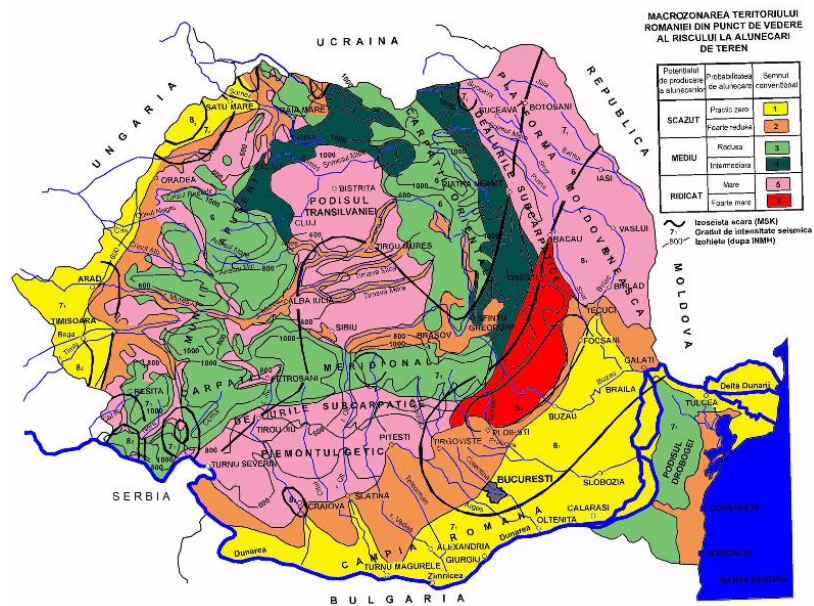
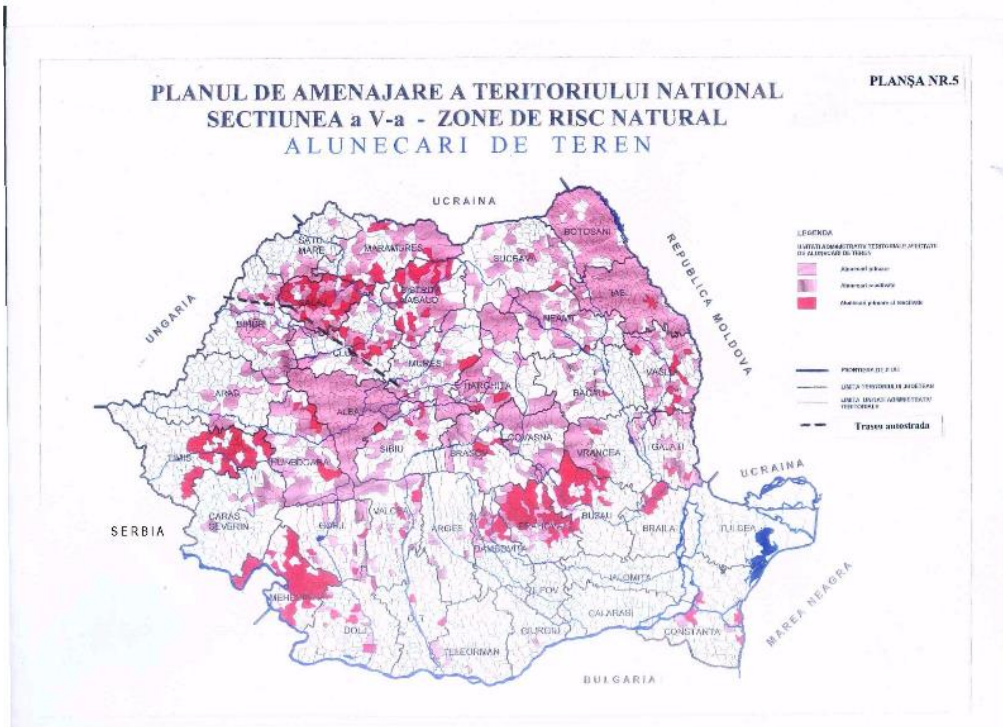

Harta zonării seismice de vârf a ag

Harta zonării seismice – perioada de colț Tc

În continuare sunt prezentate Hărțile de risc conform Planului de Amenajare a Teritoriului Național transmise de Inspectoratul pentru Situații de Urgență Brașov în care sunt figurate perimetrele cu potențial de alunecare / potențial declanșări alunecări de teren.

Conform PATN și Legii 575/2011 pe teritoriul comunei Lisa sunt evidențiate zone expuse alunecărilor de teren cu potențial de producere scăzut-mediu.

Conform studiului geotehnic pe teritoriul comunei Lisa nu sunt evidențiate zone expuse alunecărilor de teren.

2.3 RELAȚII ÎN TERITORIU

Teritoriul unității administrative teritoriale este cel stabilit prin Legea 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României.

Conform organizării administrative a teritoriului, comuna Lisa are trei localități componente: Lisa, Breaza și Pojorta.

Reședința de comună, satul Lisa, este situat la 3 km față de satul Breaza și 2,4 km de satul Pojorta.

Conform înregistrărilor de la OCPI teritoriul administrativ este compus din 3 trupuri principale aferente localităților componente comunei și 6 trupuri izolate de diferite dimensiuni.

Bilanțul teritorial s-a făcut respectând destinația terenurilor conform codificării din normele tehnice pentru introducerea cadastrului general (Ordin MAP nr. 534/ 2001).

Bilanțul teritorial al UAT Lisa

TERITORIU ADMINISTRATIV AL UNITĂȚII DE BAZĂ	CATEGORII DE FOLOSINȚĂ											TOTAL
	AGRICOL					NEAGRICOL						
	Arabil	Fâneată	Livadă	Pășune	Pășune împădurită	curți construcții	Păduri	Ape	Vegetație aferentă apelor	Alte categorii (drumuri, canale ANIF)	Neproductiv	
EXTRAVILAN EXISTENT (Ha)	1572	596.46	109.4	2100	984.54	0	3029.8	38.1	33.73	138.24	6.79	8608.54
INTRAVILAN EXISTENT (Ha)	74.46					222.03						296.49
TOTAL (Ha)	5436.36					3468.67						8905.03
% din TOTAL	61.05%					38.95%						100.00%

Încadrarea în rețeaua de localități a județului

- Funcțiunea : Rangul IV – reședința de comună Lisa
Rangul V – sate componente ale comunei: Breaza și Pojorta
- Poziția : aproximativ în centrul țării și vestul județului Brașov, în zona Făgăraș, pe DJ104A și DJ 103F ;
- Ordinul de mărime : după nr. populației (1800 locuitori conf. Recensământului 2021) se afla pe locul 41 în cadrul comunelor județului.

▪ Încadrarea în teritoriul administrativ al localității

Teritoriului administrativ al comunei este amplasat în partea de SE a Transilvaniei, la poalele nordice ale Munților Făgăraș, la sud de râul Olt.

Comuna Lisa este una dintre cele 19 localități din zona Făgăraș, care însumează cca 14% din populația județului Brașov. Comunitățile rurale împreună cu municipiul Făgăraș și orașul Victoria ocupă 34% din suprafața județului.

Teritoriul administrativ al comunei se desfășoară dominant pe direcția nord - sud și intră în sferile de influență ale municipiului Făgăraș și ale orașului Victoria, mai ales sub aspectul relațiilor de muncă.

Depresiunea Făgărașului, cunoscută și sub numele de "Țara Făgărașului" sau "Țara Oltului", este o depresiune de eroziune, situată în partea centrală a României, în zona marginală de sud a Depresiunii colinare a Transilvaniei, intrând în contact direct cu munții Făgăraș.

Munții Făgărașului sunt constituiți în totalitatea lor din roci metamorfice, denumite șisturi cristaline. Distribuția generală a diferitelor varietăți de roci este în fâșii orientate de la est la vest. Cea mai sudică este formată din gnaisuri: roci de culoare deschisă, dure, în care benzi albe de cuarț și feldspat alternează cu benzi întunecate de mică neagră.

Aceste gnaisuri se pot urmări din Valea Oltului, la Robești, prin localitatea Cumpăna pe Argeș (de unde își trag și numele de „gnaisuri de Cumpăna”), ajugând apoi să taie Creasta Muntelui Oticu (care unește Vârful Brătiliei cu Muntele Iezer), în locul numit Colții Cremenii. Mai departe, spre est, ele urmează versantul sudic al Dâmboviței, apoi o traversează și, prin Muntele Lerescu, ajung în Valea Bârsei la Rudărița, de unde se îndreaptă spre nord-est, către localitatea Holbav.

La nord de această fâșie a gnaisurilor de Cumpăna-Holbav urmează o a doua, formată din roci puternic șistoase și lucioase, ce se găsesc alături de cuarț: sunt micașisturile, în constituția cărora intră uneori și nodule roșcate-închis de granați.

Alternând cu aceste micașisturi, care ocupă toată creasta principală, apar, în special, în partea de vest a Făgărașului, amfibolite (roci de culoare închisă datorită predominanței unui mineral negru-verzui din grupa amfibolilor) și calcare cristaline albe (de exemplu: marmurele din Fereastra Zmeilor, din Valea Moașa Sebeșului, Piatra Albă, Muntele Albota, Valea Brezcioarei).

Ultima zonă, cea mai dinspre nord, formează o parte din versantul nordic al masivului muntos. Sunt roci mai slab metamorfozate decât cele amintite și anume șisturi argintii sau verzui, cu luciu mai puțin pronunțat. Intercalațiile de calcare sunt în această zonă mai rare.

Pe teritoriul administrativ al comunei Lisa se află situl de importanță comunitară ROSCI0122 Munții Făgăraș și ROSPA0098 Piemontul Făgăraș ce se află în administrarea ANANP.

Zona de pădure de pe teritoriul administrativ al comunei este administrată de Ocolul Silvic Padurile Fagarasului R.A și ROMSILVA SA – Ocolul Silvic Făgăraș.

Pe teritoriul administrativ exista 5 composesorate, după cum urmează:

- Composesoratul Foștii Coloni Breaza
- Composesoratul Pojorta
- Asociația composesoraturii Pleasa Paler,
- Composesoratul de pădure Șerban
- Composesoratul Grevoiesti

Din suprafața totală de **8905,0307** ha a teritoriului administrativ al comunei, un procent de 56% este inclusă în SCI Munții Făgăraș și un procent de 60% este inclusă în SPA Piemontul Făgăraș.

▪ **Amplasare față de alte localități din România:**

<u>De la</u>	<u>Până la ...</u>	<u>Distanța</u>
Comuna Lisa	Orașul Victoria	20 km
Comuna Lisa	Municipiul Brașov	90 km
Comuna Lisa	Municipiul Făgăraș	23 km
Comuna Lisa	Municipiul Sibiu	72 km
Comuna Lisa	Sâmbăta de Jos	12 km

Legătura rutieră cu rețeaua de drumuri naționale (DN 1 Brașov - Sibiu) este asigurată prin intermediul drumului județean DJ104A, DJ 103F și a drumurilor comunale ce leagă localitățile componente ale comunei. Lungimea drumurilor (județene, comunale și forestiere) pe teritoriul comunei Lisa este de 49 km.

Comuna nu are legătura directă cu calea ferată; accesul la calea ferată se face prin intermediul liniei CF curente Brașov - Făgăraș - Sibiu - gara Făgăraș (200) – 25 km, halta Voila (200) – 14 km, halta Ucea (200) – 21 km.

Teritoriul comunei este străbătut de următoarele căi de comunicații:

- DJ 104A DN 1 (Perșani) - Șinca Veche -Șercăița - Bucium - Mărgineni -Sebeș - Recea - Gura Văii -Lisa - Sâmbăta de Sus – Drăguș- Viștea de Sus - Victoria
- DJ 103F Voila (DN 1) - Voivodeni -Pojorta - Breaza
- DC 75 Ludișor - Pojorta - Lisa,
- DC 75A (fost DJ102D Lisa (DJ 104A)- Complex turistic Plaiul Lisei)
- DC 75B (fost DJ 102C Breaza (DJ 103F) - Mânăstirea Breaza).
- drumurile forestiere
- drumurile de exploatație agricolă

Conform Hotărârii nr. 540/2000 privind aprobarea încadrării în categorii funcționale a drumurilor publice și a drumurilor de utilitate privată deschise circulației publice cu modificările și completările ulterioare, situația drumurilor publice deschise circulației publice pe teritoriul comunei Lisa este următoarea:

Nr. crt	Denumirea drumului	Traseul drumului	Poziția kilometrică Origine Destinație	Lungimea reala	Observații
Anexa 2.8 Hotărârea 782/2014					
6	DJ 102C*	Breaza (DJ 103F)	(DJ - 0+000 3+700	3.700 km	A fost declassat prin HCJ nr.

		Mânăstirea Breaza			105/22.03.2018 si încadrat ca DC 75B Breaza (DJ103F) - Mânăstirea Breaza
	DJ 102D	Lisa (DJ 104A) - Complex turistic Plaiul Lisei	0+000 - 6+000	6,000	A fost declassat prin HCJ nr. 199/23.05.2013 si încadrat ca DC 75A Lisa (DJ 104A) - Complex Turistic Plaiul Lisei
16	DJ 103F -	Voila (DN 1) - Voivodeni Pojorta - Breaza -	0+000 - 13+300	13.300 km	
Anexa 3.8 Hotărârea 782/2014					
53	DC 75	Ludișor - Pojorta - Lisa	0+000 - 4+500	4.500 km	
54	DC 75A	Lisa (DJ 104A) - Complex Turistic Plaiul Lisei	0+000 - 6+000	6.000 km	Fost DJ 102D Lisa (DJ 104A) - Complex Turistic Plaiul Lisei
	DC 75B *	Breaza (DJ103F) - Mânăstirea Breaza	0+000- 3+700	3700 km	fost DJ 102C Breaza (DJ 103F) - Mânăstirea Breaza -

Analiza și interpretarea datelor cu implicații directe în dezvoltarea localității extrase din PATN și PATJ Brașov:

Încadrarea în P.A.T.N. și P.A.T.J

➤ **Secțiunea I – Rețele de transport** – Legea nr. 363/2006,

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național-Secțiunea I-Rețele de transport sunt obligatorii și se aplică în amenajarea teritoriului județelor, municipiilor, orașelor sau comunelor, după caz.

Pe terenurile rezervate dezvoltării rețelelor de transport stabilite prin documentații de amenajare a teritoriului, se interzice autorizarea executării construcțiilor definitive fără avizul conform al organului de specialitate al administrației publice centrale, care stabilește politica în domeniul transporturilor.

Conform Anexei 1- Rețeaua de căi rutiere, teritoriul localității nu este tranzitat de drumuri naționale, europene sau de traseul viitoarei autostrăzi Sibiu-Făgăraș-Brașov-Ploiești-București.

➤ **Secțiunea II – Apa** – Legea nr. 171/1997

În PATN pentru teritoriul comunei Lisa nu au fost prevăzute măsuri pentru îmbunătățirea alimentării cu apă potabilă a comunei și nu sunt menționate disfuncționalități în ceea ce privește alimentarea cu apă și canalizare.

Pe plan local s-au întocmit și sunt în derulare proiecte pentru finalizarea lucrărilor de alimentare cu apă și canalizare pe întreg teritoriul comunei.

În Anexa 7, Lucrări prevăzute în planul de amenajare a teritoriului național – Apa pentru irigații, pct. 4. Suprafețe amenajate cu lucrări de desecare-drenaj, în sisteme de peste 1.000 ha, propuse pentru reabilitare pe termen lung: poziția 4.04 județul Brașov, Breaza-Sâmbăta 2.547 ha.

➤ **Secțiunea III – Zone protejate** – Legea nr. 5/2000

Ariile naturale protejate cuprind zone naturale delimitate geografic și topografic destinate realizării unor obiective specifice privind conservarea diversității biologice, elementelor și fenomenelor peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, prin instituirea unui regim special de ocrotire, conservare și utilizare durabilă.

Teritoriul administrativ al comunei Lisa nu este situat în niciun parc natural sau național, dar se regăsesc zone protejate Natura 2000: ROSPA0098 Piemontul Făgăraș și ROSAC0122 Munții Făgăraș.

Valorile de patrimoniu cultural de interes național (Monumente istorice de valoare națională excepțională) sunt prevăzute în Anexa III - I. VALORI DE PATRIMONIU CULTURAL DE INTERES NAȚIONAL (MONUMENTE ISTORICE DE VALOARE NAȚIONALĂ EXCEPȚIONALĂ)

Ulterior aprobării Secțiunii a III-a Zone protejate s-a îmbogățit baza legală în ceea ce privește patrimoniul construit protejat prin apariția Legii nr. 422/2001 cu privire la protejarea monumentelor istorice, republicată al Ordonanței nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic republicată, a Ordinului nr. 2260/2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice.

În conformitate cu Legea nr. 5/2000, Anexa III, pe teritoriul administrativ al comunei Lisa sunt identificate:

I. Valori de patrimoniu cultural de interes național (MONUMENTE ISTORICE DE VALOARE NAȚIONALĂ EXCEPȚIONALĂ)

1. Monumente și ansambluri de arhitectură

a) Cetăți

Nr. crt.	Denumirea	Unitatea administrativ-teritorială	Județul
a)16.	Cetatea lui Negru Vodă	Comuna Lisa, satul Breaza	Brașov

II. UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE CU CONCENTRARE FOARTE MARE A PATRIMONIULUI CONSTRUIT CU VALOARE CULTURALĂ DE INTERES NAȚIONAL

BRAȘOV Municipii Brașov, Făgăraș
 Orașe Codlea, Râșnov, Rupea, Săcele, Zărnești
 Comune: Beclean, Bod, Bran, Bunești, Cața, Cincu, Dumbrăvița, Feldioara, Hălchiu, Hărman, Homood, Jibert, **Lisa**, Moieciu, Ormeniș, Prejmer, Sânpetru, Șercaia, Șoarș, Voila, Vulcan.

- **Secțiunea IV – Rețeaua de localități** – Legea 351/2001 modificată și completată cu Legea 100/2007, Legea 106/2010 și Legea nr. 264/2011.

Ierarhizarea localităților rurale pe ranguri:

- Rangul IV – reședință de comună
- Rangul V – sate componente ale comunei

Elemente și nivel de dotare ale localităților:

Lisa este o localitate de rangul IV atribuit satelor reședință de comună.

Dotările minime obligatorii necesare în vederea servirii tuturor satelor din cadrul comunei respective sunt:

- sediu de primărie;
- gradinița, școala primară și gimnazială;
- dispensar medical, farmacie sau punct farmaceutic;
- poșta, servicii telefonice;
- sediu de poliție și de jandarmerie;
- cămin cultural cu bibliotecă;
- magazin general, spații pentru servicii;
- teren de sport amenajat;
- parohie;
- cimitir;
- stație/haltă C.F. sau stație de transport auto;
- dispensar veterinar;
- sediu al serviciului de pompieri;
- puncte locale pentru depozitarea deșeurilor;
- alimentare cu apă prin cișmele stradale.

Localitățile Breaza și Pojorta sunt sate componente – localități rurale de rang V

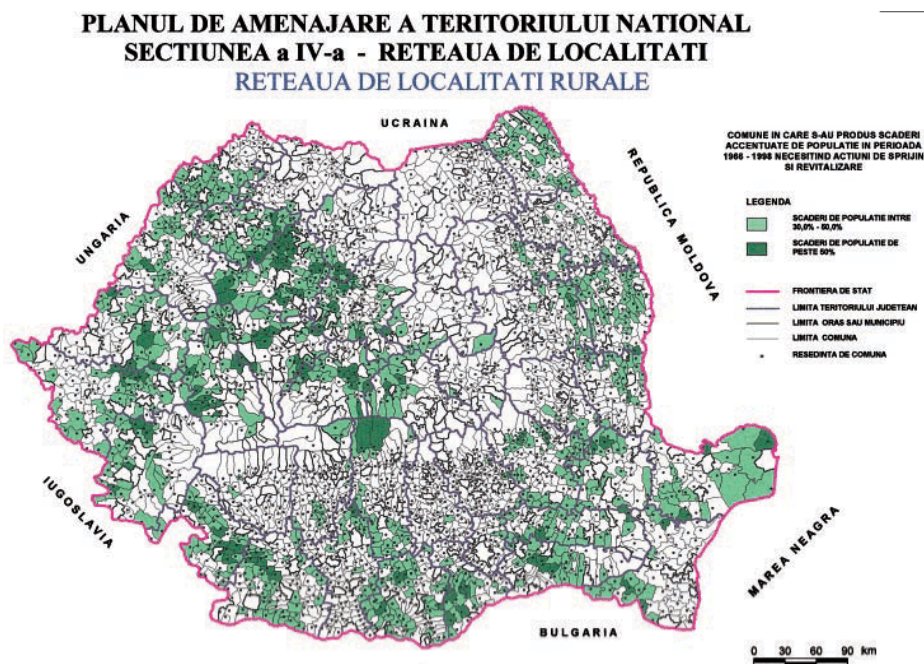
Existența unor dotări publice sau comerciale și dimensiunea acestora sunt determinate de numărul de locuitori și de specificul așezării. Dotările minime obligatorii în satele având peste 200 de locuitori sunt:

- școala primară;
- punct sanitar;
- magazin pentru comerț alimentară și nealimentară.

Localitățile comunei din punct de vedere al tipului de localități se încadrează în localități tentaculare cu rețea stradală mixtă, ele sunt rezultate din locuirile în văile cursurilor de apă din zone de deal și podiș.

În harta de mai jos sunt exemplificate localitățile rurale în care s-au produs scăderi accentuate de populație (1966-1998), și care necesită sprijin și revitalizare:

– comune cu scăderi de populație de 30 – 50% sunt: Bunești, Cata, Fundata, Hârșeni, Jibert, **Lisa**, Mândra, Pârâu, Recea, Șercaia, Șoarș, Ucea și Viștea;

Conform aceleași legi, comuna Lisa se **regăsește la punctul 5.1. Lista cuprinzând comunele în care s-au produs scăderi accentuate de populație în perioada 1966 – 1998, care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare.**

➤ **Secțiunea V – zone de risc natural – Legea 575/2001**

În general, sunt considerate riscuri naturale acele evenimente care schimbă într-un timp relativ scurt și cu un grad apreciabil de violență o stare de echilibru existentă. În literatura de specialitate din acest domeniu, nu prea dezvoltată și destul de fragmentată, sunt considerate riscuri naturale, următoarele:

- Risc – estimare matematică a probabilității producerii de pierderi umane și materiale pe o perioadă de referință viitoare și într-o zonă dată pentru un anumit tip de dezastru.

- Cutremur – mișcare vibratoare a scoarței terestre, generate de o ruptură brutală în aceasta, ce poate duce la victime umane și distrugerii materiale.

- Inundație – acoperire a terenului cu un strat de apă în stagnare sau în mișcare, care, prin mărime și durată, poate provoca victime umane și distrugerii materiale, ce dereglează buna desfășurare a activităților social-economice din zona afectată.

- Alunecare de teren – deplasare a rocilor și/sau a masivelor de pământ care formează versanții unor munți sau dealuri, a pantelor unor lucrări de hidroameliorații sau a altor lucrări funciare, ce poate produce victime umane și pagube materiale.

Efectele distructive ale acestor fenomene pot fi evitate sau în mare măsură, atenuate. La nivelul actual al cunoștințelor științifice, deși nu este posibil de prevăzut exact timpul lor de producere, se poate determina destul de precis locul unde ele se vor produce. Dacă se știe, spre exemplu, care sunt zonele inundabile sau cele cu alunecări. Acest lucru poate permite adoptarea de măsuri eficiente de protecție.

Cutremur

Conform Anexei 3 – județul Brașov se încadrează în gradul VII de intensitate seismică exprimată în grade MSK.

Inundații

Teritoriul comunei Lisa nu este încadrat în Anexa 5 Unități administrativ teritoriale afectate de inundații.

Alunecări de teren

Comuna Lisa se regăsește la poziția 242 din Anexa 7 Unități administrativ teritoriale afectate de alunecări de teren, după cum urmează:

Nr. crt.	Județul	UAT	Potențialul de producere a alunecărilor	Tipul alunecărilor	
				primară	reactivată
242	Brașov	Lisa	scăzut – mediu:	-	*

Factorii cauzali care declanșează alunecările de teren, omologați și acceptați de Comunitatea științifică (I.U.G.S. – G.M./L) se referă în principal la patru categorii de condiții favorizante, cu caracter exhaustiv :

- condiții litologice;
- procese geomorfologice;
- procese fizice;
- procese antropogene.

Factori responsabili de producerea alunecărilor de teren cu rol determinant le revine criteriilor litologice și geomorfologice, o însumare a situațiilor celor mai defavorabile din aceste două criterii, conducând de regulă la declanșarea unor alunecări.

2.4 NIVEL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Activități economice principale în comuna Lisa sunt agricultura - cultivarea cerealelor (grâu, secară, ovăz, porumb), leguminoase (soia), plante tehnice (sfeclă de zahăr), cartof, plantelor furajere, culturi de afin și zmeura, creșterea animalelor.

Industria este reprezentată de exploatarea și prelucrarea lemnului, unități de mică industrie (mori, confecționare straie); în comună există și activități de comerț și prestări servicii (darac lână, presă pentru

obținerea uleiului din semințe de floarea soarelui, 6 ateliere de tâmplărie /joagăr și piuă pentru straie; două mori, un service auto/tinichigerie, 5 unități de transport, societate de agroturism, atelier de croitorie), 2 unități de utilitate publică (o unitate poștală, o bancă – cooperativă de credit).

La sfârșitul anului 2019 în comuna Lisa își desfășurau activitatea (secțiune CAEN REV 2) un număr de 30 societăți comerciale, în creștere cu 7,14% față de anul 2014.

Activitate (secțiune CAEN REV 2)	Număr societăți	Cifra de afaceri - mii lei -	Investiții brute - mii lei -	Investiții nete - mii lei -
TOTAL	30	9605	272	268
A. Agricultură, silvicultură și pescuit	4	430	0	0
C. Industria prelucrătoare	5	641	27	27
F. Construcții	3	1854	75	75
G. Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	8	4823	3	3
H. Transport și depozitare	3	1071	0	0
I. Hoteluri și restaurante	5	760	167	163
N. Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	1	1	0	0
S. Alte activități de servicii	1	25	0	0

La sfârșitul anului 2021 în comuna Lisa își desfășurau activitatea (secțiune CAEN REV 2) un număr de peste 80 societăți comerciale

Agenți economici

Conform Anuarului statistic Lisa, activitățile economice principale și cei mai importanți agenți economici cu sediul în localitate, după cifra de afaceri, în anul 2019 pot fi observate mai jos:

Tabelul 2.4.1 – Top 10 agenți economici în 2019 după cifra de afaceri

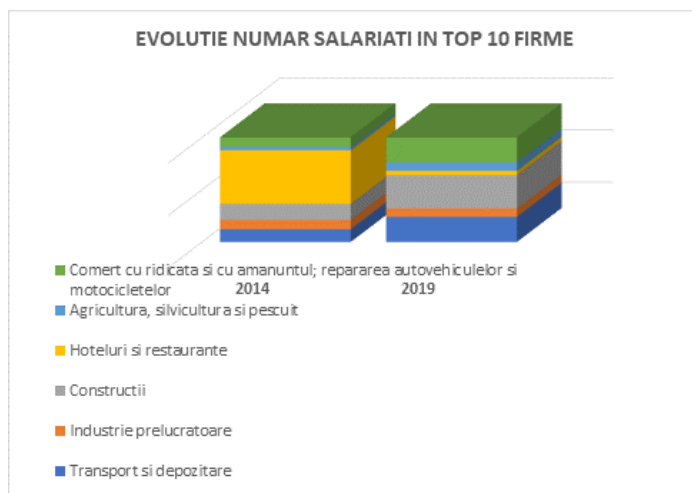
Denumire agent economic	Domeniul de activitate	Cifra de afaceri – mii lei -	Număr salariați - persoane-
SC MARIUS TOUR SRL	Transport și depozitare	3709	2
SC TOMA BREAZA SRL	Industria prelucrătoare	1512	5
SC COMPANIA DE CONSTRUCTII DAVROS SRL	Constructii	864	6

Denumire agent economic	Domeniul de activitate	Cifra de afaceri – mii lei -	Număr salariați - persoane-
SC BRADUS INVEST SRL	Hoteluri și restaurante	570	1
SC AZIMUT SRL	Agricultura, silvicultura și pescuit	538	2
SC LISA INVESTMENT SRL	Hoteluri și restaurante	438	2
SC GURGUI COMEX SRL	Comert cu ridicata și cu amanuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	270	2
SC MONIDA SRL	Comert cu ridicata și cu amanuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	252	3
SC SILVIC DAM SRL	Agricultura, silvicultura și pescuit	230	0
SC DANCU TRANSPORT SRL	Transport și depozitare	192	3
Total		8575	25

În concluzie, pe întreaga perioadă analizată, domeniul de activitate cu cea mai mare absorbție de forță de muncă (din punct de vedere al celor mai importanți agenți economici) este cel al construcțiilor unde numărul mediu de salariați este de 8, urmat de Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor și Transport și depozitare. Domeniul cu cel mai mic număr mediu de salariați a devenit cel al hotelurilor și restaurantelor.

La o analiză mai detaliată a datelor, în ceea ce privește gruparea firmelor din top 10 pe domenii de activitate, observăm că activitatea este destul de dinamică, în sensul că în anul 2019 a crescut numărul firmelor a căror activitate se desfășura în domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor și cel al Construcțiilor. În domeniul industriei prelucrătoare numărul agenților aflați în top 10 nu s-a modificat, în timp ce în alte domenii precum Transport și depozitare, Hoteluri și restaurante și Agricultură, silvicultură și pescuit, a scăzut.

O imagine mai clară a evoluției numărului total de firme aflate în top 10 pe domenii de activitate este prezentată mai jos:

În anul 2019, domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor rămâne domeniul cu cel mai mare număr de firme în acest top, având o pondere de 40% în totalul firmelor aflate în top 10, urmat fiind de domeniul construcțiilor cu 20% și de restul cu câte 10%.

Tabel: 2.4.2 – Evoluția numărului firmelor în anul 2014 și 2019 pe domenii de activitate în top 10 firme

	2014	2019
Transport și depozitare	2	1
Industrie prelucrătoare	1	1
Construcții	1	2
Hoteluri și restaurante	2	1
Agricultura, silvicultura și pescuit	2	1
Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	2	4

Sursa date: Serii de date statistice comuna Lisa 2020

Creșterea cifrei de afaceri constituie o importantă cale de realizare a unui profit mai mare. Valoarea cifrei de afaceri înregistrată de către firmele din top 10 ce-si desfășurau activitatea pe teritoriul comunei Lisa în anul 2019 a fost de 8.575mii lei, cu 4.974mii lei mai mult față de anul 2014, an în care valoarea acesteia ajungea la 3.601mii lei, în creștere cu 138,13%.

Tabelul 2.4.3 – Evoluția cifrei de afaceri, pe domenii, în anul 2014 și 2019 pe total top 10 firme

	2014	2019
Transport și depozitare	1215	864
Industrie prelucrătoare	747	538
Construcții	337	1704
Hoteluri și restaurante	510	438
Agricultura, silvicultura și pescuit	439	270
Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	353	4761
Total	3601	8575

Sursa date: Serii de date statistice comuna Lisa 2020

Tabelul 2.4.4 – Evoluția numărului de salariați, pe domenii, în anul 2014 și 2019 pe total top 10 firme

	Salariați	
	2014	2019
Transport și depozitare	4	6
Industrie prelucrătoare	3	2
Construcții	5	8
Hoteluri și restaurante	17	1
Agricultura, silvicultura și pescuit	1	2
Comert cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	3	6

Turismul și obiectivele turistice ale zonei

Pe teritoriul administrativ al comunei Lisa se regăsesc următoarele obiective turistice:

- **satul de vacanță Plaiul Lisei (PUZ Apa Râului)**, situat în partea de sud a localității Lisa, la cca 2,3 - 4 km, pe valea râului Apa Râului, cu acces de pe DC 75A, drumul forestier De 1705 amplasat paralel cu valea și a drumului de exploatare De 1705/3 care leaga zona de Stațiunea Climaterică Sâmbăta și Mânăstirea Sâmbăta.

- **satul de vacanță Breaza (PUZ Luncile Brezei)** situat la cca 2 km sud de satul Breaza, pe drumul forestier ce se desfășoară pe Valea Brescioara.

- **zona turistică Lisa- Breaza**

- **cabana Urlea** situată la altitudinea de 1533 m, în partea de sud a teritoriului, pe traseul turistic Pojorta-cabana Urlea – Plaiul Foi (Zărnești) în apropiere de Pârâul Curmăturii.

- **lacul Urlea**

- **instalațiile tehnice acționate de forța hidrolică a pârâului Lisa:**

- Muzeul „La Vâltori” (1850) – Complexul de prelucrare a straielor Greavu Viorel
- Moara pentru obtinerea făinei - Greavu Vasile
- Cazan pentru distilat rachiu - Paler Gheorghe

- **ruinele cetății lui Negru Vodă**, amplasată pe Colții Brezei, un deal împădurit la cca 3 km sud de satul Breaza

- **muzeul de etnografie Breaza**

- **tabara școlară Breaza**, situată la cca 2 km sud de satul Breaza, pe drumul forestier ce se desfășoară pe valea Brescioara. Cazarea se face în căsuțe; capacitate 56 locuri.

- **Monumentul eroilor-Breaza**

Traseele turistice marcate care deservesc zona sunt:

Marcaj	Traseul
Triunghi albastru	1.Stația CF Voila – Pojorta- Breaza- Coltii Brezei - cabana Urlea 2.Cabana Urlea – Curmătura Moșului (2200 m)– Vârful Urlea 2473m – Șaua Mogoșului
Bandă roșie	Curmătura Zârnei – Brățiței – Curmătura Ierescu – Rudărița – cabana Plaiul Foi Zărnești
Punct rosu	Cabana Urlea – Curmătura Zârnei

Dotări social culturale, de agrement

Dotările de agrement de care dispune comuna sunt insuficiente, necesitând amenajări funcționale, consolidări, modernizări

- Bibliotecă (sediul școlii generale Lisa)
- 3 Cămine culturale , câte unul în fiecare localitate componentă
- 3 Terenuri de sport (fotbal) în aer liber în satele Lisa Breaza și Pojorta;
- Există un spațiu de joacă în Lisa. Sunt necesare locuri de joacă în special în zonele turistice
- Trasee turistice în teritoriu;

Spații verzi

Comuna Lisa are ca amenajări de spații verzi terenuri libere înierbate, fără să facă obiectul unei preocupări ca spațiu verde, spații verzi publice (parcuri) și de tip scuar, terenuri de sport, fâșii plantate adiacente arterelor de circulație, spații verzi de protecție a lacurilor și cursurilor de apă, culoare de protecție față de infrastructura tehnică, zone de protecție sanitară funcționând ca atare în localitățile componente comunei .

Suprafața de spații verzi existente:

- satul Lisa: 4,19 ha
- satul Breaza: 6,01 ha
- satul Pojorta: 0,79 ha

Total suprafață spații verzi – 10,99 ha

Suprafața pe cap de locuitor actuală (raportată la populație - 1800 locuitori -63 mp/loc.

Beneficiarul nu dispune de cadastrul spațiilor verzi.

Agricultura

Agricultura rămâne un sector important în economia oricărei țări. O agricultură performantă înseamnă o viață mai sănătoasă, un nivel de trai crescut pentru agricultori, securitate alimentară pentru populație și nu în ultimul rând o competitivitate crescută pe piața europeană.

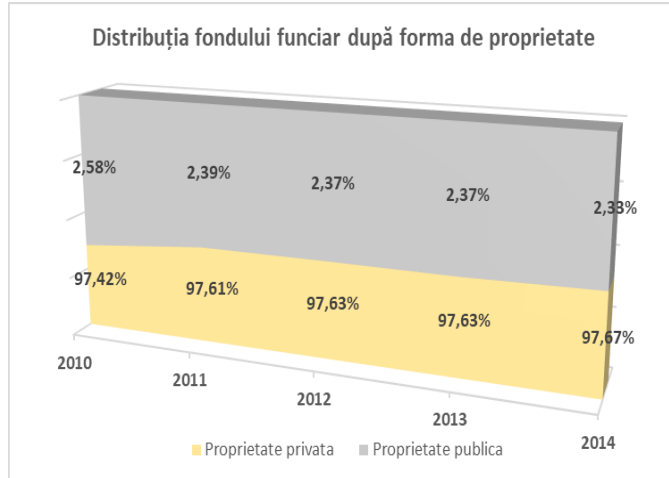
Potențialul agricol al României este recunoscut în întreaga lume. România are a șasea cea mai mare suprafață agricolă utilizată dintre țările Uniunii Europene și este printre primii zece exportatori mondiali de grâu și porumb.

În comuna Lisa agricultura este bine dezvoltată. Principala activitate este aceea de cultivare a cartofului care ocupa în jur de 470 ha suprafață cultivată. Suprafețele cultivate în prezent sunt mult mai mici față de anul 1990 la grâu, secară și porumb, în schimb se constată o creștere, aproape dublare, la cartof. Producția de fructe a scăzut considerabil, în ciuda faptului că fiind zona de deal, aceasta cultură ar fi favorizată și poate reprezenta o alternativă reală. Se constată, față de anul 1990, o scădere drastică a efectivelor de animale, foarte pronunțată în privința ovinelor, porcinelor și păsărilor.

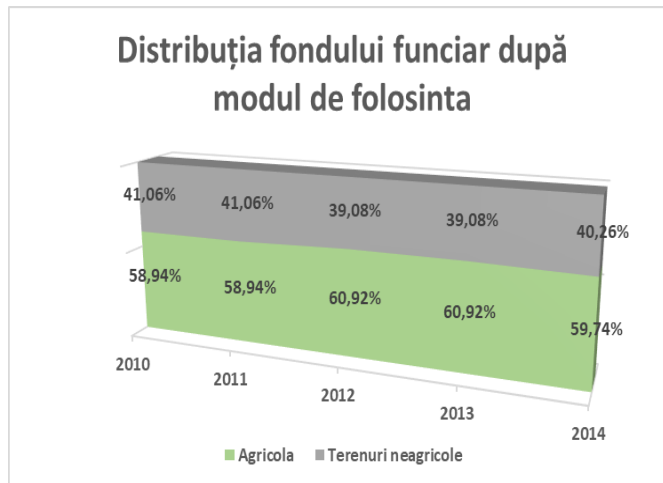
Exploatarea terenurilor

În anul 2014 comuna Lisa avea o suprafață a fondului funciar de 8.891ha. Analiza datelor statistice furnizate de INS prin intermediul Direcției Județene de Statistică Brașov privind repartitia terenurilor după forma de proprietate arată că o suprafață de 8.687ha din fondul funciar al comunei în anul 2014 se afla în proprietate privată, iar diferența de 207ha se afla în proprietate publică. Altfel spus, 97,7% din fondul funciar total se afla

în proprietate privată, iar diferența de 2,3% în proprietate publică. Trebuie observat faptul că față de anul 2010 suprafața totală s-a mărit cu 1,98%. În anul 2010 fondul funciar avea o suprafață totală de 8.496ha. Și suprafața aflată în proprietate privată a crescut, cu 2,25%, în timp ce cea aflată în proprietate publică a scăzut cu 0,08%.

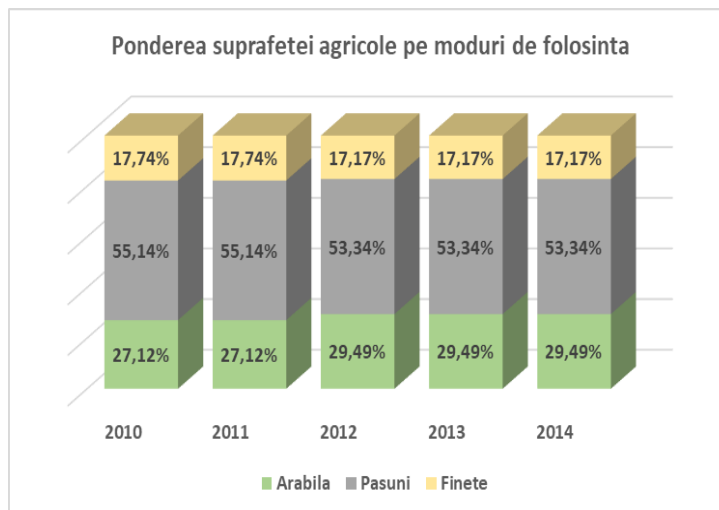

Repartiția suprafețelor după tip de folosință (agricolă/neagricolă) a suferit mici modificări de la un an la altul. Astfel că, dacă în perioada 2012-2013 suprafața agricolă a atins un vârf de pondere de 60,92%, în anul 2014 aceasta a ajuns la 59,74%.

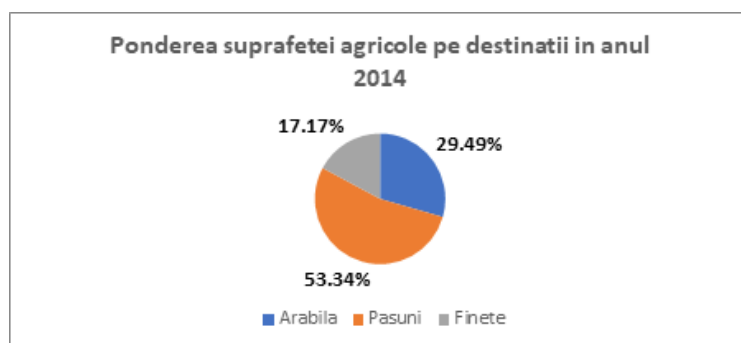
Dacă în anul 2010 și 2011 suprafața agricolă totală aflată în proprietate privată avea 5.140ha, începând cu anul 2012 aceasta a ajuns la 5.313ha, în timp ce suprafața neagricolă a scăzut de la 3.581ha (2010 și 2011) la 3.408ha în 2012 și 2013, pentru ca începând cu anul 2014 aceasta să revină la suprafața inițială de 3.581ha.

Ponderea modului de folosință nu a suferit modificări prea mari de-a lungul perioadei, fânețea păstrându-și valoarea (în jur de 17%), suprafața arabilă crescând de la 27,12% la 29,49%, iar pășunile au pierdut din suprafață, ajungând de la 55,14% la 53,34%.

Suprafața agricolă

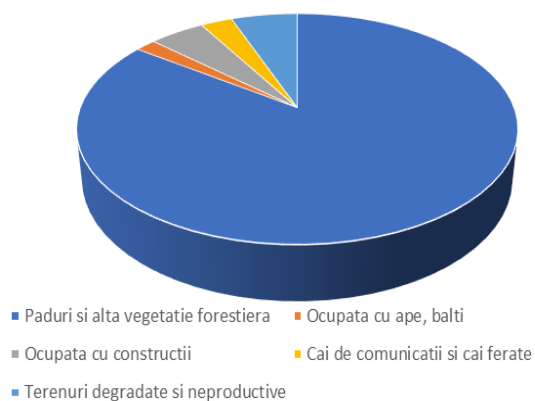
- suprafața arabila-1567 ha
- suprafața pășuni -2834 ha
- suprafață fânețe – 912 ha

Suprafața neagră

- Suprafața cu păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră – 3038 ha
- Suprafața ocupată cu construcții – 173 ha
- Suprafața cu terenuri degradate și neproductive – 207 ha
- Suprafața –căi de comunicații și căi ferate – 99 ha
- Suprafața cu ape și bălți – 64 ha

Pondere suprafețe neagră în anul 2014

Structura producției animale și vegetale

Conform recensământului agricol 2010 din serii de date statistice comuna Lisa

Suprafețe agricole utilizate după modul de deținere a terenului (hectare)

Total suprafață	- în proprietate	- în concesiune	- în arendă	- în parte	- gratuit	- alte moduri
3.887,97	3.626,24	16,54	87,68	69,10	66,20	22,21

Exploatații agricole, pe clase de mărime a terenului arabil (număr)

Total	sub 1ha	1–2 ha	2–5ha	5-10 ha	10–20 ha	20–30 ha	30–50 ha	50–100 ha	Peste 100 ha
513	127	170	185	25	5	-	1	-	-

Suprafața de teren arabil utilizat, pe clase de mărime a terenului arabil (hectare)

Total	sub 1ha	1–2 ha	2–5 ha	5–10 ha	10–20 ha	20–30 ha	30–50 ha	50–100 ha	Peste 100 ha
1.116.58	67,81	237,97	540,38	160,53	61,89	-	48	-	-

Suprafețe cultivate pe culturi (hectare)

Total teren arabil utilizat	Grâu comun	Secară	Orz și orzoaică	Ovăz	Porumb	Alte cereale pentru boabe	Plante leguminoase pentru boabe
1.116,58	96,11	202,47	1,13	75,06	42,52	183,14	-

Rapiță	Soia boabe	Plante medicinale, aromatice și condimente	Alte plante industriale	Cartofi	Sfeclă zahăr	Rădăcina -se pentru nutreț	Legume, pepeni și căpșuni
-	3	-	-	378,67	-	0,60	2,26

Flori și plante ornamentale	Anuale pentru fân și masă verde	Porumb verde	Plante pentru nutreț	Plante pentru semințe și seminceri	Alte culturi în teren arabil	Teren arabil în repaus fără subvenții	Teren arabil în repaus cu subvenții
-	-	-	0,00	-	5,20	106,62	19,80

Mașini și echipamente agricole în proprietate pe tipuri (număr)

Tractoare	Motocultoare	Pluguri pentru tractoare	Cultivatoare mecanice	Combina-toare	Grape mecanice	Semănători cu tracțiune mecanică
259	5	231	127	33	49	39

Mașini pentru împrăștiat îngrășăminte	Mașini pentru erbicidat și executat tratamente	Combine autopropulsate pentru recoltat cereale, culturi oleaginoase, seminceri	Combine autopropulsate pentru recoltat furaje, sfeclă de zahăr, cartofi	Motocosiitoare	Alte mașini și echipamente agricole
12	145	2	22	12	264

Efectivele de animale (capete pe specii)

Bovine	Ovine	Caprine	Porcine	Păsări	Cabaline	Familii de albine
520	3.699	494	1.127	8.963	123	256

Disfuncționalități

<p>Agricultură</p>	<p>- Împădurirea naturală a pășunilor și livezilor, urmare a cărui fenomen este necesară realizarea amenajamentelor silvice și schimbarea categoriei de folosință - lipsa plantațiilor de aliniament în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic - creșterea presiunilor investiționale asupra terenurilor aflate în extravilan, cu efecte negative asupra dezvoltării urbanistice durabile; Organizarea deficitară, fărămițarea exagerată a proprietăților agricole; Culturi care dau producții variabile atât în spațiu cât și în timp datorită posibilităților materiale reduse ale proprietarilor de terenuri agricole, condițiilor meteorologice nefavorabile în fazele de vegetație, ineficiența sau lipsa asolamentelor, lipsa de experiență a cultivatorilor în gestionarea resurselor de sol, lipsa unor lucrări ameliorative; Dezechilibrarea structurii pe categorii de folosință a terenurilor; Dezechilibrarea structurii pe categorii de culturi; Dotarea actuală este insuficientă comparativ cu suprafața agricolă; Număr redus al unităților locale de prelucrare a producției agricole, Slaba implicare în preluarea producției agricole de la producători; Reducerea accentuată a efectivelor de animale și scăderea calității materialului genetic. Mecanizare insuficientă în agricultură și zootehnie; Lipsa unităților locale de prelucrare a produselor nelemnoase ale pădurii;</p>
<p>Industrie</p>	<p>Terenurile disponibile pentru investiții / dezvoltări noi sunt amplasate cu precădere în extravilan, unde echiparea tehnico-edilitară necesită costuri ridicate. Posibilități reduse de prelucrare a producției agricole; Valorificarea redusă a unor produse agricole obținute în gospodărie (lapte și produse lactate, lână, ouă, cartofi, produsele nelemnoase din fondul forestier etc.). Scăderea continuă a numărului de animale la nivelul comunei datorită politicii de la nivel central și a posibilităților limitate de valorificare a produselor locale. - Inexistența unei infrastructuri dedicate dezvoltării sectorului IMM, acestea ocupând în principal locații improprii, rezultate în general din conversia locuințelor sau amplasarea în construcții improprii, cu volumetrii și fațade care alterează cadrul rural; Lipsa alocării unor zone funcționale pentru servicii și activități care pot aduce un aport economic în toate satele comunei</p>
<p>Turism</p>	<p>terenurile disponibile pentru investiții / dezvoltări noi sunt amplasate cu precădere în extravilan, unde echiparea tehnico-edilitară necesită costuri ridicate. - lipsa unei strategii coerente privind exploatarea și valorificarea potențialului turistic al comunei; - probleme în ceea ce privește clarificarea situației juridice a taberei școlare de la Breaza cu rezultate negative în accentuarea stării de degradare a acestora. - Slaba valorificare a potențialului turistic al zonei; - Lipsa investițiilor și a promovării cetății Negru Vodă și a poienii La Rugă, precum și a muzeului de etnografie din Breaza; promovarea insuficientă a muzeului La Vâltori - Capacitate redusă de cazare; - infrastructura turistică insuficient dezvoltată; Infrastructura de acces și/sau de mediu necorespunzătoare sau lipsa în zonele turistice (Plaiul Lisei, Luncile Brezei, cabana Urlea); - Infrastructura de sport și agrement slab dezvoltată; terenurile de sport necesită reabilitare și dotări adecvate. - căminele culturale necesită reabilitări și dotări adecvate</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - lipsesc zonele de agrement modern; - Lipsa unui punct de informare turistică; - Promovare insuficientă a evenimentelor culturale; - Lipsa turismului rural; - Lipsa spațiilor de agrement și loisir; - Lipsa unui domeniu schiabil dotat cu toate facilitățile necesare practicării sporturilor de iarnă - Lipsa parcurilor și a spațiilor vezi publice; - Venituri mici ale populației; - Amenajări insuficiente pentru valorificarea potențialului turistic al zonei (Plaiul Lisei, Luncile Brezei, cabana Urlea). - Suprafața destinată zonei turistice în satele Lisa și Breaza este foarte mică în raport cu potențialul de dezvoltare pe care îl ofera cadrul natural. - lipsa surselor de finanțare și posibilitățile limitate ale investitorilor locali;
Servicii	<p>Domeniul serviciilor pentru persoane este prezent în localitatea centru de comună și mai slab reprezentat în celelalte localități;</p> <p>Lipsa dotărilor minime obligatorii conform Anexei IV din Legea nr. 351/2001, în satele Breaza și Pojorta: punct sanitar, școală primară.</p> <p>Din sectorul terțiar al comunei lipsesc o serie de servicii de mare importanță, printre care: unități de reparații și întreținere, servicii de gospodărie comunală (alimentare cu apă – Plaiul Lisei, Luncile Brezei, gaze naturale- Plaiul Lisei, Luncile Brezei, canalizare – Lisa, Breaza, Pojorta, Plaiul Lisei, Luncile Brezei, piața agroalimentară, centru comercial tip supermarket);</p>
Spații verzi	<ul style="list-style-type: none"> - spațiile verzi existente nu sunt întreținute; în multe zone din intravilan a crescut necontrolat vegetația spontană, lipsită de valoare; - lipsesc Registrul spațiilor verzi și Cadastrul spațiilor verzi;

ANALIZA SWOT-Economic

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Poziționarea comunei în Regiunea Centru, la poalele Munților Făgăraș, una dintre cele mai atractive zone turistice ale țării; - Existența unui potențial turistic ridicat: cetatea Negru Vodă, satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei, zona turistică Lisa-Breaza, o tabără școlară în satul Breaza, cabana Urlea, lacul Urlea, muzeul La Vâltori, muzeul de etnografie Breaza. - Existența infrastructurii tehnico-edilitare: drumuri, apă potabilă, rețea de alimentare cu gaze naturale în satele Pojorta și parțial Lisa. - Existența sectoarelor tradiționale precum prelucrarea lemnului, agricultura, plantații de afini; - Existența unor firme private care fac investiții în comună; 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa rețelelor de canalizare în toate satele comunei - Lipsa rețelelor de alimentare cu gaze naturale în satele Breaza și parțial Lisa - Regresul pieței tradiționale interne; - Lipsa unui sistem informațional adecvat susținerii activităților economice din zonă; - Grad scăzut de valorificare a potențialului turistic. Degradarea accentuată a taberei școlare și a muzeului etnografic. Grad scăzut de valorificare a cetății Negru Vodă - Grad scăzut de valorificare a resurselor tradiționale locale. Lipsa unor structuri pentru achiziția și prelucrarea produselor nelemnoase ale pădurii (fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale); - Prețuri reduse la produsele pădurii (fructe de pădure,

<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea numărului de investitori care sunt generatori de noi locuri de muncă; - Potențial agricol și zootehnic ridicat (suprafețe mari de pășuni și fânețe); - Suprafață mare de pădure; - Interes major din partea autorității locale pentru atragerea investitorilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ciuperci, plante medicinale); - Predomină producția cu valoare adăugată mică; - Exploatarea necorespunzătoare a terenurilor agricole; - Ineficiența terenurilor datorită divizării parcelor; - Competitivitate și eficiență scăzută a agriculturii; Utilizarea de tehnologii neperformante. Dotare insuficientă cu utilaje și echipamente agricole; - Capital investițional redus; - Practicarea așa zisei agriculturi de subsistență; - Subvenționarea sectorului agricol insuficientă și dificilă; - Facilități insuficiente pentru dezvoltarea potențialului turistic al comunei.
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Cooperare între mediul de afaceri și administrația publică locală; - Îmbunătățirea calității mediului de afaceri prin implicare în proiecte comune; - Implementarea unor proiecte de modernizare a infrastructurii în mediul rural; - Existența programelor cu finanțare nerambursabilă și facilități pentru dezvoltarea agriculturii ecologice; - Diversificarea producției agricole; - Reorientarea băncilor către finanțarea IMM-urilor și a activităților din agricultură. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa marketingului și a promovării; - Lipsa resurselor financiare ale proprietarilor de terenuri face imposibilă cultivarea tuturor suprafețelor - Procesul lent de modernizare și restructurare a agriculturii.

2.5. POPULAȚIA. ELEMENTE DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE

La 1 Iulie 2019, județul Brașov avea o populație de 636.912 locuitori, în creștere cu 0,28% față de anul 2018 și cu 1,57% față de anul 2010. Numeric, această creștere este cu 1.795 locuitori față de anul 2018 și cu 9.863 locuitori față de anul 2010 (<http://statistici.insse.ro>).

La 1 ianuarie 2019 populația comunei Lisa era de 1.807 persoane, în creștere cu 1,23% față de anul 2010 și în scădere cu 0,99% față de anul 2018. Tendința negativă a fost înregistrată din anul 2017, an în care a fost înregistrat cel mai mare număr al populației și totodată a început să scadă.

Tabel: 2.5.1.- Evoluție pondere populație după domiciliu la 1 iulie comuna Lisa în total județul Brașov, pe ani

	Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	Bv	626678	627696	628388	629164	629816	630991	631835	633088	634460	636081
	LISA	1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807
	pondere	0.28%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.28%

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Datele prelucrate în urma recensământului populației din 2002 și 2011 (*date statistice Lisa*) arată că în comuna Lisa populația este constantă. Față de Recensământul din 1992 unde numărul locuitorilor era 2009, în 2002 numărul locuitorilor a scăzut la 1751, iar în 2011 a scăzut la 1744. Cu toate acestea rezultatele

recensământului din 2021 (1800 locuitori) arată că mișcarea totală a populației este pozitivă și tinde să mențină același trend.

La 1 ianuarie 2019 ponderea populației comunei Lisa în total populație județul Brașov a fost de 0,28%, nemodificată față de raportarea de la 1 iulie aceleiași an.

Tabel: 2.5.2 - Evoluție pondere populație după domiciliu la 1 ianuarie comuna Lisa în total județul Brașov, pe ani

Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Județul Brașov	626678	627696	628388	629164	629816	630991	631835	633088	634460	636081
LISA	1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807
pondere	0.28%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.29%	0.28%

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

În ceea ce privește distribuția pe sexe, în comuna Lisa, față de anul 2018 vorbim despre o scădere cu 0,32% în rândul bărbaților și de o scădere cu 0,90% în cel al femeilor. Față de anul 2010 numărul femeilor a scăzut cu 1,34%, iar cel al bărbaților a crescut cu 3,34%.

Toate aceste date sunt sintetizate în tabelul de mai jos:

Tabel: 2.5.3 -Evoluția populației după domiciliu la 1 iulie-total (după sex) în comuna Lisa și județul Brașov, pe ani

Sexe	Localități	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	TOTAL Bv	627049	627957	628598	629159	629814	631311	632229	633456	635117	636912
Total	LISA	1791	1810	1828	1832	1803	1824	1817	1824	1820	1809
M	TOTAL Bv	305155	305391	305490	305579	305771	306268	306478	306966	307637	308276
M	LISA	898	911	923	925	913	932	929	937	931	928
F	TOTAL Bv	321894	322566	323108	323580	324043	325043	325751	326490	327480	328636
F	LISA	893	899	905	907	890	892	888	887	889	881

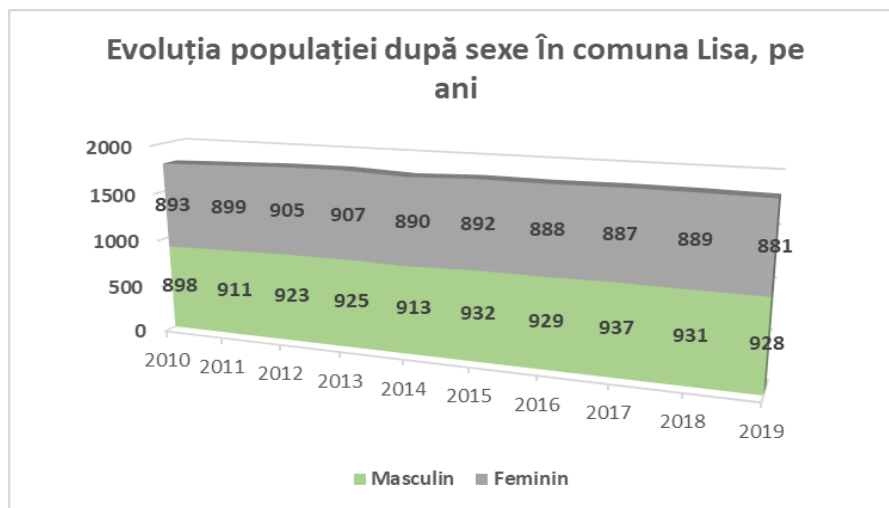
Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Tabel: 2.5.4 -Evoluția populației după domiciliu la 1 ianuarie-total (după sex) în comuna Lisa și județul Brașov, pe ani

Sexe	Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	Jud. Brașov	626678	627696	628388	629164	629816	630991	631835	633088	634460	636081
Total	LISA	1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807
Masculin	Jud. Brașov	305094	305327	305465	305614	305808	306216	306416	306762	307411	307926
Masculin	LISA	895	908	907	925	917	920	926	938	938	923
Feminin	Jud. Brașov	321584	322369	322923	323550	324008	324775	325419	326326	327049	328155
Feminin	LISA	890	896	897	903	898	891	884	892	887	884

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Imaginea grafică asupra evoluției populației la 1 iulie, în comuna Lisa, în funcție de sex, pentru perioada 2010-2019 este prezentată în graficul de mai jos:

Din punct de vedere al distribuției populației după sex, conform datelor statistice înregistrate la 1 ianuarie, observăm că în anul 2019 femeile din județul Brașov reprezintă 48,41% din totalul populației județului Brașov, iar în comuna Lisa acestea au o pondere de 48,92%, păstrându-se astfel proporțiile. Așadar, în comuna Lisa, majoritari sunt bărbații, cu 39 mai mulți în anul 2019 decât femeile.

De proporționalitate putem vorbi și în cazul ponderii femeilor și al bărbaților în totalul populației comunei. Ponderea femeilor variază între 48,60% în anul 2018 și 49,86% în 2010, iar cea a bărbaților între 50,14% în 2010 și 51,40% în 2018.

Tabel: 2.5.5 - Evoluție pondere populație comuna Lisa la 1 ianuarie după sexe, pe ani

Sex	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Masculin	50.14%	50.33%	50.28%	50.60%	50.52%	50.80%	51.16%	51.26%	51.40%	51.08%
Feminin	49.86%	49.67%	49.72%	49.40%	49.48%	49.20%	48.84%	48.74%	48.60%	48.92%

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Analizând ponderea populației din comuna Lisa raportată la totalul populației județului Brașov, în funcție de sex, ne dăm seama că nu sunt diferențe mari față de ponderea calculată la totalul populației, acestea oscilând între 0,29% și 0,31% în ceea ce privește sexul masculin și între 0,27% și 0,28% pentru sexul feminin, valori ce se încadrează în media generală pe total populație.

Tabel:2.5.6-Pondere populație totala la 1 iulie comuna Lisa (pe sexe) în total populație județul Brașov

Sexe	Localități	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Masculin	Jud. Brașov	305155	305391	305490	305579	305771	306268	306478	306966	307637	308276
	LISA	898	911	923	925	913	932	929	937	931	928
Pondere		0.29%	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.30%	0.31%	0.30%	0.30%
Feminin	Jud. Brașov	321894	322566	323108	323580	324043	325043	325751	326490	327480	328636
	LISA	893	899	905	907	890	892	888	887	889	881
Pondere		0.28%	0.28%	0.28%	0.28%	0.27%	0.27%	0.27%	0.27%	0.27%	0.27%

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Structura populației: grupe de vârstă

Structura pe vârste este o componentă majoră a populației datorită consecințelor sale sociale. Ea imprimă o serie de caracteristici a stilului de viață începând cu obiceiurile de consum și terminând cu comportamentele culturale. Structura pe vârste este rezultatul acțiunii evenimentelor de dinamică demografică precum creșterea/scăderea natalității sau creștere/scăderea migrației.

Tabel:2.5.7 Evoluția populației după domiciliu la 1 ianuarie pe categorii de vârstă este evidențiată în tabelul de mai jos:

Grupe de vârstă	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807
0- 4 ani	118	115	110	107	100	103	93	98	99	84
5- 9 ani	107	109	107	108	109	108	112	113	107	102
10-14 ani	78	85	86	98	110	107	119	119	119	120
15-19 ani	101	93	90	89	88	83	86	86	94	101
20-24 ani	133	150	136	135	113	107	96	92	88	91
25-29 ani	129	109	120	126	146	147	150	148	137	118
30-34 ani	123	129	134	134	126	128	115	119	121	143
35-39 ani	110	120	112	122	122	118	127	132	134	120
40-44 ani	120	121	132	125	118	119	131	125	118	120
45-49 ani	71	74	77	93	110	122	118	132	125	121
50-54 ani	100	95	80	79	76	75	82	82	98	113
55-59 ani	116	119	137	128	117	105	96	85	86	82
60-64 ani	128	128	126	130	126	121	125	139	127	120
65-69 ani	92	91	93	99	103	128	128	124	123	124
70-74 ani	86	90	86	84	82	79	79	85	91	91
75-79 ani	93	95	90	82	73	67	68	69	66	65
80-84 ani	47	47	50	54	62	62	58	51	55	54
85 ani și peste	33	34	38	35	34	32	27	31	37	38

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Observăm astfel că în anul 2019 cea mai mare pondere în totalul populației o are categoria de vârstă 30-34 ani (143 persoane) urmată de categoria 65-69 ani (124 persoane) și categoria 45-49 ani cu 121 persoane. În

această comună cei cu vârsta de 86 ani și peste sunt cei mai puțini, adică 38 persoane, urmat de categoria de vârstă 80-84 ani aflată la o diferență de 16 persoane.

Dacă analizăm datele grupate pe patru mari categorii, respectiv 0-4 ani, 5-19 ani (populație aflată într-o formă de învățământ), 20-64 ani (populație aptă de muncă) și peste 65 ani, observăm cu ușurință că pe grupa de vârstă 5-19 ani a fost înregistrată cea mai mare creștere, de 12,94% în anul 2019 față de 2010, iar la polul opus cu o scădere de 28,81% se află categoria de vârstă 0-4 ani, așa cum se poate observa în tabelul de mai jos:

Tabel: 2.5.8-Evoluție populație după domiciliu la 1 ianuarie pe grupe mari de vârstă în comuna Lisa, pe ani

Grupe vârstă	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0- 4 ani	118	115	110	107	100	103	93	98	99	84
5-19 ani	286	287	283	295	307	298	317	318	320	323
20-64 ani	1030	1045	1054	1072	1054	1042	1040	1054	1034	1028
peste 65 ani	351	357	357	354	354	368	360	360	372	372
Total	1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807

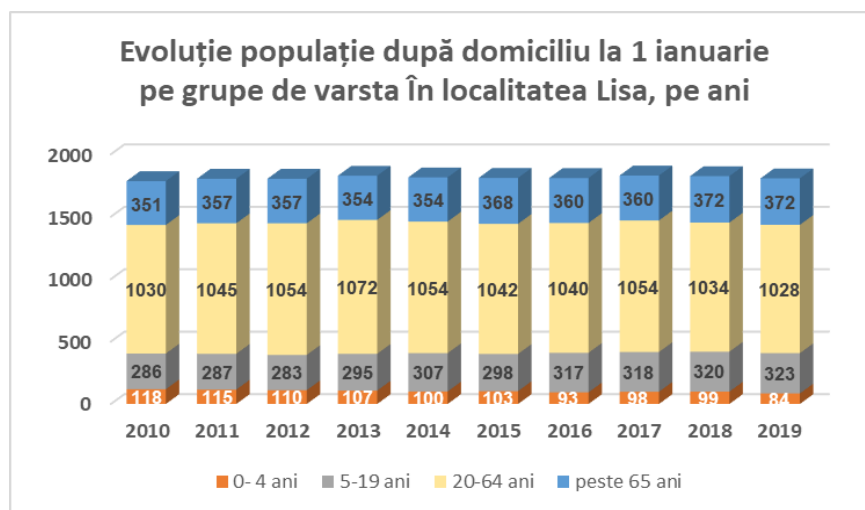
Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Numărul redus și în descreștere al grupeii de vârstă 0-4 ani este o consecință a scăderii continue a natalității, atât la nivel național cât și local și poate influența deciziile viitoare de funcționare a sistemului educativ, de învățământ, efectele fiind resimțite prin reducerea numărului de unități de învățământ și a numărului de personal implicat în actul educațional.

De asemenea, scăderea numărului persoanelor tinere, apte de muncă, poate genera, în timp, deficit al forței de muncă.

Creșterea continuă a numărului persoanelor de peste 65 ani necesită o atenție deosebită deoarece poate influența politicile de protecție socială atât din perspectivă medicală cât și socio-economică. În același timp, această situație conduce la creșterea dependenței față de persoanele active, apte de muncă.

Evoluția grafică din această perspectivă este prezentată mai jos:

Structura etnică

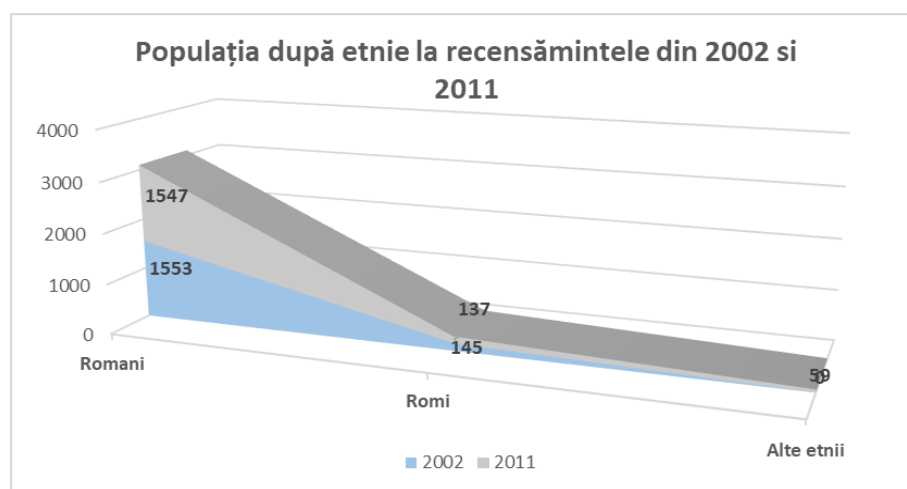
Structura etnică a populației comunei LISA în urma recensămintelor din 2002 și 2011, conform datelor statistice, este prezentată în tabelul de mai jos :

Repartiția pe naționalități a populației este prezentată în tabelul și graficul următor (conform datelor de la Recensământul populației din 2002 și 2011).

Recensământ	Total populație	Români	Maghiari	Rromi	Germani	Alte etnii
2002	1701	1553	-	145	-	0
2011	1744	1547	-	137	-	59

Sursa date: Serii de date statistice Lisa-2016

Putem observa că populația majoritară în comună este de etnie română, urmată la o diferență semnificativă de etnia rromă, iar ponderile se păstrează la cele două recensăminte și sunt în limitele celor de la nivelul județului.

Structura populației după limba maternă

Ponderea populației după limba maternă, conform datelor furnizate de datele statistice este prezentată în tabelul de mai jos:

Recensământ	Total populație	Română	Romani	Altă limbă maternă
2002	1701	1700		
2011	1744	1677	6	59

Sursa date: Serii de date statistice Lisa-2016

Mișcarea naturală a populației

Mișcarea naturală a populației reprezintă modificarea numărului, compoziției și distribuției teritoriale a populației ca și a intrărilor (nașteri) și ieșirilor (decese) în și dintr-o populație dată.

Diferența dintre intrări și ieșiri formează soldul populației, sold care poate fi pozitiv (atunci când intrările depășesc ieșirile), ieșirile (atunci când, dimpotrivă, ieșirile depășesc intrările) sau nul (în situația unei egalități între intrări și ieșiri). Soldul total va fi suma algebrică a celor două solduri menționate.

Componentele mișcării naturale a populației pot fi clasificate în două categorii

- Componente directe/principale (natalitatea și mortalitatea)
- Componente indirecte/secundare (căsătoriile și divorțurile), Acestea din urmă nu influențează în mod direct numărul și compoziția populației, ci indirect, prin influențarea nivelului natalității și, în mai mică măsură cel al mortalității.

Putem defini mișcarea naturală a populației și ca fiind un proces de reînnoire al unei populații de tip închis, nesupuse fluxurilor migratorii.

Indicatorul care sintetizează mișcarea naturală a populației este sporul natural.

În majoritatea țărilor lumii natalitatea este într-un proces de continuă scădere, apropiindu-se de nivelul mortalității. Dacă sporul natural este nul, efectivul populației rămânând constant, atunci populația poate fi definită ca fiind una staționară.

Natalitatea

La nivelul comunei Lisa, conform datelor furnizate de Direcția Județeană de Statistică Brașov, anii în care s-au născut cei mai mulți copii vii (22) sunt anii 2010 și 2014. Anul în care au fost înregistrate cele mai puține nașteri a fost anul 2012, an în care s-au născut vii doar 12 copii. Variația numărului de nașteri (conform datelor statistice) poate fi observată în tabelul de mai jos:

Tabel:2.5.9- Evoluție număr născuți vii în comuna Lisa și județul Brașov, pe ani

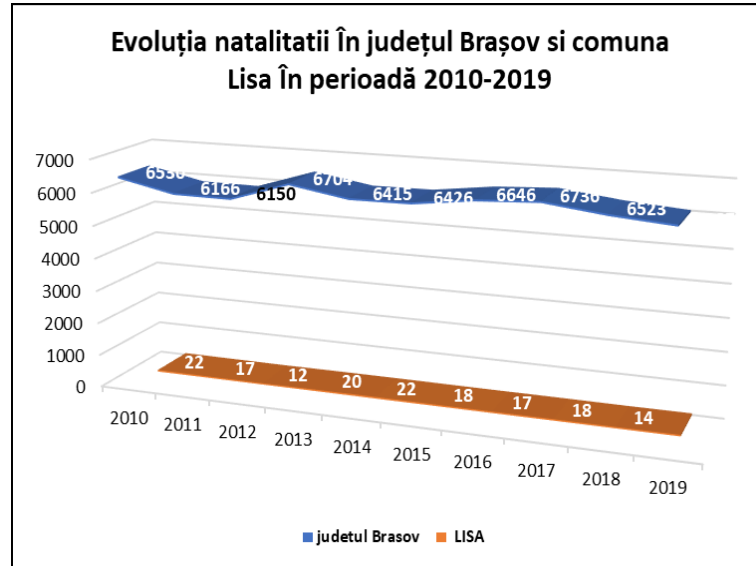
Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
județul Brașov	6530	6166	6150	6704	6415	6426	6646	6736	6523	6387
LISA	22	17	12	20	22	18	17	18	14	19
pondere	0.34%	0.28%	0.20%	0.30%	0.34%	0.28%	0.26%	0.27%	0.21%	0.30%

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Evoluția numărului născuților vii atât în comuna Lisa cât și în județul Brașov este oscilantă.

Din punct de vedere al ponderii născuților vii în comuna Lisa față de județul Brașov, aceasta variază între 0,20% și 0,34%, înregistrând astfel, un trend oscilant.

Dinamică născuților vii este prezentată în graficul de mai jos:

Mortalitatea

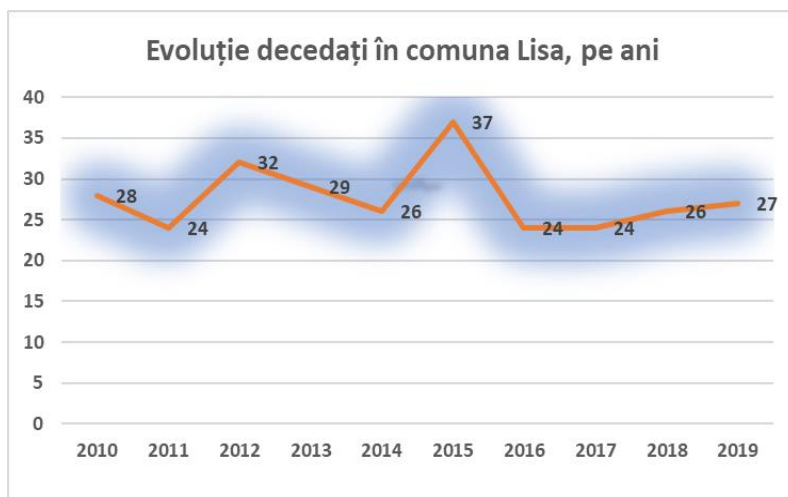
În comuna Lisa numărul deceselor a scăzut de la 28 în anul 2010 la 27 în 2019, înregistrându-se o scădere cu aproximativ 3,57%. O situație total diferită este înregistrată în județul Brașov unde în anul 2019 au fost înregistrate un număr de 6403 decese, față de 2010 când numărul acestora a fost de 5905, înregistrând astfel o creștere cu 498 decese. Procentual, această diferență este de 8,43%. Ponderea mortalității în comuna Lisa raportată la numărul total al deceselor înregistrate pe ani în județul Brașov nu variază foarte mult de la un an la altul, aceasta situându-se între 0,38% în anul 2017, an cu cea mai scăzută mortalitate (24 cazuri) și cea mai mare pondere, de 0,59%, înregistrată în anul 2015, an în care a fost înregistrat cel mai mare număr de decese (37 decese) în comuna Lisa.

Tabel: 2.5 10 -Evoluție decedati în comuna Lisa și județul Brașov, pe ani

Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
judetul Brașov	5905	5818	5870	6115	6129	6321	6168	6394	6526	6403
LISA	28	24	32	29	26	37	24	24	26	27
pondere	0.47%	0.41%	0.55%	0.47%	0.42%	0.59%	0.39%	0.38%	0.40%	0.42%

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Dacă privim din punct de vedere al modificării numărului deceselor la nivel de capete de perioadă (1 decedat), diferența este una foarte mică raportată la nivelul populației comunei, dar dacă privim în interiorul acestei perioade observăm că există variații ceva mai mari în anul 2012 și 2015, așa cum reiese din graficul de mai jos:

Sporul natural

Sporul natural este un indicator care reflectă echilibrul între cele două componente ale mișcării naturale: natalitatea și mortalitatea. Sporul natural indică cu cât crește în mod natural o populație și se calculează ca diferența între numărul de nașteri și numărul de decese care au avut loc într-un an, raportată la volumul populației. Conform datelor statistice furnizate de Direcția Județeană de Statistică Brașov, situația sporului natural în comuna Lisa este următoarea:

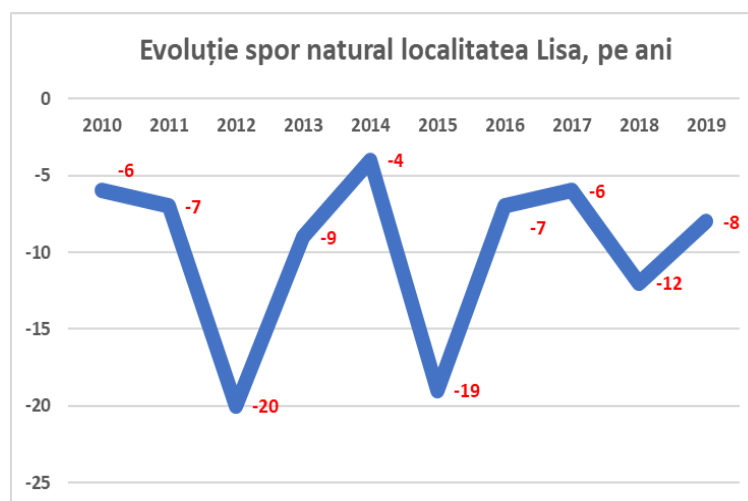
Tabel: 2.5.11 Evoluția sporului natural în comuna Lisa, pe ani

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	total
născuți vii	22	17	12	20	22	18	17	18	14	19	197
decedati	28	24	32	29	26	37	24	24	26	27	301
spor natural	-6	-7	-20	-9	-4	-19	-7	-6	-12	-8	-104

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Datele furnizate de Direcția Județeană de Statistică Brașov relevă faptul că există diferențe între numărul născuților vii și cel al deceselor.

Analizând situația născuților vii și cea a deceselor observăm că sporul natural este negativ și dinamic pe întreaga perioadă analizată, cu variații de la un an la altul. Valoarea negativă a acestui indicator ne indică faptul că avem de-a face cu o scădere naturală a populației.

Migrația populației

Migrația internă reprezintă totalitatea deplasărilor însoțite de schimbarea definitivă a domiciliului între unitățile teritorial-administrative ale unei țări. Ea este o componentă esențială a proceselor de dezvoltare fiind corelată cu schimbările economice, de structură socială sau calitate a vieții. Sporul migratoriu se calculează ca diferența dintre plecările și stabilirile cu domiciliul care au avut loc într-un an și poate să fie pozitiv sau negativ.

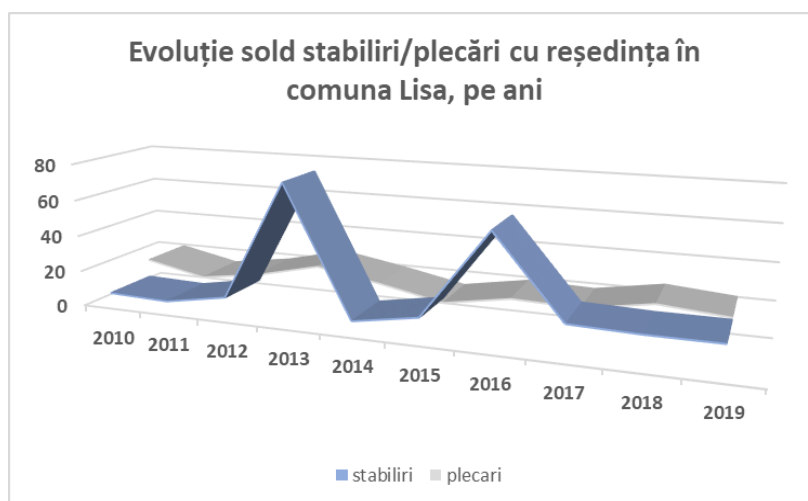
Despre numărul persoanelor care și-au stabilit reședința în această comună în perioadă 2010-2019, putem spune că a crescut cu 111,11% față de anul 2010, iar raportat la anul 2018 numărul acestora a rămas constant. Cel mai mare număr de stabiliri de reședință a fost înregistrat în anul 2013, la fel ca și în cazul județului Brașov, iar anul cu cel mai mic număr a fost 2011, an în care doar 8 persoane au luat această decizie.

Tabel: 2.5.12 Evoluția stabilirilor și plecărilor cu reședința în localitate la 1 ianuarie în comuna Lisa în perioada 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stabiliri de reședință în localitate la 1 ianuarie	9	8	14	78	9	15	62	20	19	19
Plecări cu reședința din localitate la 1 ianuarie	19	12	17	25	19	12	18	17	23	20
Sold	-10	-4	-3	53	-10	3	44	3	-4	-1

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Grafic, evoluția solicitărilor de stabilire a reședinței în localitate și a celor de plecare cu reședința din localitate este prezentată în graficul de mai jos:

După cum se poate observa din graficul de mai sus, soldul este fluctuant, în anul 2013 înregistrându-se cel mai mare sold pozitiv.

Populația după domiciliu reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliul pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuință principală, trecută în actul de identitate (CI, BI), așa cum este luată în evidența

organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioadă și/sau motivul absenței de la domiciliu.

În comuna Lisa cel mai mare număr de stabiliri a fost înregistrat în anul 2010 și 2012, iar cel mai scăzut în 2017. Dacă în anul 2019 diferență față de anul 2018 a fost de 9,09%, față de anul 2010 numărul a scăzut cu 44,62%.

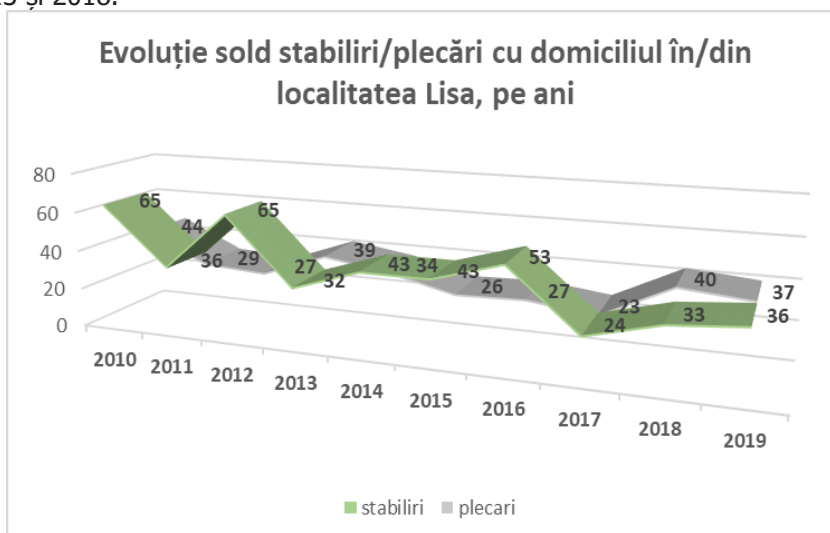
Tabel: 2.5.13 Evoluție sold stabiliri/plecări cu domiciliul în/din comuna Lisa, pe ani

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
stabiliri	65	36	65	32	43	43	53	24	33	36
plecări	44	29	27	39	34	26	27	23	40	37
sold	21	7	38	-7	9	17	26	1	-7	-1

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Ca și în cazul stabilirilor și plecărilor cu reședința din localitate, soldul în ceea ce privește numărul solicitărilor de stabilire cu domiciliu și al celor de plecare este negativ în anumite perioade. În general, balanța este pozitivă, excepție făcând anii 2013, 2018 și 2019.

Cel mai mare sold pozitiv a fost înregistrat în anul 2012 urmat de anul 2016 și 2010, iar cel mai mare sold negativ în anul 2013 și 2018.

Acest lucru poate avea la bază mai mulți factori:

- creșterea investițiilor din ultimii ani în infrastructura de bază: extindere rețele de utilități, reabilitarea căilor de acces;
- poluare mai scăzută în mediul rural față de cel urban;
- creșterea numărului investitorilor privați;

În încercarea de stabilizare a populației și menținerea forței de muncă active în comună, administrația publică a accesat programe cu finanțare europeană pentru dezvoltarea infrastructurii de bază în comună și creșterea confortului edilitar.

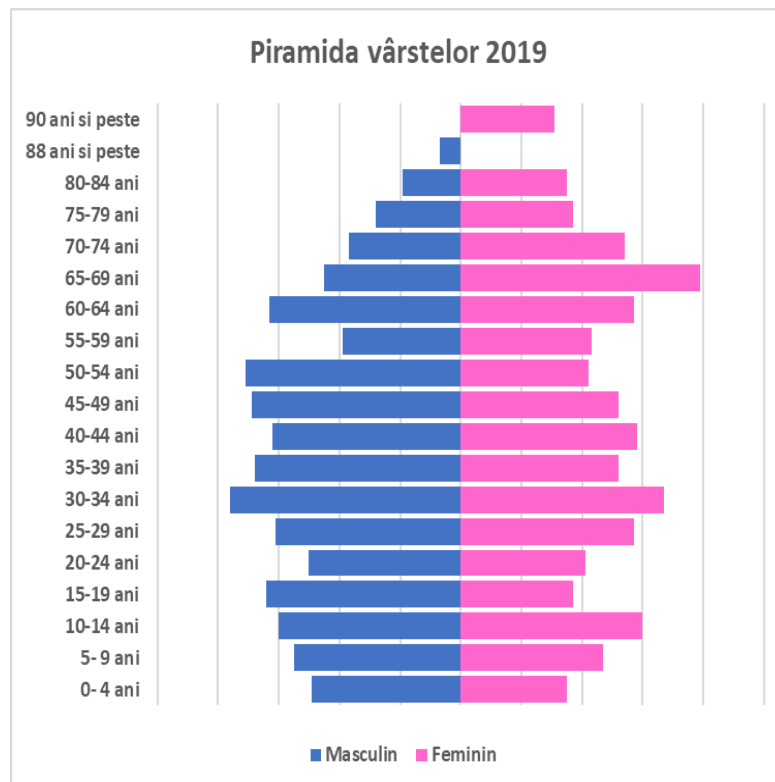
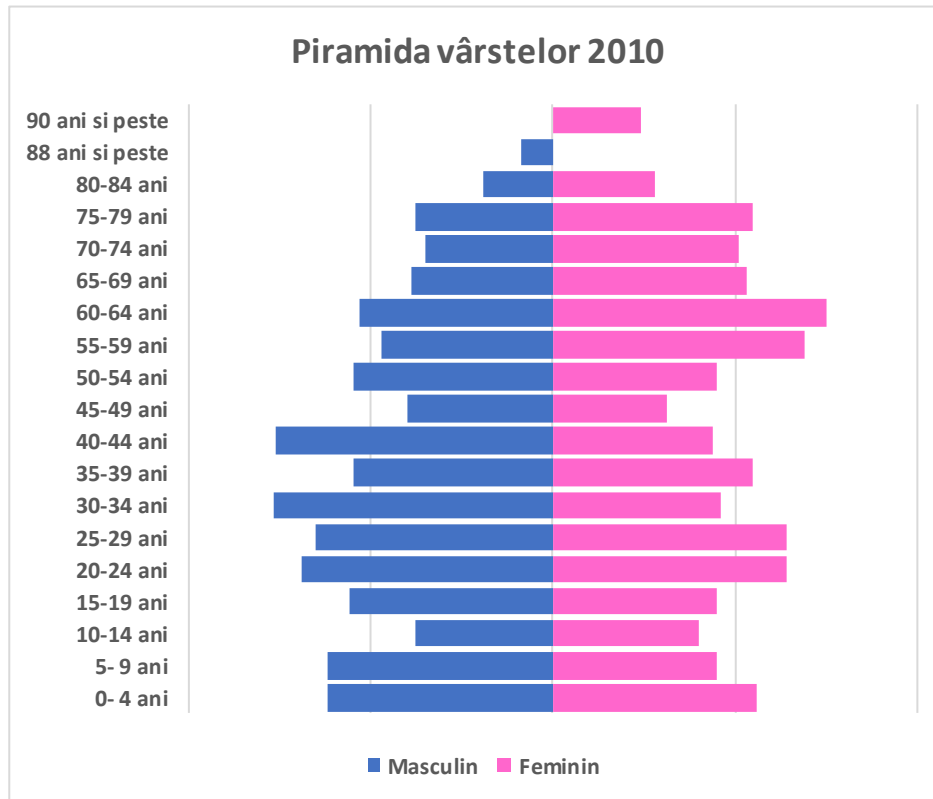
Acest lucru, coroborat cu facilități acordate investitorilor, a condus la reconversia funcțională a zonelor degradate precum și creșterea activității și rentabilității economice la nivelul comunei.

Sumarul evoluției populației comunei LISA la 1 Iulie

	2010	2019	2019vs 2018	2019 vs 2010
POPULAȚIE TOTALA	1.785	1.807	-0,99%	1,23%
Masculin	895	923	-1,06%	3,13%
Feminin	890	884	-0,34%	-0,67%
Pondere femei în total	49,86%	48,92%	0,65%	-1,88%
Pondere bărbați în total	50,14%	51,08%	-0,62%	1,87%
0-4 ani	118	84	-15,15%	-28,81%
5-19 ani	286	323	0,94%	12,94%
20-64 ani	1.030	1.028	-0,58%	-0,19%
peste 65 ani	351	372	0%	5,98%
Pondere populație 0- 4 ani	6,61%	4,65%	-0,78%	-1,96%
Pondere populație 5-19 ani	16,02%	17,87%	0,34%	1,85%
Pondere populație 20-64 ani	57,70%	56,89%	0,23%	-1,45%
Pondere populație peste 65 ani	19,66%	20,59%	0,20%	-0,81%
Căsătorii	9	11	10%	22,22%
Căsătorii la 1000 locuitori populație stabilă (‰)	5	6,1	10,91%	22%
Divorțuri	1	3	0,00%	200,00%
Divorțuri la 1000 locuitori populație stabilă (‰)	0,56	1,66	0,61	196,43%
Natalitate	22	19	35,71%	-13,64%
Născuți vii la 1000 locuitori populație stabilă (‰)	12,3	10,5	36,36%	-14,63%
Născuți morți	1			
Decedați	28	27	3,85%	-3,57%
Decedați la 1000 locuitori populație stabilă (‰)	15,6	14,9	4,20%	-4,49%
Spor natural	-6	-8	-33,33%	33,33%
Stabiliri de reședință în localitate la 1 ianuarie	9	19	0,00%	111,11%
Plecări cu reședință din localitate la 1 ianuarie	19	20	-13,04%	5,26%

Piramida vârstelor prezintă o cronică a generațiilor, ce evidențiază disproporțiile care pot apărea în structura populației. Efectele evoluțiilor demografice se fac resimțite în perioade lungi de timp și atrag schimbări în structura populației. Piramida este o „radiografie” a populației și evidențiază tendințele pe termen lung ale natalității și mortalității, precum și efectele pe termen scurt și mediu ale migrațiilor.

Forma piramidei populației pentru anul 2010 nu este modificată semnificativ față de cea din anul 2019, așa cum reiese din graficele de mai jos:

Structura religioasă

Populația după religie la recensămintele din 2002 și 2011 arată că cei mai mulți dintre cetățenii comunei sunt de religie ortodoxă (97,30% în 2002 și 92,78% în 2011). Urmează penticostalii 0,59% în 2002 și 2,01% în 2011 și alte religii (2% în 2002 și 5,10% în 2011). Observăm că în 2011 numărul ortodocșilor a scăzut cu 4,52% față de 2002 în timp ce a crescut numărul penticostalilor cu 1,42% și al celor de alte religii cu 3,10%. Așadar se poate constata o migrare de la ortodocși către alte religii și penticostali.

Populația după religie la recensămintele din 2002 și 2011

Recensământ	Total populație	Ortodoxă	Penticostală	Alte religii
2002	1701	1655	10	34
2011	1744	1618	35	89
Diferența 2011 vs. 2002	43	-37	25	55

Forța de muncă

Numărul mediu al salariaților reprezintă un indicator cu impact în piața muncii.

Conform datelor furnizate de către INS, numărul mediu de salariați în județul Brașov în anul 2019 era în creștere cu 23,55% față de anul 2010 și cu 0,55% față de anul 2018, ceea ce înseamnă o diferență de 34.258 salariați față de anul 2010 și 979 față de 2018. Aportul salariaților comunei Lisa în numărul total al salariaților județului Brașov este unul care variază între 0,04% în anul 2010 și un maxim de 07% înregistrat în anul 2018. În general, acest procent este de 0,5%.

Comuna Lisa, procentual, stă mai bine decât județul Brașov în ceea ce privește creșterea numărului mediu de salariați în anul 2019 față de 2010, înregistrând o creștere cu 69,23%, de la 65 în 2010 la 110 în 2019. Raportat la anul 2018 situația nu este la fel deoarece a fost înregistrată o scădere cu 6,78%, ceea ce înseamnă că numărul salariaților s-a redus cu 8. În orice caz, nu se poate vorbi despre o tendință ci mai degrabă despre o evoluție oscilantă, așa cum se poate vedea în tabelul de mai jos:

Tabel: 2.5.13 - Numărul mediu total de salariați în comuna Lisa, pe ani

Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LISA	65	74	89	82	77	92	84	90	118	110

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Putem spune că anul 2018 a fost cel mai bun an, în care 118 persoane au avut un loc de muncă. Evoluția numărului salariaților este strâns legată de numărul agenților economici ce-și desfășoară activitatea pe raza comunei și de performanța acestora.

Perioada	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nr. mediu salariați	65	74	89	52	77	92	84	90	118	110
Numărul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului – total	78	103	120	125	136	132	158	145	123	138

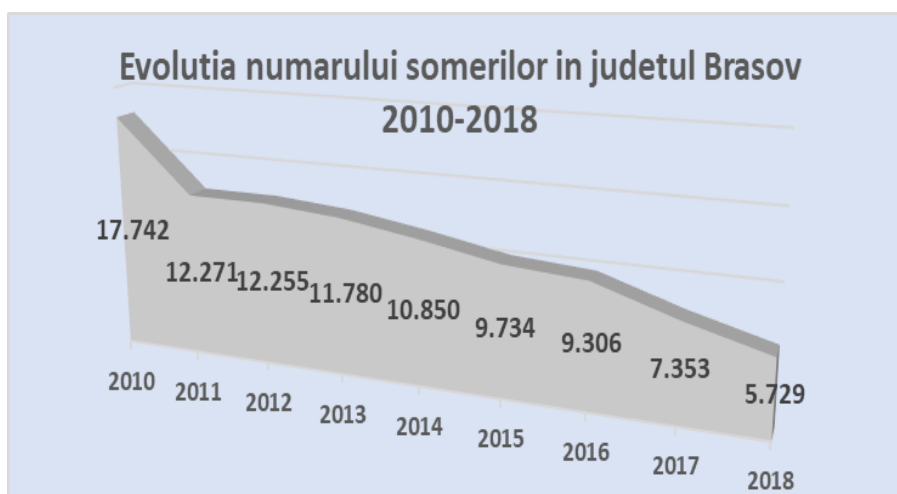
Când vorbim de ocuparea forței de muncă vorbim implicit și de șomaj.

Acest indicator atrage de la sine costuri sociale suplimentare.

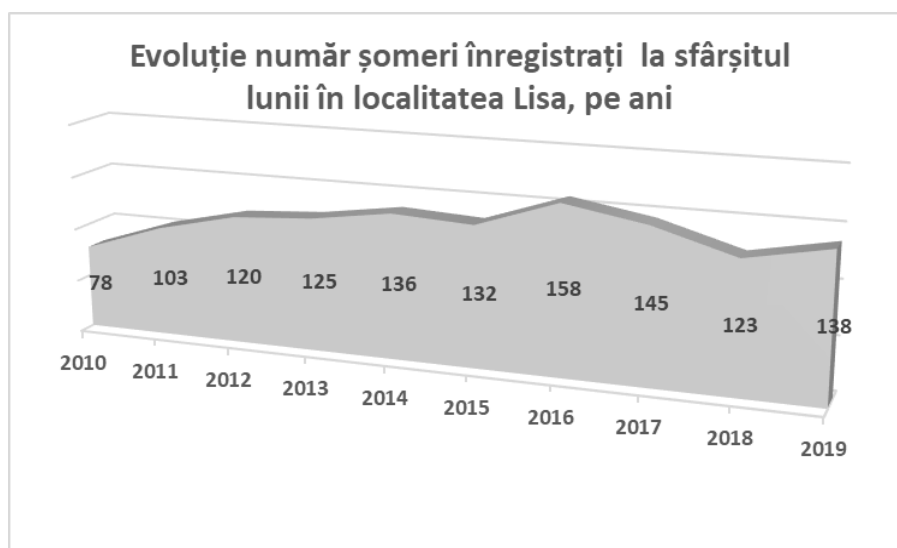
Există o serie de factori care contribuie la creșterea ratei șomajului:

- accentuarea dezechilibrelor de pe piața muncii în sensul că există sectoare, domenii sau profesii cu un mare deficit de forță de muncă;
- vârsta actuală de pensionare;
- restructurările din domeniul economic accentuate de criză sau mai bine zis conjunctura economică;
- creșterea analfabetismului;
- nivelul salariului minim;
- limitarea numărului de angajatori.

Evoluția numărului total al șomerilor înregistrați perioada 2010-2018 în județul Brașov are o tendință continuu descrescătoare:

Referitor la numărul șomerilor înregistrați la ANOFM, pentru comuna Lisa, putem spune că în general are o tendință crescătoare.

Anul 2010 a fost anul în care s-a înregistrat cel mai mic număr de șomeri din perioada analizată, iar 2016 anul cu cei mai mulți șomeri. Este important de observat că atât față de anul 2010 cât și față de 2018 numărul șomerilor a crescut cu 76,92% respectiv 12,20%.

Locuirea

Structura fondului de locuințe

Din punct de vedere al fondului locativ, în comuna Lisa, așa cum reiese din datele transmise de Direcția Județeană de Statistică Brașov (perioada 2009-2019) putem observa că numărul total al locuințelor nu a suferit modificări importante, cel puțin începând cu anul 2011. Acesta a crescut de la 782 în anul 2010 la 831 în 2019, diferența fiind de 49 locuințe.

Tabel:2.5.14 - Evoluție număr locuințe existente la sfârșitul anului pe forme de proprietate în comuna Lisa, pe ani

Forme de proprietate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	782	825	826	827	828	828	829	829	829	831
Proprietate publică	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Proprietate privată	779	823	824	825	826	826	827	827	827	829

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Despre structura fondului locativ după forma de proprietate putem spune că, începând cu anul 2010, majoritară este forma de proprietate privată, aceasta reprezentând 99,76% din fondul locativ al comunei, diferența de 2 locuințe aflându-se în proprietate publică.

Raportat la fondul locativ al județului, ponderea locuințelor din comuna Lisa oscilează între minimul de 0,32% în anul 2019 și 0,35% în intervalul 2011-2013.

Tabel:2.5.15 - Evoluție număr locuințe existente la sfârșitul anului pe forme de proprietate în județul Brașov și comuna Lisa, pe ani

Forme de proprietate	Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	judet Brașov	231052	237116	238166	239669	241837	243414	245265	247668	252473	256319
	LISA	782	825	826	827	828	828	829	829	829	831
Proprietate publică	judet Brașov	11419	3690	3673	3686	4591	4666	4687	5884	6762	6757
	LISA	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Proprietate privată	judet Brașov	219633	233426	234493	235983	237246	238748	240578	241784	245711	249562
	LISA	779	823	824	825	826	826	827	827	827	829

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Condițiile de locuit reprezintă un indice important în bunăstarea populației țării, acestea oferind satisfacerea necesităților de ordin biologic, psihologic, social și familial.

Raportată la populația comunei de 1.807 locuitori la 1 ianuarie 2019, media persoanelor care trăiesc într-o locuință în comuna Lisa variază de la 2,17 persoane/locuință la 2,28 persoane/locuință. Analizând datele statistice, în anul 2019, într-o locuință trăiesc aproximativ 2,17 persoane, în scădere cu 4,74% față de anul 2010 și cu 1,22 față de 2018. Acest lucru ne indică faptul că nivelul de confort a crescut odată cu scăderea numărului de locuitori/locuință.

Tabel:2.5.16 -Evoluția numărului de locuitori/locuință în comuna Lisa, pe ani

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
locuințe	782	825	826	827	828	828	829	829	829	831
populație la 1 ianuarie	1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807
populație/locuință	2.28	2.19	2.18	2.21	2.19	2.19	2.18	2.21	2.20	2.17

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Suprafața totală locuibilă existentă la sfârșitul anului (în metri pătrați arie desfășurată) a crescut în anul 2019 în județul Brașov și în comuna Lisa atât față de anul 2010 cât și față de 2018 cu 42,47% față de anul 2010 și cu 1,11% față de anul precedent (În Brașov), respectiv cu 16,34% și 0,66% (în comuna Lisa).

Tabel:2.5.17 -Evoluția suprafeței locuibile în județul Brașov și comuna Lisa, pe ani

Localitate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Județul Brașov	9284640	12316216	12366831	12437580	12566463	12664526	12778152	12900177	13107599	13253331
Lisa	36272	41569	41624	41734	41886	41886	41921	41921	41921	42199

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

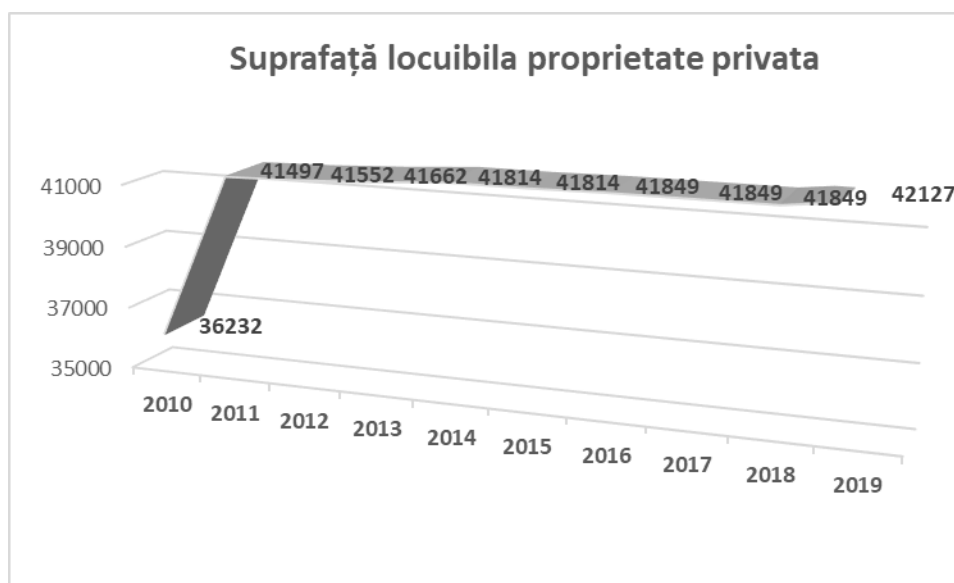
Datele statistice ne arată că forma de proprietate majoritară este cea privată în proporție de peste 99,8%. Trebuie menționat faptul că suprafața locuibilă aflată în proprietate publică a crescut începând cu anul 2011 de la 40mp la 72mp.

Tabel:2.5.18 -Evoluția suprafeței locuibile pe forme de proprietate în comuna Lisa, pe ani

Forme de proprietate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Proprietate publică	40	72	72	72	72	72	72	72	72	72
Proprietate privată	36232	41497	41552	41662	41814	41814	41849	41849	41849	42127
Total	36272	41569	41624	41734	41886	41886	41921	41921	41921	42199

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Creșterea suprafeței locuibile aflate în proprietate publică a crescut cu 80% în anul 2011 față de 2010, păstrând aceeași valoare până la sfârșitul anului 2019. În schimb, cea privată a crescut, însă nu continuu și constant, cea mai mare creștere fiind înregistrată în anul 2011 față de anul 2010.

Suprafața medie a locuinței poate oferi o imagine asupra calității locuirii și în ceea ce privește existența unui spațiu suficient la nivelul locuinței. Aceasta a crescut în 2019 față de 2010 cu 170% pentru locuințe aflate în proprietate publică și cu 9,26% pentru cele private. Față de anul 2018, doar în mediul privat s-a înregistrat o creștere cu 0,42%. Astfel, suprafața medie pe locuință, indiferent de forma de proprietate, variază de la 46,38mp, cel mai scăzut nivel înregistrat în anul 2010 până la 50,78mp, înregistrat în 2019.

Tabel:2.5.19 - Evoluția suprafeței locuibile medii pe locuință la sfârșitul anului pe forme de proprietate în comuna Lisa, pe ani

Forme de proprietate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	46.38	50.39	50.39	50.46	50.59	50.59	50.57	50.57	50.57	50.78
Proprietate publică	13.33	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00	36.00
Proprietate privată	46.51	50.42	50.43	50.50	50.62	50.62	50.60	50.60	50.60	50.82

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Observăm astfel că această creștere a suprafeței totale locuibile în metri pătrați reprezintă o creștere cu 4,40mp față de anul 2010 și de 0,21mp față de anul 2018, acest fapt indicându-ne fie că nu au mai fost construite locuințe fie că a fost construit un număr mai mic sau populația alege să construiască locuințe de dimensiuni mai mici.

Tabel:2.5.20 - Evoluția suprafeței locuibile și nr locuințe la sfârșitul anului pe forme de proprietate în localitatea Lisa, pe ani

	Forma proprietate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nr. Locuințe	Total	782	825	826	827	828	828	829	829	829	831
	Proprietate publică	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Proprietate privată	779	823	824	825	826	826	827	827	827	829
Suprafața locuibilă	Total	36272	41569	41624	41734	41886	41886	41921	41921	41921	42199
	Proprietate publică	40	72	72	72	72	72	72	72	72	72
	Proprietate privată	36232	41497	41552	41662	41814	41814	41849	41849	41849	42127

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Privitor la suprafața locuibilă ce revine în medie pe un locuitor, în anul 2019 aceasta a crescut cu 14,92% față de anul 2010, de la 20,32 mp/persoană la 23,35 mp/persoană și cu 1,76% față de anul 2018, mai exact cu 3,03mp față de anul 2010 și cu 0,38mp față de 2018, ceea ce indică o creștere a confortului locuitorilor.

Tabel:2.5.21- Evoluția suprafeței locuibile /locuitor în comuna Lisa, pe ani, mp arie desfășurată

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Suprafață	36272	41569	41624	41734	41886	41886	41921	41921	41921	42199
Populație la 1 ianuarie	1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807
Suprafață/persoana (mp)	20.32	23.04	23.07	22.83	23.08	23.13	23.16	22.91	22.97	23.35

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

În urma recesământului populației efectuat în anul 2011 au fost înregistrate un număr total de 977 locuințe la nivelul comunei. Dintre aceste 757 au fost înregistrate ca fiind ocupate, 212 ca fiind sezoniere și 8 neocupate. Distribuția acestora după unitatea administrativă este următoarea:

	Total	LISA	BREAZA	POJORTA
Număr total de locuințe	613	360	62	191
- ocupată	205	93	36	76
- sezonieră	7	6	;	1
- neocupată	825	459	98	268

Nivelul de confort al populației este măsurat în funcție de indicatori specifici privind dotările locuințelor. Din aceleași date statistice rezultă că din cele 825 locuințe:

- în interiorul locuinței: 694 sunt dotate cu bucătărie și 512 au baie
- în afara locuinței: 8 au bucătării și 6 au baie
- nu au: 123-bucătării, 307-baie

Locuințe dotate cu	Bucatarie/Baie	LISA	BREAZA	POJORTA	Total
în locuință	Bucătărie	352	245	97	694
	Baie	248	188	76	512
în afara locuinței	Bucătărie		8		8
	Baie	1	4	1	6
nu are	Bucătărie	107	15	1	123
	Baie	210	76	21	307

Din tabel se observă că 76,69% locuințele au bucătărie în interiorul locuinței și doar 62,1% au și baie.

De asemenea, din totalul de 825 locuințe cca 83,15% aveau apă curentă din rețeaua publică de alimentare cu apă, 10,9% locuințe aveau apa asigurată din surse proprii, iar 5,94% locuințe nu dispuneau de alimentare cu apă curentă.

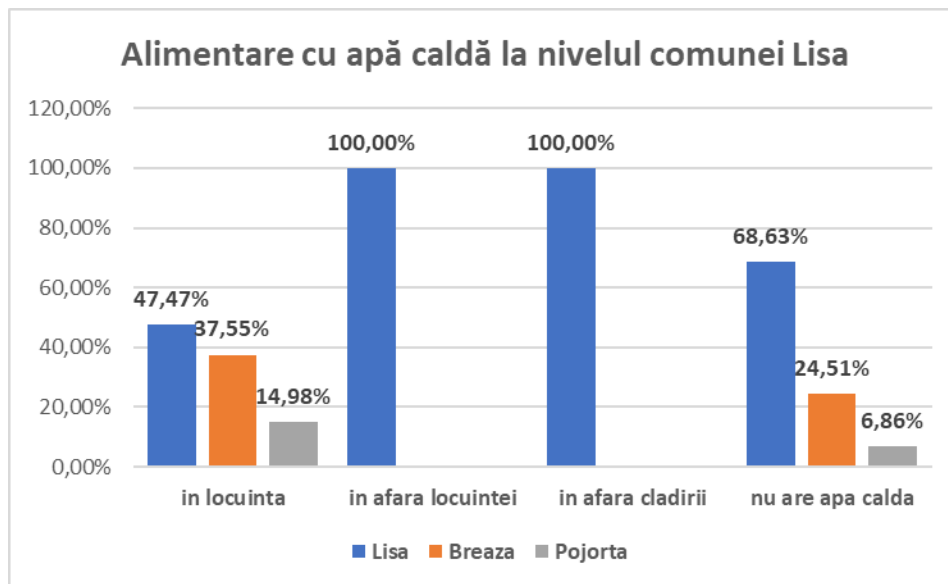
Tabel:2.5.22- Racordare la rețeaua de alimentare cu apa comuna Lisa-Recensământul populației și al locuințelor 2011

		Lisa	Breaza	Pojorta	Total
În locuință	din rețea publică	247	188	73	508
	din sistem propriu	20	32	15	67
În afara locuinței	din rețea publică	7	2	0	9
	din sistem propriu	0	0	0	0
În afara clădirii	din rețea publică	150	18	1	169
	din sistem propriu	13	2	8	23
nu are apa curenta		22	26	1	49

Sursa date: Serii de date statistice comuna Lisa 2020

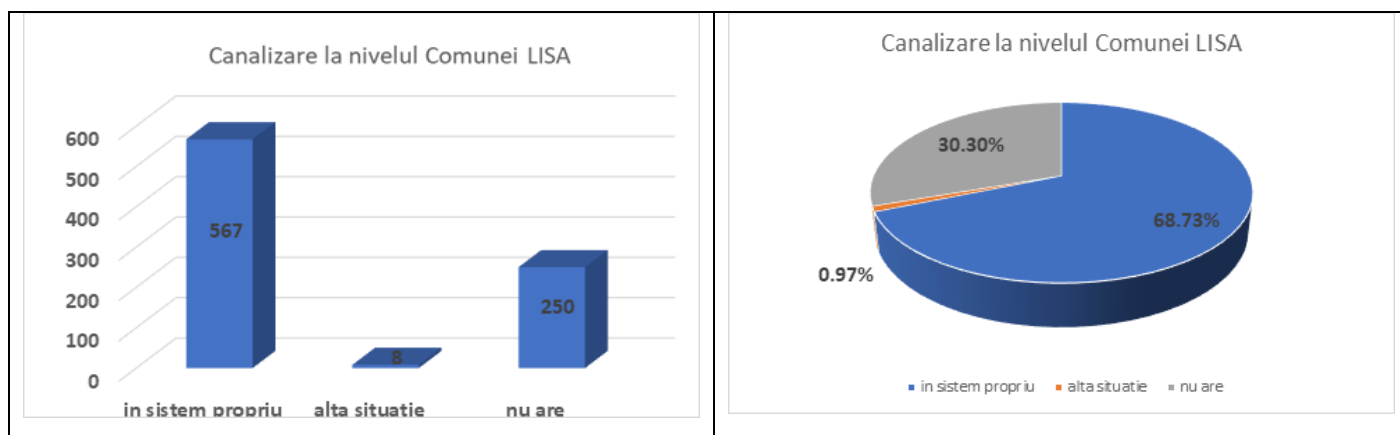
Procentual, din totalul de 825 locuințe 69,70% aveau apă în locuință, 1,09% în afara locuinței, 23,27% în afara clădirii iar diferența de 5,94% nu avea apă curentă.

Despre alimentarea cu apă caldă putem spune că, din rețeaua publică a comunei doar 1,09% dintre locuințe dispuneau de apă caldă, 61,58% au avut asigurată apă caldă în sistem propriu, 37,09% nu au avut alimentare cu apă caldă, iar 0,24 % aveau în afara clădirii. La nivelul comunei, 62,30% dintre locuințe aveau apă caldă în locuință, 0,36% în afara locuinței, 0,24% în afara clădirii și 37,09% nu aveau apă caldă.

În comuna Lisa nu există rețea de canalizare în sistem centralizat.

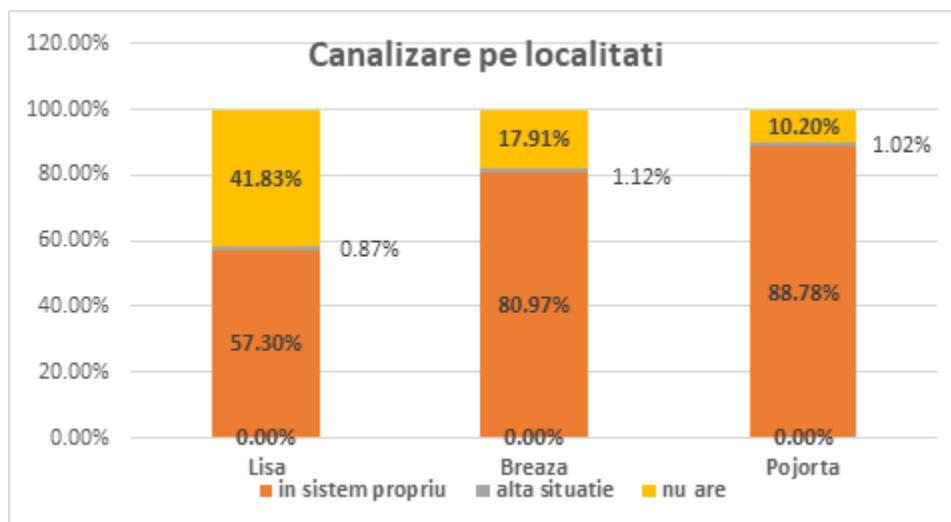
Cei mai mulți dintre locuitorii comunei, 59,52%, își asigură canalizarea în sistem propriu. Un procent de 30,30% nu au deloc, iar diferența de 0,97% au o altă situație.

La nivelul fiecărei localități componente situația este următoarea:

- În localitatea Lisa, din cele 459 locuințe, 57,3% își asigură canalizarea în sistem propriu, iar 41,83% nu dețin un sistem de canalizare,
- În Breaza, 80,97% din cele 268 locuințe erau racordate la un sistem propriu și 17,91% nu dețin sistem de canalizare

- În Pojorta, din cele 98 de locuințe, 88,78% își asigură canalizarea în sistem propriu, iar 10,20% nu erau racordate la sistem de canalizare.

Menționăm că urmare a analizei acestor indicatori administrația publică s-a mobilizat pentru a elabora și implementa o serie de proiecte pentru asigurarea utilităților publice și creșterea nivelului de confort al locuitorilor, o parte dintre acestea fiind finalizate la momentul elaborării documentației de față.

Încălzirea locuinței este un alt element important în evaluarea nivelului de confort al populației, Desigur, încălzirea locuinței este influențată în mod direct de sursele de încălzire, soluțiile tehnice și nu în ultimul rând de componenta financiară, componentă importantă în alegerea modului de încălzire a locuinței.

Potrivit datelor **Recensământului populației și locuinței 2011** în comuna Lisa 10,91% dintre locuințe sunt dotate cu încălzire centrală, 88,85% nu au încălzire centrală în 0,24% nu există încălzire deloc.

Tabel:2.5.23 Modul de încălzire al locuinței în comuna Lisa

Modul de încălzire al locuinței	Lisa	Breaza	Pojorta	Total
încălzire centrală	38	39	13	90
nu are încălzire centrală, locuința fiind încălzită cu sobă/șemineu	419	229	85	733
nu există încălzire deloc	2	0	0	2

Sursa date: Serii de date statistice comuna Lisa 2020

Toate cele 90 locuințe cu încălzire centrală își asigură sursa de încălzire cu centrale termice. Dintre acestea, 82 dintre centrale sunt alimentate cu combustibil solid, 6 cu gaze lichefiate (butelie), una cu combustibil lichid și o alta cu alte tipuri.

Există 733 de locuințe care nu au încălzire centrală, însă își încălzesc locuința cu sobă/șemineu, 719 alimentate cu combustibil solid 10 cu combustibil lichid și 4 cu gaze lichefiate.

Încălzirea locuinței este un alt element important în evaluarea nivelului de confort al populației, Desigur, încălzirea locuinței este influențată în mod direct de sursele de încălzire, soluțiile tehnice și nu în ultimul rând de componenta financiară, componentă importantă în alegerea modului de încălzire a locuinței.

Potrivit datelor **Recensământului populației și locuinței 2011** în comuna Lisa 10,91% dintre locuințe sunt dotate cu încălzire centrală, 88,85% nu au încălzire centrală în 0,24% nu există încălzire deloc.

Tabel:2.5.24- Modul de încălzire al locuinței în comuna Lisa

Modul de încălzire al locuinței	Lisa	Breaza	Pojorta	Total
încălzire centrală	38	39	13	90
nu are încălzire centrală, locuința fiind încălzită cu sobă/șemineu	419	229	85	733
nu există încălzire deloc	2	0	0	2

Sursa date: Serii de date statistice comuna Lisa 2020

Toate cele 90 locuințe cu încălzire centrală își asigură sursa de încălzire cu centrale termice. Dintre acestea, 82 dintre centrale sunt alimentate cu combustibil solid, 6 cu gaze lichefiate (butelie), una cu combustibil lichid și o alta cu alte tipuri.

Există 733 de locuințe care nu au încălzire centrală, însă își încălzesc locuința cu sobă/șemineu, 719 alimentate cu combustibil solid 10 cu combustibil lichid și 4 cu gaze lichefiate.

Sumarul evoluției locuințelor comunei Lisa

	2010	2019	2019 vs 2018	2019 vs 2010
Locuințe existente total-nr	782	831	0.24%	6.27%
Proprietate publică-nr	3	2	0.00%	- 33.33%
Proprietate privată-nr	779	829	0.24%	6.42%
Suprafață locuibila total-mp	36272	42199	0.66%	16.34%
Suprafață locuibila proprietate publică-mp	40	72	0.00%	80.00%
Suprafață locuibila proprietate privată-mp	36232	42127	0.66%	16.27%
Persoane la 1 ianuarie/locuință	2.28	2.17	-1.22%	-4.74%
Suprafață locuibila /locuitor (mp/locuitor)	20.32	23.35	1.67%	14.92%
Suprafață locuibila medie pe locuință-total	46.38	50.78	0.42%	9.48%
Suprafață locuibila medie pe locuință-proprietate publică	13.33	36.00	0.00%	170.00%
Suprafață locuibila medie pe locuință-proprietate privată	46.51	50.82	0.42%	9.26%
Locuințe terminate în cursul anului	1	2		100.00%
Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile (km)	18,8	19,8	5,32%	5,32%
Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile (m ³ /zi)	650	600	0,00%	-7,69%
Capacitatea instalațiilor de producere a apei pe locuitor (m ³ /locuitor/zi)	0,4	0,3	0,00%	- 25,00%
Căntitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor - total (mii m ³)	228	200	-9,09%	- 12,28%

Cultura

Comuna adăpostește 4 biserici ortodoxe, un schit și o biserică adventistă, după cum urmează:

- Biserica "Adormirea Maicii Domnului", Lisa, la nr. 75, cu cimitir aferent
- Biserica "Sfântul Gheorghe" (fostă greco-catolică), Lisa, la nr. 339, cu cimitir aferent
- Cimitir, Lisa la nr. 268
- Biserica adventistă, Lisa, la nr 316
- Biserica „Sfântul Nicolae”, Pojorta la nr 79
- Biserica „Sfânta Treime”, Breaza, la nr. 53, cu cimitir aferent
- Schitul Sfântul Ioan Botezătorul Negru Vodă, Breaza

În comună există **3 cămine culturale**, câte unul în fiecare sat aparținător:

- Lisa, la nr. 251 (capacitate de 300 locuri); în cadrul căminului cultural funcționează un cinematograful și o bibliotecă; necesită reabilitare
- Breaza, la nr. 52, în clădirea școlii (capacitate de 150 locuri); necesită reabilitare / construire
- Pojorta, la nr. 46 (capacitate de 200 locuri); necesită reabilitare

Manifestări pe evenimente culturale locale:

- Ziua eroilor - Ispas
- Cetele de feciori cu ocazia Sărbătorilor de iarnă; obicei local "datul în strai de Anul nou" 01.01.
- Irozi, colindele copiilor cu ocazia Crăciunului
- Furatul porților de Sf Gheorghe
- Colindul de Bobotează
- Vecinătățile

Personalități culturale locale

- Gheorghe Popa-Lisseanu, istoric, filolog român, membru al Academiei Române (* 1866 - † 1945)
- George Șerban, filolog, profesor și director al Liceului "Spiru Haret" din București, unchi al viitorului publicist Octavian Paler.
- Octavian Paler (* 1926 - † 2007), scriitor și publicist.
- Ilie Moldovan (* 1928, Albești, județul Mureș), teolog, profesor universitar, a fost preot în Lisa între anii 1955-1970.
- Mihai Gâdea (* 1977, București), realizator de programe TV, a copilărit în Lisa.
- Cornel Cațavei 1953, doctor în economie, expert financiar-bancar, evaluator, auditor financiar.
- Liviu Streza, preot în Lisa între anii 1970-1976, uns mitropolit al Ardealului sub numele ÎPS dr. Laurențiu Streza în 2006, născut în comuna Sâmbăta de Sus, jud. Brașov

Biblioteca din comună este amplasată în satul Lisa, în incinta școlii generale.

Unități de utilitate publică

- Banca Cooperatistă 8 Martie Codlea, satul Lisa
- Posta: Lisa – oficiu poștal,

Educația

Scăderea natalității conduce implicit și direct la scăderea numărului de elevi. Alături de scăderea demografică a populației, o altă cauză importantă a diminuării numărului copiilor aflați într-o formă de învățământ o reprezintă, pe lângă abandonul școlar, atractivitatea și diversitatea sistemului educațional din mediul urban.

Abandonul școlar apare în special în rândul categoriilor sociale defavorizate, în rândul rromilor, a familiilor destrămate sau a familiilor copiilor ai caror părinți sunt plecați în străinătate.

Pe de altă parte, stabilitatea financiară de la nivelul comunei a creat condiții și oportunități de creștere a nivelului educației pentru tânara generație.

Infrastructura de învățământ cuprinde 5 unități în anul 2021, din care:

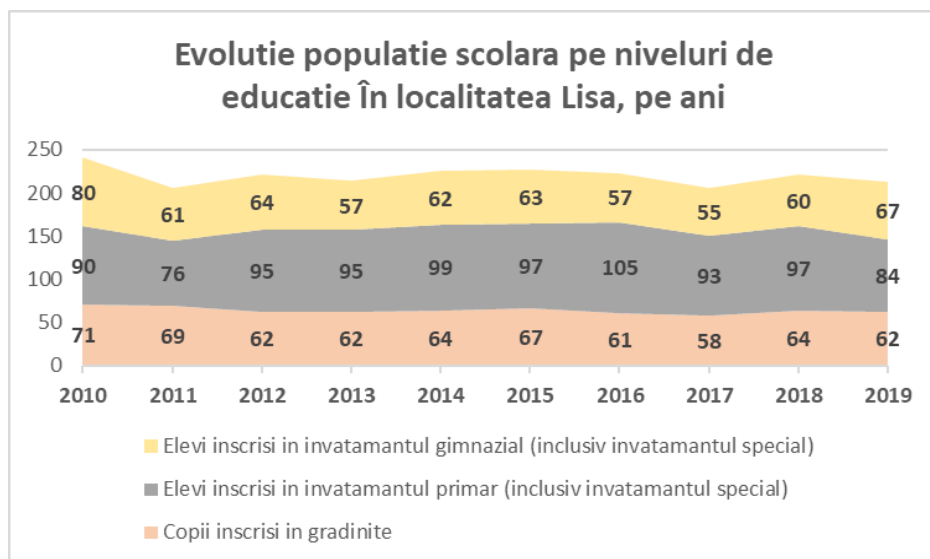
- 2 grădinițe, în localitățile Lisa și Breaza, după cum urmează:
 - în localitatea Lisa, la nr. 193, într-o cladire cu o sala de clasă.
 - în localitatea Breaza, la nr. 52, în incinta școlii generale clasele I-VIII, într-o sală de clasă. Actualmente nu mai funcționează
- 3 școli generale, după cum urmează:
 - în localitatea Lisa, la nr. 196, școală generala clasele I-VIII cu 8 săli de clasă.
 - în localitatea Breaza, la nr. 52, școală generala clasele I-VIII cu 5 săli de clasă. Actualmente nu mai funcționează
 - în localitatea Pojorta, la nr. 83, școală generala clasele I-IV cu 1 sală de clasă. Actualmente nu mai funcționează

Evoluția populației școlare în învățământul primar și gimnazial-Lisa în perioada 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	241	206	221	214	225	227	223	206	221	213
Copii înscriși în grădinițe	71	69	62	62	64	67	61	58	64	62
Total populație școlară înscriși în învățământul primar și gimnazial	170	137	159	152	161	160	162	148	157	151
Populație școlară învățământ primar	90	76	95	95	99	97	105	93	97	84
Populație școlară învățământ gimnazial	80	61	64	57	62	63	57	55	60	67

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Din păcate, în comuna Lisa, nu se poate vorbi despre o evoluție a populației școlare deoarece aceasta a scăzut atât față de anul precedent cât și față de anul de referință 2010, excepție făcând categoria elevilor înscriși în învățământul gimnazial unde s-a înregistrat o creștere față de anul 2018 cu 11,67%.

În anul 2019, în învățământul primar și gimnazial, educația elevilor a fost asigurată de 17 cadre didactice, cu 5,56% mai puține față de 2018 și cu 34,62% mai puține decât în anul 2010.

Numărul cadrelor didactice din învățământul preșcolar a rămas neschimbat în perioada 2010-2017, pentru ca începând din anul 2018 să se reducă la 2. Astfel, în 2019, cei 62 copii de grădiniță au rămas în grija celor 2 cadre didactice, media copiilor alocați unui cadru didactic fiind de 31.

Tabel: 2.5.26-Evoluție indicatori învățământ preșcolar în comuna Lisa, pe ani

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Copii înscriși în grădinițe	71	69	62	62	64	67	61	58	64	62
Învățământ preșcolar	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Săli de clasă	:	:	:	:	3	3	3	3	2	2
PC-uri	:	:	:	:	:	:	1	2	2	2
Copii la un cadru didactic	23.7	23.0	20.7	20.7	21.3	22.3	20.3	19.3	32.0	31.0
Copii/clasă	:	:	:	:	21.3	22.3	20.3	19.3	32.0	31.0

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Tabel: 2.5.27-Evoluție indicatori învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) în comuna Lisa, pe ani

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	170	137	159	152	161	160	162	148	157	151
Personal didactic învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	23	15	19	20	16	15	16	17	16	15
Săli de clasă	16	16	16	10	9	9	9	9	9	10
Laboratoare școlare	2	2	2	1	:	:	:	:	:	:
Săli de gimnastică	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
PC-uri	15	23	23	23	23	23	15	17	17	17
Absolvenți	16	8	14	7	12	13	8	10	10	:
Elevi la un cadru didactic	7.4	9.1	8.4	7.6	10.1	10.7	10.1	8.7	9.8	10.1
Elevi/clasă	10.6	8.6	9.9	15.2	17.9	17.8	18.0	16.4	17.4	15.1
PC-ii/clasă	0.9	1.4	1.4	2.3	2.6	2.6	1.7	1.9	1.9	1.7
Elevi la un PC	11.3	6.0	6.9	6.6	7.0	7.0	10.8	8.7	9.2	8.9

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

În anul 2019, în învățământul primar și gimnazial, educația elevilor a fost asigurată de către 15 cadre didactice, în scădere cu 34,78% comparativ cu anul 2010 și cu 6,25% față de anul 2018.

În anul 2019 unui cadru didactic îi revenea în medie un număr de 10,1 elevi, în creștere cu 2,59% față de anul precedent,

SUMAR ÎNVĂȚĂMÂNT COMUNA LISA 2010-2019

	2010	2019	2019 vs 2018	2019 vs 2010
Unități de învățământ - total	2	1	0,00%	-50,00%
Unități școlare învățământ preșcolar				
Școli din învățământul primar și gimnazial (inclusiv special)	2	1	0,00%	-50,00%
Populația școlară - număr	241	213	-3,62%	-11,62%
Copii înscriși în grădinițe	71	62	-3,13%	-12,68%
Elevi înscriși - total	170	151	-3,82%	-11,18%
Elevi înscriși în învățământ primar și gimnazial (inclusiv special)	170	151	-3,82%	-11,18%
Elevi înscriși în învățământ primar (inclusiv special)	90	84	-13,40%	-6,67%
Elevi înscriși în învățământ gimnazial (inclusiv special)	80	67	11,67%	-16,25%
Gradul de încărcare al unei educatoare (număr preșcolari/ educatoare)	23,67	31	-3,13%	30,99%
Numărul elevilor din învățământul primar care revine în medie la un cadru didactic (număr elevi/ cadru didactic)	18	16,80	21,24%	-6,67%
Numărul elevilor din învățământul gimnazial care revine în medie la un cadru didactic (număr elevi/ cadru didactic)	4,44	6,70	0,50%	50,75%
Personal didactic – total	26	17	-5,56%	-34,62%
Personal didactic în învățământ preșcolar	3	2	0,00%	-33,33%
Personal didactic în învățământ primar și gimnazial (inclusiv special)	23	15	-6,25%	-34,78%
Personal didactic în învățământ primar (inclusiv special)	5	5	-28,57%	0,00%
Personal didactic în învățământ gimnazial (inclusiv special)	18	10	11,11%	-44,44%
Săli de clasă și cabinete școlare	16	12	-44,44%	-25,00%
Laboratoare școlare	2	-		
Săli de gimnastică - total	2	1	0,00%	-50,00%
PC - total	15	19	0,00%	26,67%

Sănătate

Infrastructura medicală este slab reprezentată în comună, aici funcționând un dispensar medical și două puncte sanitare, după cum urmează:

- în Lisa: un dispensar uman cu 1 cabinete.

Asistența medicală este asigurată permanent de către 1 medic și 1 asistentă.

Cladirea dispensarului se afla pe str. Principală nr. 361, este în stare bună, ultima reparație capitală fiind făcută în 1993.

Tot în cladirea dispensarului este amenajată locuința doctorului.

În Lisa funcționează 2 farmacii; una în cladirea dispensarului uman și una pe str. principală nr. 333A.

- la nr. 362, pe str. Principală funcționează un dispensar veterinar, deservit de 1 doctor

Tabel: 2.5.28- Evoluție unități sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate în comuna Lisa, pe ani

Categoriile de unități sanitare	Forme de proprietate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Cabinete medicale de familie	Proprietate publică	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:
	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1
Farmacii	Proprietate privată	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:
Puncte farmaceutice	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

În comuna Lisa infrastructura de sănătate se limitează la existența unui medic de familie care își exercită profesia în sistemul privat, a unui farmacist și a unui cadru mediu sanitar. În acest domeniu nu putem vorbi despre o evoluție deoarece în perioada analizată atât numărul medicilor cât și cel al farmacistilor și al numărului farmaciilor a rămas oarecum constant. Ce putem observa din tabelul de mai jos este că medicii de familie care activau în domeniul public au trecut începând cu anul 2015 în mediul privat.

De asemenea mai putem observa că numărul farmaciilor private s-a redus începând cu anul 2012 la una singură și că, de asemenea, numărul personalului mediu sanitar s-a redus și el începând cu anul 2013.

Tabel: 2.5.29- Evoluție număr personal medico-sanitar pe categorii și forme de proprietate în comuna Lisa, pe ani

Categoriile de cadre medico-sanitare	Forme de proprietate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Medici	Proprietate publică	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:
	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1
din total medici: medici de familie	Proprietate publică	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:
	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1
Farmacisti	Proprietate privată	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Personal sanitar mediu	Proprietate publică	2	2	2	1	2	:	:	:	:	:
	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1

Sursa date: portalul <http://statistici.insse.ro>

Din punct de vedere al gradului de încărcare a personalului medico-sanitar observăm că, datorită stabilității numărului personalului la o cotă constantă, acesta este influențat doar de dinamica numărului populației. Astfel, cel mai ridicat grad de încărcare a fost înregistrat în anul 2017, an în care un medic de familie și un farmacist deserveau 1.830 persoane, iar cel mai scăzut în 2010 când același medic avea în grijă 1.785 persoane.

Tabel: 2.5.30- Distribuția personalului medico-sanitar la total populație, la 1 ianuarie, în comuna Lisa, pe ani

Categorii de unități sanitare	Forme de proprietate	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Populație		1785	1804	1804	1828	1815	1811	1810	1830	1825	1807
Medici	Proprietate publică	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:
	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1
din total medici: medici de familie	Proprietate publică	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:
	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1
Farmacisti	Proprietate privată	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Personal sanitar mediu	Proprietate publică	2	2	2	1	2	:	:	:	:	:
	Proprietate privată	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1

Sursa date: portalul <http://statistici.INSSE.ro>

SUMAR SĂNĂTATE COMUNA LISA 2010-2019

	2010	2019
Medici	1	1
Farmacisti	1	1
Personal mediu sanitar	2	1
Cabinete medicale individuale (de familie)	1	1
Puncte farmaceutice	1	1

Disfuncționalități

Populația și resursele de muncă	<ul style="list-style-type: none"> - Îmbătrânirea demografică și plecarea tinerilor din zonă; - Degradarea echilibrului demografic, grad de dependență economică mare al persoanelor vârstnice față de generația tânără. - Migrarea absolvenților de școală gimnazială; - Creșterea numărului solicitărilor de plecare cu domiciliul din localitate; - Creșterea numărului populației cu vârsta peste 85 ani ridică probleme de investiții pentru ocrotirea sănătății, pentru ocrotirea socială, pentru asigurarea bătrâneții etc; - Deficit de personal pe piața muncii datorită scăderii numărului persoanelor active; - Migrarea populației active către zona urbană și în străinătate; - populație activă insuficientă;
Locuirea	<p>Lipsa dotărilor de strictă necesitate – canalizare – în toate localitățile comunei;</p> <p>Încalzirea populației se face cu sobe cu combustibil solid în localitățile Plaiul Lisei, Luncile Brezei.</p> <p>Cimitirele nu respectă distanțele de protecție față de zona locuită</p> <p>Drumul județean DJ103F traversează intravilanul satelor Pojorta și Breaza prin centrul localităților.</p> <p>DJ 104A traversează intravilanul satului Lisa prin centrul localității.</p>

	<p>Lipsa infrastructurii de canalizare în toate satele comunei</p> <p>Lipsa infrastructurii de alimentare cu gaze naturale în satele Breaza și parțial Lisa</p>
Dotări social - culturale	<p>Lipsa spațiilor pentru activități cultural-sportive; lipsesc amenajările aferente spațiilor publice și terenurilor de sport; terenurile de sport necesită reamenajări și dotări specifice</p> <p>Lipsa spațiilor de joacă pentru copii</p> <p>- Lipsesc zonele de agrement de tip urban: cinematograful, zonă spectacole, terenuri de sport amenajate, spații amenajate pentru pescuit sportiv, alei/spații amenajate de promenadă.</p> <p>Căminele culturale necesită modernizări și dotare specifică</p> <p>Insuficienta reprezentare a unor dotări de cultură și recreere;</p> <p>Deplasarea pe distanțe mari pentru asigurarea unor servicii de natură administrativă.</p>

ANALIZA SWOT-POPULAȚIE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Trend crescător al populației în comună; - Creșterea numărului de stabiliri cu domiciliul; - Menținerea unui număr constant al populației active pe grupa de vârstă 20-64 ani, toată perioadă analizată (10 ani) - Creșterea numărului căsătoriilor; - Scăderea numărului deceselor; - Creșterea numărului de investitori la nivelul comunei și absorbția și menținerea populației active în comună; - Creșterea stabilității financiare a populației din comună. 	<ul style="list-style-type: none"> - Spor natural negativ; - Soldul migrației interne este negativ; - Îmbătrânirea demografică și plecarea tinerilor din zonă; - Migrarea absolvenților de școală gimnazială; - Îmbătrânirea populației. - Deficit de personal pe piața muncii datorită scăderii numărului persoanelor active; - Lipsa dotărilor de strictă necesitate – canalizare – în toate localitățile comunei și alimentare cu gaz în Breaza și parțial în Lisa; - Migrarea populației active către zona urbană și în străinătate; - Creșterea numărului solicitărilor de plecare cu reședința din localitate - Distanțe relativ mari pe care elevii din mediul rural sunt nevoiți să le parcurgă pentru a putea urma cursurile unui liceu/colegiu; - Lipsa unor spații adecvate pentru desfășurarea activităților extrașcolare (săli de spectacole, săli de sport, terenuri de agrement); - Aparatura medicală deficitară pentru tratarea pacienților - Creșterea numărului populației cu vârsta peste 65 de ani - Lipsesc zonele de agrement de tip urban:

	cinematograf, zonă spectacole, terenuri de sport amenajate, spații amenajate pentru pescuit sportiv, alei/spații amenajate de promenadă, locuri de joacă pentru copii
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Crearea de noi locuri de muncă; - Implementarea unor programe de dezvoltare; - Creșterea investițiilor în mediul rural în infrastructura de bază, extinderea rețelelor de utilități, reabilitarea căilor de acces; - Posibilitatea accesării de finanțări naționale, europene sau naționale pentru îmbunătățirea infrastructurii de educație și dezvoltarea resurselor umane; - Apariția noilor investitori în comună. 	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea gradului de dependență (persoane vârstnice vs, persoane active) datorită îmbătrânirii populației; - Menținerea scăzută a natalității ceea ce va conduce la îmbătrânirea populației); - Scăderea numărului persoanelor active va duce la deficit de personal pe piața muncii; - Migrarea populației către zona urbană datorită lipsei locurilor de muncă; - Creșterea șomajului; - Scăderea natalității.

2.6. CIRCULAȚIA ȘI TRANSPORTURILE

2.6.1. Acces rutier

Teritoriul comunei este străbătut de următoarele căi de comunicație:

Nr. crt	Denumirea drumului	Traseul drumului	Poziția kilometrică Origine Destinație	Lungimea reala	Observații
Anexa 2.8 Hotărârea 782/2014					
6	DJ 102C*	Breaza (DJ 103F) - Mânăstirea Breaza	0+000 - 3+700	3.700 km	A fost declassat prin HCJ nr. 105/22.03.2018 si încadrat ca DC 75B Breaza (DJ103F) - Mânăstirea Breaza
	DJ 102D	Lisa (DJ 104A) - Complex	0+000 - 6+000	6,000	A fost declassat prin HCJ nr.

		<i>turistic Plaiul Lisei</i>			199/23.05.2013 si încadrat ca DC 75A Lisa (DJ 104A) - Complex Turistic Plaiul Lisei
16	DJ 103F -	Voila (DN 1) - Voivodeni Pojorta - Breaza -	0+000 - 13+300	13.300 km	
<p>Anexa 3.8 Ordonanța 782/2014 pentru modificarea anexelor la HG 540/2000 privind aprobarea încadrării în categorii funcționale a drumurilor publice și a drumurilor de utilitate privată deschise circulației publice.</p>					
53	DC 75	Ludișor - Pojorta - Lisa	0+000 - 4+500	4.500 km	
54	DC 75A	Lisa (DJ 104A) - Complex Turistic Plaiul Lisei	0+000 - 6+000	6.000 km	Fost DJ 102D Lisa (DJ 104A) - Complex Turistic Plaiul Lisei
	DC 75B *	Breaza (DJ103F) - Mânăstirea Breaza	0+000- 3+700	3.700 km	fost DJ 102C Breaza (DJ 103F) - Mânăstirea Breaza -

DJ 104A DN 1 (Perșani) - Șinca Veche -Șercăița - Bucium - Mărgineni -Sebeș - Recea - Gura Văii -Lisa - Sâmbăta de Sus – Drăguș- Viștea de Sus - Victoria	5,560 km
- DJ 103F Voila (DN 1) - Voivodeni -Pojorta - Breaza	6,623 km
- DC 75 Ludișor - Pojorta - Lisa,	4,5 km
- DC 75A (fost DJ102D Lisa (DJ 104A)- Complex turistic Plaiul Lisei)	6,00 km
- DC 75B (fost DJ 102C Breaza (DJ 103F) - Mânăstirea Breaza).	3,700 km
- drumurile forestiere	13 km
- drumurile de exploatație agricolă	

Principalele artere rutiere care asigură legătura de la est la vest, nord și sud sunt DJ 104A și DJ 103F.

Circulația în comună nu este congestionată.

Lungimea drumurilor pe teritoriul administrativ al Comunei Lisa

- **drumuri județene:** 11,82 km;

- **drumuri comunale:** 14,2 km

- **drumuri forestiere:** 13 km

Drumurile de hotar / de exploatare agricolă

Prin reconstituirea proprietăților de fond funciar se va realiza sistematizarea suprafețelor agricole astfel încât fiecare proprietar să aiba acces la proprietate, direct din drumul public fără servitute de trecere.

Drumurile de hotar se vor realiza prin pietruire cu balastru și întreținerea permanentă prin decolmatarea șanțurilor.

Caracteristici ale tramei stradale existente

Satul Lisa

Circulația majoră se desfășoară de-a lungul DJ104A care traversează satul pe direcția nord-vest și sud-est, suprapunându-se cu strada Principală și continuă spre localitatea Recea.

Această arteră asigură legătura cu DN1, prin DJ 105B, prin localitatea Sâmbăta de Sus.

În satul Lisa, DJ104A are o singură bandă de circulație pe sens, este în curs de modernizare și se încadrează în categoria a III-a, ca stradă de colectare.

Din această arteră principală se desprind drumurile comunale DC 75 și DC 75A (fostul drum județean DJ 102D)) de deservire locală de categoria a III-a, cu o singură bandă de circulație pe sens care fac legătura între toate zonele rezidențiale și principalele zone de interes economic, social, comercial, administrativ.

DC 75A asigură legătura cu zona turistică Plaiul Lisei.

În satul Lisa, DJ104A are un traseu relativ drept, fără schimbări bruște de direcție, cu marcaje longitudinale, transversale, acostamente, rigole carosabile și șanturi betonate, parțial trotuare și din loc în loc platforme de parcare pentru autovehicule, benzi de încadrare și accese la proprietăți.

În zonele unde sunt clădiri deschise publicului (căminul cultural, magazine), unde locația a permis, sunt amenajate parcări care deservește clădirile respective.

Drumul județean prezintă îmbrăcăminte asfaltică în stare bună.

Străzile din localitate sunt parțial modernizate/asfalate, cu o lățime medie a carosabilului de 5,0 - 7,0 m.

Strada Principală (DJ 104A) este de categoria a III-a cu îmbrăcăminte asfaltică, desfășurându-se pe o lungime de 1670 m. Restul străzilor care se suprapun peste străzile comunale se desfășoară pe o lungime de 750 m și au îmbrăcăminte asfaltică, sunt tot de categoria a III-a. Rețeaua de străzi de deservire de categoria a IV-a este din macadam și are o lungime de 46 - 50 m. Din totalul rețelei de străzi, cele cu îmbrăcăminte

asfaltica reprezintă 34%, iar cele pietruite (macadam) 66%. Circulația se desfășoară fără puncte critice deosebite; străzile au declivități normale.

Drumul comunal DC 75 se desprinde din DJ 104A și este un drum de categoria a IV-a, cu o bandă pe sens, nemodernizat, pietruit, fără asigurarea scurgerii apelor și necesită lucrări de reparații. Circulația se desfășoară greoi mai ales pe timp ploios. Este necesară realizarea unui pod nou peste pârâul Breaza în extravilanul satului Pojorta.

Drumul comunal DC 75A se desprinde din DJ 104A și este parțial modernizat, asfaltat, o bandă de circulație pe sens, necesitând intervenții la podurile existente peste pârâul Lisa.

Străzile secundare de deservire au câte o bandă de circulație și necesită modernizare. Intersecțiile necesită semnalizare. Multe dintre ele nu au spații de circulație pietonală.

Restul rețelei de străzi interioare s-au dezvoltat în prelungirea drumurilor de acces în câmp, fiind înguste și într-o stare care face ca circulația să se desfășoare greoi mai ales pe timp ploios.

Satul Breaza

În satul Breaza circulația principală se desfășoară din drumul județean DJ 103F care asigură legătura spre drumul național DN 1 prin partea de nord a intravilanului. Din această arteră principală se desprinde drumul comunal DC 75B (fostul drum județean DJ 102C) care asigură legătura cu zona turistică Breaza.

Legătura cu satul Lisa este realizată prin intermediul DJ 104A, care intersectează DJ103F.

Aceste drumuri au o îmbrăcăminte de în stare relativ bună și asigură legătura satului Pojorta cu Lisa și Pojorta.

DJ 103F străbate intravilanul localității pe direcția nord-sud pe o lungime de 680 m, este un drum de categoria a III-a, cu o bandă de circulație pe sens și prezintă îmbrăcăminte asfaltică în stare relativ bună.

DC 75B (fostul drum județean DJ 102C) se desprinde din DJ 103F și este un drum de categoria a III-a, cu o bandă de circulație pe sens. Prezintă îmbrăcăminte asfaltică și pietruire necesitând modernizare. De asemenea, trebuie reabilitat podul peste râul Breaza din satul de vacanță Luncile Brezei.

Restul rețelei stradale se prezintă prin străzi de categoria a IV-a cu îmbrăcăminte de macadam și îmbrăcăminte asfaltică, pietruite, ușor pietruite sau din pământ.

Satul Pojorta

Circulația principală în satul Pojorta se realizează pe drumul județean DJ 103F care asigură legătura spre drumul național DN 1 prin partea de nord a intravilanului și DC 75, care asigură legătura cu Lisa.

DJ 103F are un traseu relativ drept, fără schimbări bruște de direcție, cu marcaj longitudinal, transversal, acostamente, șanturi, parțial trotuare și din loc în loc platforme de parcare pentru autovehicule, și accese la proprietăți.

Aceste drumuri au o îmbrăcăminte de în stare relativ bună și asigură legătura satului Pojorta cu Lisa și Breaza.

DJ 103F străbate localitatea pe direcția nord-sud pe o lungime de 1800 m, este un drum de categoria a III-a, cu o bandă pe sens și prezintă îmbrăcăminte asfaltică în stare relativ bună.

DC 75 se desprinde din DJ 104 A, este un drum de categoria a III-a până la limita de intravilan, cu două benzi pe sens în intravilan și îmbrăcăminte asfaltică. Este necesară realizarea unui pod peste pârâul Breaza, iar între satele Pojorta și Lisa prezintă o pietruire parțial degradată (cu gropi și făgașe), fără asigurarea scurgerii apelor.

Disfuncționalități

- Drumul județean DJ103F traversează intravilanul satelor Pojorta și Breaza prin centrul localităților.
- DJ 104A traversează intravilanul satului Lisa prin centrul localității.
- străzi parțial modernizate, parțial cu profile necorespunzătoare categoriei: pe timp nefavorabil, datorită amenajării și echipării necorespunzătoare pe tronsoanele neasfaltate și nepietruite o parte dintre acestea pot deveni greu practicabile; scurgerea apelor este asigurată parțial;
- intersecții neamenajate corespunzător;
- lipsa facilităților pentru persoanele cu handicap;
- lipsa pistelor de biciclete;
- lipsa spațiilor de circulație pietonală continue pe zona de intravilan
- lipsa unui pod peste pârâul Breaza în localitatea Pojorta;
- cele două poduri peste pârâul Lisa pe DC 75A necesită reabilitare
- podul peste pârâul Breaza pe DC 75B necesită reabilitare
- lipsă semnalizare DJ104A – către Sâmbăta de Sus, respectiv orașul Victoria;
- lipsa semnalizării de orientare și prioritate pe toate căile de circulație
- pe toate drumurile județene nu se respectă zonele de siguranță și protecție a drumului;
- lipsa stațiilor de transport amenajate pentru oprirea mijloacelor de transport interurban în afara părții carosabile a drumurilor județene și locale;
- parcuri necorespunzătoare la nivelul întregii comune;
- accese deficitare la gospodării;
- lipsa asigurării scurgerii apelor pluviale în mare parte a rețelei de drumuri;
- lipsă căi de acces pietonal/trotuare;
- lipsa plantațiilor de aliniament de-a lungul drumurilor.
- drumuri agricole nemodernizate;

Există în prezent o serie de proiecte de modernizare a infrastructurii rutiere locale, astfel încât acestea să fie aduse la standardele actuale de siguranță și confort la rulare.

Au fost realizate podurile peste raul Lisa în Lisa și peste raul Breaza în Breaza, acestea fiind în curs de recepție și terminarea lucrărilor.

Transportul în comun

Transportul intercomunal și interjudețean se desfășoară prin intermediul a 4 stații de autobuz pentru cursele care fac legătura cu Făgăraș, Brașov, Sibiu, după cum urmează: două în Lisa la DJ104A, una la Primărie și una la intersecția str. Pioresți cu DJ104A, una în Pojorta la DJ 103F la intersecția cu DC75, una în Breaza la școala generală, la intersecția DJ103F cu Ulița Școlii.

În comună nu există mijloace de transport în comun cu orar regulat.

2.6.2. CIRCULAȚIA FERROVIARĂ

Acces feroviar:

Comuna Lisa nu are acces feroviar. Accesul la calea ferată se face prin intermediul liniei CF curente Brașov - Făgăraș - Sibiu - gara Făgăraș (200) – 25 km, halta Voila (200) – 14 km, halta Ucea (200) – 21 km.

2.7. INTRAVILAN EXISTENT. ZONE FUNCȚIONALE. BILANȚ TERITORIAL.

2.7.1 Intravilanul existent de la care s-a pornit este cel prevăzut în Planul Urbanistic General – P.U.G. al Comunei Lisa, cu modificările ulterioare, respectiv, PUZ-urile aprobate prin HCL și primite în momentul preluării documentației cu următoarele mențiuni:

- **Conform Avizului de începere a lucrărilor emis de OCPI nr. 149/2022 (PV de recepție nr. 5153/2022)** teritoriul administrativ al comunei Lisa are o suprafață de 8905,0307 ha, iar intravilanul existent are o suprafață de **296,49 ha, acesta fiind intravilanul pe care l-am considerat ca fiind existent. Limitele terenului intravilan înregistrate la OCPI au fost aprobate prin HCL nr. 21/23.02.2018.**

Conform aceluiași aviz, intravilanul existent al comunei Lisa este format din trei trupuri principale și 6 trupuri secundare, astfel:

1. **Trupul 1** – satul Pojorta – sat component
2. **Trupul 2** – satul Lisa – reședința comunei Lisa
3. **Trupul 3** - trup izolat – industrie mică
4. **Trupul 4** – trup izolat - satul de vacanță Plaiul Lisei
5. **Trupul 5** – satul Breaza – sat component
6. **Trupul 6** – trup izolat - satul de vacanță Breaza
7. **Trupul 7** - trup izolat - Cetatea Negru Vodă
8. **Trupul 8** – trup izolat - Cabana Urlea
9. **Trupul 9**- trup izolat – PUZ fermă vaci aprobat în 2014

Centralizatorul suprafețelor cuprinse în teritoriul intravilanului existent conform Avizului de începere a lucrărilor nr. 149/2022 (PV de recepție nr. 5153/2022)

Denumire/ Numerotare TRUP	Comuna/Localitatea	Suprafața (ha)
TRUP 2	Lisa (reședință de comună)	119,73
TRUP 3	Industrie mică	1,00
TRUP 4	Satul de vacanță Plaiul Lisei	13,00
	TOTAL LISA	133,73
TRUP 5	BREAZA (Sat component)	84,44
TRUP 6	Satul de vacanță Breaza	24,00
TRUP 7	Cetatea Radu Negru	0,50
TRUP 8	Cabana Urlea	0,50
	TOTAL BREAZA	109,44
TRUP 1	POJORTA (sat component)	51,52
TRUP 9	PUZ Fermă vaci	1,80
	TOTAL POJORTA	53,32
	TOTAL TERITORIU INTRAVILAN EXISTENT	296,49

- Conform PUG aprobat în 1999, teritoriul intravilanului existent este format din 13 trupuri: trei trupuri principale și zece trupuri secundare, subdiviziuni ale trupurilor principale, după cum urmează:

1. **Trupul 1-3** – satul Lisa – reședința comunei Lisa
2. **Trupul 4** – subdiviziune a Trupului 1-3, format din rezervorul de apă
3. **Trupul 5** – subdiviziune a trupului 1-3, format din trup izolat – industrie mică
4. **Trupul 6** – subdiviziune a trupului 1-3, format din satul de vacanță Plaiul Lisei
5. **Trupul 7-8** – satul Breaza – sat component
6. **Trupul 9** subdiviziune a trupului 7-8 format din satul de vacanță Breaza
7. **Trupul 10** - subdiviziune a trupului 7-8, format din baraj Valea Pojorta,
8. **Trupul 11** subdiviziune a trupului 7-8, format din baraj Valea Brescioara
9. **Trupul 12** subdiviziune a trupului 7-8, format din Cabana Urlea
10. **Trupul 13** subdiviziune a trupului 7-8, format din Cetatea Negru Vodă
11. **Trupul 14** subdiviziune a trupului 7-8, format din Mânăstirea Negru Vodă
12. **Trupul 15-16** – sat Pojorta – sat component
13. **Trupul 17.** – subdiviziune a trupului 15-16, format din Rezervor apă

Centralizatorul suprafețelor cuprinse în teritoriul intravilanului propus prin PUG aprobat în 1999:

Denumire/ Numerotare TRUP	Comuna/Localitatea	Suprafața (ha)
TRUP 1-3	Lisa (reședință de comună)	117,40
TRUP 4.	Rezervorul de apă	0,10

TRUP 5	Industrie mică	1,00
TRUP 6	Satul de vacanță Plaiul Lisei	13,00
	TOTAL LISA	131,50
TRUP 7-8	BREAZA (Sat component)	81,80
TRUP 9	Satul de vacanță Breaza	24,00
TRUP 10	Baraj Valea Pojorta	0,50
TRUP 11	Baraj Valea Brescioara	0,50
TRUP 12	Cabana Urlea	0,50
TRUP 13	Cetatea Radu Negru	0,50
TRUP 14	Mănăstirea Negru Vodă	1,00
	TOTAL BREAZA	108,80
TRUP 15-16	POJORTA (sat component)	53,20
TRUP 17	Rezervor apă	1,20
	TOTAL POJORTA	54,40
	TOTAL TERITORIU INTRAVILAN EXISTENT	294,70

Se observa cu ușurință faptul că suprafața intravilanului existent înregistrată la OCPI de 296,49 Ha corespunde cu suprafața intravilanului existent aprobat prin PUG realizat în 1999 de 294,70 ha, la care s-a adăugat PUZ-ul avizat în anul 2014- fermă de vaci în suprafață de 1,80 ha. Menționăm că nu sunt înregistrate la OCPI ca fiind în intravilan următoarele trupuri aprobate prin PUG realizat în 1999:

Denumire/ Numerotare TRUP	Comuna/Localitatea	Suprafața (ha)
TRUP 4	Rezervorul de apă	0,10
TRUP 10	Baraj Valea Pojorta	0,50
TRUP 11	Baraj Valea Brescioara	0,50
TRUP 14	Mănăstirea Negru Vodă	1,00
TRUP 17	Rezervorul de apă	1,20

Această disfuncționalitate considerăm că se datorează lipsei de interes la momentul respectiv pentru înregistrarea noilor limite aprobate ale PUG realizat în 1999 la OCPI și poate fi remediată prin includerea acestor trupuri în bilanțul/suprafețele propus(e) pentru extinderea intravilanului.

În concluzie, intravilanului existent al comunei Lisa are o suprafață de 296,49 ha, formată din 3 trupuri principale și 6 trupuri secundare, subdiviziuni ale trupurilor principale, conform Avizului de începere a lucrărilor nr. 149/2022 (PV de recepție nr. 5153/2022) emis de OCPI.

Bilanțul teritorial al categoriilor de folosință pe întreaga suprafață a teritoriului administrativ permite deducerea teritoriului intravilan existent.

TERITORIU ADMINISTRATIV AL UNITĂȚII DE BAZĂ	CATEGORII DE FOLOSINȚĂ											TOTAL
	AGRICOL					NEAGRICOL						
	Arabil	Fâneată	Livadă	Pășune	Pășune împădurită	curți construcții	Păduri	Ape	Vegetație aferentă apelor	Alte categorii (drumuri, canale ANIF)	Neproductiv	
EXTRAVILAN EXISTENT (Ha)	1572	596.46	109.4	2100	984.54	0	3029.8	38.1	33.73	138.24	6.79	8608.54
INTRAVILAN EXISTENT (Ha)	74.46					222.03						296.49
TOTAL (Ha)	5436.36					3468.67						8905.03
% din TOTAL	61.05%					38.95%						100.00%

Datele sunt corelate cu rezultatele acțiunii de inventariere a terenurilor pe UAT LISA conform Legii nr. 165/2013, a limitei vectorizate din PUG 1999 și limitele OCPI.

Propunerile pentru extinderea intravilanului existent s-au făcut pe următoarele criterii:

- acces asigurat din drumurile existente (chiar dacă drumul respectiv necesită amenajare);
- apropierea de zonele de interes;
- condiții bune de fundare în comparație cu alte zone din localitate;
- necesitatea suprafeței respective pentru dezvoltare.

Toate propunerile s-au analizat pe teren și au fost însușite de către de reprezentanții administrației locale.

Față de suprafața cuprinsă în **intravilanul existent al comunei Lisa de 296,49 ha**, s-a propus o restrângere cu 2,72 ha și o **extindere totală cu 160,12 ha**, ajungându-se astfel la un **intravilan total propus cu suprafața de 453,89 ha**. Restângerile se referă la încadrarea pe parcelă și însumează per total comună cca 2,72 ha.

Pe sate situația se prezintă astfel:

- pentru intravilanul existent al satului **Lisa** (fost trup 1-3), **actualmente Trup 1** în suprafață de 120,73 ha, se propune o restrângere totală de 2,72 ha și o extindere totală cu 44,26 ha, care include și fostul trup 5 Industrie mică reprezentat de muzeul la Vâltori, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 162,27 Ha

Pentru satul de vacanță Plaiul Lisei (fost Trup 6) în suprafață de 13 ha se propune o extindere a intravilanului cu 30,75 ha, ajungând la un intravilan propus de 43,75 ha.

Se renumerează trupurile, după cum urmează:

Trup 1.1 Casă de locuit, S=0,06 ha

Trup 1.2 Plantație de afin, S=0,09 ha

Trup 1.3 Păstrăvărie, S=1,38 ha

Trup 1.4 Sat de vacanță Plaiul Lisei, S=43,75 ha

Trup 1.5 Servicii pensiune, S=1,62 ha

Trup 1.6 Bazine de înmagazinare apă potabilă (2x100 mc), S=0,12 ha

Trup 1.7 Agroturism, S=1,73 Ha

Prin propunerile făcute de extindere a intravilanului două dintre fostele trupuri aferente satului Lisa au fost înglobate în trupul principal 1, după cum urmează:

- Trupul 4 rezervorul de apă. Precizăm că acest așa numit rezervor a fost practic o captare de suprafață de izvor care alimenta în trecut cartierul Domneasca din satul Lisa, iar acum este nefuncțional.

- Trupul 5- muzeul la Vâltori

În concluzie, pentru intravilanul satului Lisa împreună cu toate trupurile izolate, inclusiv satul de vacanță Plaiul Lisei, pentru intravilanul existent în suprafață de 133,73 ha se propune o restrângere totală de 2,72 ha, și o extindere totală cu 80,01 ha, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 211,02 ha

- pentru intravilanul existent al satului **Breaza (fost trup 7-8), actualmente Trup 2** în suprafață de 108,44 ha, se propune o extindere totală cu 66.24 ha care include și satul de vacanță Luncile Brezei (fost trup 9), ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 174,68 ha.

Se renumerează trupurile și se propun pentru introducere în intravilan 4 trupuri izolate după cum urmează:

Trup 2.1 Locuire cu servicii, S=0,68 ha

Trup 2.2 Plantație de afin, S=0,07 ha

Trup 2.3 Cetatea Negru Vodă (fost trup 13), S=0,50 ha

Trup 2.4 Cabana Urlea (fost trup 12), S=1,66 ha

Prin propunerile făcute de extindere a intravilanului patru dintre fostele trupuri aferente satului Breaza au fost înglobate în trupul principal 2, după cum urmează:

- Trupul 9 Satul de vacanță Luncile Brezei

- Trupul 10 Baraj Valea Pojorta,

- Trupul 11 Baraj Valea Brescioara

- Trupul 14 Schitul Sfântul Ioan Botezătorul (Mănăstirea Negru Vodă)

În concluzie, pentru intravilanul satului Breaza împreună cu toate trupurile izolate, inclusiv satul de vacanță Luncile Brezei, pentru intravilanul existent în suprafață de 109,44 ha se propune o extindere totală cu 68,15 ha, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 177,59 ha.

- pentru intravilanul existent al satului **Pojorta (fost trup 15-16), actualmente Trup 3** în suprafață de 51,52 ha, se propune o extindere totală cu 10,89 ha ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 62,41 Ha

Se renumerează trupurile și se propun pentru introducere în intravilan 4 trupuri secundare după cum urmează:

Trup 3.1 Rezervoare de apă și stație de pompare apă potabilă municipiul Făgăraș (fost trup 17), S=0,65 ha

Trup 3.2 Stație de epurare, S=0,26 ha

Trup 3.3 Plantatie afin, S=0,16 ha

Trup 3.4 Fermă de vaci, S=1,8 ha

În concluzie, pentru intravilanul satului Pojorta împreună cu toate trupurile izolate, pentru intravilanul existent în suprafață de 53,32 ha se propune o extindere totală cu 11,96 ha, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 65,28 ha.

În prezentul proiect s-a indicat la nivelul teritoriului administrativ al localității și în suprafața intravilanului, folosința asupra terenurilor.

Pentru terenurile situate în intravilan ocupate cu construcții și alte amenajări s-a indicat și destinația: clădiri de utilitate publică, locuințe, obiective pentru producție industrială, terenuri de sport, obiective pentru gospodărie comunală, circulație, ape.

Bilanțul teritorial evidențiază principalele folosințe și destinația terenurilor din intravilan și procentul ocupat.

Prin Planul Urbanistic General al comunei Lisa propus au fost făcute următoarele demersuri:

- S-a revizuit linia ce delimitează intravilanul, urmărindu-se limita parcelelor sau unele repere naturale, conform ridicărilor topografice puse la dispoziția proiectantului de către Primaria Lisa sau de către alți operatori economici prin intermediul Primăriei Lisa. Aceste ridicări topografice au fost suprapuse ortofotoplanurilor din anul 2009 și georeferențiate în coordonate Stereo 70 și completate prin digitizare georeferențiată, astfel încât a reieșit prezenta limită de intravilan.
- Au fost cuprinse în intravilan toate construcțiile și suprafețele de teren necesare bunei dezvoltări a localității pentru următorii 10 ani, delimitându-se o serie de trupuri conform planșelor de Reglementări Urbanistice și Unități Teritoriale de Referință.
- Pentru toate terenurile din noul intravilan s-a stabilit destinația, conform planșei U3 - Reglementări Urbanistice - Zonificare funcțională și au fost elaborate regulamente de urbanism specifice fiecărei zone funcționale în parte.

2.7.2. Caracteristici ale zonelor funcționale din intravilan

Zonele funcționale sunt determinate în funcție de activitățile dominante aferente suprafețelor respective de teren. Principalele zone funcționale care se găsesc pe teritoriul administrativ al comunei Lisa, respectiv în intravilanul localităților componente sunt:

- instituții și servicii de interes public;
- locuințe de toate tipurile și funcțiuni complementare;
- activități economice (industriale, etc);
- activități agro-zootehnice;
- unități de gospodărie comunală;
- construcții aferente lucrărilor edilitare (captare apă, rezervoare de înmagazinare a apei, stații de tratare a apei, stații de epurare, posturi de transformare, stații reglare măsură gaz, etc);
- căi de comunicație rutieră / feroviară și amenajări aferente;
- spații verzi, agrement, sport, turism;

- alte zone (neproductive, ape).

a) Zona instituții și servicii de interes public : Administrație, învățământ, sănătate, cultură, culte:

Zona este formată din instituții și servicii publice și de interes public constituite în ansambluri independente și din clădiri dedicate, amplasate de regulă în zona centrală a localităților.

Funcțiunile existente în cadrul zonelor centrale sunt cele specifice - obiective social-culturale sau de tip medical (primărie, poștă, școală, grădiniță, dispensar, farmacie, dispensar veterinar, sediu poliție, biblioteci, cămin cultural, biserici) și locuire.

Dotări administrative:

- **Satul Lisa**
 - Sediul Primărie - Consiliu Local Lisa, construcție P, - str. Principală nr. 194
 - Sediul poliție - str. Principală nr. 194
 - Remiză pompieri, str. Principală nr. 194
 - Oficiu poștal, str. Principală nr. 200, sediu privat
 - Cooperativă de credit str. Principală nr. 182
 - Dispensar uman cu 1 cabinet medical, str. Principală nr. 361
 - Dispensar veterinar, str. Principală nr. 362
 - Farmacie, 2, una în clădirea dispensarului uman și una pe str. principală nr. 333A
 - Cămin cultural, capacitate 400 locuri + cinematograful acualmente nefuncțional, str. Principală nr. 251
 - Bibliotecă, în sediul școlii generale
 - Școala Generală clasele I-VIII, 8 clase, la nr. 193
 - Grădiniță (1 sală), în cadrul școlii generale la nr. 193,
- **Satul Breaza**
 - Cămin cultural, capacitate 150 locuri, la nr. 52
 - Școala Generală clasele I-VIII, 5 clase, la nr. 52, în aceeași clădire cu căminul cultural, actualmente nefuncțională
 - Grădiniță (1 sală), în cadrul școlii generale, la nr. 52, în aceeași clădire cu căminul cultural, actualmente nefuncțională
 - Punct sanitar + punct farmaceutic, în aceeași clădire cu școala, la nr. 52, actualmente nefuncționale
- **Satul Pojorta**
 - Cămin cultural cu capacitate 200 locuri, la nr. 46
 - Școala Generală clasele I-IV, 1 clasă, la nr. 83, actualmente nefuncțională
 - Grădiniță (1 sală), în cadrul școlii generale, la nr. 52, în aceeași clădire cu căminul cultural, actualmente nefuncțională
 - Punct sanitar în aceeași clădire cu școala, la nr. 83, actualmente nefuncțional
 - Fosta Cooperativa de consum, actualmente nefuncțională

Culte

- Biserica "Adormirea Maicii Domnului", Lisa, la nr. 75, cu cimitir aferent
- Biserica "Sfântul Gheorghe" (fostă greco-catolică), Lisa, la nr. 339, cu cimitir aferent
- Cimitir, Lisa la nr. 268

- Biserica adventistă, Lisa, la nr 316
- Biserica „Sfântul Nicolae”, Pojorta la nr 79
- Biserica „Sfânta Treime”, Breaza, la nr. 53, cu cimitir aferent
- Schitul Sfântul Ioan Botezătorul Negru Vodă, Breaza

În comună există **3 cămine culturale**, câte unul în fiecare sat aparținător:

- Lisa, la nr. 251 (capacitate de 300 locuri); în cadrul căminului cultural funcționează un cinematograful și o bibliotecă; necesită reabilitare
- Breaza, la nr. 52, în clădirea școlii (capacitate de 150 locuri); necesită reabilitare
- Pojorta, la nr. 46 (capacitate de 200 locuri); necesită reabilitare

b) Zona de locuințe și funcțiuni complementare

Structura satului **Lisa** prezintă o formă adunată. Localitatea s-a dezvoltat în lungul drumului județean DJ 104A care constituie strada principală, având lungimea cea mai mare. O serie de străzi secundare ramificate din strada principală, în special în zona sudică a satului a dus la o dezvoltare relativ compactă a localității, cu o formă adunată și ușoare tendințe tentaculare.

Satele **Breaza și Pojorta** s-au dezvoltat în lungul drumului județean DJ 103F care strabate pe direcția nord-sud cele două sate. Această direcție a fost determinată și de valea pârâului Breaza care limitează cele două sate în dezvoltarea lor spre vest și se constituie într-o barieră funcțională naturală. Astfel ambele localități prezintă o formă alungită.

Disponerea în teritoriu a celor trei sate față de terenurile agricole, prin distanța dintre ele constituie condiții favorabile pentru dezvoltarea tuturor satelor, acestea având baza naturală necesară însă insuficient valorificată.

Ponderea zonei rezidențiale, cuprinzând și grădinile din spatele caselor, este cea care ocupă cel mai mult din intravilanul actual. De regulă, loturile construibile din zona rezidențială, sunt orientate cu latura scurtă spre stradă. Fondul de locuințe este constituit din casele cu regim de înălțime majoritar parter și mai rar P+1. Suprafața este ocupată în cea mai mare parte de locuințe, spații anexe, curți și grădini.

Zonele de locuințe în satele comunei Lisa se află amplasate pe o parte și cealaltă a străzilor din localitate. La frontul stradal se găsește locuința propriu-zisă cu desfășurare pe latura scurtă a lotului, majoritatea parcelelor fiind orientate în adâncime față de trama stradală.

Fronturile stradale sunt continue, cu accesele pe lot în lateralul frontului stradal, fie pe o poartă descoperită, fie prin subpoartă.

Atât în satul Lisa, reședința de comună, cât și în satele Breaza și Pojorta, casele de locuit sunt tipice stilului ardelenesc, vatra satului fiind constituită din zona centrală și zona cu clădiri de tip tradițional.

Gospodăriile sunt organizate în limita unei suprafețe de curți construcții, cu adâncimi variabile. La stradă se găsește locuința, iar în spatele curții se găsesc anexele gospodărești, hambare, grajduri de creșterea animalelor, magazii, ateliere de întreținere sau hangare pentru utilaje agricole, latrine.

Structura ansamblului de locuit este dominată de case amplasate pe limită de proprietate și orientate cu fațada principală spre sud. Curțile sunt închise, cu anexe sau garduri înalte din piatră, cărămidă sau lemn, iar accesul se face prin „subpoartă”.

Locuințele existente sunt, în marea lor majoritate în stare bună chiar dacă o parte din ele sunt construite în perioada celor două războaie.

Aceasta se datorează folosirii de materiale de construcție rezistente tradiționale Ardealului (zidărie de cărămidă, piatră, șarpantă din lemn, învelitori din țiglă).

Locuințele se află în marea lor majoritate în stare bună, dar pe parcursul timpului au suferit modificări care au alterat vechea casă țărăneasă tradițională mai ales sub aspect estetic.

Locuințele sunt în proporție de 99% proprietate privată, individuale, excepție făcând casele parohiale.

Indicatorii de bază în 2011 pentru locuințe sunt:

Locuințe existente - total – număr	825
Suprafața locuibilă - total mp	41569
Populația totală (după domiciliu la 1 iulie 2011)	1744

Comentariu indicatori:

- Aloc/locuință = 50,38 mp/locuință – pentru tot fondul construit;
- Aloc/persoană = 23,83 mp/persoană – pentru tot fondul construit;
- Nr. persoane/locuință = 2,11 pers/locuință.

Indicatorii de bază în 2021 pentru locuințe sunt:

Locuințe existente - total – număr	831
Suprafața locuibilă - total mp	42199
Populația totală (după domiciliu la 1 iulie 2011)	1800

Comentariu indicatori:

- Aloc/locuință = 50,78 mp/locuință – pentru tot fondul construit;
- Aloc/persoană = 23,35 mp/persoană – pentru tot fondul construit;
- Nr. persoane/locuință = 2,17 pers/locuință.

Disfuncționalități:

- Dezvoltarea insuficientă a echipării edilitare - nu există sistem centralizat de alimentare cu apă și canalizare pentru satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei; nu există infrastructura de canalizare în niciunul din satele comunei; încălzirea se face cu sobe cu combustibil solid în satul Lisa parțial, Breaza, satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei și cu gaz în localitățile Pojorta și parțial Lisa.

- Conformarea și amplasarea construcțiilor se va face cu respectarea distanțelor minime de protecție față de construcții care pot duce la incomodări. Echipamentele tehnico – edilitare, platformele de gunoi, spațiile de joacă se vor realiza conform normelor în vigoare ce se găsesc în Regulamentul Local de Urbanism.

- La amplasarea și conformarea construcțiilor publice se va avea în vedere respectarea condițiilor de accesibilitate a persoanelor handicapate.

c) Zona de activități economice

Principalele activități economice desfășurate în comună sunt agricultura - cultivarea cartofului, cerealelor, leguminoase – soia, plantelor furajere, creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului, activități desfășurate în unități de mică industrie: unități de alimentație publică și prestări servicii (2 mori, 6 ateliere de

tâmplărie și/sau joagăr, 20 unități de alimentație publică, din care 7 baruri și 11 magazine mixte), 8 unități de prestări servicii (5 unități de transport, un service auto, o societate de agroturism, un darac piua pentru lână), 2 unități de utilitate publică (1 unitate poștală, o bancă – cooperativă de credit), unități comerciale

Activitatea economică se desfășoară de regula la limita intravilanului localitatilor sau în trupuri aflate dispersate pe teritoriul administrativ.

Este împartită în mai multe categorii de activități:

- zona de tip cvasi-industrial, de mica productie,
- zona activitati economice cu caracter agro-zootehnic
- zona activități turistice și de agrement

Disfuncționalități:

- Terenurile disponibile pentru investiții / dezvoltări noi sunt amplasate cu precădere în extravilan, unde echiparea tehnico-edilitară necesită costuri ridicate.

- Comuna nu are rețea de canalizare și stație de epurare ceea ce a condus la apariția problemelor de mediu în zonă.

De asemenea, nu există rețea de alimentare cu gaze naturale în satul Breaza și parțial în Lisa, precum și în cele două sate de vacanță.

- Lipsa plantațiilor de aliniament în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic

- Insuficiența valorificării potențialului turistic al zonei

- Împădurirea naturală a pășunilor și livezilor, urmare a cărui fenomen este necesară realizarea amenajamentelor silvice și schimbarea categoriei de folosință

d) Zona căilor de comunicație și transporturi

Cuprinde spațiile aferente infrastructurii rutiere, feroviare.

Pe suprafața administrativă a UAT Lisa zona căilor de comunicație **cuprinde căile de transport rutier** clasate, precum și amenajările aferente acestora, amplasate pe teritoriul localităților din comună.

Starea de viabilitate a drumurilor din comuna Lisa poate fi caracterizată ca bună pe tronsoanele asfaltate, circulația auto realizându-se în condiții bune și de siguranță.

Pe de altă parte, starea drumurilor este nesatisfăcătoare pe tronsoanele pe care lipsește îmbrăcămintea asfaltică și amenajările pentru evacuarea apelor de pe platforma drumului.

Comuna Lisa nu are acces feroviar, iar teritoriul administrativ al UAT nu este străbătut de infrastructura feroviară.

e) Spații verzi, sport și agrement

Suprafața de intravilan a comunei este de 296,49 ha, din care 11,42 ha sunt dedicate spațiilor verzi, sport și zone de protecție.

Suprafața spațiilor verzi și plantate se stabilește în corelare cu normele de igienă și protecție a mediului, ținând seama de mărimea, funcțiunea dominantă a localității și zona geografică în care aceasta este amplasată, în vederea evaluării posibilităților de îmbunătățire a microclimatului urban.

Pentru Comuna Lisa sunt evidențiate următoarele categorii spații verzi, care intră la calculul de spațiu verde pe cap de locuitor conform Legii nr. 24/2007, republicată 2009, privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților:

- Spații verzi publice cu acces nelimitat – parcuri, grădini, scuaruri, fâșii plantate;
- Fâșii plantate adiacente arterelor de circulație;

- Spații verzi publice de folosință specializată – Baze și parcuri sportive;
- Spații verzi de protecție a lacurilor și a cursurilor de apă, culoare de protecție față de infrastructura tehnică, spații verzi de protecție a versanților și de protecție sanitară.

Nu există un deficit de spații verzi amenajate în raport cu numărul de locuitori (mp/loc), față de cuantumul stabilit prin OUG 114/2007 de 26 mp/ locuitor: 4,62 ha (Lisa)+6,01 ha (Breaza)+0,79 ha (Pojorta)=11,42 ha: 1800 loc= **63 mp/loc**

Disfuncționalități

- Lipsa unei amenajări integrate a spațiilor verzi în comună;
- Lipsa cadastrului spațiilor verzi în comună
- Lipsa spațiilor pentru activități cultural-sportive;
- Insuficienta reprezentare și promovarea a unor obiective turistice / de cultură și zone de recreere;
- Lipsa spațiilor de agrement pentru adulți;
- Degradarea accentuată a muzeului de etnografie;
- Degradarea accentuată a fostei tabere școlare Breaza
- Terenurile de fotbal necesită modernizări și dotare specifică.
- Căminele culturale necesită modernizări și dotare specifică
- Lipsa unui domeniu schiabil dotat cu toate facilitățile necesare practicării sporturilor de iarnă

f) Gospodărire comunală și echipare edilitară

Zona de gospodărire comunală cuprinde următoarele funcțiuni:

- sedii ale serviciilor publice de gospodărire comunală;
- cimitire, capele și anexe ale cimitirului.

Zona de construcții aferente lucrărilor edilitare cuprinde suprafețele aferente:

- surselor de apă, stației de tratare, înmagazinări, stației de epurare a apelor uzate;
- stații de reglare/măsurare gaze naturale și stații electrice de transformare.

În ceea ce privește zona de construcții aferentă lucrărilor edilitare actualmente, la nivelul comunei Lisa sat Pojorta este executat și funcționează pe baza Autorizației de funcționare un sistem centralizat de alimentare cu apă, care deservește Municipiul Făgăraș și o parte din localitățile din zonă, precum și operatorii economici din zonă. Operatorul sistemului este SC APA CANAL SIBIU SA.

Pentru satele Lisa și Breaza este executat și funcționează un sistem centralizat de alimentare cu apă care actualmente este în curs de autorizare. Operatorul sistemului va fi Serviciul Public de alimentare cu apa, în curs de autorizare și licențiere.

De asemenea, Comuna Lisa are studii de fezabilitate pentru înființarea rețelelor de canalizare în satele Lisa, Breaza și Pojorta și stație de epurare în satul Pojorta.

În satele extravilanul satelor Lisa și Pojorta este o stație de reglare/măsurare gaze naturale

În comuna sunt 8 stații electrice de transformare, după cum urmează:

- satul Lisa: 5 stații electrice de transformare
- satul Breaza: 2 stații electrice de transformare
- satul Pojorta: 1 stație electrică de transformare

Disfuncționalități

- Lipsa infrastructurii de alimentare cu apă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei
- Lipsa infrastructurii de canalizare în toate satele comunei;
- Lipsa rețelelor de alimentare cu gaze naturale în satele Breaza și parțial Lisa și în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;
- Lipsa unui punct de acces public la internet;
- Rețelele electrice de distribuție și cele de telefonie sunt pozate aerian;
- Încă se mai depozitează gunoaie menajere și deșeuri din construcții și demolări în locuri neautorizate;
- Lipsa unei piețe agro-alimentare în comună;
- Lipsa unui centru comercial de tip supermarket;
- Lipsa transportului public între satele aparținătoare;
- Lipsa unei zone centrale omogene în satul Lisa – reședință de comună și cele două sate aparținătoare;
- Lipsa capelilor lângă cimitire.

Criterii de analiză

Conformarea, și amplasarea construcțiilor se va face cu respectarea distanțelor minime de protecție față de construcții care pot duce la incomodări. Echipamentele tehnico – edilitare, platformele de gunoi, spațiile de joacă se vor realiza conform normelor în vigoare ce se găsesc în Regulamentul Local de Urbanism.

Bilanțul teritorial existent al satelor comunei Lisa

BILANT SITUAȚIA EXISTENTĂ- ZONE FUNCȚIONALE					
nr. ctr.	LISA				
	FUNCȚIUNE	Suprafața trup principal (Ha)	Trupuri (Ha)	TOTAL (Ha)	PROCENT (%)
1	Locuire	80.39	3.50	83.89	62.73
2	Institutii si servicii	2.49		2.49	1.86
3	Industrie	4.84		4.84	3.62
4	Gospodarie comunala	0.23	0.16	0.39	0.29
5	Cai de comunicatie si transport	5.62	0.77	6.39	4.78
6	Agricol in intravilan	20.29	8.35	28.64	21.42
7	Terenuri ocupate de ape	0.99	0.06	1.05	0.79
8	Spatii verzi	4.62	0.16	4.78	3.57
9	Agrozootehnice	1.26		1.26	0.94
	TOTAL sat	120.73	13.00	133.73	100.00
Pentru intravilanul existent al satului LISA în suprafață de 133.73 Ha se propune o restrângere de 2.72 Ha și o extindere totală cu 80.01 Ha					

BILANT SITUAȚIA EXISTENTĂ- ZONE FUNCTIONALE					
nr. ctr.	BREAZA				
	FUNCTIONE	Suprafața trup principal (Ha)	Trupuri (Ha)	TOTAL (Ha)	PROCENT (%)
1	Locuire	62.47		62.47	57.08
2	Institutii si servicii	1.51	1.00	2.51	2.29
3	Gospodarie comunala	0.86		0.86	0.79
4	Tehnico edilitare	0.00		0.00	0.00
5	Cai de comunicatie si transport	4.05		4.05	3.70
6	Agricol in intravilan	36.94		36.94	33.75
7	Terenuri ocupate de ape	0.19		0.19	0.17
8	Spatii verzi	2.42		2.42	2.21
	TOTAL sat	108.44	1.00	109.44	100.00
Pentru intravilanul existent al satului BREAZA în suprafață de 109.44 Ha se propune o extindere totală cu 68.15 Ha					

BILANT SITUAȚIA EXISTENTĂ- ZONE FUNCTIONALE					
nr. ctr.	POJORTA				
	FUNCTIONE	Suprafața trup principal (Ha)	Trupuri (Ha)	TOTAL (Ha)	PROCENT (%)
1	Locuire	34.04		34.04	63.84
2	Institutii si servicii	0.40		0.40	0.75
3	Industrie	0.00		0.00	0.00
4	Gospodarie comunala	0.26		0.26	0.49
5	Cai de comunicatie si transport	1.97		1.97	3.69
6	Agricol in intravilan	13.87		13.87	26.01
7	Terenuri ocupate de ape	0.00		0.00	0.00
8	Spatii verzi	0.98		0.98	1.84
9	Agrozootehnice		1.80	1.80	3.38
	TOTAL sat	51.52	1.80	53.32	100.00
Pentru intravilanul existent al satului POJORTA în suprafață de 53.32 Ha se propune o extindere totală cu 11.96 Ha					

2.8 ZONE CU RISCURI NATURALE

Conform PATN, pe teritoriul administrativ al comunei Lisa sunt evidențiate zone expuse riscurilor naturale – alunecări de teren, care pot produce fenomene de degradare a terenurilor și construcțiilor.

Zonele cu riscuri naturale (în special inundații și alunecări de teren) sunt inventariate și delimitate de Consiliile Județene pe baza studiilor de specialitate și planurilor de amenajare a teritoriului existente. Inventarierea și delimitarea se face în baza:

- cercetării pe teren;
- studiilor geotehnice;
- studiilor de specialitate – concluzii;
- detaliilor din PATN – secțiunea zone de risc natural;
- informațiilor pe plan local.

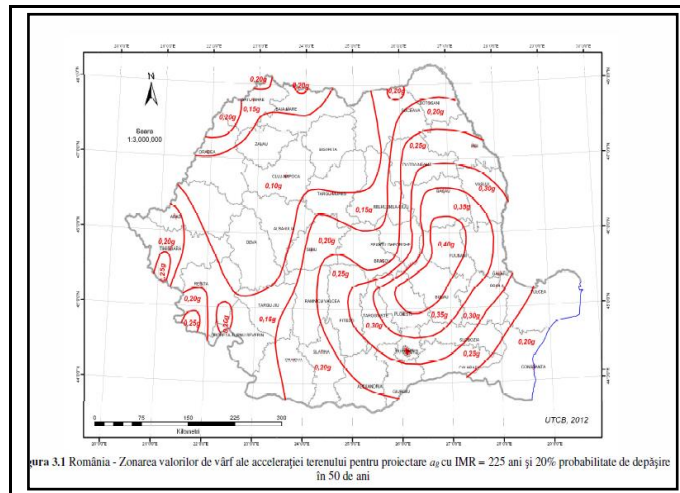
Risc seismic

Zonarea seismică – Din punct de vedere al intensității seismice, în conformitate cu „Codul de proiectare seismică P.100-1/2013”, teritoriul comunei este caracterizat prin parametrii $a_g = 0,16 \text{ g}$ pentru cutremure având intervalul mediu de recurență $IMR = 100$ ani, cu perioada de colț (control) $T_c = 0,7$.

Această amplasare aduce după sine măsuri suplimentare de protecție la executarea clădirilor, drumurilor și lucrărilor de artă.

Măsuri:

- Având în vedere ca proiectarea și execuția construcțiilor până în 1977 s-a făcut fără respectarea unor acte normative, în ceea ce privește comportarea la cutremure, se impune ca edificiile ridicate până în 1977 să fie investigate și eventual expertizate acolo unde apar semne evidente de degradare (în special pentru construcții publice, dacă este cazul).
- Se recomandă intensificarea acțiunilor de control, cu precădere în localitățile rurale, pentru verificarea proiectelor autorizate și a execuției, vis-a-vis de normele în vigoare.

Adâncimea de îngheț de care se va ține seama la proiectarea lucrărilor de fundații este conform STAS 6054/77 "Teren de fundare. Adâncimi maxime de îngheț. Zonarea teritoriului României" zona studiată are adâncimea de îngheț de 100-110cm.

2.9. ECHIPARE EDILITARĂ

2.9.1. GOSPODĂRIREA APELOR

Rețeaua hidrografică de suprafață aparține bazinului hidrografic de ordin superior al Oltului, care străbate județul pe o lungime de 120 Km., de la confluența cu r. Negru la confluența cu r. Ucea. Partea de SE a rețelei aparține bazinului r. Buzău iar cea de NV bazinului Târnavei Mari.

Afluenții cei mai importanți ai r. Olt sunt cei de dreapta : Aita, Baraolt, Vîrghișul, Homorodul Mare cu Homorodul Mic și Valea Mare, Ticușul, Fermerul și Cincul; pe stînga – Tărlungul (confluența aparține jd. Covasna), Timișul și Ghimbășelul, Bârsa, Vulcănița, Hamaradia, Crizbavul, Bogata, Comana, Veneția, Șercaia, Mândra, Sebeșul, Berivoiu, Dejaniul, **Breaza cu Pojorta**, Sâmbăta, Viștea cu Viștioara, Ucea.

Dispoziția rețelei hidrografice este în general convergentă, toate râurile care izvorăsc din munți curgînd spre depresiuni de unde sunt colectate de r. Olt. Debite anuale: Olt – 30 m³/s Feldioara, 50 m³/s Făgăraș; Ghimbășel – 1,8 m³/s; Râșnov - 2,8 m³/s la confluența cu Oltul; Bârsa – 2,9 m³/s; Zărnești - 4,3 m³/s; Homorodul Mare - 0,5 m³/s Viștea.

Cele trei localități: Lisa, Breaza și Pojorta se află pe partea stîngă a Oltului și sunt străbătute de o serie de pâraie afluențe după cum urmează:

- **Lisa** este străbătută de la sud la nord de pârâul Lisa, afluent al pârâului Sâmbăta
- **Breaza și Pojorta** sunt străbătute de pârâul Breaza, afluent direct al Oltului, care are la rîndul său ca afluenți pârâul Brescioara și Pârâul Pojorta

Apele de suprafață reprezentate de afluenții de pe partea stîngă a râului Olt constituie sursa principală de alimentare cu apă a localităților din zonă și au regim permanent și debite variabile în decursul anului.

Prin captarea pâraielor Breaza, Lisa, Sâmbăta, Viștioara, Viștea mare și Ucea Mare s-a realizat sistemul de alimentare cu apă al SC Viromet SA.

Apa captată este transportată printr-o conductă Dn800 mm până la stația de tratare a SC Viromet SA.

Din acest sistem se alimentează cu apă satele Breaza și Lisa.

În apropiere de satul Pojorta există un front de captare constituit din puțuri forate cu adîncimi de cca 40 m, care face parte din sistemul de 5 fronturi de captare care alimentează municipiul Făgăraș și localitățile din zonă.

Pin anii 1980 s-au executat și o serie de lucrări de irigații aferente la cca 230 ha de terenuri agricole ale CAP Lisa.

Lucrari hidrotehnice existente:

- **Baraj și captare pârâul Lisa** – alimentari cu apă pentru populație, industriis și complexe zootehnice SC Viromet SA Victoria
- **Baraj și captare pârâul Breaza (Valea Brescioara)** – alimentari cu apă pentru populație, industrie și complexe zootehnice SC Viromet SA Victoria
- **Baraj și captare pârâul Pojorta** – alimentari cu apă pentru populație, industrie și complexe zootehnice SC Viromet SA Victoria

➤ **Resurse de apă potabilă**

Alimentarea cu apă pentru populație, industrie și complexe zootehnice pe teritoriul administrativ al comunei

Sector de curs Denumirea unitatii Localitatea	Nr. ord. cadastr	Cursul de apa	Asig.de calcul	Debit instalat (mc/sec)	Debite caracteristice la recirculare max. (mc/sec)		
					Captat minim necesar	Restituit	Consumat
Sectorul II Arpaș – Făgăraș							
SC Viromet SA Victoria	3089	Pojorta	95		0,021	0,017	0,004
		Breaza	95		0,100	-	-
		Lisa	95		0,105	-	-

➤ **Statie hidrometrica:** Breaza, cod cadastral 08.01.096, coordonate STEREO 70: X=491004.24, Y=464331.93

➤ **Sistem de desecare Breaza – Sâmbăta,** Suprafata deservită: 2545 ha, anul PIF 12.01.1987, lungime canale desecare aferente: 79,700 m

Curs de apa /toate cursurile de apă de pe raza localității (permanente sau nepermanente), formațiuni torențiale	Surse de risc la inundații: avarii și accidente la construcții hidrotehnice (diguri, baraje), exces de umiditate	Amplasament stație hidrometri că locală	Obiective aflate în zone de risc la inundații și accidente la construcții hidrotehnice	Lucrări hidrotehnice de apărare existente - caracteristici/cursul de apă pe care sunt amplasate. Caracteristici tehnic	Asigurările de calcul și de verificare ale construcțiilor hidrotehnice existente, cu debitele aferente (proiectate)
Breaza Pojorta	Breaza 08.01.096 Bresciaora 08.01.096.01 Seaca, lezulețul - necadastrate, cu specific torențial	SH Breaza Sloiuri, pod gheata > 50 % 777,785 mdMN	1.Intravilan loc.Breaza (inclusiv zona din amonte de loc și pr.Seaca) Intravilan: -25 gosp -0,6 km drumuri interioare -15 ha Amonte loc: -2 prize apa "Viromet" Victoria -10,0 km Df 2. Pr.Breaza intre localitatile Breaza si Pojorta (inclusiv pr.lezulețul) -Dj.104.A-0,3 km si pod -65 ha 3. Intravilan loc.Pojorta - 0,8 km Dc.75 si pod -20 gosp	1. L.sector=1,2 km -neamenajat L.sector=12,0 km - neamenajat 2. L.sector=5,0 km - neamenajat 3. L.sector=1,2 km - neamenajat	Q10%=42,2 mc/s Q5%=64,4 mc/s
Lisa	Lisa 08.01.097.01 Seaca - necadastrat		4. Intravilan loc.Lisa (inclusiv zona din amonte localitate și pr.Seaca) Intravilan: -40	4.Intravilan L.sector=2,0 km - neamenajat Extravilan L.sector=	Q10%=46,3 mc/s Q5%=65,8 mc/s

			gosp -pod Dj.104.A -45 ha -1,5 km strazi Amonte localitate: 12 km Df	14km - neamenajat	
--	--	--	---	-------------------	--

Disfuncționalități

Existența unor zone inundabile în intravilanul existent al localității.

Sunt necesare praguri de fund pe pârâul Breaza: Brescioara și Pojorta pentru corectarea și stoparea eroziunii malurilor, precum și lucrări hidrotehnice de apărare împotriva inundațiilor propuse prin studiul de inundabilitate.

2.9.2. ALIMENTAREA CU APĂ

1. Alimentarea cu apă în vederea potabilizării

Situația existentă

Comuna Lisa face parte din ADI Asociația de Apa Sibiu, iar serviciile de apă și apă uzată din Făgăraș au fost preluate de SC APA -Canal SA Sibiu, conform procesului verbal de predare primire din data de 1 iunie 2009. Localitatea a devenit un sector operațional, fiind administrat de un birou local în subordinea directă a managerului Departamentului de producție APA CANAL SIBIU.

Prin contractul de delegare de gestiune i se asigura companiei S.C. APA CANAL S.A Sibiu de catre ADI Asociația de Apa Sibiu dreptul exclusiv de a furniza alimentarea cu apa si serviciile de canalizare in zona acoperita de unitatile administrativ-teritoriale membre ale Asociației, concesionand si activele publice din cadrul sistemelor de alimentare cu apa si canalizare.

Sursa de apă

a) Ape de suprafață

Conform Master Plan

„ ... Comuna Lisa face parte din zona Făgăraș și reprezintă una dintre sursele de apa de suprafață și subterana care alimentează municipiul Făgăraș:

Nr. crt	Denumire Zona	Localități componente
	Făgăraș	Mun. Fagaras, Beclean, Hurez, Luta, Ludisor, Pojorta, Boholt, Calbor, Iasi, Savastreni, Sasciori, Berivoi, Harseni, Copacel, Sebes-Malinis, Margineni, Mandra, Ileni, Rausor, Toderita, Sona, Voila, Cincsor, Voivodeni, Sambata de Jos, Dridif, Recea, Dejani, Gura Vaii, Lisa, Breaza,

Sursa: Tabelul 2-64 Definierea zonelor proiect Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județele Sibiu și Brașov

Nr. crt	Denumire Zona	Localități deservite cu apă	Surse de apă de suprafață
	Făgăraș	Municipiul Fagaras	Campuri de puturi la Pojorta, Iasi și Savastreni, sursa Sebes (executată 95%)
		Zona rurala	

Sursa: Tabelul 2-65 Surse principale de apă de suprafață în județul Brașov, proiect Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județele Sibiu și Brașov

Stații de tratare a apei

Nr. crt	Denumire Zona	Locație stație de tratare	Localități deservite cu apă
	Lisa	Breaza	Breaza, Lisa

Sursa: Tabelul 2-66 Stații de tratare a apei în Județul Brașov proiect Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județele Sibiu și Brașov

b) Ape subterane

Nr. crt	Denumire Zona	Zona deservită cu apă	Surse de apă subterană
	Făgăraș	Fagaras Hurez Iasi Pojorta Luta Beclean Pojorta	5 puturi Hurez, 30 puturi Iasi – Pojorta, 28 puturi Pojorta - Sambata

Sursa: Tabelul 2-67 Surse de apă subterane pe zona., proiect Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județele Sibiu și Brașov

.... cap. 2.10.1.25 Sistemul de alimentare cu apă în Comuna Lisa

a. Sursa de apă Apa este preluată din conducta de la Viromet, însă în prezent se află în execuție un proiect tehnic prin care se va realiza o captare a apei prin intermediul unor drenuri din izvoare. După terminarea execuției se va face debransarea de la conducta Viromet. Debitul preluat din conducta este de $Q = 20 \text{ l/s}$.

b. Aducțiune apă brută –

c. Tratarea apei –

d. Rezervor de înmagazinare și stații de pompare –

e. Rețea de distribuție –

f. Gradul de conectare și contorizare - Contorizarea se face la intrarea în localitate, iar locuitorii plătesc la pausal.

Sistemul de alimentare cu apă al comunei Lisa nu a fost preluat de către Operatorul Regional SC APA CANAL SA Sibiu.”.....

Actualmente pentru comuna Lisa, principalele surse de apă brută pentru potabilizare sunt reprezentate de:

- **apa de suprafață** - **pârâul Breaza**, cod cadastral RORW8.1.96_B1 - pentru satele Lisa și Breaza.

Sursa de apă este reprezentată de două surse de suprafață: pâraiele Brescioara și Pojorta.

Instalațiile de captare sunt formate din două baraje de tip deversor dispuse pe cursurile de apă menționate anterior, construite din beton, cu înălțimea de 1,2-1,5 m, cu priză de captare orizontală, cu grătare și stavile. Apa se transportă gravitațional prin conducta de aducțiune din beton în deznisipatoare de tip orizontal, construite din beton armat, prevăzute cu stavile și canal de ocolire.

Apa brută este transportată gravitațional printr-o conductă de aducțiune apă brută DN800 mm la decantoarele din incinta SC Viromet SA.

Sursa de apă pentru satele Lisa și Breaza este reprezentată de această conductă de aducțiune apă brută DN800 mm care asigură alimentarea cu apă tehnologică și în scop potabil pentru SC Viromet SA.

Debitul preluat din conductă este $Q=20$ l/s.

Apa brută este transportată către statia de tratare Breaza unde este potabilizată și de unde este transportată către satele Breaza și Lisa.

În trecut, cartierul Domneasca din satul Lisa se alimenta dintr-o captare de izvor situată la cca 800 m sud de intravilanul localității. Apa de izvor era colectată printr-un sistem de drenuri într-un bazin din beton $V=15$ mc, de unde se distribuia gravitațional.

În anul 2017, după finalizarea proiectului de alimentare cu apă potabilă a satului Lisa și Breaza și punerea în funcțiune a sistemului de alimentare cu apă potabilă, s-a renunțat la această sursă de apă.

Actualmente toată populația din satele Lisa și Breaza este bransată la noul sistem de alimentare cu apă potabilă.

- **apa subterană** pentru localitatea Pojorta, captată prin intermediul frontului de captare existent alcătuit din 28 puțuri. Precizăm că acest front de captare împreună cu frontul de captare Hurez alcătuit din 5 foraje de medie adâncime și frontul de captare Iași, format din 30 de foraje de medie adâncime face parte din frontul de captare Iași-Pojorta care reprezintă una dintre sursele de apă ale sistemului de alimentare cu apă al municipiului Făgăraș și al localităților din zonă.

Conform adresei nr. 26227/05.10.2021 primită din partea operatorului SC APA CANAL SIBIU, sucursala Făgăraș, **sursa de apă de pe raza UAT Lisa** este subterană, amplasată la o adâncime de cca 50 m, fronturi de captare cu un total de 33 de puțuri, din care 20 aparținând gospodăriei Pojorta și 13 puțuri aparținând gospodăriei Iași

Din totalul de 30 puțuri aferente gospodăriei Iași 13 puțuri se află pe raza UAT Lisa, iar dintre acestea 3 sunt active și 10 în conservare.

Rețeaua aflată între puțurile aferente gospodăriei Iași, aflate pe teritoriul UAT Lisa, are lungimea de cca 240 m, Dn 100 mm.

Din totalul de 28 puțuri aferente gospodăriei Pojortai 20 puțuri se află pe raza UAT Lisa, iar dintre acestea 12 sunt active și 8 în conservare.

Suprafața fiecărui puț este 60 mp, conform CF-urilor.

Alimentarea cu apă se face din rezervoarele existente ce colectează apa de la puțuri printr-o stație de pompare.

Capacități:

- **Număr locuitori deserviți:**

Localitatea	Număr locuitori conf. Recensământ 2021
Comuna Lisa (localitățile Lisa, Breaza, Pojorta)	1800

- **Capacitatea sursei (pârâu) Brescioara:** $Q_{zimax} = 798$ l/s multianuale in 2012
 APA CAPTATA VIROMET = max. 122 L/S
 APA DE SERVITUTE: = MIN.219 L/S

- **Capacitatea sursei (pârâu) Pojorta:** $Q_{zimax} = 988$ l/s, multianuale in 2012
 APA CAPTATA VIROMET = max. 146 L/S
 APA DE SERVITUTE = MIN. 273 L/S

- **Capacitatea frontului de captare Pojorta:** 159,16 l/s
- **Capacitatea frontului de captare Iași:** 110,72 l/s
- **Debitul preluat din conducta de aducțiune apă brută către Viromet $Q = 20$ l/s**
- **Debitele cerinței de apă:**

- **localitatea Lisa:** $Q_{zi\ mediu} = 1117,15$ mc/zi

- **localitatea Breaza:** $Q_{zi\ mediu} = 337,82$ mc/zi

Funcționarea este permanentă: 365 zile/an, 24 ore/zi, 7 zile/săptămâna.

Zone de protecție sanitară

Zona de protecție sanitară cu regim sever a prizelor de apă Brescioara (S=3650 mp), Pojorta (S=5175 mp) și Lisa (S=1640 mp), respectiv frontul de captare Pojorta și a stației de tratare Breaza (S=6193 mp) cuprinde terenul din jurul obiectivelor de mai sus, unde este interzisă orice amplasare de folosință sau activitate care ar putea conduce la contaminarea sau impurificarea surselor de apă.

Delimitarea zonei de protecție până la 100 m în amonte și 25 m în lateral, s-a făcut prin montarea plăcuțelor avertizoare cu mențiunea „Zonă de protecție sanitară” pe toate laturile împrejuririi și în lateral, pe arborii din zonă.

Accesul la zona de captare a pârâului Brescioara se face din drumul forestier, prin intermediul unui drum de acces.

Accesul la zona de captare a pârâului Pojorta se face din drumul forestier, prin intermediul unui drum de acces.

Accesul la zona de captare a pârâului Lisa se face din drumul forestier, prin intermediul unui drum de acces.

Zona de protecție sanitară cu regim de restricție cuprinde teritoriul din jurul zonei de protecție sanitară cu regim sever, astfel delimitat încât, prin aplicarea de măsuri de protecție, în funcție de condițiile locale, să se elimine pericolul de alterare a calității apei.

În conformitate cu prevederile H.G. nr. 930/2005 cu modificările și completările ulterioare, art. 17, alin (3), mărimea zonei de protecție sanitară cu regim sever pentru captările din surse de suprafață, a fost stabilită astfel:

- 100 m radial, pe apă, față de locul în care este situat punctul de captare;
- 25 m radial, pe malul unde este situată priza.

În conformitate cu art. 14 din H.G. nr. 930/2005 cu modificările și completările ulterioare, **în cazul forajelor care exploatează acvifere de adâncime sub presiune** și care sunt executate astfel încât să realizeze condițiile de izolare a stratului captat față de suprafața terenului și față de stratele acvifere superioare vulnerabile la poluare, **se instituie numai zona de protecție sanitară cu regim sever, care va fi circulară, cu centrul pe poziția forajului și raza de 10 m**; în acest caz zona de protecție sanitară cu regim de restricție coincide cu zona de protecție sanitară cu regim sever, iar perimetrul de protecție hidrogeologică, situat în zona de alimentare a acviferului, se instituie simultan pentru toate captările care exploatează aceeași structură acviferă regională. Zonele de alimentare ale structurilor acvifere regionale se declară zone protejate prin ordin al conducătorului autorității publice centrale din domeniul apelor, stabilindu-se totodată și măsurile de protecție necesare.

Lista coordonatelor zonei de protecție sanitară cu regim de restricție este prezentată în cadrul capitolului 3.11.4 al memoriului general.

Instalații de captare:

Pârâul Brescioara: instalație de captare cu baraj deversor și priză tiroleză; după captare, apa trece printr-un bazin de verificare debit (prevăzut cu miră) și deznisipator. Contorzarea volumelor de apă captată se face prin intermediul unui debitmetru ultrasonic.

Pârâul Pojorta: : instalație de captare cu baraj deversor și priză tiroleză; după captare, apa trece printr-un bazin de verificare debit (prevăzut cu miră) și deznisipator. Contorzarea volumelor de apă captată se face prin intermediul unui debitmetru ultrasonic.

Apa brută este preluată din conducta de aducțiune apă brută DN800 mm (Colectorul Est) care asigură alimentarea cu apă tehnologică și în scop potabil pentru SC Viromet SA, printr-o conductă L=700 m, OL, Dn 100 mm. Contorzarea volumelor de apă brută preluată din Colectorul Est se face prin intermediul unui contor mecanic cu roți dintate montat într-un camin în curtea Stației de tratare Breaza.

Frontul de captare Pojorta este alcătuit din 28 foraje de medie adancime, avand $H = 50$ m, nivel hidrostatic $N_{hs} = 7$ m, nivel hidrodinamic $N_{hd} = 20$ m. Forajele sunt echipate astfel: 1 foraj cu pompa tip HEBE 65 x 5 cu urmatoarele caracteristici: $Q = 25$ mc /h, $H = 50$ mCA, $P = 10$ kW si 27 cu pompe tip Grundfoss SP 27.7 avand urmatoarele caracteristici: $Q = 25$ m³ /h, $H = 56$ mCA, $P = 5,5$ kW;

Alimentarea satului Pojorta se face din rezervoarele $V = 2 \times 2 \times 1000$ mc, construcții semiîngropate, circulare ($D = 15$ m), din beton armat, separate prin camera vanelor, amplasate în partea de sud a satului care colectează apa de la puțuri printr-o stație de pompare.

Denumire sursa	Pojorta
Capacitate (l/s)	185,6

Nr. puturi existente	28
Nr. puturi exploatare	8
Tip puturi	Forat, medie adâncime
Adâncime (m)	50
Diamentru (mm)	300
Tip coloană	Oțel
Data punere în funcțiune	1982-1992
Tip echipamente	Pompe submersibile: Q = 6.9 l/s, H = 25 m, P = 5.5 kW; cabina beton monobloc
Zona de protecție sanitară	Nu este delimitată
Puncte de monitorizare debit	Nu există
Puncte de monitorizare presiune	Nu există

Transportul apei brute

1. **Aducțiunea apei brute către stația de tratare Breaza** se face din colectorul Est (conducta OL și tuburi de beton tip PREMO, Dn 600-800 mm care alimentează cu apă brută SC Viromet SA.

Din această colector, apa brută este preluată printr-o conductă L= 700 m, OL, Dn100 mm și transportată gravitațional către stația de tratare Breaza, situată în partea de sud a localității Breaza.

2. **Aducțiunea apei brute extrasă prin intermediul frontului de captare din satul Pojorta** se face printr-o conductă din azbociment L=15040 Dn 500 într-o baterie de 4 rezervoare din beton.

Nr. crt	Tronson	L Km	Dn Mm	Material	An PIF	Nr. intervenții/an	Construcții anexe pe aducțiune
Fir 3	Pojorta	15040	500	Azbociment	1980	4	Rezervoare Pojorta

Instalații de tratare:

1. Stația de tratare Breaza

Tratarea apei brute se face în Stația de tratare Breaza, modernizată în anul 2016, care are o capacitate de tratare $Q_{max.}=38$ mc/h

Metodele folosite pentru tratarea apei sunt mecanice și chimice.

Apa brută la intrarea în stația de tratare este clorinată (soluție de hipoclorit) pentru eliminarea amoniului, oxidarea substanțelor organice, fierului și manganului, precum și pentru a asigura dezinfectia primară.

Sistemul de tratare folosește tehnologia de reținere mecanică a impurităților prin utilizarea unui decantor longitudinal cu două compartimente, pompare, filtrare prin filtre nisip cuarțos unde se rețin sedimentele și particulele în suspensie ale elementelor precipitate în faza anterioară și filtru cu pat din cărbune activ destinat reținerii substanțelor organice și îmbunătățirea caracteristicilor organoleptice ale apei. În continuare apa tratată este supusă unei etape de dezinfecție, prin injecție de clor (soluție de hipoclorit), care va asigura

protecția antibacteriană până la consumatori. După dezinfecție, apa tratată este înmagazinată într-un rezervor de beton de $V=100$ mc, de unde este distribuită prin conducte de aducțiune și rețele de distribuție către localitățile Breaza și Lisa.

Pentru asigurarea funcționalității proceselor de tratare, pe amplasament există un atelier mecanic, precum și sisteme de control și automatizare a funcționării proceselor.

De asemenea, stația de tratare are un sistem propriu de alimentare cu apă și canalizare;

Monitorizarea calității apei tratate se face prin intermediul unui contract de prestări servicii încheiat cu DSP.

Stația de tratare prelucrează cca 38 mc/h apă care apoi se distribuie gravitațional prin rețelele stradale în satul Breaza și satului Lisa.

Stafia de tratare se compune din următoarele obiecte:

- sistem de clorinare primară (tip RPG603/V100) cu clor lichid (soluție hipoclorit) apă brută
- decantor longitudinal cu două compartimente
- grup de pompare cu două pompe orizontale (1a+1r), $Q=38$ mc/h, $P=4,5 / 3,5$ bari
- stație de filtre multimedia: filtru automat cu pat de nisip (ASLM1100) și filtru automat cu pat de cărbune activ (ACLM1100).
- sistem de clorinare (tip RPG603/CDN65/V100) cu clor lichid (soluție hipoclorit) apă tratată – postclorinare
- rezervor de acumulare apă tratată, $V=100$ mc

Din rezervor, apa tratată se distribuie gravitațional către satele Breaza și Lisa printr-o conductă Dn 110 mm.

Conducta spre Lisa este amplasată de-a lungul unui drum de exploatare paralel cu râul Breaza, de-a lungul De 1235 până la cele două rezervoare de înmagazinare $V=2 \times 100$ mc, și mai departe, de-a lungul De 782.

2. Frontul de captare Pojorta

Apa brută extrasă prin intermediul frontului de captare din satul Pojorta este tratată prin clorinare într-o stație de clorare tip ADVANCE 201 amplasată pe firul 3 aducțiune, în zona rezervoarelor, capacitate 500 g/h; clorinare: 0,5 mg/l. Stația a fost pusă în funcțiune în perioada 1982-1992.

Gospodăria de apă Pojorta este dotată cu următoarele construcții și rețele edilitare:

- rezervoare (capacitate 4×100 mc)

Rețea de transport de la rezervoare până în municipiul Făgăraș, 14 km, din AZ, Premo și OL cu diametre cuprinse între Dn=250 mm-600 mm, reabilitarea acestora urmând a se face prin POIM, din care **pe raza comunei Lisa există un tronson de rețea de transport de 2,1 km**. Rețeaua de transport pe raza UAT Lisa este dotată cu 4 cămine de vane

- rețea de transport între puțuri, cca 1218 m, Dn=110-280 mm

Rețea electrică pentru alimentarea echipamentelor cu care sunt dotate puțurile și construcțiile din cadrul gospodăriei de apă Pojorta, în lungime de 1218 m și transformator Simens 250 kVA

- stația de pompare pentru localitatea Pojorta și rețea PE Dn 110 de pompare pe un tronson de 820 m până la cuplarea cu rețeaua de distribuție apă existentă în loc Pojorta, rețea de distribuție apă care nu se află în administrarea operatorului APA CANAL SIBIU
- cladirea stației de clorinare cu clor gazos, amplasată andosat cladirii administrative

- împrejmuire 7781 mp, din care suprafața terenului S= 7560,4 mp, iar suprafața cladirilor S=220,6 mp.

Zona de protecție sanitară cu regim sever este reprezentată de

- suprafața împrejmuită a stației de tratare Breaza (conform prevederilor HG 930/2005 cu modificările și completările ulterioare), respectiv cca 6193 mp.

- suprafața împrejmuită a gospodăriei de apă Pojorta, respectiv 6518 mp

Pe toate laturile împrejmuirilor cu gard a zonei de protecție sanitară există plăcuțe avertizoare cu mențiunea „**Zonă de protecție sanitară**”.

Propuneri:

Frontul de captare Pojorta: Lucrarile de reabilitare se aplica la 12 dintre puturile existente (restul de 16 vor fi conservate) si vor cuprinde desnisiparea fiecarui put in parte; inlocuirea pompelor submersibile cu 12 pompe noi multietajate avand urmatoarele caracteristicile: Q=18 m³ /h, H=50 m, P=5,5 kW, reabilitarea structurala a cabinei de put, coloanele filtrante ale fiecarui put

SP Pojorta Statia de pompare din cadrul frontului de captare Pojorta a fost prevazuta cu (1A + 1R) pompe, avand fiecare Q = 1,6 l/s, H = 25 m, P = 1,1 kW. (Sursa: Asistența tehnica pentru managementul proiectului "Extinderea si reabilitarea infrastructurii de apa si apa uzata in judetele SIBIU si BRASOV" Capitolul 2/Pagina 245)

Înmagazinarea apei

- **Înmagazinarea apei potabile în stația de tratare Breaza:**

După clorinare, apa potabilă este înmagazinată într-un rezervor semiîngropat închis, cu capacitatea V=300 mc, amplasat în incinta stației de tratare. Acesta necesita reabilitare/inlocuire

- **Înmagazinarea apei potabile pe traseul conductelor de aducțiune apă potabila Lisa**

Pentru alimentarea cu apă potabilă a satului Lisa, apă potabilă din ST Breaza este înmagazinată în 2 rezervoare V=2x100 mc.

- **Înmagazinarea apei potabile pe traseul conductelor de aducțiune apă brută Făgăraș**

Apa brută colectată prin intermediul frontului de captare Pojorta, după clorinare, este înmagazinată în 4 rezervoare semiîngropate închise din beton, V= 1000 mc, amplasate în partea de sud a satului Pojorta. De la cele 4 rezervoare V=1000 mc, distribuția în satul Pojorta se face prin pompare, prin intermediul unei conducte de aducțiune apă potabilă L=820 m PE Dn 110, până la cuplarea cu rețeaua de distribuție din sat.

Denumire	V mc	Material	Nr. ore de funcționare	Observatii
Pojorta	2x2x1000	beton	-	Semiingropat, PIF 1982

Zona de protecție sanitară este reprezentată de suprafața împrejmuită a gospodăriilor de apă și a rezervoarelor, respectiv:

- 6193 mp pentru stația de tratare Breaza
 - 5646 mp pentru cele două rezervoare cu V=2x100 mc de pe traseul conductelor de aducțiune apă potabilă Lisa
 - 14374 mp pentru rezervoarele din gospodăria de apă Pojorta V=2x2x1000 mc.
- Pe toate laturile împrejuririlor cu gard a zonei de protecție sanitară există plăcuțe avertizoare cu mențiunea „**Zonă de protecție sanitară**”.

Sunt respectate distanțele minime ale zonei de protecție ale rezervoarelor și ale distanțelor față de construcții/obiective învecinate, conform Ordinului 930/2005, art. 30.

Distribuția apei potabile

- **Rețeaua de transport (aducțiune spre stația de tratare și distribuție apă potabilă spre localitățile Breaza și Lisa)**

Denumire aducțiune	Lungime (m)	Caracteristici conducte
Camin conducta apă brută Viromet – stația de tratare Breaza	700	Dn100 mm, OL
Stația de tratare Breaza – rezervoare de înmagazinare V=2x100 mc	3000	azbociment
Rezervoare de înmagazinare V=2x100 - sat Lisa (intrare)	1460	PEID80 Dn 160 mm
Stația de tratare Breaza – sat Breaza (intrare)	300	PEID Dn 160 mm
Rezervoare de înmagazinare front captare Pojorta – sat Pojorta	820	PE Dn110 mm
Total		

- **Rețeaua de distribuție apă potabilă în localități**

Localitatea	Lungime (m)	Caracteristici conducte							
		OLφ 1" 1/2	OLφ 2"	OLφ 80 mm	OLφ 100 mm	PEHD φ 110 mm	PEHD φ 125 mm	PEHD φ 140 mm	PEHD φ 160 mm
Lisa	10656	-	-	-	-	2715	2976	2418	2548
Breaza	6116	-	-	-	-	4591	-	575	950
Pojorta	3080	70	590	350	2070	-	-	-	-
Total									

Distribuția apei potabile la consumatori se realizează astfel:

- prin intermediul Primăriei Lisa pentru satele Lisa și Breaza.
- prin intermediul Operatorului SC APA CANAL SA Sibiu pentru satul Pojorta

Disfuncționalități

- Echipamentele de captare învechite – 40 ani;
- Rețeaua de aducțiune apă brută și conductele de oțel ale rețelei de distribuție din Pojorta au durate normate de funcționare expirate, conductele fiind executate în perioada 1982÷1992. Reabilitarea este necesară pentru diminuarea pierderilor fizice ridicate din rețea, eliminarea costurilor ridicate de exploatare generate de lucrările de intervenții/reparații și asigurarea capacității de proiectate;

- Stația de tratare din satul Breaza a fost modernizată în anul 2016 dar necesită realitarea/înlocuirea rezervorului de stocare apa tratata înmagazinare apă tratată;
- Este necesară extinderea rețelelor de alimentare cu apă în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei pe zonele de extindere a intravilanului
- Este necesară asigurarea unei surse de apă alternativă la cea existentă, având în vedere situația juridică a SC Viromet SA, proprietarul actual al celor două baraje Brescioara și Pojorta.
- sistemul de alimentare cu apă gestional de Primăria Lisa nu este autorizat; este necesară autorizarea sistemului de alimentare cu apă și licențierea comunei Lisa ca Operator pentru captarea, tratarea și distribuția apei

2.9.3. EVACUAREA APELOR UZATE

Pe teritoriul comunei nu este realizat sistemul de canalizare menajeră

Apele pluviale sunt colectate prin intermediul rigolelor stradale deschise sau prin intermediul gurilor de scurgere și evacuare direct în râurile din zonă.

Instalații de măsurare a debitelor și volumelor de apă

Nr. crt.	Post hidrometric de exploatare - amplasament -	Element primar	Element secundar	Obs.
Pentru captare				
	Debitmetru apă brută/ contor mecanic cu roți dințate, montat în cămin CA SC Viromet SA			
Pentru distribuție				
	Debitmetre axiale cu cadran la intrarea în localitățile Lisa și Breaza			
	Debitmetru axial cu cadran în localitatea Pojorta			
	Apometre la fiecare gospodărie			

Disfuncționalități

- lipsa rețelelor de canalizare în toate satele comunei: Lisa, Breaza și Pojorta;

2.9.4. ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ

Comuna Lisa cu localitățile aferente sunt alimentate cu energie electrică din sistemul energetic național prin linii electrice aeriene de medie tensiune (20 KV).

Liniile de 20 KV sunt montate pe stâlpi de beton și sunt racordate la stațiile de transformare de 110/20 KV Făgăraș și Victoria.

Alimentarea cu energie electrică se face prin intermediul posturilor de transformare aeriene și anume:

- a) Lisa este alimentată cu energie electrică prin intermediul a 4 (patru) posturi de transformare de 20/0,4 KV - I x 100, 160, 250 KVA aeriene montate pe stâlpi de beton pentru consumatorii din localitate și un post aerian de 100 KVA la fostul CAP.

Rețelele de joasă tensiune sunt în general aeriene, instalate pe stâlpi de beton. Lungimea totală a rețelelor de

joasă tensiune este de 7,8 km, întreaga comună fiind electrificată.

- b) Plaiul Lisei este alimentată cu energie electrică prin intermediul unui post de transformare aerian de 20/0,4 KV - 1 x 63 KVA racordat la LEA 20KV existentă în zonă.

Rețelele de joasă tensiune sunt în general aeriene, instalate pe stâlpi de beton

- c) Localitatea Breaza este alimentată cu energie electrică prin intermediul două posturi de transformare aeriană de 20/0,4 KV - 1 x 100 KVA. Rețelele de joasă tensiune sunt în general aeriene, instalate pe stâlpi de beton. Lungimea totală a rețelilor de joasă tensiune este de 4,5 km, întreaga comună fiind electrificată.
- d) Satul de vacanță Breaza se alimentează cu energie electrică din distribuitorul aerian de 20KV ce alimentează barajul de la Breaza și Brescioara. Distribuția de joasă tensiune este realizată de la un post de transformare aerian de 20/0,4 KV - 1 x 63 KVA racordat la LEA 20KV existentă în zonă. Rețelele de joasă tensiune sunt în general aeriene, instalate pe stâlpi de beton.
- e) Localitatea Pojorta se alimentează cu energie electrică din distribuitorul aerian de 20KV din zonă. Distribuția de joasă tensiune este realizată de la un post de transformare aerian de 20/0,4 KV - 1 x 100 KVA racordat la LEA 20KV existentă în zonă. Rețelele de joasă tensiune sunt în general aeriene, instalate pe stâlpi de beton. Lungimea totală a rețelilor de joasă tensiune este de 2 km, întregul sat fiind electrificat.

LEA 400 KV Sibiu Sud – Brașov se află la o distanță de aproximativ 53 m față de limita UAT Lisa.

Disfuncționalități

- cablurile de distribuție a energiei electrice sunt pozate aerian;
- lipsa iluminatului decorativ al clădirilor reprezentative.

2.9.5. TELEFONIA

În ceea ce privește accesul la rețele de comunicare, în comuna Lisa există un număr de 200 de abonați telefonici. Internetul este de asemenea o facilități de care beneficiază cetățenii comunei.

Din magistrala Brașov-Sibiu se conectează cablul din fibră optică de-a lungul drumului DJ 104A din aceasta fiind deservite centralele telefonice digitale din satele Lisa, de unde pleacă spre Pojorta și Breaza.

Zona se află în aria de acoperire a rețelilor de telefonie mobilă. Acestea asigură deservirea în bune condiții a populației comunei.

Aproximativ 95% din gospodăriile comunei sunt racordate la rețeaua Ca Tv.

Disfuncționalități

- cablurile de telefonie sunt pozate aerian;
- lipsa punctelor de acces public la internet în satele componente ale comunei.

2.9.6. ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE

Comuna Lisa este alimentată cu gaze naturale din conducta magistrală (de presiune înaltă) existentă în zonă la cca 800 m în aval de localitatea Pojorta.

Satele Lisa parțial și Pojorta au instalații de gaze naturale în gospodăriile populației, prin racordare din conducta magistrală prin stațiile de reglare - măsurare existente și rețele de distribuție.

Disfuncționalități

- satul Lisa- parțial, satul Breaza, precum și satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei nu au instalații de gaze naturale.

2.9.7. ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ

Locuințele unifamiliale din satul Breaza, Lisa-parțial, precum și satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei au asigurată alimentarea cu căldură prin arderea directă a combustibilului în sobe, acesta fiind de regulă combustibil solid.

În satele Pojorta și parțial Lisa fiind asigurată alimentarea cu gaz metan, încălzirea se face în sobe cu funcționare pe gaze naturale.

Disfuncționalități

- lipsa rețelilor de gaz în satele Lisa-parțial, Breaza, precum și satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei

2.9.8. GOSPODARIA COMUNALĂ

Depozitarea deșeurilor

Gestiunea deșeurilor urbane o deține S.C. ECOSAL RELIVO SA, actionari comuna Lisa, Recea si Voila, Deșeurile reciclabile sunt valorificate iar deșeurile biodegradabile sunt depozitate la depozitul ecologic Sacele

În toate satele comunei deșeurile se colectează alternativ: cele menajere de două / trei ori pe lună în ziua de joi; cele reciclabile o data pe luna, în ziua de vineri.

Deșeurile din construcții și demolări sunt depozitate în locuri de exploatare vechi a balastului, în apropierea fiecărui sat.

Deșeurile de ecarisaj sunt eliminate în baza unui contract de prestări servicii.

Exista un punct de colectare DDE in Pojorta, fosta locatie a scolii generale.

Cimitire

Localitatea	
Lisa	la nr. 75, aferent bisericii "Adormirea Maicii Domnului
	la nr. 339, aferent bisericii "Sfântul Gheorghe" (fostă greco-catolică),
	nr. 268
Breaza	la nr. 53 aferent bisericii „Sfânta Treime”
Pojorta	La nr 79, aferent bisericii „Sfântul Nicolae”

Cimitirele sunt administrate de fiecare biserică.

Piețele agroalimentare

Actualmente în comună există o piață agroalimentară în satul Lisa

În comună nu există niciun centru comercial de tip supermarket.

Problemele de gospodărie comunală sunt administrate după cum urmează:

➤ **S.C APA CANAL SIBIU SA**

• alimentarea cu apă la populație și agenții economici din **zona de deservire a satului Pojorta**; Activitatea desfășurată face parte din sfera serviciilor de utilități publice de alimentare cu apă, și este reprezentată de:

- Captarea apei brute;
- Transportul apei brute;
- Tratarea apei brute;
- Înmagazinarea apei;
- Distribuția apei potabile;

➤ **Primăria Lisa**

• alimentarea cu apă la populație și agenții economici din **zona de deservire a satelor Lisa și Breaza**;

Activitatea desfășurată face parte din sfera serviciilor de utilități publice de alimentare cu apă este reprezentată de:

- Transportul apei brute;
- Tratarea apei brute;
- Înmagazinarea apei;
- Distribuția apei potabile;

➤ **S.C. ECOSAL RELIVO SA**

• evacuarea deșeurilor urbane.

Transport public

Pe teritoriul comunei nu este asigurat transportul public între localitățile aparținătoare.

Legatura cu municipiile Făgăraș, Brașov, Sibiu și alte localități este asigurată prin intermediul a 4 stații de autobuz pentru cursele care fac legatura cu Făgăraș, Brașov, Sibiu, după cum urmează: doua în Lisa la DJ104A, una la Primarie și una la intersecția str. Ploresti cu DJ104A, una în Pojorta la DJ 103F la intersecția cu DC75, una în Breaza la școala generală, la intersecția DJ103F cu ulita școlii.

În comună nu există mijloace de transport în comun cu orar regulat.

Iluminatul public este administrat de Primaria Lisa, iar mentenanța este asigurată prin contract de prestări servicii care are ca obiect "Mentenanță iluminat public, Comuna Lisa" cu un agent economic de profil.

Disfuncționalități

- Piața agroalimentară necesită modernizare și dotare specifică
- La nivelul comunei nu există un centru comercial de tip supermarket;
- Cimitirele nu respectă distanțele de siguranță prevăzute de legislația în vigoare;
- Stațiile de așteptare a mijloacelor de transport sunt neamenajate și neacoperite, lipsește mobilierul urban, stațiile de autobuz nu sunt dotate cu panouri de informare turistică / inscripții specifice pentru persoane cu dizabilități;
- Lipsesc facilitățile pentru persoanele cu dizabilități.

2.10. PROBLEME DE MEDIU

2.10.1.SITUAȚIE EXISTENTĂ

2.10.1.1 CADRUL NATURAL

Relieful structural are o dominantă importantă în Carpați, podișuri și dealuri. Aceasta se explică îndeosebi prin tinerețea relativă a actualului relief al României, finisat în ciclul alpin, cu precădere la sfârșitul pliocenului și în cuaternar – dar și prin varietatea structurilor care apar la zi.

Relieful structural poate fi tratat pe trei categorii: relief major tectono structural, tipuri generale de forme structurale și peisaje structurale, ultimele au și o abordare regională.

Depresiunile subsecvente și marginale de contact se întâlnesc pe laturile de sud și de vest ale Podișului, dezvoltate la contactul direct cu muntele, sau aproape de acest contact, unde s-a fixat un râu longitudinal. Structura este de tip discordant, monoclin depresionar, cu strate moi, pe poala cristalino-mezozoică a muntelui. Depresiunile formează culoare foarte lungi, uneori întrerupte de măguri sau dealuri formate din roci mai dure, dezvelite epigenetic. În multe cazuri sunt asimetrice, latura montană fiind mai lină, iar cea dinspre podiș formează un abrupt de cuestă cu prăbușiri și alunecări.

Cea mai tipică este Depresiunea Făgăraș, în lungul Oltului, continuată cu Depresiunea Sibiului, din lungul Cibinului și mai departe Depresiunea Săliștei. Între ele apar roci dure, cum sunt conglomeratele badeniene săltate mai mult la confluența Olt-Cibin, la Tălmaci, și sisturi cristaline între depresiunile Sibiu și Săliște (măgura Zidul, cu valea epigenetică a Săliștei). În cadrul Depresiunii Sibiului apare și o depresiune locală pe diapir, Ocna Sibiului.

2.10.1.2 Resursele naturale ale solului și subsolului, mod de exploatare, valorificare rațională

Resurse ale solului:

Solurile: Perimetrul comunei este situat în zona solurilor brune și bre-gălbui de pădure, aflate în diferite stadii de dezvoltare, fapt ce limitează dezvoltarea agriculturii la zonele joase, depresionare propice pentru practicarea agriculturii. În general solurile întâlnite au o fertilitate bună, cele mai fertile sunt solurile aluviale, aluvo – coluviale și aluvo – proluviale din lunci și văi precum și o parte din solurile brune și brune – gălbui de pădure de pe terase și terasele piemontane. În zona înaltă, calitatea solurilor permite dezvoltarea unor întinse suprafețe de pășuni și fânețe. Pomicultura, favorizată de climatul blând, mult mai dezvoltată în trecut poate să reprezinte și în viitor o importantă resursă economică.

Mai slabe din punct de vedere al fertilității sunt solurile de pe versanții sudici ai podișului Hârtibaciului, soluri degradate sub formă de roci la zi în ravene și râpi și soluri brune și brun podzolite uneori și alteori cu eroziune de adâncime, astfel că în aceste zone, pe ravene și râpi sunt necesare lucrări antierozionale.

Pe terenurile cu exces de umiditate, cu drenaj defectuos, sunt soluri gleice și humicogleice.

Cele mai bune soluri pentru agricultură sunt în zona de teren arabil situat între satele Lisa, Breaza și Pojorta.

Pădurile: Teritoriul comunei Lisa se situează în zona forestieră astfel:

- subzona stejarului peduncular și gorunului în depresiune
- subzona fagului și a rășinoaselor în zona montană

Arealul pe care se întinde teritoriul comunei asigură condiții pentru toate zonele de vegetație, începând cu vegetația alpină și trecând succesiv prin zona rășinoaselor, a fagului și terminând cu vegetația specifică

luncilor: sălcii, plop, arin.

În zona montană sunt întinse păduri de fag, brad, mesteacăn, paltin, iar în pășunile și fânețele situate în această zonă se întâlnesc asociații de ierburi.

În zona depresionară, pe conurile de dejecție, pe terasa piemontană și pe terasa propriu-zisă se întâlnește vegetație ierboasă.

Fondul forestier aparținând comunei Lisa totalizează o suprafață de 3400 ha, respectiv 38 % din suprafața teritoriului administrativ al comunei și sunt administrate de ROMSILVA R.A. prin Ocolul Silvic Făgăraș și de către RPL O.S. Pădurile Făgărașului R.A

Structura fondului forestier din raza U.A.T. Lisa se prezintă astfel:

- 21% pădure proprietate publică a statului administrată de către Romsilva R.A.;
- 24% pădure proprietate publică a comunei Lisa administrată de către O.S. Pădurile Făgărașului R.A.;
- 52% pădure proprietate privată aparținând diverselor asociații composesorale;
- 2% pădure proprietate privată a persoanelor fizice;
- 1% pădure aparținând instituțiilor de cult și învățământ (școli, biserici,...).

Pe teritoriul administrativ există 7 composesorate, după cum urmează:

- Composesoratul Fosti Graniceri-Pojorta,
- Composesoratul Padurea Runcu-Ludisor,
- Composesoratul Fostii Coloni, Breaza – Lisa,
- Composesoratul Pleasa-Paler,
- Composesoratul Fostii Graniceri, Pojorta – Lisa,
- Composesoratul Greavu – Groapa,
- Composesoratul Serban.

Principalele specii care populează fondul forestier sunt: molid (44%), fag (35%), brad (19 %), larice (1%) și diverse tari (1 %).

Din punct de vedere al folosinței teritoriului silvic există zone de producție, zone în curs de regenerare și cu caracter neproductiv.

În marea lor majoritate, arboretele din teritoriu sunt de vârstă înaintată, 52% dintre acestea având vârste de peste 100 ani. Repartiția pe clase de vârstă se prezintă astfel: 7% între 1-20 ani, 9% între 21-40 ani, 5% între 41-60 ani, 6% între 61-80 ani, 21% între 81-100 ani și 52% cu vârste peste 100 ani.

Exploatarea masei lemnoase și a celorlalte produse ale fondului forestier (fructe de pădure, plante medicinale, ciuperci, pomi de crăciun, ...) se face prin intermediul rețelei de drumuri forestiere nemodernizată, însă bine dezvoltată asigurând accesibilitatea fondului forestier în proporție de 89%.

Drumurile forestiere Pârâul Lisa, Pârâul Seaca, Valea Brezcioara și Valea Pojorâta, totalizează o lungime de

13,0 km și cele necesare 2,6 km.

Fondul cinegetic este reprezentat de lup, mistreț, capră neagră, urs, cerb, căpriori, iepure, vulpe, cocoș de munte.

Pâraiele din zona montană (Lisa, Seaca, Brezcioara și Pojorâta) au un debit de apă suficient de mare și cu numeroase cascade naturale pentru a oferi condiții normale de dezvoltare a salmonidelor. Acestea oferă condiții prielnice pentru amenajarea de păstrăvărie.

Fondul de pescuit este constituit din: păstrăv indigen, mreană, clean, scobar.

Peisajul natural: Teritoriul comunei Lisa deține un peisaj variat datorită amplasării la poalele Munților Făgăraș, între zonele înalte cu vârfuri muntoase și cele joase de luncă, abundența izvoarelor și pâraurilor de munte, care reprezintă un potențial pentru dezvoltarea unor activități turistice variate.

Resurse naturale - subsol

Subasamentul comunei Lisa este constituit din nisipuri, nisipuri prăfoase, pietrișuri și bolovănișuri. Clastele sunt de natură metamorfică și sunt puse în loc ca și curgeri detritice. Originea lor sunt chiar Munții Făgăraș care sunt constituiți în totalitatea lor din roci metamorfice, denumite șisturi cristaline. Ca resurse naturale subterane amintim rocile metamorfice (șisturi, gnaise) folosite ca piatră spartă în sistemele rutiere. Rocile sedimentare de tip calcare sunt mai rar întâlnite – acestea sunt folosite, de asemenea, în construcții – în domeniul cimentului. Nisipul (cuartșos) este folosit în domeniul betoanelor.

La nivelul grupei Munților Făgăraș distribuția generală a diferitelor varietăți de roci este în fâșii orientate de la est la vest. Cea mai sudică este formată din gnaisuri: roci de culoare deschisă, dure, în care benzi albe de cuarț și feldspat alternează cu benzi întunecate de mică neagră. Aceste gnaisuri se pot urmări din Valea Oltului, la Robești, prin localitatea Cumpăna pe Argeș (de unde își trag și numele de „gnaisuri de Cumpăna”), ajugând apoi să taie Creasta Muntelui Oticu (care unește Vârful Brătiliei cu Muntele Iezer), în locul numit Colții Cremenii. Mai departe, spre est, ele urmează versantul sudic al Dâmboviței, apoi o traversează și, prin Muntele Lerescu, ajung în Valea Bârsei la Rudărița, de unde se îndreaptă spre nord-est, către localitatea Holbav.

La nord de această fâșie a gnaisurilor de Cumpăna-Holbav urmează o a doua, formată din roci puternic șistoase și lucioase, ce se găsesc alături de cuarț: sunt micașisturile, în constituția cărora intră uneori și nodurile roșcate-închis de granați.

Alternând cu aceste micașisturi, care ocupă toată creasta principală, apar, în special, în partea de vest a Munților Făgăraș, amfibolite (roci de culoare închisă datorită predominanței unui mineral negru-verzui din grupa amfibolilor) și calcare cristaline albe (de exemplu: marmurele din Fereastra Zmeilor, din Valea Moașa Sebeșului, Piatra Albă, Muntele Albota, Valea Brezcioarei).

Ultima zonă, cea mai dinspre nord, formează o parte din versantul nordic al masivului muntos. Sunt roci mai slab metamorfozate decât cele amintite și anume șisturi argintii sau verzui, cu lucii mai puțin pronunțat. Intercalațiile de calcare sunt în această zonă mai rare.

Toate rocile enumerate, care formează Munții Făgăraș, nu apar la lumină decât în anumite puncte, acolo unde ele nu sunt ascuse de solul vegetal.

Blocul cristalin al Munților Făgăraș a început să se ridice față de relieful înconjurător la începutul erei terțiare. Ca și întregul lanț al Carpaților Meridionali, ridicarea a avut loc în trei etape succesive (în Eocen, în Miocen și în Pliocen). În fiecare din aceste etape s-au creat platforme de eroziune, ce se mai recunosc astăzi pe creste sub forma unor suprafețe aproape plane, fracționate de văi (de exemplu: creasta principală în Vârful Brătiliei și în Vârful Comisul).

În prezent singurele resurse ce se valorifică de pe raza comunei Lisa sunt reprezentate de resursele de lemn, prelucrate prin intermediul unor gatere amplasate în diferite locuri pe raza comunei și materialele de construcție din categoria balast (piatră de construcție), ocazional, conform autorizațiilor emise de SGA

Pe teritoriul administrativ nu exista balastiere.

2.10.1.3 Riscuri naturale

Vezi capitolul 2.8. "Zone cu riscuri naturale".

2.10.1.4 Monumente ale naturii și istorice

Arii naturale protejate:

Pe teritoriul comunei sunt zone cuprinse în situri Natura 2000 ca parte integrantă a rețelei ecologice Natura 2000 în România, și anume:

Nr. crt	Aria protejată	Custode	Adresa
1.	ROSCI0122 Munții Făgăraș	Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.	Piața Valter Mărcineanu, nr. 1-3, sector 1, București, email: ananp@ananp.gov.ro
2.	ROSPA0098 Piemontul Făgăraș		

MONUMENTE ISTORICE

Pe teritoriul comunei Lisa se găsesc următoarele monumente istorice înscrise în LMI (2015):

	COD LMI	DENUMIRE	LOCALITATE	ADRESĂ	DATARE
21	BV-I-s-A-11262	Situl arheologic de la Breaza, punct "La Cetate"	sat BREAZA; comuna LISA	"Cetate" ("La Turn")	
22	BV-I-m-A-11262.01	Cetatea Negru Vodă	sat BREAZA; comuna LISA	"Cetate" ("La Turn"), la 5 km S de satul Breaza, pe un platou de la confluența Văii Pojorâții cu Valea Brescioarei	Epoca medievală timpurie
23	BV-I-m-A-11262.02	Fortificație dacică	sat BREAZA; comuna LISA	"Cetate" ("La Turn"), la 5 km S de satul Breaza, pe un platou de la confluența Văii Pojorâții cu Valea Brescioarei	sec. I a. Chr. - I p. Chr., Latène
504	BV-II-m-B-20908	Muzeu etnografic sătesc	sat BREAZA; comuna LISA	131	sec. XIX

Situri arheologice existente pe teritoriul comunei înscrise în Repertoriul Arheologic National (RAN)

COD RAN	DENUMIRE	CATEGORIE	TIP	JUDET	LOCALITATE	CRONOLOGIE
41364.01	Situl arheologic de la Breaza - Cetate. la 5 km S de satul Breaza, pe un platou de la confluența Văii Pojorâții cu Valea Brescioarei	Fortificatie	Fortificatie	Brasov	Breaza, com. Lisa	Epoca medievală, Latène / sec. XIII, sec. XIII-XVI, sec. I a. Chr. - I p. Chr., sec. XIII-XIV, sec. IX-X
41364.03	Tezaurul monetar de la Breaza- La Turn	Depozit/tezaur	Tezaur monetar	Brasov	Breaza, com. Lisa	Latène

41364.02	Așezarea civilă Latene de la Breaza. la poalele dealului Cetățuia, între pâraiele Pojorâta și Breșcioara	Locuire civila	Asezare	Brasov	Breaza, com. Lisa	Latène
----------	--	----------------	---------	--------	-------------------	--------

În ansamblu, prin studiul istoric au fost relevate unele valori de patrimoniu existente care nu beneficiază în acest moment de nici un regim de protecție și au fost propuse unele obiective pentru clasare și stabilirea pentru acestea a zonelor de protecție aferente.

Astfel, au fost identificate și delimitate în coordonate STEREO 70 pe planșele atașate:

- Situl arheologic de la Breaza - Cetate, cu specificarea zonei de protecție aferente
- Așezarea civilă Latene de la Breaza, la poalele dealului Cetățuia, cu specificarea zonei de protecție aferente
- în satul Lisa vor fi marcate și numerotate clădirile cu valoare istorică arhitecturală sau ambientală, fronturile sau aliniamentele valoroase, propunerile de monumente, zona de protecție propusă, edificiile publice și spațiile publice, conform propunerilor din studiul istoric.
- în satul Breaza vor fi marcate și numerotate clădirile cu valoare istorică arhitecturală sau ambientală, fronturile sau aliniamentele valoroase, propunerile de monumente, zona de protecție propusă, edificiile publice și spațiile publice, conform propunerilor din studiul istoric.
- în satul Pojorta vor fi marcate și numerotate clădirile cu valoare istorică arhitecturală sau ambientală, fronturile sau aliniamentele valoroase, propunerile de monumente, zona de protecție propusă, edificiile publice și spațiile publice, conform propunerilor din studiul istoric.

Chiar dacă nu se vor clasa obiective ca monumente, prin **regulamentul de urbanism** acestea au fost incluse într-o anumită categorie de protecție, iar pe viitor, pentru zonele cele mai bogate în valori, se vor elabora P.U.Z.C.P. –uri

Informațiile cu caracter istoric referitor la satele componente ale comunei Lisa se vor regăsi în Raportul Muzeului de Istorie Brașov.

2.10.1.5 Indicarea zonelor de recreere și agrement

În satul reședință de comuna Lisa, zona centrală necesită reamenajare.

Satul Breaza, precum și satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei, zona de sud a comunei – lacul și cabana Urlea, Cetatea Negru Vodă sunt foarte atractive din punct de vedere turistic.

Pentru potențarea factorilor de atractivitate și creșterea duratei de ședere a turiștilor, sunt necesare dotări de cazare și de alimentație publică.

2.10.1.6 Rețeaua principală de căi de comunicație

Vezi cap. 2.6 Circulația

2.10.1.7 Depozite de deșuri menajere și industriale

Gestionarea deșeurilor - Vezi cap. 2.9 f – **Gospodărie comunală**

2.10.2 Disfuncționalități – priorități (mediu)

2.10.2.1 Disfuncționalități privind zonarea utilizării teritoriului pe categorii de folosință și destinație funcțională (construite, terenuri agricole, silvice, permanent sub ape):

Teritoriul administrativ al comunei, cu cele două elemente de bază, intravilanul și extravilanul localităților, nu mai poate suferi modificări majore, fiind bine conturate zonele pentru construcții precum și cele destinate agriculturii.

Ca principiu în extinderea intravilanului se va ține seama de necesitățile de dezvoltare a fiecărei localități, și de o mai judicioasă utilizare a infrastructurii existente în dezvoltarea turismului, fiind identificate și alte noi zone construibile (vezi planșele din PUG – propuneri), ținându-se seama de principii urbanistice și arhitecturale mai apropiate tradițiilor locale.

Principalele disfuncționalități constatate în utilizarea terenurilor sunt legate de:

- Dezvoltarea localității nu se face totdeauna pe principiul dezvoltării durabile, prin conservarea valorilor locale, definitorii pentru populația din zonă, prin adaptarea valorilor urbanistice existente la necesitățile actuale;

- Se impune schimbarea categoriei de folosință pentru pășunile împădurite

- Adoptarea unor stiluri constructive străine tradițiilor locale, în care piatra și lemnul ca materiale de construcție specifice își pierd tot mai mult utilitatea;

- Reducerea numărului de animale din gospodăriile private.

2.10.2.2 Identificarea surselor de poluare, din care a celor cu pericol major pentru populație

Nu există surse de poluare cu pericol major pentru populație.

Principala sursă de poluare a Comunei Lisa o constituie activitățile umane cu caracter agricol (creșterea animalelor și culturile agricole – folosirea de nutrienți pentru culturi + arderea primavara și toamna a suprafețelor cultivate).

Comuna se confruntă cu probleme legate de potabilitatea apei, fiind plasată într-o zonă vulnerabilă la nitrați, regăsindu-se la poziția nr. 449 din Anexa 1 a Ordinului nr. 1552/743 din 3 decembrie 2008 pentru aprobarea listei localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole.

Conform PATJ Brașov T.3.2 Calitatea apelor:

Apa de suprafață

Situația poluării apelor de suprafață

Râul	Indic. regim oxigen Categorica	Concentrația medie ponderată CBO5, CC-Mn, CCO-Cr	Gradul de mineralizare Categorica	Indicatori toxici și specifici Categorica
<i>Ucea, Ucișoara, Pojorâta,</i>	I		I	I

<i>Brescioara și Viștea amonte captare VIROMET VICTORIA</i>				
---	--	--	--	--

Apa subterană

Zona Făgăraș reprezintă o zonă critică în care se evidențiază poluarea stratului acvifer freatic prin descărcarea indirectă a apelor uzate de către SC Nitramonia Făgăraș.

Apele uzate

Principalele surse de ape uzate sunt reprezentate de deversările de ape uzate menajere netratate, cu impact negativ asupra pâraielor și râurilor din zonă, cu consecințe negative atât asupra apei râului Olt din al cărui bazin hidrografic face parte, cât și asupra faunei și florei acvatice, asupra solului și aerului din apropiere.

Prin proiectele realizate pentru înființarea rețelei de canalizare în comuna Lisa, apele uzate menajere produse pe amplasamentul satelor Lisa, Breaza și Pojorta vor fi colectate prin rețeaua de canalizare și tratate în stația de epurare care va fi executată în nord-vestul satului Pojorta. Apa astfel epurată va fi deversată în pâraul Breaza, prin intermediul gurii de vărsare.

Din punct de vedere al poluării, nutrienții care prezintă interes sunt diversele forme ale azotului și fosforului (nitrații, nitriții, amoniul, azotul organic din resturile vegetale sau alți compuși organici și fosfații).

Printre cauzele care au condus la poluarea cu nitriți se numără:

- depozitarea necontrolată a gunoierii de grajd;
- utilizarea extensivă a fertilizatorilor pe bază de azot în agricultură;
- creșterea deșeurilor azotoase din fermele de animale și păsări;
- deversarea apelor menajere uzate netratate.

Referitor la calitatea apelor de suprafață, poluarea este reprezentată de resturile menajere provenite din resturile alimentare și ambalajele din material plastic (pet-uri, pungă, sacoșe, etc.).

Aceste probleme sunt în curs de soluționare prin:

- realizarea proiectelor de înființare a infrastructurii de canalizare în toate satele comunei;
- managementul deșeurilor la nivelul comunei.

Finalizarea lucrărilor concomitent cu măsurile de conștientizare a populației vor conduce în timp la rezolvarea problemelor de poluare.

2.10.2.3 Calitatea factorilor de mediu: sol, aer, apă, vegetație, cu marcarea zonelor poluate, a terenurilor degradate, etc.

Aerul

Poluarea atmosferei reprezintă unul dintre factorii majori care afectează sănătatea populației și construcțiile.

Disconfortul produs de fum și mirosuri, reducerea vizibilității, efectele negative asupra sănătății umane și a vegetației produse de pulberi și gaze nocive, daunele asupra construcțiilor datorate prafului și gazelor corozive, precipitațiile acide, se înscriu printre problemele majore de mediu.

Atmosfera este cel mai larg vector de propagare a poluării, noxele evacuate afectând direct și indirect, la mică și la mare distanță, atât elemental uman, cât și toate celelalte componente ale mediului natural și artificial (construit).

Activitățile specifice legate în primul rând de viața de zi cu zi a locuitorilor se constituie, inerent, într-o serie de surse de poluare a atmosferei grupate în așa-numita categorie de surse tipic urbane. Printre acestea se înscriu:

- Încălzirea spațiilor de locuit, comerciale, instituționale;
- Prepararea hranei;
- Traficul rutier;
- Servicii (spălătorii, service-uri auto, folosirea aparaturii electronice, distribuție produse petroliere, etc.);
- Depozitarea și incinerarea deșeurilor solide.

Aceste surse generează o gamă de poluanți atmosferici comuni majorității, care se constituie la rândul lor în categoria poluanților tipic urbani.

Aceștia sunt formați dintr-un complex de substanțe sub formă de aerosoli și gaze, cu efecte negative atât prin acțiune singulară, cât și sinergică.

Datorită plumbului conținut în benzină, aerosolul urban aflat în special în zonele arterelor cu trafic rutier intens are și un anumit conținut în Pb.

Majoritatea poluanților gazoși generați de sursele urbane și anume: oxizi de sulf, oxizi de azot, oxizi de carbon, compuși organici volatili au natură acidă, contribuind la acidifierea nu numai a atmosferei, ci și a tuturor celorlalte componente ale mediului natural și artificial. Unii dintre acești poluanți primari conduc, datorită apei din atmosferă și reacțiilor fotochimice, la formarea unor poluanți secundari, dintre care în primul rând oxidanții fotochimici (ozon, peroxiacetilnitrat, apă oxigenată, acid formic, etc.) acidul sulfuric și acidul azotic, cu un grad de agresivitate ridicat.

Agresivitatea poluanților urbani primari și secundari se manifestă nu numai asupra sănătății umane, prin creșterea morbidității și mortalității, ci și asupra construcțiilor civile și industriale. Astfel, aerosolii solizi și lichizi, precum și gazele acide și puternic oxidante determină creșterea substanțială a ratei de coroziune și de degradare a materialelor: beton, metal, sticlă, lemn, cauciuc, vopsele, etc.

Aceasta are drept consecință apariția unor daune importante asupra mediului urban construit: locuințe, instituții, străzi, monumente arhitectonice, opere de artă, etc. Efectul acestor daune se răsfrânge, desigur, tot asupra factorului uman, nu numai în plan economic (cheltuieli de întreținere, restaurare, conservare) ci și în plan psihic și moral, atât la nivelul individului, cât și la cel al societății.

Vegetația este un alt factor asupra căruia se repercutează în mod direct poluarea atmosferei. Astfel se pune problema plantelor de cultură pentru ca daunele privite din punct de vedere economic, se iau însă în considerare și spațiile verzi, plantele ornamentale, parcurile atât de necesare populației. Acestea reprezintă un element deosebit de important în menținerea echilibrului fizic și psihic și așa alterat prin îndepărtarea tot mai gravă de natură.

Din cele de mai sus se desprinde faptul că menținerea calității atmosferei între limite acceptabile, cu tendința de aducere la parametri naturali, constituie o linie strategică esențială a unui program de management al mediului într-o zonă, program al cărui scop constă în reconstrucția ecologică a zonei și asigurarea dezvoltării sale durabile.

Dezvoltarea urbanistică a unei localități, ca parte componentă a programelor generale de utilizare a teritoriului la diferite scări (locală, regională, națională) trebuie să se înscrie în cerințele și în structura programelor de management al mediului. Dezvoltarea durabilă nu poate fi realizată decât dacă orice activitate umană, de la asigurarea condițiilor civilizate ale existenței cotidiene (încălzire, hrană, îngrijirea sănătății, dezvoltare spirituală, etc.) până la activitățile de folosire a resurselor și de producere a bunurilor materiale, este privită prin prisma integrării sale ecologice.

Considerații privind impactul traficului rutier asupra aerului în comuna Lisa

Traficul rutier reprezintă o sursă importantă de poluare a atmosferei cu efecte asupra sănătății și condițiilor de viață ale populației.

Autovehiculele evacuează în atmosferă un complex de poluanți gazoși și solizi, de natură organică și anorganică: monoxid de carbon (CO), oxizi de azot (NOx), pulberi cu conținut de plumb în cazul neutilizării benzinei fără plumb), hidrocarburi (din gazele de eșapament și pierderi prin evaporare) și alți compuși organici volatili (aldehide, acizi organici). Poluanții evacuați de autovehicule au un aport substanțial la formarea poluanților secundari (ozon și alți oxidanți fotochimici), acidifierea mediului, modificarea condițiilor meteorologice (scăderea vizibilității, creșterea frecvenței și a persistenței ceții, etc.), precum și la formarea smogului fotochimic.

Cele mai frecvente situații de poluare datorate traficului care conduc la afectarea sănătății populației sunt expunerile pe termen scurt (de ordinul zecilor de minute) la concentrații mari. Totuși, nu sunt de neglijat nici expunerile pe termen lung la concentrații moderate, în special atunci când sunt implicați poluanți cu grad ridicat de toxicitate (plumbul, care are și proprietatea de a se acumula în organism).

Dat fiind că emisiile de poluanți de la autovehicule au loc aproape de nivelul solului, impactul maxim al acestora asupra calității aerului are loc (exceptând axa căii) în proximitatea căii de trafic la nivelul respirației umane (înălțimea efectivă de emisie este de circa 2 m). O stradă circulată este asimilată unei surse liniare în apropierea solului.

Nivelul concentrațiilor de poluanți generate de traficul rutier depinde de trei categorii de factori:

- Intensificarea traficului și tipurile de autovehicule;
- Configurația stadală (lărgimea, orientarea față de vânturile dominante, înălțimea și omogenitatea clădirilor care o mărginesc);
- Condițiile meteorologice de dispersie a poluanților.

Astfel din punct de vedere al traficului, zonele cele mai expuse sunt de-a lungul arterelor cele mai intens circulate: DJ 104A, DJ103F, drumurile comunale DC 75, DC75A și DC75B și în apropierea intersecțiilor.

Situația se agravează atunci când în trafic sunt implicate autovehicule de capacitate mare (autobuze, camioane) și/sau autovehicule vechi întreținute necorespunzător.

Configurația și orientarea străzilor reprezintă elemente foarte importante din punct de vedere al nivelului pe care îl pot atinge concentrațiile de poluanți.

Condițiile meteorologice au o influență deosebită asupra concentrațiilor. Astfel, situațiile de circulație redusă a maselor de aer (calm, vânt cu viteze mici) și de stabilitate atmosferică (în special inversiuni termice) determină creșteri accentuate ale concentrațiilor de poluanți evacuați de traficul rutier. Situațiile de ventilație naturală slabă însoțite de inversiune termică sunt asociate cu înălțimi de amestec reduse (de ordinul a câteva sute de metri). Dispersia poluanților emiși în stratul de inversiune este diminuată atât de ventilația orizontală redusă, cât și de un amestec vertical diminuat.

Poluarea apelor

Dincolo de fenomenul de poluare manifestat la nivelul râului Olt reflectat în cantitatea de deșeuri care o transportă sub formă de materie organică și deșeuri propriu-zise, o altă sursă o constituie deșeurile aruncate în albiile pâraielor Lisa, Breaza și a celorlalte ape din zonă. La debite mai mari, aceste văi transportă și depun resturile menajere la gura de vărsare a acestora în Olt.

Conform **Planului de management bazinal al râului Olt**, actualizat:

Starea ecologică/potențialul ecologic al corpurilor de apă din bazinul hidrografic Olt

Denumire corp apă	Categoria corpului de apă	Tipologie curs de apă	Codul corpului de apă de suprafață	Strare/potențial (S/P)	Starea ecologică/potențialul ecologic (FB, B, M, S, P)
BREAZA - Breaza și afluentul Brescioara	RW	RO01	RORW8.1.96_B1	S	B
SAMBATA - Sambata și afluentii Lisa și Seaca	RW	RO01	RORW8.1.97_B2	S	B

Sursa: Planul de Management actualizat Anexa 6.1.A

Evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafață

Cod subbazin/ spațiu hidrografic (cod subunitate)	Denumire apă de suprafață	Denumire corp apă	Codul corpului de apă de suprafață	Codul corpului de apă de suprafață	Stare chimică	An evaluare stare	Grupare stare chimică	Starea chimică buna așteptată în 2015
RO03	BREAZA	BREAZA - Breaza și afluentul Brescioara	RORW8.1.96_B1	RW	2	2013	G	DA
RO03	SAMBATA	SAMBATA - Sambata și afluentii Lisa și Seaca	RORW8.1.97_B2	RW	2	2013	G	DA

Sursa: Planul de Management actualizat Anexa 6.2

Notă:

- Explicații privind adnotările din anumite coloane:

- Coloana "Categoria de apă": RW = râu, LW = lac natural, LA = lac acumulare, HMWB = corp de apă puternic modificat, AWB = corp de apă artificial, TeW = apă teritorială, TW = apă tranzitorie, CW = apă costieră.
- Coloana „Stare chimică”: 2 = bună, 3 = nu se atinge starea bună.
- Coloana „Grupare_risc_stare chimică”: s-a completat cu informații numai în cazul în care nu au existat date de monitoring și evaluarea stării chimice s-a realizat pe baza grupării (completându-se cu G) sau opiniei expertului (completându-se cu OE).

Indicarea obiectivului/obiectivelor de mediu pentru fiecare corp de apă identificat, cu precizarea excepțiilor aplicate și a termenelor aferente, după caz.

Bazin hidrografic		OLT	
Cursul de apă		BREAZA	SAMBATA
Numele Corpului de apă		BREAZA - Breaza si afluentul Brescioara	SAMBATA - Sambata si afluentii Lisa si Seaca
Codul corpului de apă		RORW8.1.96_B1	RORW8.1.97_B1
Categoria corpului de apă		RW	RW
Tipologia corpului de apă		RO01	RO01
Zone protejate	Tipul	Zona vulnerabila, Zone de protectie pentru habitate si specii, Zone de protectie pentru speciile acvatice	Zona vulnerabila, Zone de protectie pentru habitate si specii, Zone de protectie pentru speciile acvatice
	Obiectivul	HG 188/2002 HG 964/2000 OUG 57/2007	HG 188/2002 HG 964/2000 OUG 57/2007
Obiectiv de mediu	Stare ecologică	STARE ECOLOGICĂ BUNĂ	STARE ECOLOGICĂ BUNĂ
	Stare chimică	STARE CHIMICĂ BUNĂ	STARE CHIMICĂ BUNĂ
Stare ecologică/potențial ecologic	PM II	2	2
Stare chimică		2	2
Atingerea obiectivelor de mediu	2015	Da	Da
		Da	Da
Atingerea obiectivelor de mediu	2021		
Termenul de atingere al obiectivului de mediu	Stare ecologică		
	Stare chimică		
Tip excepție de la obiectivul de mediu – stare ecologică			
Tip excepție de la obiectivul de mediu – stare chimică			
Justificare aplicare excepții stare ecologică a corpurilor de apă			
Justificare aplicare excepții în situații de deteriorare (posibilă deteriorare) a stării chimice a corpurilor de apă			

Sursa: Planul de Management actualizat Anexa 7.1

Notă:

Legea Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare;

HG 930/2005 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară și hidrogeologică;

HG 202/2002 pentru aprobarea Normelor tehnice privind calitatea apelor de suprafață care necesită protecție și ameliorare în scopul susținerii vieții piscicole, cu modificările și completările ulterioare;

HG 201/2002 pentru aprobarea Normelor tehnice privind calitatea apelor pentru moluște, cu modificările și completările ulterioare;

OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare;

HG 546/2008 privind gestionarea calității apei de îmbăiere, cu modificările și completările ulterioare.

În procesul Implementării Directivelor Nitrați și Nutrienți, pentru întreg teritoriul României se aplică măsuri specifice pentru îndeplinirea obiectivelor prevăzute în legislația în domeniu, respectiv HG 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, cu modificările și completările ulterioare și HG 964/2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, cu modificările și completările ulterioare.

*LEGENDĂ:

RW -râu; LW- lac natural; LA- lac de acumulare; TW - ape tranzitorii; CW - ape costiere; HMWB - CAPM - corp de apă puternic modificat (se includ râurile CAPM și lacurile naturale CAPM);AWB - corp de apă artificial

**LEGENDĂ:

1 - STARE ECOLOGICĂ FOARTE BUNĂ;

2 - STARE ECOLOGICĂ BUNĂ/ POTENȚIAL ECOLOGIC BUN;

3 - STARE ECOLOGICĂ MODERATĂ/ POTENȚIAL ECOLOGIC MODERAT;

4 - STARE ECOLOGICĂ SLABĂ;

5 - STARE ECOLOGICĂ PROASTĂ;

U - NEEVALUAT;

N - NEAPLICABIL

***LEGENDĂ:

1- STARE CHIMICĂ BUNĂ;

2- STARE CHIMICĂ PROASTĂ.

Măsuri de bază pentru asigurarea infrastructurii de apă uzată în Bazinul Hidrografic Olt.

Județ	Nume măsură	Descriere măsură	Tip măsură (B11.3.a, B11.3b-I, S11.4-5)	Codul corpului de apă de suprafață	Codul corpului de apă subteran PMB	Substanțe prioritare și poluanți specifici
Brașov	Construire rețea canalizare	Construire rețea de canalizare în comuna Lisa	B11-3a	RORW8.1.96_B1	ROOT07	-
	Construire st.epurare	St epurare noua pentru Lisa	B11-3a	RORW8.1.96_B1	ROOT07	-

Sursa: Planul de Management actualizat Anexa 9.3

Sol

Perimetrul comunei este situat în zona solurilor brune și bre-gălbui de pădure, aflate în diferite stadii de dezvoltare, fapt ce limitează dezvoltarea agriculturii la zonele joase, depresionare propice pentru practicarea agriculturii. În general solurile întâlnite au o fertilitate bună, cele mai fertile sunt solurile aluviale, aluvo – coluviale și aluvo – proluviale din lunci și văi precum și o parte din solurile brune și brune – gălbui de pădure de pe terase și terasele piemontane. În zona înaltă, calitatea solurilor permite dezvoltarea unor întinse suprafețe de pășuni și fânețe. Pomicultura, favorizată de climatul blând, mult mai dezvoltată în trecut poate să reprezinte și în viitor o importantă resursă economică.

Mai slabe din punct de vedere al fertilității sunt solurile de pe versanții sudici ai podișului Hârtibaciului, astfel că în aceste zone, pe ravene și râpi sunt necesare lucrări antierozionale.

Pe teritoriul comunei Lisa au fost executate următoarele lucrări de ameliorare a solului și de amenajare a teritoriului:

- lucrări de desecare pe suprafețe orizontale cu exces de umiditate de pe conuriile proluviale vechi
- lucrări de îmbunătățire a pajiștilor s-au executat pe unele trupuri, mărindu-se suprafața efectivă de producție vegetală

Surse de poluare a solului :

- apele uzate menajere;
- deșeurile municipale;
- traficul auto.
- activitățile agricole;

Zgomotul

Comuna Lisa este situată în județul Brașov, pe DJ 104A, la circa 27 kilometri, spre est de municipiul Făgăraș și la circa 94 de kilometri, spre vest de municipiul Brașov.

Comuna este străbatută de două drumuri județene (DJ104A și DJ 103F) și trei drumuri comunale (DC75, DC75A și DC 75B).

Drumurile județene traversează intravilanul celor trei sate prin centrul acestora.

Comuna nu are acces feroviar.

Principala sursă de poluare sonoră este traficul rutier. Din determinările efectuate rezultă faptul că pe principala arteră de circulație, nivelele de zgomot nu depășesc limitele admise prin normele de sănătate publică.

2.10.2.4 Priorități de intervenție

Prioritățile în domeniul mediului se referă în principal la acele măsuri necesare pe termen scurt pentru rezolvarea unor disfuncționalități majore și pentru menținerea și protejarea unor obiective valoroase ale cadrului natural și construit, în acest sens se impun:

- controlul strict al depozitării deșeurilor menajere și respectarea normelor în vigoare;
- realizarea unei platforme pentru depozitarea deșeurilor vegetale și din zootehnie
- protecția apelor subterane și a captărilor prin delimitarea strictă a zonelor cu regim sever și respectarea reglementărilor în domeniu;
- reducerea poluării generate de activitățile agricole (ferme zootehnice)
- aplicarea codului de bune condiții agricole și de mediu și a altor coduri de bună practică în ferme,
- realizarea și menținerea zonelor tampon de-a lungul apelor la o distanță mai mare decât cea prevăzută în Codul de Bune Practici Agricole,
- aplicarea agriculturii organice
- realizarea rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;
- realizarea rețelei de canalizare în toate satele comunei;
- finalizarea lucrărilor de modernizare a străzilor din comună;

- amenajarea spațiilor pentru parcare în zona căminelor culturale și în centrul satulelor Lisa, Breaza și Pojorta;
- protecția apelor și a ecosistemelor acvatice prin extinderea rețelei de canalizare corelat cu extinderile de intravilan;
- protejarea malurilor râurilor din zonă prin interzicerea depozitării deșeurilor și realizarea pragurilor de fund pe râurile Lisa și Breaza pentru stoparea eroziunii malurilor;
- recuperarea terenurilor afectate de inundații prin realizarea lucrărilor hidrotehnice propuse prin studiul de inundabilitate
- întreținerea canalelor ANIF de pe teritoriul comunei;
- realizarea plantațiilor de aliniament și a celor în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic din intravilanul localităților.
- limitarea poluării factorilor de mediu prin monitorizarea activităților agricole și comerciale
- realizarea unui cadastru verde;
- curățarea zonelor de tufărișuri și speciile nevaloroase, crescute haotic și înlocuirea acestora cu pajiști naturale și/sau specii ornamentale valoroase din flora locală;
- obligarea agenților economici care dețin spații verzi aflate în aceeași situație să le igienizeze și să le amenajeze;
- plantarea cu specii valoroase de plante autohtone;
- însămânțarea cu specii cu talie mică și medie, care să compactizeze covorul vegetal ierbos și să reducă eroziunea în suprafață și eroziunea liniară;
- educarea cetățenilor în scopul aprecierii valorilor turistice locale și a importanței includerii acestora în circuite turistice;
- punerea în valoare a obiectivelor turistice și crearea premiselor pentru dezvoltarea turistică a comunei

2.11. DISFUNCȚIONALITĂȚI (LA NIVELUL TERITORIULUI ȘI LOCALITĂȚII)

La nivelul teritoriului administrativ al comunei Lisa nu au fost întocmite analize și studii de fundamentare privind disfuncționalitățile ce se manifestă la nivelul localităților componente. Acest capitol a fost întocmit pe baza cercetărilor și observațiilor făcute la fața locului, pe baza Strategiei de dezvoltare a comunei, a discuției cu autoritățile locale și cu localnicii.

a. Dezechilibre în activitatea și dezvoltarea economică

- Instabilitatea legislativă;
- Valorificarea redusă a resurselor locale;
- Politicile economice promovate la nivel central.
- Lipsa politicilor de promovare a localitatii

b. Probleme sociale rezultate din perturbările în ocuparea forței de muncă existente

(Vezi capitolul 2.5 Populația. Elemente demografice și sociale,)

Mult timp comunitățile din zonele apropiate de orașele Făgăraș și Brașov au funcționat ca rezervă de personal pentru industria din aceste orașe. Aceasta situație a conferit o oarecare stabilitate socială și resurse financiare pentru locuitorii comunei. După 1990 restrângerea activităților industriale a reprezentat un regres important, ce a produs grave perturbații ale economiei locale, determinând manifestarea unor probleme sociale specifice, printre care:

- numărul ridicat de persoane apte, care nu-și găsesc un loc de muncă adecvat;
- numărul ridicat al persoanelor dependente de ajutoarele sociale;
- creșterea tendinței de emigrare a populației tinere, aptă de muncă spre alte zone cu potențial de dezvoltare sau în țări ale UE.

Disfuncționalități socio-demografice

Comuna Lisa se confruntă cu unele fenomene sociale, și deficiențe precum :

- accentuarea procesului de îmbătrânire a populației;
- comuna nu beneficiază de existența unui centru de consiliere privind: abandonul familial, delinvența juvenilă, consumul de droguri, medierea muncii etc.;
- migrația forței de muncă active în orașele din vecinătate și în străinătate.

c. Disfuncționalități în cadrul activităților economice

- Infrastructura rutieră parțial deficitară, drumurile comunale și cele neclasificate aflate în proces de reabilitare;
- Mecanizarea insuficientă din agricultură și zootehnie;
- Valorificarea redusă a unor produse agricole obținute în gospodărie (lapte și produse lactate, lână, ouă, cartofi, fructe de pădure etc.).
- Lipsa posibilităților de conversie profesională a populației active din zonă.
- Scăderea continuă a numărului de animale la nivelul comunei datorită politicii promovate la nivel central și a posibilităților limitate de valorificare a produselor acestora.

d. Condiții nefavorabile ale cadrului natural necesar a fi remediate prin lucrări hidrotehnice, hidroameliorative și antierozionale

- Limitarea proceselor de degradare a malurilor pâraielor Lisa și Breaza, în perioadele cu o pluviaritate excesivă, prin îndiguiri, fixarea malurilor cu vegetație forestieră specifică, și curățarea albiilor.
- Limitarea efectelor inundațiilor pe pâraiele Lisa și Breaza, conform studiului de inundabilitate

În aceste condiții se impun o serie de măsuri:

- lucrări de curățare a albiilor minore ale pâraielor Lisa și Breaza;
- realizarea lucrărilor hidrotehnice conform studiului de inundabilitate
- acțiuni de împădurire în zone afectate de procesele de ravenare și solifluxiuni;
- în toate localitățile este necesară realizarea plantațiilor de aliniament și a celor în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic și care sunt în intravilanul localităților.

e. Necesitatea protejării unor zone cu potențial natural valoros, situri sau rezervații de arhitectură și arheologie

Satul Lisa este cea mai dezvoltată și populată așezare din cadrul comunei. Structura sa urbană este cea mai extinsă și complexă, consecință a calității sale de reședință de comună. Fondul construit constă într-un colaj de tipologii de locuire care respectă totuși aceleași reguli de front ca în satele aparținătoare: continuitate, omogenitate și caracter compact, (rezultat al parcelarului și al modului de construire local specific zonei), precum și ornamentație și cromatică tradițională bogată. Caracterul urban tradițional se impune menținut și amplificat, ca reper identitar important din punct de vedere cultural și turistic.

Morfologia așezării este determinată de pârâul Lisa.

Specificul local este dat de: modul de ocupare a terenului cu locuințe aliniate la stradă, amplasarea pe parcele lungi, nivelul parter unitar al locuințelor, spațiul public tipic dintre drum și case, acoperișul majoritar în două ape. Acestea sunt elemente care dau specificitate și atractivitate turistică, reprezentând un patrimoniu material cu puternică valoare identitară.

Satele comunei prezintă ca trăsătură principală fronturile stradale continue, omogene și opace, (rezultat al parcelarului și al modului de construire local), ornamentație și cromatică tradițională.

Fronturile stradale ale satului sunt riguros continue, omogene și opace. Menținerea acestui caracter se realizează prin reglementările cuprinse în Regulamentul Local. Ornamentația are un rol important fiind prezentă mai special pe elementele de tâmplărie, uși și ferestre, dar și pe suprafețe tencuite, acestea având aplicații mulate, profile trase ancadramente, texturi. Se observă împrumutarea motivelor tradiționale românești folosite în artele aplicate. Materialele folosite pentru finisaje sunt cele tradiționale, cu excepția caselor a caror tencuială a fost refăcută cu tencuială de ciment.

În ceea ce privește patrimoniul antropic, se remarcă gradul foarte redus de valorificare turistică a resurselor existente.

Concluzii

Satele comunei Lisa dețin un patrimoniu arhitectural firesc integrat într-un mediu natural unic, specific satelor tradiționale din Transilvania. Valorificarea monumentelor istorice reprezentate de Cetatea Negru Vodă și Muzeul de etnografie din Breaza..

Parcelarul, la toate cele trei localități, este în mare parte cel istoric, chiar și în zonele în care arhitectura este mai nouă, dar, spre deosebire de satele de inspirație germană, loturile sunt diversificate din punct de vedere geometric, ca suprafață, orientare față de stradă.

f. Disfuncționalități generate de insuficiența sau absența unor instituții publice

- Lipsa condițiilor de funcționare a unei piețe agroalimentare locale;
- Lipsa unor servicii financiar-bancare (este necesar un bancomat în satul Lisa);
- Crearea unor centre de consultanță și formare profesională în domeniul agricol și al serviciilor turistice la nivel de comună sau la nivel intercomunal;
- lipsa unei sucursale a Direcției Agricole în zonă. Există doar la Brașov

g. Aspecte critice privind organizarea circulației și a transportului în comun

Infrastructura de transport:

Comuna Lisa este strabatută de două drumuri județene (DJ104A și DJ 103F) și trei drumuri comunale (DC75, DC75A și DC 75B).

Comuna nu are acces la calea ferată

Între localitățile componente ale comunei nu există mijloace de transport în comun.

În comună există 4 stații de autobuz pentru cursele de transport care fac legătura între Făgăraș - Brașov, Sibiu.

Concluzii:

- numărul mic al mijloacelor de transport, capabile să asigure legăturile dintre centru de comuna și localitățile urbane din zona de interes economic; lipsa stațiilor de autobuz amenajate.
- lipsa legăturilor auto dintre centrul de comună, satele componente și teritoriile administrative;
- locuitorii satului Pojorta resimt negativ lipsa unui pod care să lege cele două maluri ale râului Breaza.

În urma analizei acestor probleme a rezultat următorul tabel care prezintă disfuncționalitățile pe domenii:

DOMENII	DISFUNCȚIONALITĂȚI
Intravilan existent	<p>Suprafața intravilanului existent înregistrată la OCPI de 296,49 Ha corespunde cu suprafața intravilanului existent aprobat prin PUG realizat în 1999 de 294,70 ha, la care s-a adăugat PUZ-ul avizat în anul 2014- fermă de vaci în suprafață de 1,80 ha.</p> <p>Nu sunt înregistrate la OCPI ca fiind în intravilan următoarele trupuri aprobate prin PUG realizat în 1999:</p> <ul style="list-style-type: none"> - TRUP 4 Rezervorul de apă - TRUP 10 Baraj Valea Pojorta - TRUP 11 Baraj Valea Brescioara - TRUP 14 Mânăstirea Negru Vodă - Trup 17 Rezervor de apă <p>Conform Memoriului tehnic aferent documentației topografice de începere pentru identificarea limitelor intravilanului existent al comunei Lisa, în urma verificării coordonatelor imobile înscrise în sistemul integrat de cadastru și carte funciară s-a constatat că o serie de parcele din partea de nord a comunei sunt întretăiate de limita administrativa dintre UAT Lisa și UAT Sâmbăta de Sus.</p>
Agricultură	<ul style="list-style-type: none"> - Împădurirea naturala a pășunilor și livezilor, urmare a cărui fenomen este necesara realizarea amenajamentelor silvice și schimbarea categoriei de folosință - Lipsa plantațiilor de aliniament în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic - Creșterea presiunilor investiționale asupra terenurilor aflate în extravilan, cu efecte negative asupra dezvoltării urbanistice durabile;

DOMENII	DISFUNCȚIONALITĂȚI
	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea deficitară, fărâmițarea exagerată a proprietăților agricole; - Dezechilibrarea structurii pe categorii de folosință a terenurilor și categorii de culturi; - Posibilități reduse de prelucrare a producției agricole, - Reducerea accentuată a efectivelor de animale și scăderea calității materialului genetic. - Mecanizare insuficientă în agricultură și zootehnie;
Industrie	<ul style="list-style-type: none"> - Inexistența unei infrastructuri dedicate dezvoltării sectorului IMM, acestea ocupând în principal locații improprii, rezultate în general din conversia locuințelor sau amplasarea în construcții improprii, cu volumetrii și fațade care alterează cadrul rural; - Lipsa alocării unor zone funcționale pentru servicii și activități care pot aduce un aport economic în toate satele comunei
Turism	<ul style="list-style-type: none"> - Terenurile disponibile pentru investiții / dezvoltări noi sunt amplasate cu precădere în extravilan, unde echiparea tehnico-edilitară necesită costuri ridicate. - Lipsa unei strategii coerente privind exploatarea și valorificarea potențialului turistic al comunei; - Probleme în clarificarea situației juridice a taberei școlare de la Breaza cu rezultate negative în accentuarea stării de degradare a acestora. - Slaba valorificare a potențialului turistic al zonei; - Lipsa investițiilor și a promovării cetății Negru Vodă, precum și a muzeului de etnografie din Breaza; promovarea insuficientă a muzeului La Vâltori - Infrastructura turistică insuficient dezvoltată; Infrastructura de acces și/sau de mediu necorespunzătoare sau lipsa în zonele turistice (Plaiul Lisei, Luncile Brezei, cabana Urlea); - Infrastructura de sport și agrement slab dezvoltată; terenurile de sport necesită reabilitare și dotări adecvate, lipsesc zonele de agrement modern; - Lipsa unui punct de informare turistică; - Promovare insuficientă a evenimentelor culturale; - Lipsa parcurilor și a spațiilor verzi publice; - Suprafața destinată zonei turistice în satele Lisa și Breaza este foarte mică în raport cu potențialul de dezvoltare pe care îl oferă cadrul natural. - Lipsa surselor de finanțare și posibilitățile limitate ale investitorilor locali;
Servicii	<ul style="list-style-type: none"> - Domeniul serviciilor pentru persoane este prezent în localitatea centru de comună și mai slab reprezentat în celelalte localități; - Din sectorul terțiar al comunei lipsesc o serie de servicii de mare importanță, printre care: unități de reparații și întreținere, servicii de gospodărie comunală (alimentare cu apă în sistem centralizat – Plaiul Lisei, Luncile Brezei, gaze naturale- Plaiul Lisei, Luncile Brezei, canalizare – Lisa, Breaza, Pojorta, Plaiul Lisei, Luncile Brezei, centru comercial tip supermarket);
Populația și resursele de muncă	<ul style="list-style-type: none"> - Degradarea echilibrului demografic, grad de dependență economică mare al persoanelor vârstnice față de generația tânără. - Îmbătrânirea demografică și migrarea populației active către zona urbană și în străinătate; migrarea absolvenților de școală gimnazială; - Creșterea numărului solicitărilor de plecare cu domiciliul din localitate; - Creșterea numărului populației cu vârsta peste 85 ani ridică probleme de investiții pentru ocrotirea sănătății, pentru ocrotirea socială, pentru asigurarea bătrâneții etc; - Deficit de personal pe piața muncii datorită scăderii numărului persoanelor active;

DOMENII	DISFUNCȚIONALITĂȚI
Locuirea	<ul style="list-style-type: none"> - Strazi parțial modernizate, echipate necorespunzător. - Lipsa dotărilor de strictă necesitate – canalizare – în toate localitățile comunei; - Echipamente de captare / conducte de transport învechite – 48 ani, reabilitarea rezervorului de înmagazinare apă potabilă din ST Breaza - Lipsa rețelei de gaze naturale parțial în Lisa și satul Breaza satele de vacanță Plaiul Lisei, Luncile Brezei. Încălzirea populației se face cu sobe cu combustibil solid. - Cimitirele nu respectă distanțele de protecție față de zona locuită - Lipsa capelilor /cladiri administrative aferente cimitirelor - Drumul județean DJ103F traversează intravilanul satelor Pojorta și Breaza prin centrul localităților. - DJ 104A traversează intravilanul satului Lisa prin centrul localității.
Dotări social - culturale	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa spațiilor pentru activități cultural-sportive; lipsesc amenajările aferente spațiilor publice și terenurilor de sport; terenurile de sport necesită reamenajări și dotări specifice - Lipsesc zonele de agrement de tip urban: cinematograful, zonă spectacole, terenuri de sport amenajate, spații amenajate pentru pescuit sportiv, alei/spații amenajate de promenadă, spații de joacă pentru copii - Căminele culturale necesită modernizări și dotare specifică - Insuficienta reprezentare a unor dotări de cultură și recreere; - Deplasarea pe distanțe mari pentru asigurarea unor servicii de natură administrativă.
ECHIPARE TEHNICA	
Circulație	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsă semnalizare DJ104A – către Sâmbăta de Sus, respectiv orașul Victoria; Lipsa semnalizărilor pe toate căile de comunicație - Drumul județean DJ103F traversează intravilanul satelor Pojorta și Breaza prin centrul localităților. - DJ 104A traversează intravilanul satului Lisa prin centrul localității. DC 75 este din pământ, pietruit superficial, cu gropi și fâgășe, greu practicabil în perioadele cu vreme nefavorabilă. - Drumurile adiacente DC 75 A (fost DJ 102D) Lisa- Plaiul Lisei (după Complexul Plaiul Lisei) sunt din pământ, pietruite superficial, cu gropi și fâgășe, greu practicabile în perioadele cu vreme nefavorabilă. - DC 75B (fost DJ 102C) Breaza – Mânăstirea Breaza este parțial cu îmbrăcăminte din beton, parțial cu îmbrăcăminte asfaltică, parțial împietruit, cu gropi și fâgășe, greu practicabil în perioadele cu vreme nefavorabilă. Există DALI pentru modernizare L=3638 m - Există drumuri cu îmbrăcăminte degradată și caracteristici geometrice necorespunzătoare traficului din comună; - Este necesară construcția unui pod nou în satul Pojorta; sunt în faza de recepție la terminarea lucrărilor podul peste râul Breaza în localitatea Breaza și podul peste râul Lisa, la Ciocea; este necesară modernizarea celor două poduri peste râul Lisa pe DC 75 A și a podului peste râul Breaza pe DC75B - Lipsă căi de acces pietonal/trotuare; - Lipsă piste de biciclete; - Lipsă rigole/șanțuri de scurgere a apelor pluviale; - Accese deficitare la gospodării; - Intersecții neamenajate corespunzător; - Lipsa facilităților pentru persoanele cu handicap;

DOMENII	DISFUNȚIONALITĂȚI
	<ul style="list-style-type: none"> - Pentru satele de vacanță: drumurile de acces la parcele nu au trotuare; nu sunt parcuri amenajate; pentru fundături nu există locuri de întoarcere. - Drumuri agricole nemodernizate; - Nu este asigurat transportul public între localitățile comunei - Lipsesc perdelele de protecție de-a lungul tuturor drumurilor
Alimentare cu apa și canalizare	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa infrastructurii de alimentare cu apă în sistem centralizat și canalizare în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei - Lipsa infrastructurii de canalizare în toate satele comunei; - Echipamentele de captare învechite – 40 ani; - Aducțiunea apă brută (conductă Viromet – ST Breaza are durata normată de funcționare expirată, conductele fiind executate în perioada 1967÷1970. Reabilitarea este necesară pentru diminuarea pierderilor fizice ridicate din rețea, eliminarea costurilor ridicate de exploatare generate de lucrările de intervenții/reparații și asigurarea capacității proiectate. - Rețeaua de aducțiune apă brută și conductele de oțel ale rețelei de distribuție din Pojorta au durate normate de funcționare expirate, conductele fiind executate în perioada 1982÷1992. Reabilitarea este necesară pentru diminuarea pierderilor fizice ridicate din rețea, eliminarea costurilor ridicate de exploatare generate de lucrările de intervenții/reparații și asigurarea capacității de proiectate; - Stația de tratare din satul Breaza a fost modernizată în anul 2016 dar necesită reabilitarea rezervorului de înmagazinare apă tratată; - Este necesară asigurarea unei surse de apă alternativă la cea existentă, având în vedere situația juridică a SC Viromet SA, proprietarul actual al celor două baraje Brescioara și Pojorta. - Sistemul de alimentare cu apă gestionat de Primăria Lisa nu este autorizat; este necesară autorizarea sistemului de alimentare cu apă și licențierea comunei Lisa ca Operator pentru captarea, tratarea și distribuția apei
Alimentare cu gaze naturale	Lipsa rețelelor de alimentare cu gaze naturale în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei.
Alimentare cu energie electrică	<p>Rețelele de distribuție energie electrică sunt pozate aerian.</p> <p>Lipsa iluminatului decorativ a clădirilor reprezentative</p>
Rețele de telefonie	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa unor puncte de acces public la internet în căminele culturale din fiecare sat - Rețelele de telefonie sunt pozate aerian
PROBLEME DE MEDIU	
Protecția și conservarea mediului	<ul style="list-style-type: none"> -Necesitatea de protejare a monumentului istoric "Cetatea Negru Vodă", precum și a muzeului de etnografie din Breaza care datorită lipsei intervențiilor specifice se deteriorează. -Conștientizarea populației comunei cu privire la importanța protecției mediului înconjurător; -Conștientizarea populației comunei Lisa privind sursele de poluări accidentale a factoriilor de mediu: aer, apă, sol. -Nu există preocupare a societății civile pentru starea mediului -Informare deficitară cu privire la poluare și efectele de mediu - Lipsa plantațiilor de aliniament/perdele de protecție și a celor în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic din intravilanul localităților - Existența spațiilor verzi cu vegetație spontană lipsită de valoare, crescută necontrolat

DOMENII	DISFUNCȚIONALITĂȚI
	<p>în unele zone din intravilan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsesc Registrul spațiilor verzi și Cadastrul spațiilor verzi; - Împădurirea pășunilor fără schimbarea categoriei de folosință - Creșterea presiunilor investiționale asupra terenurilor aflate în extravilan, cu efecte negative asupra dezvoltării urbanistice durabile;
Gospodărirea apelor	<ul style="list-style-type: none"> - Este necesară asigurarea unei surse de apă alternativă la cea existentă, având în vedere situația juridică a SC Viromet SA, proprietarul actual al celor două baraje Brescioara și Pojorta. - Canalele ANIF nu sunt întreținute - Există zone inundabile în intravilanul existent al localității
Depozitarea deșeurilor menajere	<p>Lipsește pragurile de fund pe râurile Lisa și Breaza pentru stoparea eroziunii malurilor</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ocazional se mai depozitează gunoai menajere și deșeuri din construcții și demolări în locuri neautorizate: pe drumuri publice, în albiile cursurilor de apă din zonă, în spatele grădinilor

ANALIZA SWOT

Puncte tari

- Poziționarea într-o zonă geografică extrem de frumoasă, cu vestigii istorice și culturale și potențial deosebit pentru practicarea turismului (prin caracteristicile sale, zona se pretează la mai multe tipuri de turism: turism de tranzit, turism de week-end, turism rural, sporturi de iarna etc);
- Existența parțială a rețelelor tehnico-edilitare la nivelul întregii comune (alimentare cu apă în toate satele comunei, cu excepția satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei; rețea de canalizare în sistem propriu în peste 50% din locuințe, rețea de alimentare cu gaze naturale în satele Lisa-parțial, Pojorta; rețea de electricitate bine dezvoltată, care deserveste toate localitățile ce aparțin de comună; racordarea la rețeaua de telefonie fixă; rețea de drumuri bine dezvoltată.
- Existența unui sistem de colectare și transport al deșeurilor menajere la nivelul comunei;
- Existența a 4 stații de transport intra/interjudețean pe teritoriul comunei
- Folosirea pe scară redusă a substanțelor chimice pentru cultivarea terenurilor agricole;
- Posibilități de practicare a unei agriculturi performante (creșterea animalelor, cultivarea produselor agricole).
- Experiența locală în administrarea unor proiecte cu finanțare națională și europeană;
- Existența la nivelul comunei a unui număr semnificativ de proiecte finanțate prin fonduri naționale și europene, factor deosebit de important pentru dezvoltarea durabilă a comunei.

Puncte slabe

- Inexistența în momentul de față a rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat și a infrastructurii de canalizare în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;
- Lipsa infrastructurii de canalizare în sistem centralizat în toate satele comunei; inexistența sistemului de colectare ape uzate menajere în aproape jumătate dintre locuințele din comună
- Lipsa rețelei de gaze naturale în satele Lisa parțial, Breaza, precum și satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;
- Modernizarea incompletă a infrastructurii rutiere;
- Stațiile de transport nu sunt acoperite și dotate corespunzător
- Lipsa legăturilor auto cu orar regulat dintre centrul de comună, satele componente și teritoriile administrative;
- Spații de cazare și servicii de turism insuficiente în raport cu potențialul zonei;
- Comuna Lisa este inclusă în rândul localităților vulnerabile la poluarea cu nitrați din România.

Oportunități

- Oportunitatea dezvoltării turismului și a unor servicii adiacente;
- Accesul la programe structurale de finanțare;
- Dezvoltarea unor parteneriate sat-oraș;
- Marile proiecte europene de infrastructură care tranzitează Regiunea Centru vor facilita transportul și vor duce la creșterea atractivității turistice.

Amenințări

- Îmbătrânirea populației în comună;
- Migrația tinerilor către orașele din apropiere, unde există mai multe oportunități de angajare și dezvoltare a carierei, sau în străinătate;
- Politica agricolă a UE va determina o creștere a concurenței și a costurilor pentru structurile agricole mici.
- Dificultăți de adaptare a agenților economici locali la condițiile de calitate impuse de Uniunea Europeană;
- Practicarea unui turism necontrolat poate conduce la distrugerea florei și faunei.

Priorități de rezolvare a disfuncțiilor identificate:

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
	Intravilan existent	<p>Suprafața intravilanului existent înregistrată la OCPI de 296,49 Ha corespunde cu suprafața intravilanului existent aprobat prin PUG realizat în 1999 de 294,70 ha, la care s-a adăugat PUZ-ul avizat în anul 2014- fermă de vaci în suprafață de 1,80 ha.</p> <ul style="list-style-type: none"> - TRUP 4 Rezervorul de apă - TRUP 10 Baraj Valea Pojorta - TRUP 11 Baraj Valea Brescioara -TRUP 14 Mânăstirea Negru- Vodă -TRUP 17 Rezervor de apă 	<p>Introducerea trupurilor cu suprafețele aferente în intravilanul propus, iar după finalizarea și aprobarea PUG actualizat înregistrarea noilor limite la OCPI.</p>
		<p>Conform Memoriului tehnic aferent documentației topografice de începere pentru identificarea limitelor intravilanului existent al comunei Lisa, în urma verificării coordonatelor imobile înscrise în sistemul integrat de cadastru și carte funciară s-a constatat că o serie de parcele din partea de nord a comunei sunt întretăiate de limita administrativă dintre UAT Lisa și UAT Sâmbăta de Sus.</p>	<p>Clarificarea problemelor legate de extinderea unui număr cadastral pe două UAT-uri.</p>
	Agricultura	<ul style="list-style-type: none"> - Împădurirea naturală a pășunilor și livezilor, urmare a carui fenomen 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea amenajamentelor silvice și inițierea demersurilor pentru schimbarea

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>este necesara realizarea amenajamentelor silvice si schimbarea categoriei de folosință</p> <p>-Lipsa plantațiilor de aliniament în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic</p> <p>-Creșterea presiunilor investiționale asupra terenurilor aflate în extravilan, cu efecte negative asupra dezvoltării urbanistice durabile;</p> <p>Organizarea deficitară, fărâmițarea exagerată a proprietăților agricole;</p> <p>Culturi care dau producții variabile atât în spațiu cât și în timp datorită posibilităților materiale reduse ale proprietarilor de terenuri agricole, condițiilor meteorologice nefavorabile în fazele de vegetație, ineficiența sau lipsa asolamentelor, lipsa de experiență a cultivatorilor în gestionarea resurselor de sol, lipsa unor lucrări ameliorative;</p> <p>Dezechilibrarea structurii pe categorii de folosință a terenurilor;</p> <p>Dezechilibrarea structurii pe categorii de culturi;</p> <p>Dotarea actuală este insuficientă comparativ cu suprafața agricolă;</p> <p>Număr redus al unităților locale de prelucrare a producției agricole,</p> <p>Slaba implicare în preluarea producției agricole de la producători;</p> <p>Reducerea accentuată a efectivelor de animale și scăderea calității materialului genetic.</p> <p>Mecanizare insuficientă în agricultură și zootehnie;</p>	<p>categoriei de folosință pentru pășunile împădurite</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inițierea demersurilor pentru realizarea plantațiilor de aliniament în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic - Oferirea de facilități pentru investitorii din domeniul agricol și agro-zootehnic - Organizarea în structuri asociative; - Dotarea cu mijloace mecanizate performante; - Propuneri de zonificare funcțională specifice unităților agricole și agro-zootehnice;

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		Lipsa unităților locale de prelucrare a produselor nelemnoase ale pădurii;	
	Industrie	<p>Terenurile disponibile pentru investitii / dezvoltari noi sunt amplasate cu precadere in extravilan, unde echiparea tehnico-edilitara necesita costuri ridicate.</p> <p>Posibilități reduse de prelucrare a producției agricole;</p> <p>Valorificarea redusă a unor produse agricole obținute în gospodarie (lapte și produse lactate, lână, ouă, cartofi, produsele nelemnoase din fondul forestier etc.).</p> <p>Scăderea continuă a numărului de animale la nivelul comunei datorită politicii de la nivel central și a posibilităților limitate de valorificare a produselor locale.</p> <p>Inexistența unei infrastructuri dedicate dezvoltării sectorului IMM, acestea ocupând în principal locații improprii, rezultate în general din conversia locuințelor sau amplasarea în construcții improprii, cu volumetrii și fațade care alterează cadrul rural;</p> <p>Lipsa alocării unor zone funcționale pentru servicii și activități care pot aduce un aport economic în toate satele comunei</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Introducerea în intravilan a suprafețelor de teren cu propunere de zone funcționale pentru industrie și depozitare, zone mixte M1 și M2, respectiv trupuri pentru activități agrozootehnice; - Oferirea de facilități pentru investitorii din domeniul industrial; - asigurarea infrastructurii tehnico- edilitare în toate localitățile componente; - Continuarea procesului de valorificare al fondului existent către investitori interesați locali sau din altă parte, care să asigure refacerea și reutilizarea acestora.
	Turism	<p>Terenurile disponibile pentru investitii / dezvoltari noi sunt amplasate cu precadere in extravilan, unde echiparea tehnico-edilitara necesita costuri ridicate.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsa unei strategii coerente privind exploatarea și valorificarea potențialului turistic al comunei; - Probleme în clarificarea situației juridice a taberei școlare de la 	<ul style="list-style-type: none"> - Amenajarea unei zone de campare cu dotări ecologice. - Ocuparea parcelelor libere cu construcții care se vor integra în ansamblul stradal din care fac parte. - amenajarea pistelor de biciclete; - amenajarea de alei pietonale cu bănci; - amenajarea unor trasee ecvestre; - amenajarea traseelor pentru cicloturism; - reabilitarea traseelor turistice din zonă; - turistică montană prin refacerea marcajelor,

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>Breaza cu rezultate negative în accentuarea stării de degradare a acestora.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slaba valorificare a potențialului turistic al zonei; - Lipsa investițiilor și a promovării cetății Negru Vodă, precum și a muzeului de etnografie din Breaza; promovarea insuficientă a muzeului La vâltori - Capacitate redusă de cazare; - infrastructura turistică insuficient dezvoltată; Infrastructura de acces și/sau de mediu necorespunzătoare sau lipsa în zonele turistice (Plaiul Lisei, Luncile Brezei, cabana Urlea); - Infrastructura de sport și agrement slab dezvoltată; terenurile de sport necesită reabilitare și dotări adecvate. - lipsesc zonele de agrement modern; - Lipsa unui punct de informare turistică; - Promovare insuficientă a evenimentelor culturale; - Lipsa turismului rural; - Infrastructura de sport și agrement slab dezvoltată; - Lipsa spațiilor de agrement și loisir; - Lipsa parcurilor și a spațiilor verzi publice; - Venituri mici ale populației; - Amenajări insuficiente pentru valorificarea potențialului turistic al zonei (Plaiul Lisei, Luncile Brezei, 	<p>amenajarea de adăposturi pentru condiții de vreme nefavorabilă, panouri indicatoare și de informare turistică,</p> <ul style="list-style-type: none"> - instituirea turismului organizat, amenajarea de trasee turistice noi și întreținerea celor existente - Amenajarea și dotarea comunei în raport cu potențialul turistic - Amenajarea unor zone de parcare distribuite uniform pe suprafața comunei, care să asigure nevoile localnicilor și vizitatorilor/turiștilor; - Amenajarea zonelor de agrement de tip urban, terenuri de sport, tabără școlară/studentească cu profil de creație artistică/echitație;; <p>Promovarea obiectivelor turistice ale zonei: cetatea Negru Vodă, muzeul etnografic, muzeul La Vâltori, precum și a evenimentelor culturale.</p> <p>Oferirea de facilități pentru investitorii din domeniul turismului</p> <p>Clarificarea situației juridice a taberei școlare de la Breaza</p> <p>Extinderea infrastructurii tehnico-edilitare în zonele cu potențial turistic.</p>

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>cabana Urlea).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suprafața destinată zonei turistice în satele Lisa și Breaza este foarte mică în raport cu potențialul de dezvoltare pe care îl ofera cadrul natural. - lipsa surselor de finanțare și posibilitățile limitate ale investitorilor locali; 	
	Servicii	<p>Domeniul serviciilor pentru persoane este prezent în localitatea centru de comună și mai slab reprezentat în celelalte localități;</p> <p>Din sectorul terțiar al comunei lipsesc o serie de servicii de mare importanță, printre care: unități de reparații și întreținere, servicii de gospodărie comunală (alimentare cu apă – Plaiul Lisei, Luncile Brezei, gaze naturale- Plaiul Lisei, Luncile Brezei, canalizare – Lisa, Breaza, Pojorta, Plaiul Lisei, Luncile Brezei, , centru comercial tip supermarket);</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Propuneri de extindere a intravilanului pentru zone de servicii și mixte între locuire, industrie și servicii; - asigurarea serviciului de furnizare a alimentării cu apă potabilă în sistem centralizat, canalizare, furnizare gaze naturale și serviciul de telecomunicații/ internet, în toate satele comunei; - Colectarea selectivă a deșeurilor municipale; creșterea gradului de valorificare a deșeurilor - Realizarea unei platforme pentru depozitarea deșeurilor vegetale și din zootehnie - Modernizarea pieței agro-alimentare și crearea de facilități pentru realizarea unui supermarket; - transport între satele comunei;
	Populația și resursele de muncă	<ul style="list-style-type: none"> -Degradarea echilibrului demografic, grad de dependență economică mare al persoanelor vârstnice față de generația tânără. - Îmbătrânirea demografică și plecarea tinerilor din zonă; - Migrarea absolvenților de școală gimnazială; - Creșterea numărului solicitărilor de plecare cu domiciliul din localitate; - Creșterea numărului populației cu vârsta peste 85 ani ridica probleme de investiții pentru ocrotirea sănătății, pentru ocrotirea socială, pentru asigurarea bătrâneții etc; - Deficit de personal pe piața 	<ul style="list-style-type: none"> - propuneri de extindere a intravilanului pentru funcțiunea de locuire și funcțiuni complementare; - asigurarea dotărilor tehnico-edilitare în procent de 100% în toată comuna; - spații și dotări necesare pentru petrecerea timpului liber.

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>muncii datorită scăderii numărului persoanelor active;</p> <p>- Migrarea populației active către zona urbană și în străinătate;</p>	
	<p>Locuirea</p>	<p>Strazi parțial modernizate, echipate necorespunzător.</p> <p>Lipsa dotărilor de strictă necesitate – canalizare – în toate localitățile comunei;</p> <p>Echipamente de captare / conducte de transport învechite – 48 ani, reabilitarea rezervorului de înmagazinare apă potabilă din ST Breaza</p> <p>Încalzirea populației se face cu sobe cu combustibil solid în localitățile Plaiul Lisei, Luncile Brezei.</p> <p>Cimitirele nu respectă distanțele de protecție față de zona locuită</p> <p>Lipsa capelor /cladiri administrative aferente cimitirelor</p> <p>Drumul județean DJ103F traversează intravilanul satelor Pojorta și Breaza prin centrul localităților.</p> <p>DJ 104A traversează intravilanul satului Lisa prin centrul localității.</p>	<p>Reabilitarea/modernizarea strazilor în toate localitățile comunei;</p> <p>Înființarea infrastructurii de canalizare în toate satele comunei.</p> <p>Modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă potabilă</p> <p>Introducerea de centrale termice în instituțiile publice;</p> <p>Rezervarea de terenuri pentru dezvoltarea zonelor industriale în afara zonelor de locuințe.</p> <p>Inițierea demersurilor pentru introducerea rețelelor de gaze naturale în satele de vacanță Plaiul Lisei, Luncile Brezei.</p> <p>Instalarea unei rețele de puncte de internet în zonele de interes public în comuna și satele aparținătoare</p> <p>Inițierea demersurilor pentru realizarea centurilor ocolitoare pentru drumurile județene.</p> <p>Inițierea demersurilor pentru construirea capelor/ cladiri administrative pentru fiecare cimitir</p>
	<p>Dotări social - culturale</p>	<p>Lipsa spațiilor pentru activități cultural-sportive; lipsesc amenajările aferente spațiilor publice și terenurilor de sport; terenurile de sport necesită reamenajări și dotări specifice</p> <p>- Lipsesc zonele de agrement de tip urban: cinematograful, zona spectacole, terenuri de sport amenajate, spații amenajate pentru</p>	<p>- Reamenajarea și dotarea celor trei terenuri de sport</p> <p>Modernizarea și dotarea caminilor culturale</p> <p>Amenajarea zonelor de agrement de tip urban: cinematograful, zonă spectacole, terenuri de sport amenajate, spații amenajate pentru pescuit sportiv, alei/spații amenajate de promenadă, spații de joacă pentru copii</p>

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>pescuit sportiv, alei/spații amenajate de promenadă, spații de joacă pentru copii</p> <p>Căminele culturale necesită modernizări și dotare specifică</p> <p>Insuficienta reprezentare a unor dotări de cultură și recreere;</p> <p>Deplasarea pe distanțe mari pentru asigurarea unor servicii de natură administrativă.</p>	
	<p>Circulații</p>	<p>- Lipsă semnalizare DJ104A – către Sâmbăta de Sus, respectiv orașul Victoria;</p> <p>Drumul județean DJ103F traversează intravilanul satelor Pojorta și Breaza prin centrul localităților.</p> <p>DJ 104A traversează intravilanul satului Lisa prin centrul localității.</p> <p>Drumurile adiacente DC 75A (fost DJ 102D) Lisa- Plaiul Lisei a sunt din pământ, pietruite superficial, cu gropi și fâgașe, greu practicabile în perioadele cu vreme nefavorabilă. DC 75 este pământ, pietruit superficial greu practicabil în perioadele cu vreme nefavorabilă.</p> <p>DC 75B (fost DJ 102C) Breaza – Mânăstirea Breaza este partial cu îmbrăcăminte din beton, partial cu îmbrăcăminte asfaltică, parțial împietruit, cu gropi și fâgașe, greu practicabil în perioadele cu vreme nefavorabilă ;</p> <p>Există drumuri cu îmbrăcăminte degradată și caracteristici geometrice necorespunzătoare traficului din comună;</p> <p>Este necesară construcția unui pod nou în satul Pojorta; sunt în faza de recepție la terminarea lucrărilor</p>	<p>-Reabilitarea și modernizarea drumurilor de interes local, amenajarea de rigole și podețe simple unde este necesar, pentru eliminarea apelor pluviale de pe suprafața acestora;</p> <p>- Pavarea și echiparea unor străzi noi;</p> <p>- Realizarea lucrărilor de modernizare la podurile peste pâraiele Lisa și Breaza pe DC75A și DC75B</p> <p>- Realizarea unui pod peste râul Breaza în satul Pojorta;</p> <p>- Amenajarea intersecțiilor drumurilor de interes local cu drumurile județene;</p> <p>- Acoperirea tuturor stațiilor de autobuz și dotarea cu mobilier specific;</p> <p>- Amenajarea trotuarelor în interiorul localităților și în satele de vacanță.</p> <p>- Amenajarea facilităților pentru persoanele cu handicap</p> <p>-Amenajarea unor zone de parcare distribuite uniform pe suprafața localităților, inclusiv satele de vacanță care să asigure nevoile localnicilor și vizitatorilor/turiștilor;</p> <p>- Realizarea unor spații de parcare în punctele de interes turistic dotate cu mobilier și cosuri menajere.</p> <p>Prevederea locurilor de întoarcere pentru fundături</p> <p>Modernizarea drumurilor agricole;</p> <p>Realizarea perdelelor de protecție de-a lungul tuturor drumurilor</p>

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>podul peste râul Breaza în localitatea Breaza și podul peste raul Lisa, la Ciocea; este necesară modernizarea celor două poduri peste raul Lisa pe DC 75 A și a podului peste raul Breaza pe DC75B</p> <p>Pentru satele de vacanță: drumurile de acces la parcele nu au trotuare; nu sunt parcări amenajate; pentru fundături nu există locuri de întoarcere.</p> <p>Lipsă căi de acces pietonal/trotuare;</p> <p>Lipsă piste de biciclete;</p> <p>Lipsă rigole/șanțuri de scurgere a apelor pluviale;</p> <p>Lipsa accese gospodării/acces deficitar;</p> <p>-Intersecții neamenajate corespunzător;</p> <p>- Lipsa facilităților pentru persoanele cu handicap;</p> <p>Drumuri agricole nemodernizate;</p> <p>Nu este asigurat transportul public între localitățile comunei</p> <p>Lipsește perdelele de protecție de-a lungul tuturor drumurilor</p>	
	<p>Echipare tehnico-edilitară</p>	<p>Lipsa infrastructurii de alimentare cu apă în sistem centralizat și canalizare în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei</p> <p>Lipsa infrastructurii de canalizare în sistem centralizat toate satele comunei; lipsa colectării apelor uzate în aproape 50% din locuințele comunei</p> <p>- Echipamentele de captare învechite – 40 ani;</p>	<p>- Realizarea rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei ;</p> <p>- Asigurarea unei surse de apă alternativă la cea existentă</p> <p>- Reabilitarea rețelelor de aducțiune și distribuție cu durata de viață depășită;</p> <p>- reabilitarea rezervorului de înmagazinare din ST Breaza;</p> <p>- inițierea demersurilor pentru autorizarea sistemului de alimentare cu apă în satele Lisa și Breaza și licențierea operatorului Primăria Lisa</p>

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>- Aducțiunea apă brută (conductă Viromet – ST Breaza are durata normată de funcționare expirată, conductele fiind executate în perioada 1967÷1970. Reabilitarea este necesară pentru diminuarea pierderilor fizice ridicate din rețea, eliminarea costurilor ridicate de exploatare generate de lucrările de intervenții/reparații și asigurarea capacității proiectate.</p> <p>- Rețeaua de aducțiune apă brută și conductele de oțel ale rețelei de distribuție din Pojorta au durate normate de funcționare expirate, conductele fiind executate în perioada 1982÷1992. Reabilitarea este necesară pentru diminuarea pierderilor fizice ridicate din rețea, eliminarea costurilor ridicate de exploatare generate de lucrările de intervenții/reparații și asigurarea capacității de proiectate;</p> <p>- Stația de tratare din satul Breaza a fost modernizată în anul 2016 dar necesită reabilitarea rezervorului de înmagazinare apă tratată;</p> <p>- Este necesară asigurarea unei surse de apă alternativă la cea existentă, având în vedere situația juridică a SC Viromet SA, proprietarul actual al celor două baraje Brescioara și Pojorta.</p> <p>- sistemul de alimentare cu apă gestional de Primăria Lisa nu este autorizat; este necesară autorizarea sistemului de alimentare cu apă și licențierea comunei Lisa ca Operator pentru captarea, tratarea și distribuția apei</p> <p>Lipsa rețelelor de alimentare cu gaze naturale în satele de vacanță</p>	<p>- realizarea infrastructurii de canalizare în sistem centralizat în toate satele comunei</p> <p>- Inițierea demersurilor pentru pozarea liniilor LEA și telefonie în subteran conform prevederilor RLU</p> <p>- S-a propus racordarea satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei la magistrala de gaz.</p> <p>-extinderea rețelei de cabluri de fibră optică pentru asigurarea unei calități superioare a serviciilor de comunicații pe zonele de extindere a intravilanului</p> <p>- Asigurarea iluminatului decorativ a clădirilor reprezentative</p> <p>- Inființarea unor puncte de acces public la internet în căminele culturale din fiecare sat</p>

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		<p>Plaiul Lisei și Luncile Brezei.</p> <p>Rețelele de distribuție energie electrică sunt pozate aerian.</p> <p>Lipsa iluminatului decorativ a clădirilor reprezentative</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsa unor puncte de acces public la internet în căminele culturale din fiecare sat - Rețelele de telefonie sunt pozate aerian 	
	<p>Probleme de mediu</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Necesitatea de protejare a monumentelor istorice "Cetatea Negru Vodă" și muzeul de etnografie Breaza care datorită lipsei intervențiilor specifice se deteriorează. - Lipsa plantațiilor de aliniament/perdele de protecție și a celor în jurul zonelor cu caracter agrozootehnic din intravilanul localităților - Existența spațiilor verzi cu vegetație spontană lipsită de valoare, crescută necontrolat în unele zone din intravilan - Lipsesc Registrul spațiilor verzi și Cadastrul spațiilor verzi; Împădurirea pășunilor fără schimbarea categoriei de folosință - Creșterea presiunilor investiționale asupra terenurilor aflate în extravilan, cu efecte negative asupra dezvoltării urbanistice durabile; - Există zone poluate cu deșeuri menajere Canalele ANIF nu sunt întreținute Există zone inundabile în intravilanul existent al localității Lipsesc pragurile de fund pe râurile 	<p>Trasarea limitelor de protecție față de monument și întreținerea spațiilor verzi din vecinătate.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Curațarea zonelor de tufărișuri și speciile nevaloroase, crescute haotic și înlocuirea acestora cu pajiști naturale și/sau specii ornamentale valoroase din flora locală; - Realizarea unui cadastru verde și plantarea unor specii autohtone mai indicate acestui mediu; - Obligarea agenților economici care dețin spații aflate în aceeași situație să le igienizeze și să le amenajeze; - Plantarea cu specii valoroase de plante autohtone; Amenajarea unor spații de picnic și spații de campare dotate cu mobilierul aferent (loc de grătar, sursa de spa, foisoare cu mese și băncuțe pentru servirea mesei, WC-uri ecologic, coșuri pentru gunoiul menajer etc.); - Sprijinirea administrației ANANP la igienizarea traseelor turistice, de pe teritoriul administrativ în scopul evitării poluării surselor de apă de adâncime; - Educarea cetățenilor în scopul aprecierii valorilor turistice locale și a importanței includerii acestora în circuite turistice; - Însămânțarea cu specii cu talie mică și medie, care să compactizeze covorul vegetal ierbos și să reducă eroziunea în suprafață și eroziunea liniară; - Realizarea lucrărilor hidrotehnice în conformitate cu prevederile studiului de inundabilitate.

Nr. crt	DOMENII	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Priorități
		Lisa și Breaza pentru stoparea eroziunii malurilor. Tranzitarea intravilanului satelor de drumurile județene DJ104A și DJ 103F.	Realizarea lucrărilor de împădurire/plantații / înierbare, ziduri de sprijin, drenarea apelor conform recomandărilor din studiul geotehnic.

2.12. NECESITĂȚI ȘI OPȚIUNI ALE POPULAȚIEI

Misiunea strategiei este dezvoltarea sustenabilă a comunei din punct de vedere regional, cultural, etnic, în scopul creșterii calității vieții cetățenilor săi la standarde europene, într-un mediu prosper, participativ și sănătos. Din acest motiv s-au delimitat câteva direcții de dezvoltare:

- Dezvoltarea durabilă a infrastructurii locale;
- Creșterea competitivității economiei comunei pe termen lung;
- Protecția mediului și creșterea eficienței energetice;
- Susținerea educației și ocupării forței de muncă;
- Susținerea sănătății și asistenței sociale;
- Dezvoltarea rurală și agricultura.

Pentru fiecare direcție de dezvoltare, au fost stabilite diferite obiective și măsurile necesare pentru atingerea acestor obiective.

În urma consultării structurilor profesionale sau administrative de la nivelul comunei au fost evidențiate următoarele problematice:

În domeniul infrastructurii de transport:

- Finalizarea reabilitării și modernizării străzilor de la nivelul comunei;
- Realizarea unui pod peste râul Breaza, în satul Pojorta, reabilitarea podetelor;
- Reabilitarea podurilor peste pâraiele Lisa și Breaza pe DC75A și DC75B
- Construirea unor piste de biciclete;
- Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni pentru sectoarele de drum periculoase, realizarea căilor de acces pietonal/ trotuare, accese către gospodării, facilități pentru persoane cu dizabilități.

În domeniul utilităților publice:

- Înființarea infrastructurii de canalizare în sistem centralizat la nivel de comună;
- Reabilitarea infrastructurii de alimentare cu apă: captare, rețelele de aducțiune apă brută și distribuție, rezervor de înmagazinare apă tratată din ST Breaza;
- Extinderea rețelelor de iluminat public în zonele cu potențial turistic și în cele destinate activităților economice;
- Instalarea de centrale termice în principalele instituții publice;
- Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor la nivelul întregului UAT prin îmbunătățirea colectării selective.

În domeniul educației, serviciilor sociale, sănătății și culturii:

- Finalizarea lucrărilor de amenajare a spațiilor de învățământ, la toate nivelele, asigurarea cu grupuri sanitare și încălzire centralizată și dotarea acestora;
- Realizarea unui centru de informare turistică pentru stimularea și dezvoltarea serviciilor turistice;
- Sprijinirea ansamblurilor folclorice și amenajarea unor tabere de creație artistică/echitație;
- Promovarea atracțiilor turistice ale zonei: cetatea Negru Vodă, muzeu etnografic Breaza, muzeul La Văltori și celelalte instalații tehnice acționate de forța hidrolică a pârâului Lisa: Moara pentru obținerea făinei - Greavu Vasile și Cazanul pentru distilat rachiu - Paler Gheorghe
- Realizarea unei monografii a comunei Lisa;

- Amenajarea spațiilor de agrement și loisir.
- Reamenajarea celor trei terenuri de sport ca terenuri de sport multifuncționale și dotarea specifică a acestora.

În domeniul turismului:

- Amenajarea traseelor turistice și a căilor de acces către obiectivele turistice din zonă;
- Amenajarea unei zone de agrement, alei pentru promenadă și mobilier urban;
- Amenajarea pe lângă căminele culturale a unor cluburi pentru tineret și spații publice de internet;
- Amenajarea unei zone pentru serbări câmpenești și revalorificarea unor vechi obiceiuri locale;
- Sprijinirea investitorilor prin acordarea de facilități pentru înființarea unor pensiuni turistice în zonă;
- Conservarea și restaurarea obiectivelor care aparțin patrimoniului local istoric și cultural.

În domeniul afacerilor:

- Amenajarea unei piețe locale de desfacere a produselor agro-alimentare; intensificarea promovării produselor tradiționale locale;
- Sprijinirea și menținerea meșteșugurilor tradiționale;
- Acordarea de sprijin logistic pentru localnicii care doresc să-și înființeze micro-ferme de creștere a animalelor, ferme pomicole sau piscicole;
- Continuarea implicării autorității locale în atragerea investitorilor;
- Dezvoltarea parteneriatelor publice-private;
- Dezvoltarea unui sistem de promovare a oportunităților de afaceri și a facilităților oferite de autoritățile locale;
- Reutilizarea spațiilor și terenurilor disponibile;
- Sprijin informațional în cunoașterea posibilităților de finanțare din fonduri structurale pentru IMM-urile și agricultorii/tinerii fermieri.

În domeniul protecției mediului

- Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor menajere – în ceea ce privește colectarea selectivă;
- Identificarea programelor de protecție a mediului în vederea elaborării unor proiecte care să conducă la stoparea oricarei degradări a mediului natural și la îmbunătățirea calității acestuia;
- Conservarea și amenajarea spațiilor verzi din localitățile comunei;
- Împădurirea terenurilor degradate;
- Constituirea unor capacități privind producția energiei verzi
- Realizarea lucrărilor hidrotehnice prevăzute prin studiul de inundabilitate
- Conservarea și restaurarea obiectivelor care aparțin patrimoniului istoric și cultural: Cetatea Negru Vodă, muzeul etnografic Breaza

Punctul de vedere al proiectantului privind solicitările beneficiarului

Scenariile de dezvoltare a comunei și identificarea priorităților au urmărit punerea de acord a nevoilor umane (individuale sau sociale) cu resursele și potențialul real al mediului natural și construit, cu nivelul tehnologic și resursele financiare disponibile.

- Documentația trebuie să permită integrarea fazelor succesive de proiectare, având în vedere relația spațială și cea temporală;
- Documentația trebuie să permită întoarceri între categoriile de documentația de urbanism;
- Documentația trebuie să permită corecția elementelor ce au suferit transformări față de faza elaborării;
- Documentația să permită integrarea și asimilarea disciplinelor și domeniilor implicate în dezvoltarea teritoriului. Rezultatele sintezelor studiilor de specialitate precum și concluziile și propunerile acestora trebuie să genereze un sistem omogen și unitar de reglementări;
- Corelarea etapelor de elaborare cu cele de consultare a populației, a specialiștilor, investițiilor și factorilor de decizie;

- Dezvoltarea localităților comunei se va face și în continuare, în mod natural, pe vetrele existente, cu măriti ale intravilanului, pe direcția căilor de comunicație și organizarea mai eficientă a spațiului din intravilan;
- Reglementările urbanistice pentru aceste localități au în vedere, în primul rând, extinderea suprafeței intravilanului, cu scopul dezvoltării unitare a localităților. Aceste extinderi să se realizeze în zonele cu potențial de dezvoltare, la conturarea lor să se țină cont de mediul natural, de cel social și economic;
- Sistemul de circulații va avea și pe viitor un rol important în amplasarea extinderii spațiilor de locuit dar și a construcțiilor cu caracter economic, turistic;
- Se impune o valorificare superioară a potențialului turistic de care dispune comuna.

3. PROPUNERI DE ORGANIZARE URBANISTICĂ

3.1. STUDII DE FUNDAMENTARE

Printre studiile de fundamentare luate în calcul la întocmirea documentației, care justifică enunțarea unor reglementări urbanistice amintim:

- Prevederi ale secțiunilor PATN;
- Prevederi ale PATJ Brașov;
- Strategia de dezvoltare durabilă a județului Brașov orizonturi 2013-2020-2030;

Fundamentarea datelor cuprinse în cadrul PUG – Lisa au la bază datele și informațiile culese de pe teren, din cadrul primăriei Lisa, date statistice și alte informații utile. Un rol deosebit de important în redactarea documentului îl au:

- PUG Lisa, realizat în 1999.
- Strategia de dezvoltare a comunei Lisa pe termen scurt, mediu și lung 2007 -2014;
- Studiu topografic
- Studiu de inundabilitate
- Studiu arheologic
- Studiu istoric
- Studiu geotehnic

3.2. EVOLUȚIE POSIBILĂ, PRIORITĂȚI

La acest capitol P.U.G. își propune să estimeze direcțiile posibile de evoluție a comunei prin valorificarea potențialului natural, economic și uman existent pe teritoriul administrativ al comunei Lisa.

Prioritățile de intervenție vizează etapa imediată și propunerile se fac în funcție de nevoile stringente de amenajare și dezvoltare și de fondurile avute la dispoziție de consiliul local.

Indiferent că perioada actuală este caracterizată de o incertitudine relativă a politicii din domeniul urbanismului și amenajării teritoriului, evoluția comunei Lisa are o serie de condiții care pot conduce la o dezvoltare mai accentuată într-un teritoriu cu caracter general rural dar cu posibile influențe și valențe urbane.

Această dezvoltare duală este în beneficiul Comunei Lisa care va avea și în continuare un profil specific agricol, dar care va putea să beneficieze de o serie de dezvoltări din sectorul industrial și terțiar.

În ceea ce privește profilul agricol, care se practică în sistem individual pe terenul proprietate privată, ar părea oportun preluarea unor ocupații prin asocieri (pomicultura, apicultura, microferme de animale), care să ocupe atât de exploatare, precum și de cel puțin o parte primară, de prelucrare.

În perioada actuală, dezvoltarea economică a comunei reprezintă nu doar o necesitate ci și o posibilitate obiectivă. Această posibilitate constă în valorificarea crescândă a potențialului economic și turistic de care dispune (prin dezvoltarea agroturismului).

Dezvoltarea economică este avută în vedere de către societate nu numai pentru satisfacerea cerințelor materiale de baza ci și pentru asigurarea resurselor în scopul îmbunătățirii calității vieții, răspunzând cerințelor pentru ocrotirea sănătății, educației, dezvoltare socială și mediu înconjurător mai bun.

O altă preocupare este utilizarea rațională a resurselor naturale cu valoare economică și potențial limitat în timp. Acestea includ vegetația, terenul, diversitatea speciilor, care oferă oportunități pentru dezvoltare. Nu în ultimul rând suprafața de pădure determină o activitate specifică economiei județului bazată pe o prelucrare superioară a lemnului.

Dezvoltarea economică are incidență nu doar asupra cadrului natural, ci și a potențialului uman. Astfel, o creștere economică susținută implică folosirea cât mai completă și cu o eficiență sporită a forței de muncă.

Prioritățile în cadrul dezvoltării urbanistice a comunei decurg din necesitățile semnalate. Realizarea acestor deziderate se va putea face numai în funcție de fondurile de care dispune comuna – fonduri proprii sau alocate de la bugetul statului. Ordinea acestor priorități se va stabili de către Consiliul Local.

Priorități de intervenție

Apreciem că și pentru viitor localitatea își va pastra caracteristicile economice tradiționale în mare parte, dar vor apărea și alte activități economice, în primul rând serviciile și turismul. O astfel de evoluție va favoriza reducerea emigrării externe a tineretului și stabilizarea populației.

Prioritățile de intervenție trebuie să vizeze:

- *Reabilitarea, refacerea și modernizarea infrastructurii de transport pe teritoriul administrativ, în primul rând cea cu impact imediat în dezvoltarea economică și turistică, fluidizarea circulației și modernizarea rețelei de străzi și a drumurilor comunale, trotuare și rigole;*
- *Asigurarea infrastructurii edilitare pentru toate satele comunei;*
 - înființarea infrastructurii de canalizare în sistem centralizat în toate satele comunei, realizarea infrastructurii de alimentare cu apă potabilă și canalizare în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;
 - extinderea rețelelor de alimentare cu gaze naturale în satele Lisa-parțial, Breaza, satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei
 - îmbunătățirea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor menajere în toate satele comunei, rezolvarea problemei deșeurilor provenite din construcții și demolări; realizarea unei platforme pentru depozitarea deșeurilor vegetale și din zootehnie
- *Dezvoltarea turismului prin valorificarea potențialului antropic și natural existent și a inițiativei private în acest sector, prin :*
 - dezvoltarea turismului ca sursă de dezvoltare economică;
 - sprijinirea dezvoltării agroturismului rural, a înființării de pensiuni și campinguri;
 - diversificarea ofertei turistice prin investiții în punctele de atracție pentru turiști (patrimoniul cultural, local istoric și peisagistic, sporturi de iarnă), muzee în aer liber și etnografice - teritoriul cu cel mai mare potențial de dezvoltare turistică este reprezentat de zona de sud a comunei: satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei, cabana Urlea;
 - identificare de noi puncte de atracție turistică.
- *Îmbunătățirea dotărilor și serviciilor sociale și edilitare, menite să asigure condițiile cele mai bune pentru învățământ, sănătate și de petrecere a timpului liber prin:*
 - pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare dezvoltării procesului instructiv-educativ se impune reabilitarea tuturor școlilor și a grădinițelor din comună la standardele cerute de legislația actuală;

- dotarea unităților de învățământ cu echipamente, materiale didactice și baza sportivă necesară, precum și asigurarea transportului auto, pentru copiii ce locuiesc la distanțe mari de școală;
- amenajarea unei zone de agrement cu alei și mobilier urban, destinat destinderii și a petrecerii timpului liber;
- înființarea unor puncte farmaceutice umane și veterinare în toate satele aparținătoare, pentru a fi cât mai accesibile locuitorilor comunei;
- modernizarea și dotarea terenurilor de sport existente în comună ca terenuri de sport multifuncționale;
- extinderea rețelei de distribuție a televiziunii prin cablu și a internetului;
- extinderea arealului de acoperire și îmbunătățirea semnalului pentru telefonia mobilă.

- *Sprrijinirea inițiativei și a investițiilor private în valorificarea resurselor materiale și umane, de care dispune comuna;*

În domeniul agricol se impune:

- sprijinirea fermelor agricole pentru creșterea animalelor, care să valorifice mai eficient suprafețele mari de pășunat și fânețele din zonă;
- creșterea procesului de mecanizare în agricultura locală și în creșterea animalelor;
- întreținerea și utilizarea eficientă a suprafețelor de teren agricol, prin îmbunătățiri funciare și împădurirea terenurilor degradate etc;
- dezvoltarea unei agriculturi bazată pe tehnologii performante, cu respectarea normelor de protecție a mediului;

În domeniul producției industriale și a serviciilor autoritățile locale vor sprijini:

- prelucrarea și valorificarea superioară a masei lemnoase;
- dezvoltarea apiculturii;
- dezvoltarea industriei energetice neconvenționale, prin încurajarea unor proiecte private;
- îmbunătățirea calității și diversificarea serviciilor publice;
- îmbunătățirea sistemelor de comunicație și informare;
- crearea unor baze de date care să poată fi pusă la dispoziția potențialilor investitori de către autoritatea locală;
- îmbunătățirea mediului local de afaceri;
- modernizarea infrastructurii de susținere a afacerilor.

- *Asigurarea unor facilități pentru investitorii privați, prin:*

- terenuri spre concesiune și vânzare pentru construcții industriale, turistice și pentru servicii;
- facilitarea obținerii documentațiilor;
- acces la infrastructura tehnico-edilitară;
- telefonie fixă și mobilă.

- *Îmbunătățirea infrastructurii culturale a comunei*

- identificarea clădirilor tradiționale în vederea conservării acestora și punerea în valoare;
- diversificarea ofertei culturale;
- amenajarea unor cluburi pentru tineret;
- amenajarea unei zone de agrement de tip urban;
- amenajarea unei zone pentru serbări câmpenești și religioase și revalorificarea unor vechi obiceiuri locale.

3.3. OPTIMIZAREA RELAȚIILOR ÎN TERITORIU

Se prevede o atenuare a discrepanțelor dintre nivelul de dezvoltare a zonei studiate și a zonei urbane, prin mărirea gradului de confort, în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă ale populației.

Forța de muncă excedentară va trebui să fie ocupată de piața locală, pentru stoparea declinului demografic și a procesului de degradare a structurilor demografice.

Ridicarea nivelului de trai al populației comunei impune mobilizarea de fonduri pentru modernizarea structurilor demografice-economice și dezvoltarea pieței muncii, în vederea apropierii de standardele U.E.

Prin PUG sunt prevăzute măsuri de amenajare și planificare a teritoriului localității care au în vedere:

- respectarea prevederilor legale în vigoare și a documentațiilor de amenajare a teritoriului
- dezvoltarea urbanistică durabilă, restructurarea zonelor subutilizate sau cu utilizare neadecvată din intravilan
- crearea premiselor pentru dezvoltarea economică a localității prin extinderea și reabilitarea rețelei stradale, a rețelelor tehnico-edilitare, a dotărilor și echipamentelor publice, atât în intravilanul existent cât și în zonele de extindere propuse.

Măsuri prioritare

Planificarea dezvoltării, implică dezvoltarea localității în corelare cu strategia de dezvoltare, în conformitate cu prevederile PUG și RLU.

Poziția localității în rețeaua de localități a județului rămâne aceeași – localitate rang IV.

O problemă prioritară o reprezintă modernizarea centrului civic al comunei;

Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea comunei prin extinderea intravilanului și crearea posibilității autorizării directe.

Dezvoltarea căilor de comunicație și transport

▪ Căi de comunicație și transport rutier

- respectarea zonelor de protecție/siguranță a drumurilor județene conform prevederilor RLU;
- solicitarea și respectarea avizelor forurilor competente;
- eliminarea traficului rutier greu, generat de utilajele agricole din comuna Lisa, prin devierea circulației acestora pe drumurile agricole sau drumuri colectoare situate paralel cu principalele căi de comunicații în extravilan;
- îmbunătățirea și modernizarea căilor de comunicație și optimizarea circulației rutiere în scopul reducerii aportului traficului rutier la poluarea aerului și poluarea fonică;
- finalizarea lucrărilor de reabilitare și extindere a străzilor principale și secundare, amenajarea scurgerii apelor/facilități pietonale /persoane cu dizabilități de-a lungul tuturor străzilor, cu prioritate în satele de vacanță;
- reabilitarea trotuarelor și adaptarea lor conform prevederilor legislative pentru circulația persoanelor cu dizabilități;
- amenajarea unor spații de parcare auto (ecologice) (cu prioritate Zona Centru a fiecărui sat, în zona căminelor culturale, a satelor de vacanță);
- amenajarea intersecțiilor, cu prioritate a celor cu drumurile județene;
- amenajarea alveolelor, dotarea cu mobilier urban și acoperirea tuturor stațiilor de autobuz;
- realizarea podului de peste râul Breaza, în satul Pojorta;
- reabilitarea podurilor peste pâraiele Lisa și breaza pe DC75A și DC 75B
- modernizarea drumurilor agricole.

▪ Transport public:

- înființarea transportului public între satele comunei;
- amenajarea alveolelor, dotarea cu mobilier urban și acoperirea tuturor stațiilor de autobuz;
- construirea unei stații de alimentare pentru autovehiculele electrice;
- asigurarea facilităților pentru persoanele cu dizabilități.

▪ **Rețele de agrement:**

- amenajarea traseelor de biciclete și a traseelor turistice;
- amenajarea la nivelul comunei a parcurilor, a aleilor pietonale, a locurilor de joacă pentru copii, plantații de aliniament și dotarea cu băncuțe și coșuri de gunoi;
- amenajarea de terenuri de agrement de tip urban pentru copii și adulți;
- amenajare pârtie de schi cu facilitățile aferente Plaiul Lisei
- curățarea spațiilor verzi din unitățile aflate în gestiunea primăriei, nivelarea și întreținerea gazonului;
- obligarea agenților economici care dețin spații aflate în aceeași situație să le igienizeze și să le amenajeze;
- amenajarea unor spații de picnic și spații de campare dotate cu mobilierul aferent (loc de grătar, foisoare cu mese și băncuțe pentru servirea mesei, WC-uri ecologice, coșuri pentru gunoiul menajer etc. Cu prioritate în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei, în zonele frecventate de turiști);
- reabilitarea terenurilor de fotbal existente;
- realizarea unei săli de sport la nivelul comunei;
- amenajarea unor zone pentru practicarea pescuitului sportiv pe malul râurilor Lisa și Breaza;
- amenajare taberei școlare din Breaza și a unei tabere de creație artistică/echitație;
- reabilitarea și dotarea tuturor căminelor culturale cu facilități de agrement (proiecții, cinematograf, acces public la internet etc.);
- amenajarea unui spațiu pentru festivități în aer liber/grădină de vară (serbări, festivaluri etc);
- înființarea unor târguri și a unor zile de piață.
- introducerea de noi servicii publice cum sunt: servicii de dezăpezire, servicii de intervenție în cazuri de urgență.

▪ **Căi de comunicație**

- respectarea zonelor de protecție/sigurață a rețelei de drumuri conform prevederilor RLU;
- solicitarea și respectarea avizelor forurilor competente;

Dezvoltarea în teritoriu a echipării edilitare

- instituirea și respectarea zonelor/perimetrelor de protecție sanitară conform prevederilor RLU;
- extinderea și finalizarea sistemului de alimentare cu apă pe întreg teritoriul administrativ;
- realizarea sistemului de canalizare în concordanță cu rețeaua de alimentare cu apă potabilă;
- realizarea de ministații de epurare și asigurarea epurării apelor uzate din punct de vedere cantitativ și calitativ în concordanță cu rețeaua de alimentare cu apă potabilă în zonele de extindere a intravilanului care nu pot fi preluate în sistemele comunale datorită diferențelor mari de nivel;
- introducerea și extinderea rețelei de cabluri de fibră optică pentru asigurarea unei calități superioare a serviciilor de comunicații în comună și satele aparținătoare;
- pozarea în subteran a rețelei de telefonie în toate satele din comuna Lisa;
- extinderea iluminatului decorativ a clădirilor reprezentative;
- respectarea zonelor/perimetrelor de protecție sanitară a resurselor de apă potabilă conform prevederilor RLU;
- pozarea în subteran a rețelelor de alimentare cu energie electrică în toate satele;
- întreprinderea demersurilor pentru alimentarea cu gaz metan a satelor Lisa- parțial, Breaza și a satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei

Activități economice

- rezervarea de suprafețe pentru urbanizare și dezvoltarea activităților agrozootehnice;
- dezvoltarea turismului/acțiuni de marketing pentru atragerea de investitori pentru construirea de pensiuni agroturistice;
- înființarea de farmacii de uz uman și veterinar în fiecare sat aparținător comunei.

Elemente de mediu - Mutații în folosința terenurilor

Prin propunerile PUG principala mutație în folosința terenurilor constă în activarea terenurilor neproductive care vor deveni terenuri cu folosință de spații verzi, agrement și sport.

S-au propus de asemenea suprafețele destinate zonelor de protecție față de drumurile județene și ale altor instalații și rețele.

Obiectivul 1 - Valorificarea cadrului natural și a resurselor locale

- 1a – Dezvoltarea rețelei de drumuri și a rețelelor tehnico-edilitare;
- 1b – Dezvoltarea rețelei de transport public/ecologic între satele aparținătoare comunei, către/în satele de vacanță;
- 1c – Restructurarea țesutului urban existent; accesibilizarea și integrarea în ansamblul arhitectural a parcelelor neocupate din intravilan;
- 1d trasarea structurii urbane primare în zonele de extindere a intravilanului, reglementarea urbanistică și etapizarea zonelor propuse pentru restructurare și urbanizat;
- 1e - Continuarea procesului de valorificare al fondului existent către investitori interesați, modalitate prin care se asigură dezvoltarea economică și socială și creșterea calității mediului urban;
- 1f – Dezvoltarea unui sistem educational mai diversificat și la un nivel calitativ ridicat, care să reprezinte o bază pentru o paletă cât mai largă de servicii;
- 1g - Înființarea de farmacii de uz uman și veterinar în fiecare sat aparținător comunei.

Obiectivul 2 - Protecția, conservarea și valorificarea patrimoniului construit valoros;

- 2a – Instituirea perimetrului de protecție în jurul fondului construit valoros/monumentelor în conformitate cu prevederile RLU;
- 2b - Ocuparea parcelelor libere cu construcții care se vor integra în ansamblul stradal din care fac parte.
- 2c - Reevaluarea importanței fondului vechi construit, consilierea și sprijinirea localnicilor în conservarea acestuia.

Obiectivul 3- Protecția și conservarea zonelor naturale, precum și valorificarea durabilă a resurselor naturale

- 3a - Protejarea arealelor și habitatelor naturale (definite ca urmare a instituirii Siturilor Natura 2000). Instituirea și respectarea perimetrelor de protecție, a interdicției de construire, accesibilizarea lor pentru turism specializat și de agrement, cu respectarea prevederilor RLU și ale Planurilor de Management ale siturilor în cauză;
- 3b - Realizarea unei rețele de trasee ciclo-turistice în comună și împrejurimi;
- 3c - Amenajarea integrată, la nivelul comunei a parcurilor, alei pietonale, plantații de aliniament, spații pentru loisir și relaxare.

3.4. DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR

Propunerile din acest capitol au drept scop relansarea economică a localităților axată pe valorificarea resurselor solului și subsolului, a capacităților existente și a forței de muncă în teritoriu pe sectoare de activitate: transport, agricultură, zootehnie, turism și agrement, mică industrie și meșteșugărit.

Dezvoltarea economică a comunei Lisa trebuie să vizeze multifuncționalitatea, atât prin dezvoltarea de noi activități agricole cât și prin promovarea activităților non-agricole (micro – întreprinderi, servicii, turism) în vederea reducerii dependenței de sectorul agricol. Pe de altă parte, comuna trebuie să își mențină atractivitatea specifică zonelor rurale, prin conservarea și valorificarea patrimoniului natural, cultural și arhitectural.

Creșterea competitivității sectorului agricol, cu următoarele obiective operaționale:

- îmbunătățirea competențelor profesionale în vederea creșterii capacității manageriale a agricultorilor și proprietarilor de păduri;
- restructurarea și dezvoltarea de noi ferme agrozootehnice și creșterea competitivității produselor agricole;

- înființarea de unități pentru dezvoltarea sectorului de procesare a produselor agricole și a celor forestiere.

Îmbunătățirea mediului în spațiul rural se bazează pe următoarele obiective operaționale:

- promovarea managementului durabil al terenului agricol;
- sprijinirea agriculturii ecologice;
- conservarea terenurilor agricole cu înaltă valoare naturală ce sunt amenințate de schimbarea modului de folosință a terenului;
- protejarea solului prin acțiuni de combatere a eroziunii, limitarea utilizării substanțelor chimice de sinteză și îmbunătățirea conținutului în substanțe organice;
- protejarea resurselor de apă prin limitarea scurgerii substanțelor chimice de sinteză în rețeaua hidrografică și infiltrarea în apele subterane;
- conservarea biodiversității pe terenuri agricole prin crearea de habitate și coridoare de circulație (benzi inierbate);

Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale, cu următoarele obiective operaționale:

- dezvoltarea multifuncționalității zonelor rurale;
- stimularea dezvoltării microintreprinderilor;
- creșterea atractivității zonelor rurale și renovarea satelor;
- creșterea potențialului uman necesar pentru diversificarea economiei rurale.

Pentru dezvoltarea comunei Lisa este necesară așadar o politică rurală complexă, care să cuprindă gospodărirea resurselor naturale locale, dezvoltarea agriculturii adaptată la condițiile și realitățile locale, diversificarea activităților economice prin dezvoltarea micilor întreprinderi care să valorifice materia primă locală, instruirea și valorificarea resurselor umane ale comunei, evidențierea valorilor cadrului natural și a celui cultural.

3.4.1 Agricultură și silvicultură

Performanța în agricultură este din ce în ce mai scăzută și a devenit tot mai instabilă. Acest lucru este rezultatul unei structuri duale și „învechite” a exploatațiilor agricole, lipsei piețelor care să sprijine restructurarea și modernizarea sectorului agricol și a industriei alimentare, care nu și-a încheiat procesul de restructurare și modernizare.

Pădurile, prin funcțiile de protecție și socio-economice pe care le îndeplinesc, constituie o avuție de interes național, în beneficiul întregii societăți. În acest context, gestionarea corespunzătoare a fondului forestier este o condiție esențială pentru menținerea și consolidarea calității habitatelor, prin măsuri eficiente de administrare, îngrijire și exploatare rațională.

Agricultura și silvicultura, ca subramuri ale sectorului primar, trebuie să răspundă următoarelor cerințe:

- producerea de materii prime alimentare și de alimente necesare aprovizionării populației;
- producerea de materii prime posibil a fi valorificate în mici unități industriale;
- conservarea resurselor de sol, apă, floră și faună, dar și a echilibrului ecosistemului natural;
- sporirea și punerea în valoare a potențialului turistic prin conservarea patrimoniului peisagistic;
- armonizarea funcțiilor sociale și culturale cu cea economică;
- dezvoltarea agro-turismului;
- identificarea gospodăriilor care pot practica agro-turismul;
- instruirea întreprinzătorilor în agro-turism;
- încurajarea înființării de asociații agricole de dimensiuni medii pentru a crește eficiența activității agricole;

- creșterea animalelor, o ocupație tradițională în aceste locuri este favorizată de existența unor importante suprafețe de pășuni și fânețe de calitate superioară.

Obiective

Pentru sporirea randamentelor de exploatare agricolă și de creștere a animalelor se recomandă măsuri care să vizeze:

- Valorificarea zonelor de pășunat ecologic care să prevină degradarea acestora;
- Încurajarea dotărilor cu utilaje agricole a gospodăriilor populației și valorificarea suprafețelor cu o productivitate bună;
- Încurajarea realizării unor ferme agro-turistice;
- Limitarea tăierilor haotice din fondul forestier;
- Replantari pe terenurile degradate;
- Asigurarea cu material săditor a localnicilor care doresc să-și valorifice terenurile degradate/nefolosite prin împăduriri;
- Colectarea și valorificarea locală a altor resurse decât cele silvice (fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale etc.).

O altă propunere de dezvoltare a sectorului primar se referă la dezvoltarea activităților de piscicultură-păstrăvărie. Comuna poate dezvolta acest domeniu de activitate deoarece pe teritoriul administrativ se află râurile Lisa și Breaza.

Piscicultura reprezintă un domeniu de interes pentru Uniunea Europeană iar dezvoltarea pisciculturii se poate realiza prin accesarea fondurilor structurale din domeniul pescuitului, care sprijină măsuri pentru creșterea competitivității sectorului piscicol, în condițiile asigurării unui echilibru durabil între resurse și capacitatea de exploatare.

3.4.2. Industrie și comerț

Dezvoltarea sectorului secundar al comunei Lisa trebuie să urmărească obținerea unor produse cu valoare adăugată mai mare, care să determine creșterea veniturilor din comună.

Măsurile prioritare care au rolul de a elimina o parte din disfuncționalitățile semnalizate în utilizarea capacităților se referă la adaptarea producției la cerințele pieței, asigurarea unor contracte ferme pentru produsele la care zona este un producător important, re tehnologizarea, realocarea și înființarea unor noi spații de producție, prin susținerea produselor căutate pe piață, etc.

Directii de acțiune:

- Menținerea activităților industriale:
 - unitățile industriale existente rămân pe același amplasament;
 - extinderea de intravilan cuprinde și propuneri cu funcțiune de industrie și servicii;
 - promovarea unor activități industriale cu impact minor asupra mediului;
 - investițiile viitoare din domeniul turistic-pensiuni pot fi analizate de către investitori, din punct de vedere spațial, în trupurile 1.4 – satul de vacanță Plaiul Lisei, trupul izolat 1.5, sudul Trupului 2 care actualmente include satul de vacanță Luncile Brezei, trupul izolat 2.1, pe terenuri cu o infrastructură rurală cât mai dezvoltată (apă, canalizare, energie).
- Modernizarea structurilor de activități din sectorul agricultură
 - cursuri de instruire adresate întreprinzătorilor locali;
 - crearea unor baze de date (producători locali) care să poată fi pusă la dispoziția potențialilor investitori de către autoritatea locală;
 - armonizarea funcțiilor sociale și culturale cu cea economică;

- impulsivarea dezvoltării meştesugurilor tradiţionale - înfiinţarea unui centru de meştesuguri tradiţionale: tâmplărie, îmbrăcăminte tradiţională;
- sprijin/facilităţi oferite agricultorilor locali pentru înfiinţarea unităţilor de prelucrare a produselor agricole;
- încurajarea înfiinţării de asociaţii agricole de dimensiuni medii pentru a creşte eficienţa activităţii agricole.

3.4.3. Învăţământul

- oferirea unui mediu profesional atractiv – modernizarea şcolilor şi grădiniţelor;
- asigurarea condiţiilor necesare stabilirii cadrelor didactice calificate în comună;
- realizarea unor programe prin care copiii să aibă posibilitatea utilizării mijloacelor moderne de comunicare şi informare;
- asigurarea unui cadru participativ şcoală – familie;
- implicarea părinţilor în activităţile organizate de şcoală;
- stimularea cadrelor şi asigurarea posibilităţii de instruire şi perfecţionare a cadrelor didactice prin programe internaţionale de instruire, finanţate de guvern sau de U.E. – implicarea acestora în programe de perfecţionare şi schimb de experienţă european;
- alocarea de resurse de formare managerială pentru profesorii ce ocupă funcţii de conducere;
- pregătirea profesorilor diriginţi şi directori educativi pentru a fi capabili să asigure servicii de orientare şcolară şi profesională, precum şi consiliere pentru elevi şi părinţi;
- campanii de informare şi conştientizare a romilor privind necesitatea educaţiei;
- asigurarea educaţiei de bază fiecarui copil provenit din rândul minorităţilor şi stimularea acestora să participe la nivele superioare de educaţie;
- desfăşurarea de activităţi extraşcolare, comune, pentru promovarea multiculturalităţii;
- continua identificare a tinerilor cu potenţial şi cuprinderea acestora în grupuri de excelenţă.

3.4.4. Servicii de infrastructură

- modernizarea drumurilor intracomunale în vederea fluidizării traficului între localităţile componente ale comunei;
- reabilitarea drumurilor de acces/agricole către exploataţile agricole în concordanţă cu noile parcelări şi cu trăsăturile geomorfologice ale terenului.

3.4.5. Servicii socio – culturale

- Crearea/reabilitarea infrastructurii de agrement: mic cinematograful, locuri de joacă pentru copii, terenuri de sport, tabere de creaţie artistică/echitaţie; etc.
- valorificarea potenţialului natural din zona comunei, în special pentru acţiuni de extindere a satelor de vacanţă (Plaiul Lisei şi Luncile Brezei) şi a unor tabere şcolare şi/sau studenteşti/ de creaţie artistică/echitaţie;
- dezvoltarea infrastructurii sportive în comună;
- valorificarea vestigiilor existente pe teritoriul şi raza comunei.
- iniţierea demersurilor pentru construirea de capele/cladiri administrative aferente cimitirelor

3.4.6. Turismul

Potenţial turistic

Amplasamentul comunei la poalele Munţilor Făgăraş, existenţa suprafeţei mari acoperite cu păduri, a traseelor marcate, a cabanei şi lacului Urlea oferă oportunitatea dezvoltării turismului montan. Zona este propice

pentru practicarea drumeției, a cățărătului, ecoturismului, dar și turismului sportiv (sporturi montane, de iarnă), vânătoare și pescuit sportiv, și turism rural.

Prin practicarea agroturismului de către micii proprietari, satele comunei oferă întoarcerea la autenticitate și tradiții, retragerea în natură și frumusețea peisajului.

Infrastructura de cazare are dimensiuni reduse, iar dotările tehnico-edilitare nu pot suporta un flux turistic organizat.

Administrația locală a elaborat un proiect pentru dezvoltarea unui domeniu schiabil în sudul satului Lisa prin realizarea de pârtii de schi, facilități de cazare și agrement.

Se rezerva terenuri în extravilan, în zona de sud a satului Lisa pentru dezvoltări turistice și economice, cu funcțiunea M1.

Resurse ale cadrului natural și antropic

Conservarea și punerea în valoare a peisajului prin:

- Menținerea folosinței actuale a terenurilor proprietate de pe cuprinsul siturilor Natura 2000;
- Întreținerea marcare și amenajarea traseelor turistice;
- Înființarea unui centru de informare pe teritoriul Comunei Lisa.
- Infrastructura existentă poate fi utilizată pentru cicloturism, pe drumurile comunale, cele vicinale și forestiere din zonă se pot organiza trasee;
- Zona prezintă interes și prin flora spontană, specifică, ce dă un colorit deosebit campurilor în perioada de primăvară – vară

Propuneri de dezvoltare și amenajare turistică a teritoriului

Așa cum am arătat în capitolul anterior, resursele naturale și antropice existente pe teritoriul comunei Lisa, au un grad mare de diversitate, originalitate și atractivitate. Aceste resurse pot favoriza dezvoltarea diferitelor forme de turism în teritoriul studiat. Pentru aceasta sunt esențiale asigurarea unor facilități pentru satisfacerea nevoilor consumatorilor de servicii turistice.

Forme de turism posibil a fi dezvoltate:

- turism pentru odihnă și recreere;
- turism etnic;
- turism de tranzit;
- pescuit și vânătoare;
- ecoturism;
- cicloturismul – ciclism de tură și mountain-bike;
- turism științific etc.
- sporturi de iarnă

Aceste forme de turism nu sunt exclusive. Ele se pot manifesta simultan în puncte diferite. Cunoașterea formelor de turism ce pot fi practicate în acest teritoriu precum și a interferențelor acestora în diferite puncte, contribuie la luarea unor măsuri de dezvoltare turistică. Pentru dezvoltarea acestor forme de turism vor fi semnalate propuneri și posibilități de amenajare turistică.

Turism pentru odihnă și recreere

Analizând structura piramidei motivaționale umane, putem concluziona că pe primul loc în ierarhia motivațională a ajuns nevoia de repaos și reconfortare, satisfăcută printr-un complex de condiții și mijloace în afara reședinței permanente. Ea se intensifică pe măsura creșterii nevoii populației de a-și reface capacitatea de muncă, a reducerii săptămânii de lucru, precum și la creșterea independenței de mișcare. În acest context, zona studiată are condiții favorabile de dezvoltare (aer curat, liniște, peisaje reconfortante).

Turismul pentru odihnă necesită însă măsuri pentru:

- dezvoltarea de structuri de cazare - ferme agroturistice;
- dezvoltarea alimentației publice și a posibilităților de divertisment în localitățile din zona studiată;
- limitarea turismului neorganizat, haotic;
- valorificarea interesului pentru conservarea biodiversității în condițiile păstrării tradițiilor locale.

Turism etnic

Evenimentele tradiționale și unele manifestări folclorice.

Peisajul cultural generat de activitățile umane specifice din zonă (agricultura și creșterea animalelor) poate fi valorificat turistic mai ales în zona gospodăriilor localnicilor prin crearea unor trasee agro-turistice care să le includă.

Ecoturismul

Poate constitui principala oportunitate de dezvoltare a activităților turistice. Astfel, se poate practica drumeția pe traseele marcate. Acest tip de turism permite nu numai o mai bună cunoaștere a unui peisaj de un pitoresc deosebit, ci și a modului de viață și ocupațiile locuitorilor din zonă, prin includerea în traseu a unor gospodării izolate a localnicilor. Interesul pentru asemenea trasee ar putea fi reliefat pe de-o parte de posibilitățile de fotografiere a reliefului spectaculos, iar pe de altă parte de prezența unor asociații vegetale deosebite, inclusiv specii rare și endemice.

Cicloturismul

Cicloturismul poate fi amplificat prin includerea localității într-un traseu turistic pe bicicletă, organizat la nivel zonal cu mai multe stații de oprire și recreere.

Desfășurarea în bune condiții a turismului presupune atât accesul la spații de cazare și alimentație publică cât și realizarea unor dotări edilitare și de agrement, secondate de existența unor programe de divertisment.

Pentru dezvoltarea turistică a zonei, autoritățile administrației publice județene și locale trebuie să vizeze următoarele direcții de acțiune:

- asigurarea echipării edilitare (apă curentă, canalizare, energie electrică) a zonelor existente și a celor propuse pentru dezvoltare turistică;
- modernizarea drumurilor comunale, crearea de noi spații de parcare de-a lungul principalelor artere de circulație din zonă;

- extinderea posibilităților de agrement în vederea reducerii sezonalityi turistice, terenuri de sport, centru de echitație, trasee pentru biciclete de teren, construirea sau amenajarea unor spații de spectacole în aer liber: cluburi, spații pentru servirea mesei – cu specific local.
- asigurarea unor spații de campare pentru corturi, rulote, mașini etc.
- amenajarea unor puncte de odihnă și belvedere;
- construirea de noi structuri de cazare;
- identificarea gospodăriilor care pot practica agro-turismul;
- instruirea localnicilor în activități de turism cu scopul valorificării produselor locale și a serviciilor turistice;
- diversificarea serviciilor turistice;
- promovarea turistică a zonei;
- reabilitarea construcțiilor – case de piatră cu valoare patrimonială;
- crearea unui punct de informare turistică;
- valorificarea potențialului de cadru natural din zona comunei, în special pentru satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei și zona turistica Lisa-Breaza

3.4.7. Direcții principale de acțiune în vederea dezvoltării economice și de creștere a calității vieții:

Potrivit strategiei de dezvoltare economică pe termen scurt și mediu, principalele direcții de acțiune pentru dezvoltarea economică și creșterea calității vieții sunt:

- crearea unui mediu favorabil afacerilor și sprijinirea sectorului IMM, în vederea valorificării resurselor locale;
- acordarea de facilități pentru investitori;
- promovarea potențialului economic natural și social existent;
- crearea de zone pentru dezvoltare industrială și turistică;
- crearea de parteneriate public-private și cu administrațiile locale învecinate în vederea rezolvării în comun a problemelor de infrastructură cu care se confruntă;
- modernizarea pieței agro-alimentare și crearea de facilități pentru înființarea unui centru comercial tip supermarket.

Dezvoltarea activităților agricole și industriale prin:

- sprijinirea înființării unor micro ferme în domeniul zootehniei, pisciculturii, legumiculturii și pomiculturii;
- sprijinirea investitorilor prin oferirea de facilități pentru înființarea unui centru de prelucrare și ambalare a fructelor de pădure și plantelor medicinale.

3.4.8. Ramuri prioritare posibil a fi dezvoltate:

Ierarhizarea priorităților de investiții ar trebui să înceapă de la:

Situațiile care necesită intervenții de urgență:

- existența unor zone lipsite de utilități sau cu utilități aflate într-o stare avansată de uzură;
- necesitatea consolidării de maluri, amenintate de o erodare accentuată;
- agresiuni în situri naturale și culturale;
- fenomene de izolare și segregare socială.

Intervenții minime în zonele cu vizibilitate maximă (pe principiul efortului minim cu efect maxim):

- Întreținerea și menținerea curățeniei pe malul râurilor Lisa și Breaza și a afluenților acestuia;
- Realizarea unor amenajări minimale pentru pescuit (adăposturi, utilități, locuri de parcare, platforme și amenajări de mal pentru pescuit etc.) și pentru turiștii care vin în zonă cu cortul (locuri de campare cu infrastructura necesară).
- Traseu pietonal și de biciclete pe malul râurilor Lisa și Breaza, realizat în etape.

Într-o etapă ulterioară programul de investiții va trebui să se concentreze pe asigurarea dezvoltării economice în primul rând a turismului, prin:

- creșterea unui fond minim de dotări pentru asigurarea serviciilor de cazare (camping și bungalow-uri, pensiuni de capacitate mică dar cu posibilități ulterioare de extindere, case de oaspeți amenajate în construcții vechi, reabilitate, complex turistic de agrement);
- investiții în activități de producție specifice zonei și revitalizarea meșteșugurilor tradiționale: prelucrarea /construcții în lemn, îmbrăcăminte tradițională;
 - activități agricole și piscicole;
 - încurajarea practicării unei agriculturi familiare, care să asigure produse atât pentru consumul propriu dar și pentru piața din zonă;
 - creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului;
 - apicultura.
- crearea unui centru de reabilitare a meșteșugurilor tradiționale locale (îmbrăcăminte tradițională, prelucrarea/construcții în lemn, decorațiuni cu specific local etc.).
- crearea infrastructurii primare pentru facilitarea investițiilor din turism:
 - infrastructura rutieră;
 - rețea de transport public care să sporească accesibilitatea zonei;
 - utilități publice, electricitate, apă, comunicații;
 - pregătirea profesională pentru cei care vor lucra în turism;
 - promovarea imaginii comunei.

Dezvoltarea comunei Lisa trebuie să ia în considerare în continuare posibilitatea accesii fondurilor structurale UE, cât și programele de dezvoltare națională.

Obținerea finanțărilor se poate realiza pe următoarele domenii economice de intervenție:

Agricultura

- Investiții în loturile agricole;
- Inițierea activității tinerilor fermieri;
- Formare profesională;
- Îmbunătățirea procesării și marketing-ului produselor agricole.

Silvicultura

- Investiții în păduri;
- Îmbunătățirea recoltării/tăierii, procesării și marketingului produselor forestiere;
- Refacerea potențialului de producție forestieră pierdut în urma dezastrelor naturale și focului și introducerea unor instrumente preventive adecvate;
- Împădurirea terenurilor neagricole;
- Îmbunătățirea/păstrarea stabilității ecologice a pădurilor cu rol de protecție;
- Formare profesională.

Promovarea adaptării și dezvoltării zonelor rurale

- Îmbunătățiri funciare;

- Reparcelare;
- Renovarea și dezvoltarea satelor, protecția și conservarea moștenirii rurale;
- Diversificarea activităților agricole și a celor apropiate de agricultură, pentru asigurarea de activități multiple sau de venituri alternative;
- Gospodărirea resurselor de apă pentru agricultură;
- Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii asociate dezvoltării agriculturii;
- Încurajarea activităților turistice;
- Încurajarea activităților meșteșugărești;
- Conservarea mediului înconjurător asociată cu conservarea terenurilor, pădurilor și peisajului, precum și cu îmbunătățirea condițiilor de viață ale animalelor.

Sprrijinirea sectorului IMM și meșteșugăresc

- Investiții în capital fizic (utilaje și echipamente, co-finanțare a ajutoarelor de stat);
- Tehnologii nepoluante și neagresive pentru mediu;
- Servicii de consultață în afaceri (informații, planificarea afacerilor, servicii de consultanță, marketing, management);
- Servicii pentru participare în afaceri (spații pentru desfășurarea afacerilor, servicii de stimulare, promovare, crearea de rețele de comunicare, târguri);
- Servicii în sprijinul economiei sociale (asigurarea îngrijirii persoanelor dependente, servicii de sănătate și siguranță, activități culturale);
- Formare profesională.

Turism

- Investiții fizice (centru de informare, cazare, servire, facilități);
- Investiții de altă natură decât cele fizice (dezvoltarea și oferirea de servicii turistice, activități sportive, culturale și de ocupare a timpului liber, tradiție);
- Servicii de participare pentru sectorul turistic (inclusiv activități promoționale, crearea de rețele de comunicare/de contacte, conferințe, târguri);
- Formare profesională.

Modernizarea exploatațiilor agricole

Sprrijinul prevăzut pentru modernizarea exploatațiilor agricole, va fi acordat pentru investiții tangibile și/sau intangibile din sectorul vegetal (culturi de câmp, legumicultură, floricultură, viticultură, pomicultură, sere, culturi bionenergetice, plante medicinale și aromatice, ciuperci, alte culturi) și din sectorul de creștere a animalelor (taurine, porcine, ovine și caprine, alte specii) și psărilor, care:

- îmbunătățesc performanța generală a exploatațiilor agricole;
- respectă standardele Comunității aplicabile investițiilor respective.

3.5 EVOLUȚIA POPULAȚIEI

Efectivul populației comunei Lisa : 1800 conform recensământului din anul 2021, 1744 conform recensământului din anul 2011, 1751 conform recensământului din 2002, la nivelul anului 2021 înregistrându-se o ușoară creștere a numărului de locuitori. Sporul natural negativ este datorat creșterii numărului de decese în raport cu numărul nașterilor, în condițiile în care natalitatea este constant pozitivă, precum și migrației populației sau a tinerilor spre centrele urbane. Analiza arată un reviriment al sporului migrator prin reducerea diferenței între numărul plecărilor și cel al stabilirilor.

Rata brută a natalității și mortalității

Rata natalității a fost oscilantă, înregistrând două maxime de 22 de persoane în anii 2010 și 2014, la nivelul anului 2019 fiind înregistrați 19 nou născuți. Migrația tinerilor constituie cauza reducerii natalității, reducerea numărului de persoane la vârsta fertilității, soluția fiind stabilizarea tinerilor în mediul rural, șansa pentru dezvoltarea localității. Numărul născuților vii la 1000 locuitori în 2019 a fost 10,5‰, în scădere față de anul 2010 – 12,3‰.

Mortalitatea ridicată este un fenomen caracteristic ruralului românesc și are cauze complexe fiind atât o consecință a îmbătrânirii demografice cât și o rezultată a factorilor sociali și economici: accesul la servicii, calitatea vieții, nivelul de educație.

Populația comunei Lisa se caracterizează prin deficit demografic, respectiv număr redus de născuți vii față de numărul persoanelor decedate. Populația din zona de studiu are un comportament demografic specific zonei Transilvaniei, cu rată redusă a natalității și pondere mare a populației îmbătrânite. Este de remarcat reducerea ratei mortalității la 1.000 locuitori; dacă în anul 2010 numărul decedaților la 1000 locuitori era de 15,5 în anul 2019 acesta a scăzut la 14,9 înregistrând astfel o scădere cu 4,49%. Cele mai înalte valori ale mortalității au fost înregistrate în anul 2012 – 32 persoane și în 2015, 37 persoane decedate la 1000 locuitori.

Sporul natural definit în literatura de specialitate ca diferența între numărul născuților vii și cel al decedaților într-un an, acest indicator relevă creșterea sau diminuarea efectivului populației.

Din analiza datelor statistice se observă că sporul natural în perioada 2010-2019 este preponderent negativ și dinamic pe întreaga perioadă analizată. Valoarea negativă a acestui indicator ne indică faptul că avem de-a face cu o scădere naturală a populației.

Sporul migrației calculat ca diferența între numărul de stabiliri de domiciliu și de plecări, sporul migrației relevă creșterea sau diminuarea populației datorată fluxului rural-urban sau urban-rural – numit și de întoarcere.

Evoluția comparativă a stabilirilor și plecărilor cu domiciliul arată o tendință de stabilire a populației în comună.

Dacă ne raportăm la totalul stabilirilor și al plecărilor cu domiciliul pe perioada 2010-2019 soldul este negativ în anumite perioade. În general, balanța este pozitivă, excepție făcând anii 2013, 2018 și 2019.

Prognoza populației

Evoluția populației se poate determina după următoarele modele:

- modelul de creștere biologică în care calculul se face pe baza posibilităților de creștere naturală (spor natural)
- model de creștere tendențională prin luarea în considerare a sporului mediu anual (spor natural și migrator înregistrat în ultimii 15-20 ani).

Conform primului procedeu de calcul prin creștere biologică populația se estimează astfel: în perioada 2010-2019, sporul natural mediu este – 5,4.

Conform celui de-al doilea model de calcul - creștere tendențională - pe aceeași perioadă situația se prezintă astfel: (-5,4) spor natural + (+10,4) spor migrator = +5

În ambele procedee populația comunei Lisa scade cu cca 5 locuitori pe an. Pentru estimarea populației de perspectivă trebuie avută în vedere creșterea potențialului economic, dezvoltarea turismului, stoparea

fenomenului de migrație negativă și creșterea sporului natural. Mergând pe aceste prezumții considerăm ca în următorii 10 ani să se stabilizeze în jurul cifrei de 1800 locuitori.

Considerând că obiectivele propuse privind dezvoltarea activităților economice vor fi atinse, populația activă va fi ocupată prin crearea de noi locuri de muncă.

În urma mutațiilor previzibile în structura populației ocupate, precum și acelor rezultate din mobilitatea populației și a forței de muncă se vor rezolva unele dintre problemele sociale actuale.

Se vor îmbunătăți condițiile de viață prin ridicarea nivelului de trai, condițiilor de locuire și a celor de recreere. Toate acestea vor fi posibile numai dacă dezvoltarea economică prognozată pentru comună se va realiza.

3.6 ORGANIZAREA CIRCULAȚIEI

Încadrarea în P.A.T.N. și P.A.T.J

Secțiunea I – Rețele de transport – Legea nr. 363/2006,

Pe terenurile rezervate dezvoltării rețelelor de transport stabilite prin documentații de amenajare a teritoriului, se interzice autorizarea executării construcțiilor definitive fără avizul conform al organului de specialitate al administrației publice centrale, care stabilește politica în domeniul transporturilor.

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național-Secțiunea I-Rețele de transport sunt obligatorii și se aplică în amenajarea teritoriului județelor, municipiilor, orașelor, comunelor, după caz.

Delimitarea terenurilor, a culoarelor și a amplasamentelor necesare pentru rețelele de transport, se stabilește prin documentații de urbanism sau de amenajare a teritoriului și prin studii de fezabilitate, aprobate conform legii.

Organizarea circulației rutiere și a transporturilor

Analizând situația existentă și problemele rețelei rutiere din comuna Lisa, se impun câteva măsuri urgente, și anume:

- se propun măsuri de îmbunătățire a parametrilor tehnici pentru rețeaua de circulație conform prescripțiilor tehnice în vigoare, urmărindu-se adaptarea soluțiilor la condițiile existente și utilizarea infrastructurilor actuale;
- asfaltarea întregii rețele de drumuri de interes local și reprofilarea lor;
- refacerea șanțurilor de scurgere (decolmatare și execuții de șanțuri noi) de-a lungul drumurilor aferente comunei Lisa;
- amenajarea profilelor transversale în intravilan;
- reabilitarea trotuarelor în intravilan și înființare de piste pentru bicicliști unde este cazul

- îmbunătățirea stării de mobilitate a drumurilor județene și comunale urmărindu-se creșterea capacității portante prin consolidarea sistemelor rutiere (ranforsări), modernizări, tratamente bituminoase, alegerea soluției fiind determinată de condițiile locale și recomandările de specialitate.

Cel mai important drum DJ 104A, se desprinde din DN 1 la Perșani, și merge pe sub munte asigurând legătura între localitățile Șinca Veche -Șercăița - Bucium - Mărgineni -Sebeș - Recea - Gura Văii -Lisa - Sâmbăta de Sus – Drăguș- Viștea de Sus și orașul Victoria.

DJ 103F Voila (DN 1) - Voivodeni - se desprinde din DN 1 localitatea Voila, asigurând astfel legătura între satele Pojorta - Breaza.

DC 75 Ludișor - Pojorta – Lisa se desprinde din DJ103F și asigură legătura cu satele Pojorta și Lisa, precum și cu DJ104A unde se termină.

DC 75A (fost DJ102D Lisa (DJ 104A)- Complex turistic Plaiul Lisei) se desprinde din DJ104A și asigură legătura cu zona turistică Plaiul Lisei,

DC 75B (fost DJ 102C Breaza (DJ 103F) - Mânăstirea Breaza) se desprinde din DJ 103F și asigură legătura cu zona turistică Breaza

Străzile secundare au lățimi variabile, unele sunt neasfaltate.

S-au propus măsuri de îmbunătățire a parametrilor tehnici pentru rețeaua de circulație conform prescripțiilor tehnice în vigoare, urmărindu-se adaptarea soluțiilor la condițiile existente și utilizarea infrastructurilor actuale:

- finalizarea lucrărilor de reabilitare și extindere a străzilor de pe teritoriul comunei;
- reabilitarea trotuarelor în intravilan, realizarea facilităților pentru persoanele cu dizabilități și înființare de piste pentru bicicliști unde este cazul;
- asigurarea scurgerii apelor de pe platforma drumurilor
- realizarea de parcuri în intravilan și locuri de întoarcere pentru fundături
- reabilitarea drumurilor agricole;
- realizarea unor spații de parcare auto în comună;

Extinderea intravilanului prin propunerile din documentația P.U.G. impune trasarea de noi accese.

Asigurarea spațiilor pentru parcaje se va face în conformitate cu prevederile R.L.U. (Normele tehnice privind proiectarea și realizarea străzilor în localitățile rurale – M.O. partea I, Nr. 138 bis, 6.IV. 1998).

Circulația rutieră este structurată în funcție de configurația din teren a comunei, fiind deservite principalele zone de interes.

Posibilitățile de dezvoltare sau modernizare sunt limitate datorită fondului construit existent. Pentru o fluentă mai bună a circulației se recomandă amenajarea intersecțiilor cu drumurile comunale existente.

Rezolvarea aspectelor conflictuale apărute din analiza situației existente (amenajarea unor intersecții, dimensionarea tramei stradale, etc.)

Principalul inconvenient privind transporturile la nivelul comunei Lisa îl reprezintă traversarea satului Lisa de drumul județean DJ 104A și a satelor Pojorta și Breaza de DJ 103F.

Alte inconveniente sunt legate de structura și starea rețelei stradale comunale.

Zona circulație auto

- Cuprinde totalitatea drumurilor din intravilan ce asigură circulația auto în cuprinsul comunei și accesul nemijlocit la orice obiectiv. Din punct de vedere funcțional și administrativ, drumurile se împart astfel:

Drumuri naționale/ europene

Comuna Lisa nu este tranzitată de drumuri naționale/europene

Drumuri județene

DJ 104A DN 1 (Perșani) - Șinca Veche -Șercăița - Bucium - Mărgineni -Sebeș - Recea - Gura Văii -Lisa - Sâmbăta de Sus – Drăguș- Viștea de Sus - Victoria	5,560 km
- DJ 103F Voila (DN 1) - Voivodeni -Pojorta - Breaza	10,860 km

Drumuri de interes local – aparțin de domeniul public al Comunei Lisa și cuprind:

- Drumurile din intravilanul comunei;
- Drumurile comunale din exteriorul intravilanului;
- Drumuri vicinale.

Drumuri de exploatare agricolă

Drumuri forestiere

Satul Lisa

Principala arteră de circulație care străbate întreaga localitate de la est la vest este DJ104A, facilitând legătura cu toate zonele funcționale. Din DJ 104A se ramifică drumurile comunale DC 75 și DC 75A care fac legătura cu satele aparținătoare comunei.

Această arteră are rol de legătură asigurând comunicarea între diferite zone funcționale, dar și rol colector, preluând direct traficul din zonele funcționale.

Străzile de categoria IV, de folosință locală asigură accesul la locuințe (în general pentru trafic redus).

Se impune modernizarea intersecțiilor DJ 104A cu DC 75 și cu DC75A și analiza posibilității devierii drumului județean în afara localității, conform prevederilor Legii nr. 43/1997 (centură ocolitoare a localității).

Se impune de asemenea asfaltarea integrală a străzilor din intravilanul satului.

Este necesară realizarea de noi căi de acces pentru zonele propuse de extindere a intravilanului.

Se impune modernizarea integrală a DC 75A pe sectorul care este din pământ, pietruit superficial, cu gropi și fâgășe, greu practicabil în perioadele cu vreme nefavorabilă, precum și reabilitarea celor două poduri peste pâraul Lisa.

Se impune realizarea de căi de circulație pietonală în zona de intravilan, piste de bicicliști în zona de extravilan și acolo unde este posibil, în intravilan, asigurarea scurgerii apelor pe toată rețeaua de drumuri.

Satul Breaza

În satul Breaza se propune modernizarea sectoarelor stradale (în primă fază) ale zonei centrale, totodată îmbogățirea infrastructurii întregii rețele stradale, precum și pietruirea corespunzătoare a celor de pământ în zonele de interes public și locuințe.

De asemenea, se impune reabilitarea și modernizarea drumurilor de acces la obiectivele turistice și proprietățile particulare.

Se impune de asemenea crearea de căi de acces noi care să deservească zonele de extindere a intravilanului
Se impune modernizarea DC 75B pe toată lungimea. (Este parțial din pământ, pietruit superficial, cu gropi și fâgășe, greu practicabil în perioadele cu vreme nefavorabilă).

Se impune realizarea de căi de circulație pietonală în zona de intravilan, piste de bicicliști în zona de extravilan și acolo unde este posibil, în intravilan, asigurarea scurgerii apelor pe toată rețeaua de drumuri.

Satul Pojorta

În satul Pojorta se propune în primul rând modernizarea și asfaltarea integrală a zonelor de interes public și locuințe. Aducerea străzilor de categorie inferioară la caracteristici geometrice corespunzătoare și asigurarea unei infrastructuri necesare exploatarea în condiții optime și la parametri ceruți de normele în vigoare.

Se impune de asemenea crearea de căi de acces noi care să deservească zonele de extindere a intravilanului
Se impune analiza posibilității devierii DJ 103F în afara localității (centură ocolitoare), conform prevederilor Legii nr. 43/1997.

De asemenea, se impune realizarea unui pod peste râul Breaza.

Se impune realizarea de căi de circulație pietonală în zona de intravilan, piste de bicicliști în zona de extravilan și acolo unde este posibil, în intravilan, asigurarea scurgerii apelor pe toată rețeaua de drumuri.

Ca propunere generală considerăm necesară prioritară finalizarea lucrărilor de reabilitare a DJ104 A, Victoria - Ohaba (DN 73A) și lărgirea drumului județen DJ 103F.

Se impune o atenție deosebită asigurării scurgerii apelor pluviale de suprafața drumurilor și siguranța circulației pietonale.

Regimul juridic al drumurilor

Conform Ordonanței nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, administrarea drumurilor județene se asigură de către consiliile județene, iar a drumurilor de interes local, de către consiliile locale pe raza administrativ-teritorială a acestora.

Fac excepție sectoarele de drumuri județene, situate în intravilanul localităților urbane, inclusiv lucrările de artă, amenajările și accesoriile aferente, care vor fi în administrarea consiliilor locale respective.

Având în vedere Ordonanța nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată:

(1) Drumurile județene și comunale își păstrează categoria funcțională din care fac parte și sunt considerate continue și atunci când traversează localitățile, servind totodată și ca străzi.

(2) Modificarea traseelor acestora în traversarea localităților se poate face numai cu acordul administratorului drumului considerat continuu, în concordanță cu planul urbanistic aprobat. În cazul drumurilor de interes național se va obține acordul Ministerului Transporturilor.

La proiectarea, execuția și intervențiile asupra drumurilor se va ține seama de categoriile funcționale ale acestora, de traficul rutier, de siguranța circulației, de normele tehnice, de factorii economici, sociali și de apărare, de utilizarea rațională a terenurilor, de conservarea și protecția mediului și de planurile de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobate potrivit legii, precum și de normele tehnice în vigoare pentru adaptarea acestora la cerințele pietonilor, cicliștilor, persoanelor cu handicap și de vârsta a treia.

Prin proiectele ulterioare se vor indica o serie de elemente caracteristice drumurilor și localității:

- Poziții km / bornare - pe drumurile județene și comunale;
- Limite construibile existente și propuse (intravilan) – km
- Pe sectoarele de drum intravilan se specifică zona de siguranță pe fiecare parte a drumului în stabilirea acesteia avându-se în vedere:
 - Amplasarea semnalizării rutiere;
 - Amenajări de trotuare pietonale;
 - Amenajări de rigole și șanțuri pentru scurgerea apelor;
 - Asigurarea vizibilității în curbe și intersecții;
 - Posibilitatea parcurii în locuri stabilite;
- Limita zonei de protecție a drumului județean/ comunal;
- Limita construcțiilor și a împrejurimilor prin asigurarea spațiului necesar pentru amplasarea lucrărilor edilitare și a altor instalații, astfel încât acestea să nu fie prevăzute în ampriza drumului și nici în zona de siguranță destinată semnalizării – în conformitate cu Normele tehnice privind proiectarea și amplasarea construcțiilor, instalațiilor și panourilor publicitare în zona drumurilor, pe poduri, pasaje, viaducte și tuneluri rutiere – aprobate prin Ordinul Ministerului Transporturilor în conformitate cu prevederile art. 46 din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997, republicată privind regimul juridic al drumurilor, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru creșterea fluenței și siguranței circulației rutiere prin PUG s-a analizat numărul existent de intersecții în așa fel încât, în extravilan, distanța dintre acestea să fie cel puțin de 10 ori viteza de circulație în km/h, exprimată în metri, și atunci când este posibil mai mare de 1500 m. În comună drumurile colectoare vor debrușa în drumurile principale reprezentate de DJ104A, respectiv DJ 103F prin intersecții corect amenajate din punct de vedere al siguranței circulației.

Se vor avea în vedere măsuri de sporire a securității rutiere prin:

- separarea fluxului auto de cel pietonal (asigurarea drumurilor cu trotuare);
- realizarea iluminatului public în intravilan

Zona drumului conține:

- Platforma drumului (partea carosabilă + acostament);
- Rigola sau șantul pentru scurgerea apelor;
- Zona de siguranță;
- Zona de protecție.

Pentru obiectivele noi care se vor realiza se vor deschide și noi căi de acces sau străzi de legătură.

Orice drum lateral care va intersecta drumurile județene se va amenaja în conformitate cu normele în vigoare. Pentru zonele unde acest lucru nu este posibil (din cauza lipsei de spațiu), acestea se vor realiza cu aceeași structură rutieră ca și drumul județean în conformitate cu normele în vigoare.

Rezervare spații necesare pentru amplasarea în afara zonei de siguranță a drumurilor județene a utilităților, a stațiilor de transport în comun, a parcurilor, ș.a.

Pentru dezvoltarea capacității de circulație a drumurilor publice în traversarea localităților rurale, distanța dintre axa drumului și gardurile sau construcțiile situate de o parte și de alta a drumurilor va fi de:

- minimum 12 m pentru drumurile județene
- minimum 10 m pentru drumurile comunale.

În acest sens se va urmări ca prin autorizațiile de construire eliberate pentru satele componente ale comunei Lisa să se impună retragerea alinierii construcțiilor noi, astfel încât să se obțină distanța între fronturile construite de minim 24 m.

La delimitarea parcelelor destinate amplasării unor construcții care presupun acces la drumurile județene se va avea în vedere rezervarea unor suprafețe de teren necesare amenajării de drumuri astfel încât să nu se creeze noi intersecții la nivel cu drumurile județene.

Intersecțiile drumurilor laterale cu DJ vor fi amenajate conform "Normativ pentru amenajarea la același nivel a intersecțiilor drumurilor publice din afara localităților", indicativ C 173-86 publicat în Buletinul Construcțiilor nr. 9/1986.

Zona de protecție și de siguranță a drumurilor:

Zonele sunt stabilite în funcție de categoria și amplasarea acestora:

- în afara localităților, distanța de la marginea exterioară a zonei de siguranță până la marginea exterioară a zonei drumului: 20 m pentru drumuri județene și 18 m pentru drumuri comunale;
- în localități se păstrează actualele distanțe între fronturile construite, respectiv minim 14 m, incluzând trotuarele, precum și suprafețele de teren necesare lucrărilor anexe: rigole, spații verzi, semnalizare rutieră, iluminat și rețele publice.

Zonele de siguranță ale drumurilor sunt cuprinse de la limita exterioară a amprizei drumului până la:

- 1,50 m – de la marginea exterioară a șanțurilor pentru drumurile situate la nivelul terenului;
- 2,00 m – de la piciorul taluzului, pentru drumurile în rambieu;
- 3,00 m – de la marginea de sus a taluzului pentru drumurile în debleu cu înălțimea până la 5,00 m inclusiv;
- 5,00 m – de la marginea de sus a taluzului, pentru drumurile în debleu cu înălțimea mai mare de 5,00 m;
- pentru drumurile cu versanți cu înălțimea mai mare de 30 m se consideră la partea superioară a taluzului versantului.

Zonele de siguranță ale podului, care includ și suprafețe de teren aflate sub pod, sunt:

- 10 m de la limita exterioară a racordării podului cu terasamentul, pentru podurile fără lucrări de apărare a malurilor (rampa de acces face parte integrantă din pod);
- la limita exterioară a lucrărilor de apărare a malurilor, pentru podurile la care aceste apărări au o lungime mai mare de 10 m (rampa de acces face parte integrantă din pod).

Zonele de protecție sunt cuprinse între marginile exterioare ale zonelor de siguranță și marginile zonei drumului delimitat conform tabelului următor:

Categoria drumului	Drumuri județene	Drumuri comunale
Distanța de la marginea exterioară a zonei de siguranță până la marginea zonei drumului (m)	20	18

Zona drumului reprezintă distanța de la axul drumului până la marginea exterioară a zonei de protecție.

3.6.1. Organizarea circulației rutiere și a transporturilor

Este structurată de configurația de teren a localității, fiind deservite principalele obiective.

Posibilitățile de dezvoltare sau modernizare sunt limitate datorită fondului construit existent. Pentru o fluență mai bună a circulației se recomandă devierea cât mai mult posibil a circulației agricole pe drumurile agricole existente.

Se recomandă introducerea transportului public între satele aparținătoare și accesele de deservire.

Pentru parcare mașinilor este încă necesar să se amenajeze platforme de parcare prin lărgirea drumurilor comunale și străzilor, sau prin platforme posibil de amenajat pe drumurile județene.

Considerăm că trebuie interzisă parcare autovehiculelor proprietate personală pe stradă în fața porților. În acest sens vor trebui montate indicatoare rutiere cu staționarea interzisă de-a lungul străzilor din intravilanul localităților.

Pentru creșterea fluenței și siguranței circulației rutiere, în planșele PUG sunt prezentate punctele unde sunt necesare intersecții și amenajări (reabilitarea podurilor peste pâraiele Lisa și Breaza pe DC75A și DC75B, modernizări de intersecții).

Siguranța circulației

Trecerile de pietoni necesar a se executa în intravilan la intersecția dintre căile de comunicație trebuie semnalizate corespunzător (marcaje transversale, semnalizare verticală și acolo unde este cazul semnalizare luminoasă).

De asemenea se impune completarea semnalizării rutiere de prioritate, informare și orientare pe toate căile de comunicație

Poduri

Se propune realizarea unui pod peste pârâul Breaza în satul Pojorta.

Se propune reabilitarea celor două poduri peste pârâul Lisa pe DC 75A, respectiv peste pârâul Breaza pe DC 75B.

Amenajare intersecții

Este necesară amenajarea intersecțiilor:

- Intersecția DC 75 cu DJ 104A;
- Intersecția DC 75A cu DJ 104A;
- Amenajarea intersecțiilor străzilor de interes local/ drumuri comunale din intravilanul tuturor satelor cu drumurile județene.

Organizarea stațiilor pentru transportul în comun și parcaje – garaje.

- Pe cât posibil stațiile destinate transportului în comun vor fi amenajate în alveole speciale, la limita căii de rulare și paralela cu aceasta;
- În fiecare stație vor fi amenajate copertine, dotate cu mobilier urban și platformă de îmbarcare călători;
- Unitățile economice, sediile de firme, sediile administrației locale, unitățile comerciale etc., vor amenaja

propriile parcări pe proprietate sau pe teren concesionat de la primărie;

- Nu se va încuraja amenajarea de parcări care să conducă la distrugerea spațiului verde.

Rezolvarea aspectelor conflictuale apărute din analiza situației existente (amenajarea unor intersecții, dimensionarea tramei stradale etc.)

Principalul inconvenient privind transporturile la nivelul comunei Lisa îl reprezintă traversarea satelor cu drumurile județene. Alte inconveniente sunt legate de structura rețelei stradale, dimensionate în condiții restrictive, care nu mai corespund întrutotul circulației intense de astăzi și din viitor.

De asemenea, pentru sporirea siguranței pietonilor, se propune semnalizarea corespunzătoare în intravilan la intersecția dintre căile de comunicație (marcaje transversale, semnalizare verticală și acolo unde este cazul semnalizare luminoasă).

3.6.2. Organizarea circulației pietonale

Se va avea în vedere realizarea de trotuare de-a lungul traseelor auto, în concordanță cu profilul străzii respective, cu prioritate în satele de vacanță. Se vor completa plantațiile de aliniament de-a lungul drumurilor principale, cât și a zonelor vezi de protecție a circulației.

Propuneri de amenajare, modernizare sau completare a căilor pietonale

- Pentru circulația pietonală se prevăd trotuare și platforme pietonale în lungul arterelor de circulație existente, amplasate în funcție de limitele de proprietate.
- Traversarea arterelor de circulație se va face numai prin locuri marcate. Pentru descurajarea trecerilor prin locuri nepermise pe cât posibil spațiile verzi dintre trotuare și căile de rulare vor fi sădite garduri vii;
- Refacerea marcajelor pietonale și amplasarea semnalizării verticale de presemnalizare a acestora acolo unde acestea sunt deteriorate sau nu există.
- Refacerea aleilor pietonale în zonele centrale din localitățile componente.

Trasee și amenajări pentru bicicliști.

- În zonele centrale și pe principalele străzi vor fi amenajate și marcate piste pentru circulația bicicliștilor, cu prioritate pe DC 75A și DC 75B (către satele de vacanță);
- Amenajarea pistelor pentru biciclete se va face în lungul trotuarelor, unde lățimea acestora permite sau în lungul rețelei carosabile;
- Pistele de biciclete vor fi delimitate vizibil și marcate având intrările și ieșirile semnalizate în conformitate cu prevederile legale;
- Unele străzi și alei care nu îndeplinesc cerințele dimensionale pentru circulația autovehiculelor vor fi amenajate și destinate numai circulației cu bicicleta;
- Unitățile economice, unităților de alimentație publică și desfacere a produselor alimentare vor avea amenajate în parcări rastele pentru biciclete.

3.6.3. Condiții speciale pentru persoanele cu nevoi speciale.

Potrivit Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată:

- Asigurarea, rezervarea și semnalizarea prin semn internațional a spațiilor de parcare de pe domeniul public pentru persoanele cu dizabilități, în primul rând în zonele comerciale și în preajma instituțiilor administrative ale comunei: cel puțin 4% din numărul total al locurilor de parcare, dar nu mai puțin de două locuri;
- Adaptarea mijloacelor de transport în comun aflate în circulație, a stațiilor și persoanelor de acces pentru a putea fi utilizate de către persoanele cu dizabilități;
- Adaptarea trecerilor de pietoni de pe străzile și drumurile publice conform prevederilor legale, prin rampe de coborâre de pe trotuare, inclusiv prin utilizarea marcajelor prin pavaj tactil;
- Clădirile de utilitate publică, căile de acces, clădirile de locuit construite din fonduri publice, mijloacele de transport în comun și stațiile acestora, taxiurile, vagoanele de transport feroviar pentru călători și persoanele principalelor stații, spațiile de parcare, străzile și drumurile publice, telefoanele publice, mediul informațional și comunicațional vor fi adaptate conform prevederilor legale în domeniu, astfel încât să permită accesul neîngrădit al persoanelor cu dizabilități.
- Adaptarea tuturor stațiilor mijloacelor de transport conform prevederilor legale, inclusiv marcarea prin pavaj tactil a spațiilor de acces spre ușa de intrare în mijlocul de transport;
- Montarea panourilor de afișaj corespunzătoare nevoilor persoanelor cu handicap vizual și auditiv în stațiile de transport public și imprimarea cu caractere mari și în culori contrastante a rutelor și a indicativelor mijloacelor de transport în comun.
- Autoritățile administrației publice locale au obligația să includă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale ale persoanelor cu handicap în comisiile de recepție a lucrărilor de construcție ori de adaptare a obiectivelor mai sus menționate.

3.7 INTRAVILAN PROPUS. ZONIFICARE FUNCȚIONALĂ. BILANȚ TERITORIAL

Prin tema program s-au solicitat o extindere a intravilanului satelor componente și introducerea în intravilan a unor zone de interes pentru dezvoltarea localității.

În planșa nr. U3 "REGLEMENTĂRI URBANISTICE – ZONIFICARE" sunt prezentate propunerile și reglementările urbanistice pentru comună în funcție de nevoia de dezvoltare și de particularitatea sa.

Față de suprafața cuprinsă în **intravilanul existent al comunei Lisa de 296,49 ha**, s-a propus o restângere cu 2,72 ha și o **extindere totală cu 160,12 ha**, ajungându-se astfel la un **intravilan total propus cu suprafața de 453,89 ha. Restângerile se referă la încadrarea pe limitele cadastrale ale parcelei.**

În urma analizelor, vizitelor pe teren, discuțiilor cu autoritatea publică locală, locuitorilor comunei și nu în ultimul rând a concluziilor studiilor de fundamentare, pentru Planul urbanistic general al comunei Lisa s-au luat în calcul două posibile variante de evoluție:

- **Varianta 1** presupune extinderea intravilanului cu încă 50% din suprafața actuală propusă pentru extindere, pentru realizarea unui parc fotovoltaic

- **Varianta 2** presupune extinderea intravilanului cu o suprafață mult mai mică, dar mult mai bine echilibrată și încheată din punct de vedere al funcțiunilor propuse în noile extinderi. S-au avut în vedere nevoile de dezvoltare ale comunei și necesitățile agenților existenți, dar și ai altor agenți economici dornici să investească pe teritoriul comunei Lisa. S-au prevăzut zone mixte pentru instituții și servicii și locuire, turism și agroturism, dar și zone pentru dezvoltarea activităților industriale și depozitare.

Varianta 2 considerăm că este varianta cea mai fezabilă pentru dezvoltarea comunei Lisa cu cea mai mare posibilitate de implementare pentru următorii 10 ani și care răspunde nevoilor comunei de dezvoltare, asigurând cadrul legal pentru autorizarea directă și reducând astfel timpul de autorizare și implicit accelerarea dezvoltării comunei Lisa.

Limitele intravilanului propus urmăresc limite de lot, limite naturale, liziera pădurii, drumuri și străzi sau cursuri de apă.

Ca urmare a modului de dezvoltare a localității zonele funcționale ale comunei, suferă anumite modificări în structura și mărimea lor, făcându-se unele ajustări în cuprinsul trupurilor principale aferente comunei și se reconsideră trupurile dispuse în extravilan.

Suprafața intravilanului se va modifica în urma amplasării unor obiective economice, extinderi ale zonei de locuit sau construirea de noi obiective de utilitate publică. Au fost propuse măsuri de reglementare a destinației tuturor terenurilor din intravilan și extravilan sub forma zonificării funcționale.

Noua limită a intravilanului comunei Lisa include toate suprafețele de teren ocupate de construcții, precum și acele suprafețe necesare dezvoltării localității pe o perioadă determinată de timp de 10 ani.

Teritoriul comunei Lisa a fost împărțit în 3 trupuri principale alcătuite din satele comunei și 14 trupuri secundare, iar Regulamentul local de urbanism aferent PUG-ului stabilește regulile de construire pe zone și subzone funcționale.

Pentru toate terenurile din comunei s-au stabilit funcțiunile și destinația acestora. Zonele funcționale au fost determinate în funcție de activitățile dominante aferente suprafețelor respective de teren.

Suprafața intravilanului propus a rezultat din calculul suprafețelor propuse pentru extindere și din restrângerile intravilanului existent, în urma corecturilor acestuia pe limite concrete și scoaterea zonelor care nu mai prezintă interes pentru dezvoltare.

Față de suprafața cuprinsă în **intravilanul existent al comunei Lisa de 296,49 ha**, s-a propus o restângere cu 2,72 ha și o **extindere totală cu 160,12 ha**, ajungându-se astfel la un **intravilan total propus cu suprafața de 453,89 ha**. Restângerile se referă la încadrarea pe limitele cadastrale ale parcelei.

Precizăm că suprafețele intravilanului existent sunt cele înregistrate la OCPI

Pe sate situația se prezintă astfel:

- pentru intravilanul existent al satului **Lisa** (fost trup 1-3), **actualmente Trup 1** în suprafață de 120,73 ha, se propune o restrângere totală de 2,72 ha și o extindere totală cu 44,26 ha, care include și fostul trup 5 Industrie mică reprezentat de muzeul la Vâltori, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 162,27 Ha

Pentru satul de vacanță Plaiul Lisei (fost Trup 6) în suprafață de 13 ha se propune o extindere a intravilanului cu 30,75 ha, ajungând la un intravilan propus de 43,75 ha.

Se renumerează trupurile, după cum urmează:

- Trup 1.1 Casă de locuit, S=0,06 ha
- Trup 1.2 Plantație de afin, S=0,09 ha
- Trup 1.3 Păstrăvărie, S=1,38 ha
- Trup 1.4 Sat de vacanță Plaiul Lisei, S=43,75 ha
- Trup 1.5 Servicii pensiune, S=1,62 ha
- Trup 1.6 Bazine de înmagazinare apă potabilă (2x100 mc), S=0,12 ha
- Trup 1.7 Agroturism, S=1,73 Ha

Prin propunerile făcute de extindere a intravilanului două dintre fostele trupuri aferente satului Lisa au fost înglobate în trupul principal 1, după cum urmează:

- Trupul 4 rezervorul de apă. Precizăm că acest așa numit rezervor a fost practic o captare de suprafață de izvor care alimenta în trecut cartierul Domneasca din satul Lisa, iar acum este nefuncțional.
- Trupul 5- muzeul la Vâltori

În concluzie, pentru intravilanul satului Lisa împreună cu toate trupurile izolate, inclusiv satul de vacanță Plaiul Lisei, pentru intravilanul existent în suprafață de 133,73 ha se propune o restrângere totală de 2,72 ha, și o extindere totală cu 80,01 ha, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 211,02 ha

- pentru intravilanul existent al satului **Breaza (fost trup 7-8), actualmente Trup 2** în suprafață de 108,44 ha, se propune o extindere totală cu 66.24 ha care include și satul de vacanță Luncile Brezei (fost trup 9), ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 174,68 ha.

Se renumerează trupurile și se propun pentru introducere în intravilan 4 trupuri izolate după cum urmează:

- Trup 2.1 Locuire cu servicii, S=0,68 ha
- Trup 2.2 Plantație de afin, S=0,07 ha
- Trup 2.3 Cetatea Negru Vodă (fost trup 13), S=0,50 ha
- Trup 2.4 Cabana Urlea (fost trup 12), S=1,66 ha

Prin propunerile făcute de extindere a intravilanului patru dintre fostele trupuri aferente satului Breaza au fost înglobate în trupul principal 2, după cum urmează:

- Trupul 9 Satul de vacanță Luncile Brezei
- Trupul 10 Baraj Valea Pojorta,
- Trupul 11 Baraj Valea Brescioara
- Trupul 14 Schitul Sfântul Ioan Botezătorul (Mânăstirea Negru Vodă)

În concluzie, pentru intravilanul satului Breaza împreună cu toate trupurile izolate, inclusiv satul de vacanță Luncile Brezei, pentru intravilanul existent în suprafață de 109,44 ha se propune o extindere totală cu 68,15 ha, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 177,59 ha.

- pentru intravilanul existent al satului **Pojorta (fost trup 15-16), actualmente Trup 3** în suprafață de 51,52 ha, se propune o extindere totală cu 10,89 ha ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 62,41 Ha

Se renumerează trupurile și se propun pentru introducere în intravilan 4 trupuri secundare după cum urmează:

Trup 3.1 Rezervoare de apă și stație de pompare apă potabilă municipiul Făgăraș (fost trup 17), S=0,65 ha

Trup 3.2 Stație de epurare, S=0,26 ha

Trup 3.3 Plantatie afin, S=0,16 ha

Trup 3.4 Fermă de vaci, S=1,8 ha

În concluzie, pentru intravilanul satului Pojorta împreună cu toate trupurile izolate, pentru intravilanul existent în suprafață de 53.32 ha se propune o extindere totală cu 11,96 ha, ajungându-se astfel la un intravilan total propus cu suprafața de 65,28 ha.

Centralizatorul suprafețelor cuprinse în teritoriul intravilanului propus (împărțirea intravilanului propus în trupuri¹):

INTRAVILAN PROPUȘ		
Denumire/ Numerotare TRUP	Comuna/ Localitatea	Suprafața propusă [ha]
TRUP 1	LISA (reședință de comună)	162.27
Trup 1.1	Casă de locuit	0.06
Trup 1.2	Plantatie de afin	0.09
Trup 1.3	Păstrăvarie	1.38
Trup 1.4	Satul de vacanță Plaiul Lisei	43.75
Trup 1.5	Industrie și servicii	1.62
Trup 1.6	Bazine apa potabila (2 x 1000 mc)	0.12
Trup 1.7	Agroturism	1.73
TOTAL intravilan propus sat LISA		211.02
TRUP 2	Breaza (sat component)	174.68
TRUP 2.1.	Locuire cu servicii	0.68
TRUP 2.2.	Plantatie de afin	0.07
TRUP 2.3.	Cetatea Negru Voda	0.50
TRUP 2.4.	Cabana Urlea	1.66
TOTAL intravilan propus sat BREAZA		177.59

¹ Pentru numerotarea trupurilor și înțelegerea mai ușoară a împărțirii în trupuri a intravilanului propus, total, propunerile de extindere a intravilanului care sunt în continuarea intravilanului existent au fost asimilate suprafeței trupului principal, în general, satul respectiv, component al comunei Lisa. Celelalte trupuri individuale au fost numerotate ca subdiviziuni ale trupului principal.

TRUP 3	Pojorta (sat component)	62.41
TRUP 3.1	Rezervoare apa si statie pompare apă potabilă pt. municipiul Fagaras	0.65
TRUP 3.2.	Stație de epurare	0.26
TRUP 3.3	Plantație de afin	0.16
TRUP 3.4	Ferma de vaci	1.8
TOTAL intravilan propus sat POJORTA		65.28
TOTAL intravilan propus UAT LISA		453.89

Se observă cu precădere creșterea zonei de locuințe cu dotări complementare, incluzând structurile turistice deja construite răsăpândite în teritoriu prin extinderea intravilanului în satele de vacanță Plaiul Lisei, Luncile Brezei, zona turistica Lisa-Breaza, dar și a zonelor destinate serviciilor, industriei și depozitării.

Teritoriul intravilan propus este împărțit în zone funcționale.

Regulamentul Local de Urbanism aferent acestui PUG a fost organizat, detaliat și organizat pe **zone funcționale**.

Pentru fiecare sat BILANȚUL TERITORIAL PROPUȘ PENTRU A FI INTRODUS ÎN INTRAVILAN PE CATEGORII DE FOLOSINȚĂ se prezintă astfel:

- Pentru satul Lisa

Nr. crt.	SUPRAFAȚA	SUPRAFAȚA TOALĂ (Ha)	DENUMIRE CATEGORIE DE FOLOSINȚĂ				
			ARABIL (Ha)	PĂSUNE (Ha)	FÂNEAȚĂ (Ha)	LIVADA (Ha)	CURȚI- CONSTRUCȚII ȘI ALTELE (Ha)
1	S-1	6.13			2.81	2.99	0.33
2	S-2	1.12			0.88		0.24
3	S-3	23.20		22.86			0.34
4	S-4	0.69	0.5		0.06		0.13
5	S-5	2.53	0.92		1.49		0.12
6	S-6	8.47	4.88			3.23	0.36
7	S-7	2.12			0.66	1.46	
8	S-8	0.06	0.06				
9	S-9	0.09			0.08		0.01
10	S-10	1.38			1.38		
11	S-11	30.75		27.22			3.53
12	S-12	1.62			1.62		
13	S-13	0.12	0.12				
14	S-14	1.73		1.73			
TOTAL sat LISA		80.01	6.48	51.81	8.98	7.68	5.06

Suprafața agricolă propusă pentru a se introduce în intravilanul satului LISA este de **74,95 Ha** și 5.06 Ha curți construcții și altele

-pentru satul Breaza

Nr. crt.	SUPRAFAȚA	SUPRAFAȚA TOALĂ (Ha)	DENUMIRE CATEGORIE DE FOLOSINȚĂ				
			ARABIL (Ha)	PĂȘUNE (Ha)	FÂNEAȚĂ (Ha)	LIVADA (Ha)	CURȚI- CONSTRUCȚII ȘI ALTELE (Ha)
1	S-1	0.96				0.78	0.18
2	S-2	3.12			1.01		2.11
3	S-3	13.03	11.83				1.2
4	S-4	48.82		23.02	23.05		2.75
5	S-5	0.31	0.31				
6	S-6	0.68			0.68		
7	S-7	0.07	0.07				
8	S-8	1.16		1.1			0.06
TOTAL sat BREAZA		68.15	12.21	24.12	24.74	0.78	6.30

Suprafața agricolă propusă pentru a se introduce în intravilanul satului BREAZA este de **61.85 Ha** și 6.30 Ha curți construcții și altele

-pentru satul Pojorta

Nr. crt.	SUPRAFAȚA	SUPRAFAȚA TOALĂ (Ha)	DENUMIRE CATEGORIE DE FOLOSINȚĂ				
			ARABIL (Ha)	PĂȘUNE (Ha)	FÂNEAȚĂ (Ha)	LIVADA (Ha)	CURȚI- CONSTRUCȚII ȘI ALTELE (Ha)
1	S-1	2.69	0.42			2.15	0.12
2	S-2	8.2	6.22		1.59		0.39
3	S-3	0.65	0.4		0.25		
4	S-4	0.26	0.24				0.02
5	S-5	0.16	0.16				
TOTAL sat POJORTA		11.96	7.44	0	1.84	2.15	0.53

Suprafața agricolă propusă pentru a se introduce în intravilanul satului POJORTA este de **11.43 Ha** și 0,53 Ha curți- construcții și altele

Nr. crt	DENUMIRE SAT COMPONENT AL COMUNEI LISA	SUPRAFAȚA TOALĂ (Ha)	DENUMIRE CATEGORIE DE FOLOSINȚĂ				
			ARABIL (Ha)	PĂȘUNE (Ha)	FÂNEAȚĂ (Ha)	LIVADA (Ha)	CURȚI- CONSTRUCȚII ȘI ALTELE (Ha)
1	sat LISA	80.01	6.48	51.81	8.98	7.68	5.06
2	sat BREAZA	68.15	12.21	24.12	24.74	0.78	6.3
3	sat POJORTA	11.96	7.44	0	1.84	2.15	0.53
TOTAL		160.12	26.13	75.93	35.56	10.61	11.89

Suprafața agricolă propusă pentru a se introduce în intravilanul Comunei LISA este de **148.23 Ha** și 11.89 Ha curți construcții și altele

Deasemenea, bilanțul teritorial al intravilanului propus a fost calculat pe zonele funcționale propuse prin RLU, așa cum se vede mai jos și pe sate:

BILANȚ TERITORIAL PROPUS (INTRAVILAN PROPUS)

BILANȚ SITUAȚIA PROPUȘĂ- ZONE FUNCȚIONALE			
nr. crt.	LISA		
	FUNCȚIUNE	Suprafata (mp)	Procent (%)
1	Locuire	142.79	67.67
2	Instituti si servicii	2.39	1.13
3	L2 (Instituții și servicii cu Locuire)	22	10.43
4	M2 (Servicii cu Industrie și depozitare)	12.65	5.99
5	Gospodărire comunală	0.86	0.41
6	Agrozootehnice	3.6	1.71
7	Cai de comunicatie si transport	8.28	3.92
8	Terenuri ocupate de ape	1.25	0.59
9	Spații verzi	5.97	2.83
10	Zona centrală	11.23	5.32
	TOTAL	211.02	100.00

BILANȚ SITUAȚIA PROPUȘĂ- ZONE FUNCȚIONALE			
nr. crt.	BREAZA		
	FUNCȚIUNE	Suprafata (mp)	Procent (%)
1	Locuire	148.71	83.74
2	Instituti si servicii	4.74	2.67
3	L2 (Instituții și servicii cu Locuire)	1.84	1.04
4	Gospodărire comunală	1.48	0.83
5	Agrozootehnice	0.77	0.43
6	Cai de comunicatie si transport	6.32	3.56
7	Terenuri ocupate de ape	0.74	0.42
8	Spații verzi	4.6	2.59
9	Zona centrală	8.39	4.72
	TOTAL	177.59	100.00

BILANȚ SITUAȚIA PROPUȘĂ- ZONE FUNCȚIONALE			
nr. crt.	POJORTA		
	FUNCȚIUNE	Suprafata (mp)	Procent (%)

1	Locuire	41.48	63.54
2	L2 (Instituții și servicii cu Locuire)	5.79	8.87
3	Gospodărire comunală	1.16	1.78
4	Agrozootehnice	2.4	3.68
5	Cai de comunicare si transport	1.54	2.36
6	Spații verzi	0.77	1.18
7	Zona centrală	12.14	18.60
TOTAL		65.28	100.00

Pentru toate terenurile din localitate s-au stabilit funcțiuni și destinația acestora. Zonele funcționale au fost determinate în funcție de activitățile dominante aferente suprafețelor respective de teren.

Se observă creșterea zonei de locuințe cu dotări complementare, incluzând structurile turistice deja construite răspândite în teritoriu, prin extinderea intravilanului în satele de vacanță Plaiul Lisei, Luncile Brezei și zona turistică Lisa - Breaza și extinderea zonelor pentru servicii, industrie și depozitare.

3.7.1. Zona centrală - Instituții și servicii

Zona centrală și de funcțiuni complexe de interes public și locuire – **zona C – are o suprafață de 31,76 ha și reprezintă 7,00% din totalul intravilanului propus.**

3.7.2. Zona de Instituții și servicii

Cuprinde dotărilor de interes public distribuite în cadrul comunei – **Zona IS are o suprafață de 7,13 ha și reprezintă 1,57% din totalul intravilanului propus.**

3.7.3. Zona de locuințe și funcțiuni complementare

Zona de locuințe și de funcțiuni complementare – **zona L1 (L1a, L1b, L1p – are o suprafață de 332,98 ha și reprezintă 73.36% din totalul intravilanului propus.**

„Zonele de locuințe sunt necesare a se completa cu dotări complementare:

- Spații de învățământ: dotări moderne pentru școala gimnazială;
- Spații învățământ preșcolar – dotări moderne pentru grădiniță;
- Spații comerciale – rezervarea de spațiu pentru amenajarea unui supermarket de mărime medie.

3.7.4. Zona mixtă de instituții și servicii cu locuire - zona L2 – (L+Is) are o suprafață de 29,63 ha și reprezintă 6.53% din totalul intravilanului propus.

Suprafețele cu funcțiunile mixtă de instituții și servicii cu locuire sunt reprezentate pe planșele U03 Reglementări urbanistice și zonificare funcțională

3.7.5. Zona pentru servicii cu industrie și depozitare zona M1 – (Is+ID) are o suprafață de 12.65 ha și reprezintă 2,79% din totalul intravilanului propus.

Suprafețele cu funcțiunile de servicii cu industrie și depozitare sunt reprezentate pe planșele U03 Reglementări urbanistice și zonificare funcțională

3.7.6. Zona unități agricole și agrozootehnice

Zona pentru activități agricole și agrozootehnice – **zona A – are o suprafață de 6.77 ha și reprezintă 1,49 % din totalul intravilanului propus.**

Unitățile economice sunt împărțite în cuprinsul intravilanului propus al comunei, formând câteva grupări compacte, și sunt reprezentate pe planșele U03 Reglementări urbanistice și zonificare funcțională

3.7.7. Zona căi de comunicație și transporturi

Zona căi de comunicație și de transport – **zona Cc – are o suprafață de 16,14 ha și reprezintă 3,56% din totalul intravilanului propus și este formată din căi de comunicație rutieră - Ccr.**

Cuprinde totalitatea drumurilor din intravilan ce asigură circulația auto în cuprinsul localității și accesul nemijlocit la orice obiectiv. Din punct de vedere funcțional și administrativ, drumurile se împart astfel:

- DJ 104A DN 1 (Perșani) - Șinca Veche -Șercăița - Bucium - Mărgineni -Sebeș - Recea - Gura Văii-Lisa - Sâmbăta de Sus – Drăguș- Viștea de Sus - Victoria
- DJ 103F Voila (DN 1) - Voivodeni -Pojorta - Breaza
- **Drumuri de interes local** – aparțin de domeniul public al Primăriei Lisa și cuprind:
 - Drumurile comunale;
 - Drumuri vicinale.
 - Străzile din intravilanul localității;

Aceste artere au rol de legătură asigurând comunicarea între diferite zone funcționale, dar și rol colector, preluând traficul din zonele funcționale direct.

Străzile de categoria a III-a - colectoare, care preiau fluxurile de trafic din zonele funcționale și le dirijează spre străzile de legătură sau magistrale;

Străzile de categoria IV, de folosință locală asigură accesul la locuințe, instituții publice, obiective turistice și alte obiective din cuprinsul zonelor funcționale (în general pentru trafic redus).

Transportul public lipsește pe întreg cuprinsul comunei..

Având în vedere Ordonanța nr. 43/1997 privind regimul juridic al drumurilor republicat, conform căreia drumurile județene își păstrează categoria funcțională din care fac parte și sunt considerate continue și atunci când traversează localitățile, servind totodată și ca străzi., se indică o serie de elemente caracteristice drumurilor și localității:

- Poziții – km - pe drumuri naționale;
- Limite construibile existente și propuse (intravilan) – km;
- Pe sectoarele de drum intravilan se specifică zona de siguranță pe fiecare parte a drumului în stabilirea acestuia avându-se în vedere:
 - Amplasarea semnalizării rutiere;
 - Amenajări de trotuare pietonale;

- Amenajări de rigole și șanțuri pentru scurgerea apelor;
- Asigurarea vizibilității în curbe și intersecții;
- Posibilitatea parcării în locuri stabilite;
- Limita zonei de protecție a drumului județean;
- Limita construcțiilor și a împrejmuirilor prin asigurarea spațiului necesar pentru amplasarea lucrărilor edilitare și a altor instalații, astfel încât acestea să nu fie prevăzute în ampriza drumului și nici în zona de siguranță destinată semnalizării – vezi Norme tehnice privind proiectarea și amplasarea construcțiilor, instalațiilor și panourilor publicitare în zona drumurilor, pe poduri, pasaje, viaducte și tuneluri rutiere – aprobate prin Ordin al Ministerului Transporturilor în conformitate cu prevederile art.46 din Ordonanța nr. 43/1997 privind regimul juridic al drumurilor, republicată, unde se menționează că trebuie asigurat spațiul necesar pentru lărgirea părții carosabile cu cel puțin încă o bandă de circulație, care în cazul drumului DN6(E70) se poate realiza doar pe partea opusă gării;

Pentru dezvoltarea capacității de circulație a drumurilor publice în traversarea localităților rurale, distanța dintre axa drumului și gardurile sau construcțiile situate de o parte și de alta a drumurilor va fi:

- de minim - 12 m pentru drumurile județene;
- de minim - 10 m pentru drumurile comunale.

În acest sens se va urmări ca prin autorizațiile de construire eliberate să se impună retragerea alinierii construcțiilor noi astfel încât și se obțină distanța, între fronturile construite de minim 24 m.

La delimitarea parcelelor destinate amplasării unor construcții care presupun acces la drumul național se va avea în vedere rezervarea unor suprafețe de teren necesare amenajării de drumuri colectoare astfel încât să nu se creeze noi intersecții la nivel cu drumul național.

Intersecțiile drumurilor colectoare cu DJ vor fi amenajate conform "Normativ pentru amenajarea la acest nivel a intersecțiilor drumurilor publice din afara localităților", indicativ C 173-86 publicat în Buletinul Construcțiilor nr. 9/1986.

Pentru creșterea fluenței și siguranței circulației rutiere prin PUG se va analiza numărul existent de intersecții în așa fel încât, în extravilan, distanța dintre acestea să fie cel puțin de 10 ori viteza de circulație în km/h, exprimată în metri, și atunci când este posibil mai mare de 1500.

În localități drumurile colectoare vor debușa în drumul principal prin intersecții corect amenajate din punct de vedere al siguranței circulației.

Se vor avea în vedere măsuri de sporire a securității rutiere prin:

- separarea fluxului auto de cel pietonal (asigurarea drumurilor cu trotuare);
- realizarea iluminatului public în intravilan;
- crearea de piste ptr. bicicliști separat de fluxul auto ori de câte ori este posibil.

Intersecțiile cu DJ 104A și DJ 103F nu se vor modifica

Zona drumului conține:

- Platforma drumului (partea carosabilă + acostament);
- Rigola sau șanțul pentru scurgerea apelor;
- Zona de siguranță:
- Zona de protecție.

Zona de protecție și de siguranță a drumurilor județene:

Zonele sunt stabilite în funcție de categoria și amplasarea acestora:

- în afara localităților, distanța de la marginea exterioară a zonei de siguranță până la marginea exterioară a zonei drumului: 20 m pentru drumuri județene și 18 m pentru drumuri comunale;
- în localități se păstrează actualele distanțe între fronturile construite, respectiv minim 14 m, incluzând trotuarele, precum și suprafețele de teren necesare lucrărilor anexe: rigole, spații verzi, semnalizare rutieră, iluminat și rețele publice.

Zonele de protecție sunt cuprinse între marginile exterioare ale zonelor de siguranță și marginile zonei drumului delimitat conform tabelului următor:

Categoria drumului	Drumuri județene	Drumuri comunale
Distanța de la axul drumului până la marginea exterioară a zonei drumului	20	18

Zona drumului reprezintă distanța de la axul drumului până la marginea exterioară a zonei de protecție.

Zonele de siguranță ale drumurilor sunt cuprinse de la limita exterioară a amprizei drumului până la:

- 1,50 m – de la marginea exterioară a șanțurilor pentru drumurile situate la nivelul terenului;
- 2,00 m – de la picioul taluzului, pentru drumurile în rambleu;
- 3,00 m - de la marginea de sus taluzului pentru drumurile în debleu cu înălțimea taluzului până la 5.00 m inclusiv;
- 5,00 m - de la marginea de sus taluzului, pentru drumurile în debleu cu înălțimea taluzului mai mare de 5.00 m.

Zonele de siguranță ale podului, care includ și suprafețe de teren aflate sub pod, sunt:

- 10 m de la limita exterioară a racordării podului cu terasamentul, pentru podurile fără lucrări de apărare a malurilor (rampa de acces face parte integrantă din pod).
- la limita exterioară a lucrărilor de apărare a malurilor, pentru podurile la care aceste apărări au o lungime mai mare de 10 m (rampa de acces face parte integrantă din pod).

De asemenea, pe drumurile județene se vor monta panouri indicatoare care vor semnala limita administrativă a comunei la intrare și la ieșirea din această zonă.

3.7.8. Zona spații verzi – sport și agrement

Zona spații verzi, sport și agrement – **SP** – are o suprafață de **11,34 ha** și reprezintă **2,50%** din totalul intravilanului propus.

Spațiile verzi amenajate existente sunt reprezentate de parcul bisericilor, de luncile din jurul cursurilor de apă ce străbat satele și de aliniamente verzi ale străzilor. Ampriza mică a drumurilor principale a dus la apariția unor fâșii de plantații de aliniament în fața fronturilor construite, străbătute de traversări, semicarosabile spre loturi, cu lățimi mici, de maxim 2 m.

La o populație de 1800 locuitori suprafața totală de spații verzi este de **11,34 ha**, astfel reiese din bilanț că nu există un deficit de spații verzi amenajate în raport cu numărul de locuitori (mp/loc), față de cuantumul stabilit prin OUG 114/2007 de 26 mp/ locuitor.

Măsuri prioritare
Realizarea cadastrului spațiilor verzi
Reabilitarea și amenajarea spațiilor publice și a terenurilor de sport: spații verzi, terenuri de fotbal etc.
Amenajarea unui traseu turistic inclusiv pentru biciclete și sporturi în natură.
Amenajarea integrată, la nivelul comunei a parcurilor, alei pietonale, plantații de aliniament, amenajarea unei faleze pe malurile pâraielor Lisa și Breaza și dotarea cu mobilier urban
Amenajarea unor spații de picnic și spații de campare dotate cu mobilierul aferent
Protejarea monumentelor reprezentate de cetatea Negru Vodă și muzeul de etnografie prin respectarea RLU, solicitarea și respectarea avizelor forurilor competente
Amenajare tabără școlară/ studentească de creație artistică/echitație/ promovare meșteșuguri tradiționale;
Amenajare pârtie de schi cu facilitățile aferente
Amenajare cinematograf / grădină de vară
Amenajarea spațiilor de agrement de tip urban
Amenajarea de zone pentru practicarea pescuitului sportiv
Amenajarea unui spațiu pentru festivități în aer liber (rugi, serbări, festivaluri, concerte)

3.7.9. Zona gospodărie comunală și infrastructură edilitară

Zona gospodărie comunală – **Gc** – are o suprafață de **3.50 ha** și reprezintă **0,77%** din totalul intravilanului propus.

Include:

- Depozitarea deșeurilor;
- Cimitire;
- Piețe agroalimentare;
- Transport public;
- Stație de epurare;
- Gospodărie de apă Breaza și Pojorta și rezervoare de înmagazinare pe traseu.

Măsuri prioritare
Realizarea rețelei de alimentare cu apă și canalizare ape menajere în sistem centralizat pentru satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei și rețea de canalizare în toate satele comunei: Lisa, Breaza și Pojorta
Extinderea rețelelor de energie electrică și utilități pentru zonele nou introduse în intravilan.
Pozarea în subteran a rețelelor de distribuție a energiei electrice și a celor de telefonie
Introducerea infrastructurii de gaz în Lisa- partial și Breaza, precum și pentru satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei

Reamenajarea zonei centrale a satului Lisa reședință de comună;
Realizarea unui piețe agroalimentare în Lisa și înființarea unui centru comercial de tip supermarket
Înființarea transportului public între satele comunei, amenajarea alveolelor și dotarea cu mobilier stradal
Amenajarea de capele în fiecare cimitir
Modernizarea și completarea infrastructurii de colectare a deșeurilor;
Colectarea selectivă a deșeurilor municipale; creșterea gradului de valorificare a deșeurilor;
Realizarea unei platforme pentru depozitarea deșeurilor vegetale și din zootehnie

3.8. MĂSURI ÎN ZONELE CU RISCURI NATURALE

Efectele distructive ale acestor fenomene pot fi evitate sau în mare măsură, atenuate. La nivelul actual al cunoștințelor științifice, deși nu este posibil de prevăzut exact timpul lor de producere, se poate determina destul de precis locul unde ele se vor produce. Se știe, spre exemplu, care sunt zonele inundabile, iar acest lucru poate permite adoptarea de măsuri eficiente de protecție.

În comună nu se cunosc zone predispuse unor riscuri naturale majore.

Principalele riscuri naturale care se manifestă în zonă, sunt inundațiile, alunecările de teren, prăbușirile de maluri etc.

3.8.1. Inundații

Având în vedere faptul că zona se găsește într-o arie geografică cu un nivel ridicat al precipitațiilor cumulat cu fenomenul de topire al zăpezilor, există un risc mărit de producere a inundațiilor, fapt ce impune măsuri de protecție prin:

Măsuri prioritare
Praguri de fund pe râurile Lisa și Breaza pentru stoparea eroziunii malurilor
Realizarea lucrărilor hidrotehnice propuse prin studiul de inundabilitate
Interzicerea folosirii albiilor minore a tuturor văilor din zonă pentru executarea unor construcții, depozitarea de materiale de construcții, rumeguș sau resturi menajere. Trebuie avut în vedere că în caz de viitură, asemenea lucrări pot avea un impact distructiv asupra habitatului uman din zonă.
Utilizarea perdelelor de protecție la malul apei, folosind specii iubitoare de umiditate cum sunt salix și populus pentru a se reduce procesul de erodare a malurilor;
Acțiuni de curățare a albiilor văilor, afectate de deversarea resturilor menajere;
Întreținerea canalelor ANIF

NOTA: Se interzice orice tip de construcție în zona digurilor contur amonte/aval aferente barajelor Lisa, Brescioara și Pojorta, cu excepția lucrărilor de consolidare, reabilitare, reamenajare și a lucrărilor protective împotriva riscurilor naturale

Apariția inundațiilor nu poate fi evitată, însă ele pot fi gestionate, iar efectele lor pot fi reduse printr-un proces sistematic care conduce la un șir de măsuri și acțiuni menite să contribuie la diminuarea riscului asociat acestor fenomene. Managementul inundațiilor este ușurat de faptul că locul lor de manifestare este predictibil și adesea este posibilă o avertizare prealabilă, iar în mod obișnuit este posibil să se precizeze și cine și ce va fi afectat de inundații.

Principalele activități ale managementului inundațiilor:

Activități preventive (de prevenire, de protecție și de pregătire)

Aceste acțiuni sunt concentrate spre prevenirea/diminuarea pagubelor potențiale generate de inundații prin:

- evitarea construcției de locuințe și de obiective sociale, culturale și/sau economice în zonele potențial inundabile;
- adaptarea dezvoltărilor viitoare la condițiile de risc la inundații;
- promovarea unor practici adecvate de utilizare a terenurilor și a terenurilor agricole și silvice;
- realizarea de măsuri structurale de protecție, inclusiv în zona podurilor și podețelor;
- realizarea de măsuri nestructurale (controlul utilizării albiilor minore, elaborarea planurilor bazinale de reducere a riscului la inundații și a programelor de măsuri; introducerea sistemelor de asigurări etc.);
- realizarea unor lucrări destinate să rețină și să întârzie scurgerea apelor de pe versanți, din afluenții mai mici ai bazinelor sau de torente care s-ar forma ca urmare a unor ploii abundente sau prin topirea zăpezilor etc. Aceste lucrări pot fi acțiuni de împădurire sau reîmpădurire a versanților, crearea unor tipuri de învelișuri care să favorizeze infiltrația și să reducă scurgerea apelor de pe versanți, construirea unor baraje de reținere pe fundul văilor;
- modificarea cursului inferior al râurilor prin construirea unor diguri și canale, precum și prin realizarea unor bazine temporare pe unele porțiuni de luncă pentru a reține apa revărsată;
- aplicarea unor măsuri de proiectare care permit clădirilor și altor construcții civile ori industriale să reziste la creșterea nivelului apelor și la viteza de deplasare a acestora;
- întreținerea albiilor cursurilor de apă și a văilor torențiale prin îngrijirea vegetației de pe maluri, prin controlul strict asupra depozitării gunoaielor și a altor materiale care pot colmata secțiunea de scurgere a apei;
- implementarea sistemelor de prognoză, avertizare și alarmare pentru cazuri de inundații;
- comunicarea cu populația și educarea ei în privința riscului la inundații.

Activități de management operativ (managementul situațiilor de urgență) ce se întreprind în timpul desfășurării fenomenului de inundații:

- detectarea posibilității formării viiturilor și a inundațiilor probabile;
- prognozarea evoluției și propagării viiturilor în lungul cursurilor de apă;
- avertizarea autorităților și a populației asupra întinderii, severității și a timpului de apariție al inundațiilor;

- organizarea și acțiuni de răspuns ale autorităților și ale populației pentru situații de urgență;
- asigurarea de resurse (materiale, financiare, umane) la nivel județean pentru intervenția operativă;
- activarea instituțiilor operaționale, mobilizarea resurselor etc.

3.8.2. Alunecări de teren

Alunecările produc importante degradări de terenuri, distrugerea unor căi de comunicație. Societatea omenească poate interveni în procesul genezei și evoluției alunecărilor de teren, cu scopul prevenirii, încetinerii sau opririi declanșării acestora. În acest sens se pot delimita două categorii de măsuri: preventive și de ameliorare.

Măsurile de prevenție

Aceste măsuri urmăresc preîntâmpinarea producerii alunecărilor. Dintre acestea menționăm:

- menținerea învelișului vegetal pe versanții înclinați;
- raționalizarea pășunatului sau interzicerea acestuia pe pantele care indică alunecări în pregătire;
- practicarea arăturilor în sensul curbelor de nivel;
- uscarea argilei prin drenări de suprafață și subterane, prin intermediul cărora apa să fie evacuată în afara regiunii cu potențial de alunecare;
- modificarea naturii argilelor, prin injectări cu diferiți lianți.

3.8.3. Măsuri pentru combaterea eroziunii de maluri

Eroziunea la baza malurilor favorizează prăbușirea consolidărilor și apărărilor de mal existente, cu pericol de prăbușire a arborilor în albia minoră, și blocarea scurgerii la nivelul podurilor existente. Acest blocaj conduce la supraînălțarea nivelului de curgere a apei, cu pericol de depășire a malurilor și inundarea zonelor adiacente râului. Pentru combaterea fenomenului este necesară:

- curățarea albiilor de resturi vegetale (copaci căzuți, butuci și crengi rămase în urma unor tăieri neraționale etc.) și deșeuri;
- lucrări de apărare a malurilor prin ziduri de sprijin, plantări de arbori hidrofili cu rădăcini radiculare puternice (arin, răchită, salcie, plop etc.);
- îndiguiri;
- în cazul eroziunii malurilor se realizează perdele forestiere ce urmăresc conturul acestora. Prezența acestora reduce efectul mecanic al valurilor, ameliorând totodată peisagistic sectoarele de luncă;
- plantarea de arbuști și subarbuști la limita organismului de prăbușire format sau incipient care prin greutatea lor să nu provoace prăbușirea malurilor.

Se propune realizarea unor praguri de fund pe râurile Lisa și Breaza pentru stoparea eroziunii malurilor.

3.8.4. Măsuri pentru combaterea formelor de eroziune torențiale (ravene, râpe, ogașe):

Pentru combaterea acestor fenomene sunt necesare o serie de lucrări care să limiteze dezvoltarea organismului torențial și în final să diminueze efectele prin fixarea și colmatarea lui cu vegetație.

Se cunoaște faptul că principalul punct de atac al eroziunii aflat la originea unui organism torențial este situat în aval de unde se extinde în amonte, antrenând noi suprafețe de sol în procesul de erodare și în urma proceselor de șiroire.

În lipsa scurgerilor de șiroire, eroziunea încetează. În acest context se impune:

- realizarea unor garduri dispuse în semicerc în jurul organismelor torențiale, realizate de regulă din pari și nuiele de salcie, având o înălțime mai mare în sectorul central și mai mic la margini,
- plantarea în lungul ravenei și în preajma gardurilor astfel confecționate a unor arbori sau arbuști,
- saparea unor șanturi colectoare în amonte de organismul torențial care să preia și să disemineze apele care atacă baza acestuia.

Toate aceste lucrări cu caracter tehnic și silvic, au drept scop stingerea organismelor torențiale și împiedecarea formării altora noi. Perdelele forestiere realizate în jurul organismelor torențiale active preiau și transformă scurgerea prin șiroire în scurgere laminară. Pentru a împiedeca activarea acestora de surplusul de apă ce „scapă” prin filtrele formate de lucrările antierozionale din amonte, respectiv de perdelele de protecție din proximitate se utilizează o serie de amenajări precum execuția de garnisaje, palisade, fascinaje, cleionaje, praguri și baraje.

Un fenomen asemănător are loc la nivelul drumurilor comunale, vicinale, de acces spre zonele înalte. Slaba consolidare și natura stratului litologic permite spălarea suprafeței carosabile și tendințe de formare și adâncire a unor ogașe pe locul de călcare a roților mijloacelor de transport. Pentru a limita acest fenomen sunt indicate introducerea și fixarea în aceste organisme torențiale incipiente a unor tulpini de arbuști puternic ramificați care să oprească și să fixeze solul purtat de apă.

3.9. DEZVOLTAREA ECHIPĂRII EDILITARE

3.9.1 Gospodărirea apelor

Pentru asigurarea unei ape brute de calitate este realizată împrejmuirea și marcarea zonei de protecție sanitară, cu regim sever, pentru toate sursele de apă de pe teritoriul comunei.

Se impun de asemenea măsuri rigurose urmărite pentru prevenirea poluării accidentale sau continue a surselor de apă potabilă.

În acest sens **se interzice acordarea autorizațiilor de construcție** pentru amplasamente situate în zonele de protecție sanitară conform normelor legale în vigoare și se vor institui programe de monitorizare și control pentru investițiile existente în aceste zone.

Se interzice acordarea autorizațiilor de construcție pentru amplasamente situate în zonele inundabile până la realizarea lucrărilor hidrotehnice propuse pe baza studiului de inundabilitate și se vor institui programe de monitorizare și control pentru investițiile existente în aceste zone.

Se interzice orice tip de construcție în zona digului contur amonte/aval aferente barajelor Lisa, Brescioara și Pojorta, cu excepția lucrărilor de consolidare, reabilitare, reamenajare și a lucrărilor protective împotriva riscurilor naturale.

Șanțurile existente pentru drenajul apelor pluviale vor trebui să fie reabilitate și amenajate, pentru a putea prelua debitele suplimentare de ape pluviale provenite ca urmare a amenajării și sistematizării zonelor de extindere, cuprinse în Planul Urbanistic General.

De asemenea, sunt necesare lucrări permanente de întreținerea a secțiunii de curgere a cursurilor de apă, prin acțiuni de îndepărtare a gunoaielor și diverselor materiale depozitate necontrolat în albiile acestora, curățarea secțiunilor de albie de sub poduri și podete, precum și îndepărtarea vegetației specifice crescută necontrolat.

De asemenea, vor fi necesare și lucrări de amenajare a malurilor pe pâraiele Lisa și Breaza deoarece în anii în care precipitațiile sunt abundente acestea ies din matcă, inundând suprafețe semnificative de teren.

Măsuri prioritare
Realizarea lucrărilor hidrotehnice propuse prin studiul de inundabilitate
Îndepărtarea deșeurilor solide din albie și de pe malurile pâraielor Lisa și Breaza.
Stoparea deversării apelor reziduale.
Monitorizarea continuă a suprafețelor cu risc la inundabilitate.
Lucrări de amenajare și sistematizare a șanțurilor de scurgere/drenare ape pluviale, din zonele de dezvoltare urbanistică.
Respectarea zonelor/perimetrelor de protecție sanitară și hidrogeologică a resurselor de apă potabilă conform prevederilor RLU HG 930/2005
Se va asigura protecția sanitară de minim 10 m de la albiile minore, conform Legii Apelor 107, Anexa nr.2;

3.9.2 Alimentare cu apă

Se impune respectarea Legii Apelor 107/1996 completată cu Legea 310/2004, care prevede ca „realizarea alimentării cu apă a satelor și comunelor cu distribuție stradală, fără branșamente la locuințe este condiționată de asigurarea scurgerii apei prin rigole stradale și programul de realizare etapizată a canalizării acestor ape.

Sursa de apă

Se propune inițierea demersurilor pentru asigurarea unei surse de apă alternativă la cea existentă.

Aducțiuni

Se propune reabilitarea aducțiunii de apă brută și a celor de apă potabilă din oțel, pentru diminuarea pierderilor fizice ridicate din rețea, eliminarea costurilor ridicate de exploatare generate de lucrările de intervenții/reparații și asigurarea capacității proiectate;

Rezervoare

Este necesară reabilitarea rezervorului din stația de tratare Breaza pentru asigurarea calității apei potabile, a debitului necesar alimentării cu apă pentru satele Lisa și Breaza, menținerea procentului de conectare și asigurarea funcționării în parametrii a rețelei.

Distribuția apei

Lungimea totală a rețelei de distribuție din comuna Lisa este de 19852 m, din care 3080 m din oțel și 16772 din PEHD. Se impune reabilitarea rețelei de distribuție din oțel și extinderea acestora pe suprafețele propuse pentru introducerea în intravilan.

Măsuri prioritare
Respectarea zonelor/perimetrelor de protecție sanitară a resurselor de apă potabilă conform prevederilor RLU
Realizarea infrastructurii de alimentare cu apă în sistem centralizat pentru cele două sate de vacanță
Stația de tratare: modernizarea rezervorului de înmagazinare apă tratată
Reabilitarea aducțiunii de apă brută și a celor de apă potabilă din oțel pe o lungime de cca 3080 m.
Asigurarea unei surse alternative la cea existentă

3.9.3 Canalizare ape uzate menajere

Se va respecta Ordinul Ministerului Sănătății nr. 119/2014 privind distanța de protecție sanitară în jurul stației de epurare – 300 m.

Apele meteorice vor fi evacuate natural prin lucrări de sistematizare verticală la rigolele drumurilor, care vor deversa în pâraiele limitrofe localităților.

Rețeaua de canalizare

Comuna Lisa nu are infrastructură de canalizare în sistem centralizat, dar mai mult de jumătate din locuințe dispun de canalizare în sistem individual.

Canalizare ape uzate menajere - propuneri

Satul Lisa

Prin proiectul **de înființare a rețelei de canalizare** în satul Lisa se va asigura deservirea întregii populații a satului și colectarea integrală a apelor uzate.

Epurarea apelor uzate se va realiza în stația de epurare din Pojorta.

Satul Breaza

Prin proiectul **de înființare a rețelei de canalizare** în satul Breaza se va asigura deservirea întregii populații a satului și colectarea integrală a apelor uzate.

Epurarea apelor uzate se va realiza în stația de epurare din Pojorta.

Satul Pojorta

Prin proiectul **de înființare a rețelei de canalizare** în satul Pojorta se va asigura deservirea întregii populații a satului și colectarea integrală a apelor uzate.

Tratarea apelor uzate se va realiza în stația de epurare din Pojorta, dimensionată pentru preluarea debitelor de apă uzată provenite din toate localitățile componente.

Stația de epurare

Apa uzată menajeră colectată din **satele Lisa, Pojorta și Breaza vor fi** tratate în stația de epurare mecano-chimico-biologică care va fi amplasată în partea de nord-vest a satului Pojorta. După epurare, apele vor fi descărcate în emisar - pârâul Breaza

Principiul de bază al funcționării stației de epurare Stainless Cleaner este epurarea biologică cu biomasa în suspensie, cu denitrificare frontală și recircularea biomasei din decantoarele secundare, și stabilizarea aerobă a nămolului.

Măsuri prioritare
Asigurarea colectării apelor uzate în sistem centralizat pentru toți locuitorii comunei: satele Lisa, Breaza Pojorta și satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei
Asigurarea epurării apelor uzate din punct de vedere cantitativ și calitativ în concordanță cu alimentarea cu apă
Pentru obiectivele și gospodăriile situate în afara intravilanului care nu pot fi racordate la sistemele de canalizare existente, îndepărtarea apelor uzate menajere se va face prin bazine vidajabile, executate cf. normelor în vigoare, amplasate la cel puțin 10 m de cea mai apropiată locuință.

3.9.4 Alimentare cu energie electrică

Pentru localitățile comunei Lisa actuala rețea de alimentare cu energie electrică este suficient dimensionată.

Datorită extinderii intravilanului, a creșterii în viitor a numărului de locuințe, de obiective social-administrative, economice și comerciale, se poate aprecia o creștere a consumului de energie electrică la nivelul comunei.

Pentru alimentarea cu energie electrică a noilor consumatori, se propun extinderi ale rețelei de joasă tensiune LEA 0.4 KV în construcție subterană și se vor avea în vedere următoarele criterii:

- Alimentarea cu energie electrică trebuie să corespundă nivelurilor de exigență impuse de normativele tehnice în vigoare;
- Toate circuitele principale vor fi trifazate;
- Derivațiile vor putea fi, numai în mod exceptional, mono sau bifazate;
- Alimentarea rețelei de iluminat particular și utilizări casnice se recomandă a se face prin 2-4 plecări, iar cea a rețelei de iluminat public prin 1-3 plecări;
- Posturile de transformare vor fi aeriene, montate pe stâlpi. Acestea se vor amplasa la distanțe aproximativ egale, cât mai în centrul de greutate al consumatorilor și în apropierea consumatorilor importanți;
- Se va reabilita iluminatul public. Pentru iluminatul public se vor considera încărcări uniforme distribuite. Valorile nivelurilor de iluminare sunt în funcție de categoria căilor de circulație: drumuri comunale, sătești;
- Calculul secțiunii conductorului de nul se va face combinat pentru circuitele de iluminat public, iluminat particular și utilizatori casnici, în situațiile când funcționează cu conductorul de nul comun.

Soluția de racord la rețeaua electrică se va stabili de către proiectanții de specialitate conform prescripțiilor în vigoare PE 132 și PE 136.

În vederea executării viitoarelor construcții, beneficiarul lucrărilor va solicita eliberări de amplasament în baza legii nr. 13/2007. Costurile lucrărilor vor fi suportate decătore beneficiar care va pune la dispoziție și viitoarele terenuri pentru eliberări de amplasament.

Măsuri prioritare

Branșarea la rețeaua electrică a construcțiilor neelectrificate și a noilor construcții;
Electrificarea zonelor deficitare și creșterea gradului de siguranță în exploatare;
Refacerea traseelor degradate și înlocuirea stâlpilor de lemn (unde au mai rămas) cu cei de beton;
Extinderea rețelei de joasă tensiune în zonele de extindere a intravilanului;
Înlocuirea posturilor de transformare defecte.
Pozarea în subteran a rețelelor de alimentare cu energie electrică LEA actualmente pozate aerian.
Extinderea iluminatului decorativ al clădirilor reprezentative
Respectarea zonelor de protecție/sigurața LEA conform prevederilor RLU,
Solicitarea și respectarea avizelor forurilor competente
Promovarea utilizării surselor de energie regenerabile în imobilele deținute de autoritatea publică și la nivelul întregii comune în vederea îmbunătățirii eficienței energetice și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră.

3.9.5 Telefonie, cablu CATV, Poșta

Presa scrisă este reprezentată de publicațiile Bună ziua Făgăraș, Făgărașul Tău, Monitorul de Făgăraș.

Presa audio este reprezentată de Radio Făgăraș care, zilnic, difuzează știri și informații din viața economico-socială și culturală a județului.

Televiziunea locală este reprezentată de DIGI și Televiziune Nextgen, prin care Administrația locală poate transmite anunțuri de interes local.

Serviciile de internet sunt asigurate prin fibră optică în satele Lisa, Breaza și Pojorta.

Măsuri prioritare
Pozarea subterană a rețelelor de comunicații aeriene, existente și propuse. Pentru zonele de urbanizare, această măsură este specificată în Regulamentul Local de urbanism;
Extinderea/modernizarea rețelei de comunicații pentru zonele de urbanizare, detalierea acesteia urmând să fie detaliată la nivel de PUZ și PUD.
Modernizarea și extinderea rețelei de cabluri de fibră optică pentru asigurarea unei calități superioare a serviciilor de comunicații
Înființarea punctelor de acces public la internet (în căminele culturale din localitățile componente)
Extinderea rețelei de cabluri din fibră optică pentru asigurarea unei calități superioare a serviciilor de comunicații în comună și satele aparținătoare;
Diversificarea serviciilor de comunicare (telefonie, internet, ISDN etc.) în Lisa și în satele aparținătoare.

Se estimează ca lucrări de modernizare a rețelelor edilitare existente sau extinderi se vor face odată cu lucrările la drumurile care necesită intervenții.

3.9.6 Alimentarea cu gaze naturale

În prezent locuitorii comunei folosesc pentru încălzire combustibil gazos (rețea de gaz metan în satele Lisa - parțial și Pojorta), solid (lemne, deșeuri agricole etc.) în Lisa-partial și Breaza.

Măsuri prioritare
Racordarea satelor Lisa parțial și Breaza, precum și a satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei la magistrala de gaz

3.9.7 Gospodăria comunală

Gestiunea deșeurilor

Comuna Lisa face parte din ADI organizat pentru implementarea proiectului de sistem de management integrat al deșeurilor în județul Brașov.

Conform Master Plan – Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Brașov, sistemul de colectare dezvoltat prin proiectul Phare va fi inclus în sistemul integrat de gestionare a deșeurilor din județ, Zona 2 Făgăraș.

Colectarea deșeurilor se va face selectiv, conform Directivei cadru 2008/98/CE, respectiv conform prevederilor HG 247/2011.

Colectarea deșeurilor din sticlă se va face prin aport voluntar, în pubele/containere amplasate în trei puncte de colectare, câte unul în fiecare sat aparținător comunei, locațiile urmând să fie stabilite în cadrul studiilor de oportunitate, de comun acord cu autoritatea locală.

Deșeurile generate în zona 2 vor fi transferate la instalație TMB simplă realizată în municipiul Făgăraș. Reciclabilele colectate separat vor intra în stația de sortare realizată în municipiul Făgăraș pentru a fi valorificate. Frațiunile valorificate vor include hârtie/carton, PET, alte materiale plastice, metale feroase și neferoase, lemn și sticlă. Capacitatea stației de tratare mecanobiologică simplă va fi de 24.700 t/an. Capacitatea stației de sortare va fi de 10.500 t/an

Reziduurile rezultate în urma operațiilor din stația de sortare vor fi eliminate în depozitul central din Săcele. Frația umedă va fi compactată în stația de transfer pentru a fi trimisă la instalația WtE care va fi realizată la Tărlungeni.

Pe teritoriul comunei va fi promovată în continuare compostarea în gospodăriile individuale.

Sistemul actual de management al deșeurilor urmează să fie completat prin propunerile de dezvoltare cu o platformă de compostare a deșeurilor vegetale și din zootehnie, finanțarea proiectului urmând să fie obținută prin fonduri nerambursabile.

Măsuri prioritare
Modernizarea și completarea infrastructurii de colectare a deșeurilor;
Colectarea selectivă a deșeurilor municipale; creșterea gradului de valorificare a deșeurilor;
Realizarea unei platforme pentru depozitarea deșeurilor vegetale și din zootehnie

Piște agroalimentare

Măsuri prioritare
Modernizarea pieței agroalimentare din satul Lisa
Studierea posibilității de amplasare a unui supermarket de mărime medie în satul Lisa

Cimitire

Pe teritoriul administrativ al comunei se găsesc:

Localitatea	
Lisa	la nr. 75, aferent bisericii "Adormirea Maicii Domnului
	la nr. 339, aferent bisericii "Sfântul Gheorghe" (fostă greco-catolică),
	nr. 268,
Breaza	la nr. 53 aferent bisericii „Sfânta Treime”
Pojorta	la nr. 79, aferent bisericii "Sfântul Nicolae"

Este necesar a se avea în vedere rezervarea unor suprafețe limitrofe în cazul extinderii cimitirelor, cu respectarea prevederilor normativelor cu privire la zonele de protecție sanitară (50 m față de zonele locuite) a cimitirelor.

Pe planșa de reglementări aferentă PUG sunt marcate zonele de protecție igienico-sanitară de 50 m a cimitirelor existente.

Transport public

Măsuri prioritare
Înființarea rețelei de transport public între satele aparținătoare și achiziționarea de vehicule alimentate de combustibili "verzi"
Amenajarea alveolelor, dotarea cu mobilier urban și acoperirea tuturor stațiilor de autobuz
Asigurarea facilităților pentru persoanele cu dizabilități

3.9.8 Prevederi, reguli și măsuri generale pentru prevenirea și stingerea incendiilor în localități

Apărarea împotriva incendiilor are ca scop apărarea vieții oamenilor, a bunurilor și a mediului, constituind, conform legii, o problemă de interes public la care trebuie să participe atât autoritățile administrației publice, cât și persoanele fizice și juridice de pe teritoriul comunei, în conformitate cu legislația în vigoare. Organizarea apărării împotriva incendiilor la nivelul comunei intră în atribuțiile consiliului local și ale primarului, conform prevederilor legale în vigoare, care trebuie să asigure integrarea măsurilor privind

dezvoltarea și perfecționarea activității de apărare împotriva incendiilor, în programele de dezvoltare economico-socială ce se întocmesc la nivel local.

Legislație în domeniul situațiilor de urgență și PSI :

- Ordonanța nr. 88 din 30 august 2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordonanța de urgență Nr. 21 din 15 aprilie 2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea 481 din 8 noiembrie 2004 privind protecția civilă, republicată.
- Legea 307 din 12 iulie 2006 privind apărarea împotriva incendiilor, republicată.
- Ordin 1184 din 6 februarie 2006 pentru aprobarea Normelor privind organizarea și asigurarea activității de evacuare în situații de urgență, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordin 163 din 28/02/2007 pentru aprobarea Normelor generale de apărare împotriva incendiilor, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordin 129 din 25/08/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice privind avizarea și autorizarea de securitate la incendiu și protecție civilă, cu modificările și completările ulterioare.
- Hotărârea nr. 571 din 10/08/2016 pentru aprobarea categoriilor de construcții și amenajări care se supun avizării/autorizării privind securitatea la incendiu.
- Ordin 712 din 23/06/2005 pentru aprobarea Dispozițiilor generale privind instruirea salariaților în domeniul situațiilor de urgență, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordin 108 din 1 august 2001 pentru aprobarea Dispozițiilor generale privind reducerea riscurilor de incendiu generate de încărcări electrostatice - D.G.P.S.I.-004, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordonanța de urgență 75 din 30 septembrie 2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 359/2004 privind simplificarea formalităților la înregistrarea în registrul comerțului a persoanelor fizice, asociațiilor familiale și persoanelor juridice, înregistrarea fiscală a acestora, precum și la autorizarea funcționării persoanelor juridice.
- Ordin 1822/2004 din 07/10/2004 pentru aprobarea Regulamentului privind clasificarea și încadrarea produselor pentru construcții pe baza performanțelor de comportare la foc.
- Normativ din 08/07/2004 privind elaborarea planurilor de apărare în cazul producerii unui dezastru provocat de seisme și/sau alunecările de teren.

3.10. PROTECȚIA MEDIULUI

În completarea capitolelor precedente privitoare la protecția mediului și echiparea edilitară sunt necesare o serie de măsuri:

- Eliminarea excesului de umiditate care degradează solul;
- Combaterea eroziunii solului;
- Indicarea unei structuri moderne și eficiente de utilizare a terenului agricol;

- Refacerea unor obiective existente aflate în stare de degradare.

Vezi măsurile de combatere a riscurilor naturale – cap 3.8 Măsuri în zonele cu riscuri naturale.

3.10.1. Diminuarea până la eliminare a surselor de poluare majoră (emisii, deversări, etc.)

Reabilitarea zonelor degradate, protecția și conservarea mediului trebuie să înceapă în primul rând cu diminuarea și pe cât posibil eliminarea surselor de poluare. Propunerile privind eliminarea surselor de poluare pe teritoriul comunei Lisa au fost tratate pe larg în capitolele 2.10 Probleme de mediu și 3.9 Dezvoltarea echipării edilitare.

Diminuarea surselor de poluare

În acest scop se impun măsuri pentru:

- asigurarea colectării în sistem centralizat a gunoiului menajer și a celui industrial (măsură deja aplicată în comună), conform unui program bine structurat și respectat;
- curățarea zonei, atât la nivelul proprietății cât și a suprafețelor deținute de primărie, a malurilor și cursurilor de apă;
- asigurarea cu personal specializat a stației de epurare pentru exploatare, care să asigure

funcționarea la parametri calitativi prevăzuți în standardele privind calitatea apei.

În cadrul activităților care impun extracția unor resurse minerale, deschiderea de cariere și balastiere, acestea se vor face cu respectarea legislației de mediu. Concesionarea acestor lucrări trebuie să se facă în condițiile obținerii unor avantaje economice certe de către comunitate.

O altă cerință impusă de dezvoltarea urbanistică a comunei este amplasarea unităților de exploatare și prelucrare a lemnului numai în afara zonelor de locuit și respectarea razei de protecție sanitară cerută de lege.

De asemenea, este interzisă depozitarea deșeurilor de orice fel pe proprietățile particulare, fiecare proprietar trebuind să ia măsuri pentru curățarea proprietății și a limitelor acesteia de resturi menajere și gunoi.

Se vor face propuneri și reglementări pentru diminuarea până la eliminare a surselor de poluare identificate, preluate din studii de specialitate privind protecția mediului sau propuse la elaborarea documentației privind amenajarea teritoriului.

Scopul propunerilor și reglementărilor este îmbunătățirea calității factorilor de mediu (aer, apă, sol).

În condițiile creșterii traficului pe drumurile județene se va accentua nivelul de poluare fonică, fapt ce impune măsuri de protecție a construcțiilor printr-o mai bună izolare fonică, prin păstrarea unor anumite distanțe între construcțiile de locuit și instituții față de sursele de zgomot, prin plantarea unor perdele de protecție, panouri, gard viu etc.

Deținătorii cu orice titlu de păduri sau vegetație forestieră în afara fondului forestier, a pajiștilor și fânețelor au obligația exploatării lor în limitele legii, cu respectarea regimului silvic și împădurirea suprafețelor defrișate.

3.10.2. Epurarea și preepurarea apelor uzate

Propunerile privind epurarea apelor uzate s-au tratat la capitolul 3.9 Dezvoltarea echipării edilitare.

3.10.3 Depozitarea controlată a deșeurilor menajere și industriale

Propunerile privind depozitarea controlată a deșeurilor menajere și industriale s-au tratat la subcapitolul 3.9.7. și 2.10.(Depozite de deșeuri menajere).

Se interzice cu desăvârșire depozitarea (și temporară) a deșeurilor menajere, a materialelor rezultate din demolări în alte spații decât cele prevăzute prin contractul de management al deșeurilor;

- Agenții economici de pe teritoriul comunei sunt obligați să încheie contracte pentru serviciile de salubritate cu firme de specialitate, care să ridice, să transporte și să depoziteze resturile menajere sau de altă natură rezultate în urma procesului de producție

În puncte special amenajate din zonă.

- Produsele secundare (resturi de lemn, rumeguș etc) rezultate în urma procesului de producție în cadrul atelierelor de prelucrare a lemnului sau la meșterii specializați vor fi colectate separat și transportate/valorificate de către firme de profil în industria celulozei și a combustibililor solizi etc.

3.10.4. Recuperarea terenurilor degradate, consolidări de maluri și taluzuri, plantări de zone verzi

Vezi cap 3.8 Măsuri în zonele cu riscuri naturale.

Propunerile privind recuperarea terenurilor degradate se referă la:

- Recuperarea unor terenuri prin împăduriri, consolidări, terasare;
- Combaterea eroziunii de adâncime a versanților supuși fenomenului de ravenare;
- Zonarea terenurilor conform potențialului de producere a alunecărilor de teren, așa cum este definit de Legea nr. 575/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a V-a - "Zone de risc natural", impune o serie de măsuri de prevenire sau stopare a alunecărilor de teren în funcție de cauzele producerii acestora, cum ar fi:
 - eliminarea sau reducerea instabilității versanților și a declanșării fenomenelor de alunecare din cauze naturale (precipitații atmosferice, eroziunea apelor curgătoare, acțiunea apelor subterane);
 - îmbunătățirea drenajului natural al solului prin lucrări specifice de îmbunătățiri funciare (combaterea eroziunii solului) aplicate în complex cu lucrări hidroameliorative și agro-pedo-ameliorative (nivelare - modelare, astuparea crăpăturilor) pe versanții afectați de alunecări active și pe terenuri cu alunecări stabilizate, funcție de modul de utilizare a terenului;
 - îmbunătățirea regimului de scurgere a apelor de suprafață pe versanți prin lucrări de colectare și evacuare a apei;

- eliminarea sau stabilizarea alunecărilor de teren din cauze antropice (defrișarea abuzivă a pădurilor, pășunat abuziv, săpături la baza versanților pentru diverse construcții).
- Prevenirea degradării terenurilor prin alunecări de teren impune măsuri de tipul:
 - cooperarea cu autoritățile județene și locale din zona de studiu în vederea întocmirii hărților risc la alunecări de teren în zone în care există elemente importante supuse riscului și declararea acestora ca "zone de risc la alunecări de teren", conform prevederilor Legii 575/2001;
 - întocmirea studiilor geotehnice care să ofere soluțiile tehnice de consolidare a versanților instabili prin lucrări speciale (ziduri de sprijin etc.);
 - urmărirea caracteristicilor terenurilor afectate de eroziune moderată și cu risc de accentuare a eroziunii, în vederea cunoașterii tendințelor de evoluție a proceselor de alunecare mai ales în zonele afectate de activitatea umană;
 - stabilizarea alunecărilor de teren active și valorificarea terenurilor alunecate prin împăduriri și însămânțare cu amestec de ierburi care, prin consumul mare de apă, asigură protecția antierozională și stabilizarea versanților;
 - evitarea executării de căi de comunicații (drumuri, căi ferate) pe versanții instabili;
 - evitarea supra-încărcării versanților cu construcții de orice fel.

3.10.5. Organizarea sistemelor de spații verzi, odihnei și recreerii (conf. Ordinului MS 119/2014)

Păstrarea vegetației specifice pe cursurile de apă și plantarea de vegetație de-a lungul principalelor artere de circulație. Se va acorda o atenție specială viitoarelor zone turistice, sportive și a dotărilor care se vor realiza, în special a zonelor de maluri.

Art. 7. - Zonele necesare odihnei și recreerii se amplasează în locuri care prezintă cele mai avantajoase elemente naturale, cum sunt: păduri, suprafețe de apă, relief variat și altele. În zonele de odihnă și recreere se interzice amplasarea: a) obiectivelor industriale care, prin activitatea lor, produc zgomot, vibrații sau impurifică apa, aerul, solul; b) unităților zootehnice; c) unităților de transporturi; d) stațiilor de epurare a apelor uzate și a depozitelor de deșeuri solide; e) arterelor de circulație cu trafic rutier intens.

Art. 8. - În cadrul amenajării și dotării zonelor destinate odihnei și recreerii trebuie să se asigure:

a) instalații de alimentare cu apă potabilă; b) W.C. - uri publice și locuri pentru colectarea selectivă a deșeurilor; c) colectarea și îndepărtarea apelor uzate prin instalații de canalizare, locale sau zonale, a căror construcție și exploatare să evite poluarea factorilor de mediu; d) spațiu îngrădit pentru câinii de companie, cu modalități adecvate de colectare a dejecțiilor acestora; e) bănci și spații amenajate pentru picnic.

Pentru a cuantifica calitatea fondului verde caracteristic zonei, odată cu extinderea intravilanului comunei Lisa, se propune realizarea studiului de cadastru verde asupra vegetației lemnoase existente pe sit.

Informațiile culese în urma studiului de cadastru verde, care va reprezenta o bază de date complexă, cu ajutorul căreia, pe baza caracteristicilor fiecărui exemplar dendrologic, se pot determina indicii ecologici și peisageri pentru stabilirea funcției ecologice și estetice a spațiilor verzi.

Reglementări cadastrale ale fondului verde:

- Se vor conserva exemplarele cu o varsta mai mare de 21 de ani (diametrul trunchiului corespunde la 25-35 cm);
- Se vor conserva exemplarele cu valoarea mare peisageră: codurile 4,5,6;
- Se vor conserva exemplarele cu valoare mare ecologică (coroana ovoidă, sferică, semisferică, cu frunzișul de dimensiuni mari și păros);
- în cazul perdelelor de protecție se vor planta dintre speciile autohtone cu valoare mare ecologică (arbori de talia 1, cu coroana ovoidă, sferică, semisferică, cu frunzișul mare și păros);
- în cazul aliniamentelor stradale se vor propune specii indigene de talia 2 sau 3, cu frunza de dimensiuni mai mari, păroase și cu valoare mare peisageră;
- în zonele destinate locurilor de joacă pentru copii, se va evita plantarea speciilor care conțin substanțe toxice, care au organe cu țepi, spini, ghimpi.

3.10.6 Delimitarea orientativă a zonelor protejate și restricțiilor generale pentru conservarea patrimoniului natural și construit

Patrimoniul construit - Monumente, valori ale patrimoniului național

Conform O.G. 43/30 ianuarie 2000, republicată, zonele cu patrimoniu arheologic pot fi:

- zona cu patrimoniu arheologic reperat reprezintă acel teritoriu despre care există informații sau studii științifice care atestă existența subterană sau subacvatică de bunuri de patrimoniu arheologic;
- zona cu patrimoniu arheologic evidențiat întâmplător reprezintă acel teritoriu în care existența bunurilor de patrimoniu arheologic s-a evidențiat întâmplător, în urma acțiunii umane sau a factorilor naturali;
- zonele cu patrimoniu arheologic cunoscut și cercetat sunt acele situri în care, ca urmare a unor cercetări arheologice au fost descoperite vestigiile arheologice clasate ca fiind bunuri de patrimoniu arheologic;
- sit arheologic declarat zonă de interes național – reprezintă acele situri care se bucură de un interes arheologic prioritar datorită valorilor excepționale pentru istoria și cultura națională.

Pe teritoriul comunei Lisa se regăsesc mai multe zone de interes arheologic. În aceste condiții, zona se poate considera ca având un potențial arheologic ridicat, fapt ce impune o responsabilitate în plus în acordarea autorizațiilor de construcție. Practic, în zonă nu se pot face lucrări care să afecteze suprafața solului sau a subsolului fără o supraveghere arheologică de specialitate. În zonele recunoscute prin existența unor situri, cuprinse și în Repertoriul arheologic național și în arealele de protecție ale acestora nu se pot executa lucrările amintite anterior fără o descărcare prealabilă de sarcină arheologică. La instituirea zonei de protecție a fiecărui monument istoric potrivit art. 9 din Legea 422 din 2001 se consideră zonă de protecție suprafața delimitată cu o rază de 100 m în localități urbane, 200 m în localități rurale și 500 m în afara localităților, măsurată de la limita exterioară, de jur-împrejurul monumentului istoric.

Pentru fiecare imobil (parcelă și fond construit) încadrat în această categorie de valori culturale sunt permise doar intervențiile de conservare – restaurare.

Intervențiile de **conservare – restaurare** constau într-un ansamblu organizat de lucrări care, prin respectarea elementelor tipologice, formale și structurale ale imobilului, permit conservarea și punerea în valoare a caracterului său, astfel încât să permită utilizarea adecvată a caracteristicilor sale intrinseci.

Pentru orice intervenție de conservare – restaurare efectuată asupra imobilelor încadrate în această categorie de valori culturale este obligatorie elaborarea unui studiu istoric de fundamentare a documentației de specialitate (proiect de conservare – restaurare) care urmează să fie elaborată în vederea execuției.

Studiile istorice elaborate pentru fundamentarea documentațiilor de specialitate (proiect de conservare – restaurare) trebuie să evidențieze explicit toate elementele de valoare culturală, precum și modalitățile de intervenție permise și interzise, astfel încât să se asigure protecția, punerea în valoare și conservarea valorilor culturale, prin concluzii referitoare la valorile de natură: istorică, arhitecturală, tehnico-structurală, plastică, urbanistică și peisajeră, rezultate din analiza aspectelor menționate pentru acel imobil.

Studiul istoric întocmit pentru orice imobil din această categorie de valori culturale poate fi utilizat pentru fundamentarea documentației de specialitate (proiect de conservare – restaurare) doar în urma avizării favorabile de către C.N.M.I. și a aprobării de către M.C.C.

Documentația de specialitate (proiect de conservare – restaurare) întocmită în vederea intervenției de construire prin conservare – restaurare asupra oricărui imobil încadrat în această categorie de valori culturale, trebuie să fie elaborată astfel încât să se încadreze și să respecte concluziile și avizele studiului istoric, avizat și aprobat în condițiile de mai sus.

3.10.7 Zonele propuse pentru refacere peisagistică și reabilitare urbană

În prezent pentru satele comunei Lisa s-a propus reabilitarea și amenajarea tuturor spațiilor publice neutilizate, acestea transformându-se în spații verzi amenajate.

De asemenea se propune reabilitarea și amenajarea profilelor stradale, iar acolo unde lățimea domeniului public permite se dorește păstrarea și amenajarea spațiilor verzi situate de-a lungul drumurilor și plantarea de vegetație de talie medie de aliniament.

Zonele împădurite din apropierea satelor aparținătoare comunei Lisa trebuie să fie conservate, pentru a preîntâmpina procesele de denundare a solului și alunecările de teren.

Credem, de asemenea că este necesar ca zonele și aliniamentele stradale care conservă elemente de arhitectură locală să fie incluse într-un proiect mai vast, de conservare și reabilitare urbană, care să cuprindă clădirile vechi, de la începutul sec. XIX, cu caracteristicile lor constructive și sistemele de înprejmuiri realizate din piatră.

Toate acestea reprezintă un tezaur istoric și arhitectural deosebit, cu valoare identitară și istorică.

Considerăm a fi o greșeală demolarea acestora și înlocuirea lor cu elemente de arhitectură de factură modernă. Reabilitarea și restaurarea acestora poate îmbogăți valoarea identitară a localităților comunei, fără a se renunța la dotările necesare confortului contemporan.

3.10.8 Conservarea și punerea în valoare a peisajului

Ariile protejate aflate pe teritoriul comunei Lisa implică măsuri de conservare și punere în valoare a peisajului.

Măsuri de management:

- Implementarea Planului de Management al ROSCI0122 Munții Făgăraș și ROSPA0098 Piemontul Făgăraș ;
- Amenajarea de trasee turistice, marcare și informare;
- Parcarea autovehiculelor și camparea sunt permise numai în zona de parcare, în locurile delimitate și amenajate special în acest scop;
- Nu se admite schimbarea folosinței actuale a terenurilor proprietate din cuprinsul rezervației;

Lunca pâraielor din zonă: Lisa și Breaza***Măsuri de management***

- îndepărtarea deșeurilor solide din albie și de pe maluri,
- stoparea deversării apelor reziduale.

Pădurile din vecinătatea UAT Lisa

Conform UICN ariile protejate (AP) din cat. IV (Arii de gestionare a habitatelor/ speciilor) sunt AP gestionate în principal pentru conservare prin intervenții de management și sunt definite astfel: Arie terestră și/sau acvatică care face obiectul unei intervenții active în scopul managementului pentru a asigura menținerea habitatelor și/sau îndeplinirea necesităților unor anumite specii.

Obiective de management:

- păstrarea și menținerea condițiilor de habitat necesare pentru protecția unor specii semnificative, grupuri de specii, comunități biotice sau trasături fizice ale mediului acolo unde acestea necesită o manipulare specifică din partea omului pentru un management optim;
- facilitarea cercetării științifice și monitorizării ca activități primare asociate cu managementul durabil al resurselor naturale;
- dezvoltarea unor arii limitate pentru educația publicului și aprecierea caracteristicilor habitatelor;
- eliminarea, apoi prevenirea exploatării și ocupării împotriva scopului pentru care a fost desemnată;
- aducerea de beneficii oricărei populații rezidente conform cu celelalte obiective de management.

3.10.9 Alternative propuse

Realizarea planului urbanistic local al comunei Lisa a avut ca punct de pornire Planul Urbanistic General nr. 34020/1998 aprobat prin Hotărârea Consiliului Local HCL17/29.09.2000 și HCL nr. 67/26.10.2018 actualizat cu modificările aduse de PUZ-uri și PUD-uri aprobate prin hotărâri ale Consiliului Local Lisa.

Astfel suprafața totală a intravilanului existent este de 296.49 ha din totalul de 8905,0307 ha suprafață administrativă.

Prioritățile determinate ce stau la baza măsurilor și reglementărilor propuse pentru teritoriul analizat sunt:

- zonificarea funcțională a teritoriului și amenajarea acestuia;
- stabilirea perimetrului teritoriului intravilan cuprinzând acele suprafețe ce sunt necesare dezvoltării în continuare;
- lucrări edilitar – gospodărești necesare, din domeniul alimentației publice, circulației majore și gospodăriei comunale, alimentării cu gaze naturale;
- pregătirea amplasamentelor pentru locuințe și obiective de interes public;
- determinarea zonelor de patrimoniu protejate și a zonelor de protecție sanitară;

Proiectul propus a trecut prin etape succesive de evaluare din punct de vedere tehnic. Astfel, au fost evaluate câteva alternative, din care prezentăm :

Variante posibile de dezvoltare

Varianta 0 – Varianta recesivă

Menținerea profilului și specificului economic existent fără a face extinderi de intravilan. Varianta presupune o stagnare în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a localității.

Acest profil nu valorifică tradiția zonei și potențialul uman existent, dezvoltarea realizându-se în limitele teritoriale existente.

Varianta 1 presupune extinderea intravilanului cu încă 50% din suprafața actuală propusă, pentru extinderea zonei de locuire și servicii. În urma discuțiilor purtate cu reprezentanții Consiliului Local și populația s-a concluzionat ca nu mai este necesară ocuparea terenurilor din extravilan cu altfel de funcțiuni.

Varianta 2 presupune extinderea intravilanului cu o suprafață mai mică, dar mult mai bine echilibrată și încheată din punct de vedere al funcțiunilor propuse în noile extinderi. S-au avut în vedere nevoile de dezvoltare ale comunei și necesitățile agenților existenți, dar și ai altor agenți economici dornici să investească pe teritoriul comunei Lisa. S-au prevăzut zone mixte pentru instituții și servicii și locuire, turism și agroturism, dar și zone pentru dezvoltarea activităților industriale și depozitare.

Varianta 2 considerăm că este varianta cea mai fezabilă pentru dezvoltarea comunei Lisa cu cea mai mare posibilitate de implementare pentru următorii 10 ani și care răspunde nevoilor comunei de dezvoltare, asigurând cadrul legal pentru autorizarea directă și reducând astfel timpul de autorizare și implicit accelerația dezvoltării comunei Lisa.

Din punct de vedere al problematicii de mediu Alternativa " 0 " reprezintă situația actuală, în care nu se face nimic și nu produce efecte de dezvoltare urbanistică, menținerea profilului și specificului economic existent. Acest profil nu valorifică potențialul zonei, patrimoniul și tradițiile locale și îngreunează dezvoltarea durabilă a comunei. Această variantă presupune o stagnare în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a localității.

Alternativele 1 și 2, în scopul dezvoltării urbanistice durabile a teritoriului comunei Lisa au ținut cont de:

- tradițiile istorice ale zonei;
- resursele naturale și cele umane de care dispune a caror valorificare superioară se impune;
- valorificarea potențialului existent al localității și al teritoriului, evidențindu-se principalii factori ce pot contribui la dezvoltarea sa armonioasă;
- poziționarea teritoriului față de siturile Natura 2000;
- potențial turistic natural și antropic, insuficient valorificat;
- disfuncționalitățile identificate în raport cu cerințele de dezvoltare urbanistică și creșterea calității vieții locuitorilor: trafic, echipare edilitară, etc ;
- reducerea, menținerea stării de calitate a factorilor de mediu;
- prevederile legislative privind protejarea mediului și sănătății umane;
- potențiale riscuri naturale aferente teritoriului analizat;
- politici și strategii generale sau locale privind dezvoltarea durabilă.

Având în vedere direcțiile de dezvoltare a localității și a evoluției dezvoltării durabile a acesteia s-a optat pentru o alternativă care să răspundă în totalitate aspectelor menționate mai sus, și care să permită o mai bună gestionare a teritoriului administrativ al localității.

Extinderea intravilanului comunei Lisa în varianta 1 nu se justifică în condițiile cerințelor actuale.

Introducerea în intravilan a zonelor propuse prin varianta 2 va implica responsabilități și costuri suplimentare pentru autoritățile locale care trebuie să asigure echiparea edilitară corespunzătoare.

Trebuie reținut faptul că materializarea propunerilor de amenajare spațială și dezvoltare urbanistică reglementate prin P.U.G. se face în timp, în funcție de fondurile prevăzute din bugetul propriu unităților teritoriale administrative de bază, în corelare cu fondurile alocate de la bugetul statului sau ale unor întreprinzători.

Referitor la criteriul de mediu privind existența pe teritoriului administrativ al comunei Lisa a ariilor naturale protejate, zonele de extindere propuse prin varianta 2 se află pe teritoriul acoperit de siturile Natura 2000.

Pe de altă parte orizontul de timp pentru care s-a elaborat PUG este de 10 ani, cu varianta de revizuire la 5 ani, ceea ce înseamnă un timp relativ scurt pentru realizarea investițiilor în scopul atingerii obiectivelor de dezvoltare durabilă în raport cu factorii de mediu. Concentrarea în perioada următoare trebuie realizată pe potențarea și îmbunătățirea a ceea ce există actual, și pe cerințele imediate și pe termen mediu de dezvoltare urbanistică.

La proiectarea alternativelor posibile de plan, ținând cont de obiectivele specifice planului, s-au analizat problemele semnificative de mediu, inclusiv starea mediului și evoluția acestuia în absența implementării planului.

Având în vedere faptul că atât Alternativa 2 cât și Alternativa 1 conduc la îndeplinirea obiectivelor specifice planului, însă resursele de implementare sunt foarte mari în cazul A1 comparativ pentru A2, s-a optat pentru analizarea problemelor semnificative de mediu pentru alternativa 2 și alternativa neimplementării planului.

În situația neimplementării propunerilor de dezvoltare urbanistică prevăzute prin alternativa 2 de plan, starea mediului nu suferă schimbări semnificative imediate ci acestea se vor reflecta pe termen mediu și lung ca urmare a recreării premiselor de dezvoltare urbanistică modernă în conformitate cu orientările strategice de dezvoltare durabilă și a prevederilor legislative privind protecția mediului și a sănătății populației. Se vor menține în continuare aceleași presiuni asupra factorilor de mediu, calitatea acestora fiind în scădere.

Problemele semnificative de mediu identificate cu ocazia realizării alternativelor planului și a întâlnirilor grupului de lucru sunt:

1. Poluarea aerului datorită:

- folosirii combustibilului lichid/solid în centrale individuale pentru încălzire;
- circulației auto intensă datorită tranzitării comunei de drumurile naționale.

2. Poluarea pâraielor Lisa și Breaza și a afluenților acestora datorită lipsei sistemelor de colectare a apelor uzate în comună.

3. Lucrări de amenajare și apărare împotriva inundațiilor conform studiului de inundabilitate.

3. Depozitarea ilegală a deșeurilor; dejecțiile solide și lichide de la fermele agricole.
4. Poluarea fonică - lipsa perdelelor forestiere de protecție pentru reducerea zgomotului la limita căilor de comunicație și reducerea poluanților atmosferici.
5. Populație: lipsa rețelelor de alimentare cu apă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei

Lipsa infrastructurii de canalizare în toate satele comunei. Lipsa rețelelor de alimentare cu gaz partial în Lisa și satul Breaza, precum și în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei

6. Biodiversitate: evitarea dezvoltării unor proiecte rezidențiale care propun conversia a mai mult de 70% din suprafețele naturale existente în intravilanul extins, în zonele din vecinătatea siturilor Natura 2000; interzicerea dezvoltării intravilanului mai mult decât intravilanul existent pentru limitele ce intersectează ariile protejate;

Problemele de mediu existente și care sunt relevante alternativele de plan:

Nr. Crt.	Factor de mediu	Probleme de mediu existente relevante pentru plan
1	Aer	<p>Poluarea aerului determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Traficul rutier din toate satele comunei ca urmare a lipsei rutelor ocolitoare. Sunt expuse zonele aflate de-a lungul arterelor cel mai intens circulate, DJ104A, DJ103F. - Emisii de noxe din arderea combustibilului lichid/solid pentru încălzirea spațiilor și prepararea hranei.
2.	Apa	<p>Poluarea apei de suprafața (râurile Lisa și Breaza) determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evacuarea de dejecții solide și lichide de la fermele agricole; - Evacuarea apelor uzate menajere fără tratare din aproape jumătate din locuințe; - Deversări de deșeuri municipale /construcții și demolări pe malurile râurilor; <p>Poluarea apei subterane determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deșeuri lichide ce ajung în subteran datorită latrinelor neimpermeabile și datorită șanțurilor arterelor stradale din toate satele comunei; - Depozități de gunoi de grajd; <p>Inundațiile:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Scurgerilor de pe versanți, pe fundalul producerii unor ploi torențiale mai ales în perioadele de vară. Sub efectul acestor ploi apele care spală versanții înregistrează creșteri spectaculoase într-un timp foarte scurt, antrenând particule de sol și resturi vegetale și inundând curțile și grădinile oamenilor. - Determinate de lipsa măsurilor de întreținere, lipsa decolmatărilor, și depunerea de deșeuri nedegradabile sau greu degradabile în zone neacoperite ale albiei râurilor Lisai Breaza și a afluenților acestora. În aceste condiții se realizează gâtuirii în sistemul de curgere și intervine riscul de inundații la ploi abundente și/sau a topirii zăpezilor ducând la

Nr. Crt.	Factor de mediu	Probleme de mediu existente relevante pentru plan
		<p>deversarea apelor pe străzile și în grădinile situate în preajma acestora.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existenta unor zone inundabile în intravilanul existent al localității - Lipsa lucrărilor de regularizare/praguri de fund pe pâraiele Lisa și Breaza cu maluri foarte joase, inundabile; - Necesitatea de reprofilare/recalibrare a albiei pe pâraiele Lisa și Breaza. - Lipsa de întreținere a canalelor ANIF.
3.	Sol/Folosința terenurilor	<p>Calitatea solului este afectată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Depozități necontrolate accidentale de diferite tipuri de deșeuri rezultate de la populație, turiști și operatori economici pe terenurile libere din jurul localității;
4.	Biodiversitatea	<p>Turismul necontrolat și braconaj;</p> <p>Depozitarea necontrolată a deșeurilor determină scăderea biodiversității, duce la apariția fenomenului de eutrofizare a apelor;</p> <p>Existența zonelor de locuit în vecinătatea siturilor Natura 2000</p>
5.	Managementul deșeurilor	<p>Managementul deșeurilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Funcționarea insuficientă a managementului integrat al deșeurilor municipale în scopul scoaterii din deșeul municipal a fracției reciclabile și a fracției biodegradabile; - Lipsa operatorilor locali autorizați în valorificarea/reciclarea deșeurilor;
6.	Patrimoniul cultural și arhitectural	<p>Lipsa semnalării monumentelor din comună: Cetatea Negru Vodă și muzeul de etnografie de la Breaza</p>
7.	Peisaj	<p>Existența unor spații verzi cu vegetație degradată;</p> <p>Lipsa locurilor de parcare amenajate în număr corespunzător;</p> <p>Zone de agrement insuficient amenajate;</p> <p>Existența în unele zone a unor spații improvizate de comercializare a diferitelor produse;</p> <p>Lipsa cadastrului spațiilor verzi</p>

În tabelul următor sunt prezentate disfuncționalitățile existente în prezent care au efecte asupra factorilor de mediu, în corelare cu problemele semnificative de mediu identificate, a modului de soluționare prin propunerile de dezvoltare urbanistică, precum și evoluția stării mediului în absența implementării planului:

Nr. crt	Factor de mediu	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Implementare alternativa 2 - Propuneri de dezvoltare urbanistică	Efectele neimplementării planului
	Aer	<p>- Traversarea intravilanului satelor Lisa, Pojorta și Breaza de drumurile județene DJ104A, DJ103F conduc la un trafic aglomerat, mai ales în perioada estivală. Cauzele sunt lățimea insuficientă a benzilor de circulație, existența intersecțiilor neamenajate cu cele două drumuri județene, creșterea numărului de mijloace de transport care amplifică gradul de ocupare a rețelei stradale, poluarea excesivă;</p> <p>- Poluarea factorului de mediu aer generată de traficul rutier pe rutele intens circulate;</p> <p>- Folosirea combustibilului lichid sau solid (lemne) în centrale individuale și sobe pentru încălzire;</p>	<p>- Refacerea și modernizarea străzilor ce prezintă deficiențe, degradări;</p> <p>- Pavarea și echiparea unor străzi noi;</p> <p>- reabilitarea celor două poduri de pe DJ 75A peste pâraul Lisa și realizarea unui pod peste pâraul Breaza în localitatea Pojorta;</p> <p>- Amenajarea intersecțiilor drumurilor de interes local cu DJ104A, DJ103F;</p> <p>- Circulație auto intensă în sezonul de vară – se recomandă identificarea /achiziționarea unor terenuri pentru construirea centuri ocolitoare;</p> <p>- Folosirea combustibilului lichid/solid în centrale individuale pentru încălzire - se poate remedia prin folosirea altui combustibil mai puțin poluant cum ar fi gazul natural; Se propune racordarea satelor Breaza și partial Lisa la magistrala de gaz;</p>	<p>Prin neimplementarea planului se va menține situația actuală privind nivelul de poluare generat de trafic cu tendința de creștere în anii următori pe fondul dezvoltării turismului în zona.</p> <p>Racordarea la sistemul centralizat de alimentare cu gaze naturale a localităților duce la o scădere, per ansamblu zonă, a noxelor rezultate din arderea de combustibil lichid sau solid și a îmbunătățirii calității aerului.</p> <p>Având în vedere tendința actuală de utilizare a resurselor energetice neconvenționale (celule fotovoltaice, centrale eoliene) pentru asigurarea agentului termic și de apă caldă menajeră, neimplementarea propunerii de dezvoltare nu induce efecte semnificative negative asupra factorului de mediu aer.</p>
	Apa	<p>Lipsa rețelei de canalizare la nivelul întregii comune;</p> <p>- Deversări de ape uzate în pâraiele Lisa și Breaza;</p> <p>- Lipsa amenajărilor și protecției împotriva inundațiilor pe unele cursuri de apă;</p> <p>- Poluarea cu deșeuri municipale și organice a malurilor râurilor;</p>	<p>- Înființarea rețelei de canalizare, pentru toate satele componente ale comunei;</p> <p>- este necesară realizarea lucrărilor pentru apărarea contra inundațiilor în lunca pâraielor Lisa și Breaza conform studiului de inundabilitate; sunt necesare lucrări de:</p> <p>- Decolmatarea albiilor și protejarea malurilor în cazul respectivelor cursuri de apă, dar</p>	<p>Efectele neimplementării planului:</p> <p>- menținerea stării de calitate a apelor din cuprinsul localității cu evoluție spre încadrarea spre o stare de calitate inferioară;</p> <p>- perpetuarea riscului la inundații;</p> <p>- afectarea calității apei subterane;</p>

Nr. crt	Factor de mediu	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Implementare alternativa 2 - Propuneri de dezvoltare urbanistică	Efectele neimplementării planului
			<p>și a altor torenți de versanți de pe teritoriul localității.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizarea pragurilor de fund pentru stoparea eroziunii malurilor - Lucrări de reprofilare/recalibrare a albiei - Sprijinirea administrației Ocolul Silvic Padurile Fagarasului R.A și ROMSILVA SA – Ocolul Silvic Făgăraș, precum și ANANP la igenizarea traseelor turistice de pe teritoriul administrativ în scopul evitării poluării surselor de apă de adâncime. 	<ul style="list-style-type: none"> - menținerea stării de degradare și a poluării malurilor râurilor în zonele unde se abandonează deșeurile și în zonele de campare; <p>Aspect deficitar al dezvoltării localității prin lipsa sistemelor de canalizare.</p>
	<p>Sol/Utilizarea terenului</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Existența unor terenuri supuse eroziunii; - Poluarea factorului de mediu sol, generată de traficul rutier pe rutele intens circulate; - Abandonarea deșeurilor municipale în special pe văile râurilor; - Lipsa locurilor de parcare amenajate în număr corespunzător; -Terenuri libere în perimetrul intravilanului, cu posibilități de valorificare constructivă; 	<ul style="list-style-type: none"> - Însămânțarea cu specii cu talie mică și medie, care să compactizeze covorul vegetal ierbos și să reducă eroziunea în suprafața și eroziunea liniară; - Decongestionarea traficului din localitățile Lisa, Pojorta și Breaza prin realizarea unei centuri ocolitoare - Amenajarea unei zone de campare cu dotări ecologice. - Continuarea procesului de valorificare al fondului existent către investitori interesați locali sau din altă parte, care să asigure refacerea și reutilizarea acestora; - Ocuparea parcelor libere cu construcții care se vor integra în ansamblul stradal din care fac parte; - Elaborarea unor PUZ-uri și realizarea construcțiilor în funcție de activitate și necesitate conform prevederilor RLU. 	<p>Menținerea stării de degradare a solului și extinderea suprafețelor afectate de fenomenul de eroziune fapt ce duce la afectarea populației și a bunurilor materiale.</p> <p>Menținerea stării de poluare a solului determinată de abandonarea deșeurilor municipale, precum și depozitarea necontrolată.</p> <p>Nevalorificarea eficientă a suprafețelor de teren existente în scopul potențării turismului și dezvoltării localității ca stațiune balneoturistică.</p>

Nr. crt	Factor de mediu	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Implementare alternativa 2 - Propuneri de dezvoltare urbanistică	Efectele neimplementării planului
	Zgomot și vibrații	- Evoluție ascendentă a valorilor nivelului de zgomot și vibrații în special de-a lungul arterelor cu circulație intensă auto;	- Se impune executarea perdelelor de protecție de-a lungul tuturor drumurilor din comună.	Menținerea nivelului actual de poluare fizică al localității, cu tendințe de creștere în perioadele aglomerate din an și în condițiile expansiunii turismului local și de tranzit
	Managemen- tul deșeurilor	Există zone în care se aruncă accidental moloz și deșeurile ce provin din diverse lucrări de construcții	<ul style="list-style-type: none"> - Colectarea selectivă a deșeurilor municipale; creșterea gradului de valorificare a deșeurilor; modernizarea și completarea infrastructurii de colectare a deșeurilor. - Identificarea unor terenuri în domeniul public pentru depozitarea controlată a deșeurilor din construcții și demolări - Realizarea unei platforme pentru depozitarea deșeurilor vegetale și din zootehnie 	În situația neimplementării planului se va continua modul actual de gestionare al deșeurilor la nivel de localitate
	Populația/s ănătatea umana	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei - Lipsa infrastructurii de canalizare în aproape jumătate din locuințele din comună; lipsa infrastructurii de canalizare în sistem centralizat în toate satele comunei - Lipsa amenajărilor aferente terenurilor de sport; - Lipsa locurilor de parcare amenajate în număr corespunzător; - Lipsa zonelor de protecție sanitară de-a lungul 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei; - Reabilitarea rețelelor de aducțiune și distribuție cu durata de viață depășită; realizarea unei soluții alternative la sistemul existent de captare a apei potabile. Reabilitarea rezervorului de înmagazinare apă tratată din stația de tratare Breaza; Realizarea infrastructurii de canalizare în toate satele comunei - Inițierea demersurilor pentru pozarea liniilor LEA în subteran conform prevederilor RLU; - S-a propus racordarea localităților Lisa – parțial, breaza 	<p>Se va adânci starea de regres social:</p> <ul style="list-style-type: none"> - confort scăzut și nesiguranța locuitorilor; - stagnare economică și socială; - depopulare prin migrarea populației în străinătate și alte zone mai dezvoltate; - îmbătrânirea populației; - reducerea numărului de locuri de muncă, cu efecte directe asupra dezvoltării urbanistice. <p>Prin neimplementarea planului sunt posibile efecte negative asupra stării de sănătate a populației</p>

Nr. crt	Factor de mediu	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Implementare alternativa 2 - Propuneri de dezvoltare urbanistică	Efectele neimplementării planului
		<p>cursurilor de apă;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsa zonei de protecție din jurul cimitirelor 	<p>și a celor două sate de vacanță la magistrala de gaz.</p> <ul style="list-style-type: none"> -extinderea rețelei de cabluri de fibră optică pentru asigurarea unei calități superioare a serviciilor de comunicații în toate satele; - Amenajarea și dotarea comunei în raport cu potențialul turistic; - Amenajarea unor zone de parcare distribuite uniform pe suprafața comunei, care să asigure nevoile localnicilor și vizitatorilor/turiștilor; - Amenajarea zonelor de agrement de tip urban, terenuri de sport, tabără școlară/studentească cu profil de creație artistică/echitație; - Modernizarea pieței agroalimentare din satul Lisa și crearea de facilități pentru deschiderea unui supermarket 	<p>determinate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poluarea cauzată de trafic;
	<p>Biodiversitate</p> <p>Spații plantate, agrement, perdele de protecție</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Existența spațiilor verzi cu vegetație spontană lipsită de valoare, crescută necontrolat în unele zone din intravilan; - Există zone poluate cu deșeuri menajere; - Lipsa unui cadru unitar de dezvoltare a intravilanului Comunei Lisa în zonele limitrofe ariilor naturale ceea ce generează permanent probleme de locuire și dezvoltare a comunei. 	<ul style="list-style-type: none"> -Curățarea zonelor de tufărișuri și speciile nevaloroase, crescute haotic și înlocuirea acestora cu pajști naturale și/sau specii ornamentale valoroase din flora locală. - Realizarea unui cadastru verde și plantarea unor specii autohtone mai indicate acestui mediu. - Obligarea agenților economici care dețin spații aflate în aceiași situație să le igienizeze și să le amenajeze. - Plantarea cu specii valoroase de plante autohtone. <p>Amenajarea unor spații de picnic</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa unui cadru unitar de dezvoltare a intravilanului Comunei Lisa în zonele limitrofe ariilor naturale protejate va permite dezvoltarea haotică și dispersată a acestor zone, determinând o creștere a suprafețelor afectate de activitățile antropice cu efecte negative asupra biodiversității; - Construirea de case de locuit, case de vacanță în extravilanul localității cu efecte de distrugere a habitatelor și de afectare a speciilor de plante și animale

Nr. crt	Factor de mediu	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Implementare alternativa 2 - Propuneri de dezvoltare urbanistică	Efectele neimplementării planului
			<p>și spații de campare dotate cu mobilierul aferent (loc de grătar, sursă de spa, foisoare cu mese și băncuțe pentru servirea mesei, WC-uri ecologice, coșuri pentru gunoiul menajer etc.).</p> <p>- Sprijinirea administrației Ocolul Silvic Padurile Fagarasului R.A și ROMSILVA SA – Ocolul Silvic Făgăraș, precum și ANANP la igienizarea traseelor turistice, de pe teritoriul administrativ în scopul evitării poluării surselor de apă de adâncime.</p> <p>- Educarea cetățenilor în scopul aprecierii valorilor turistice locale și a importanței includerii acestora în circuite turistice</p>	<p>protejate.</p>
	<p>Factorii climatici</p>	<p>-Folosirea combustibilului lichid în centrale individuale pentru încălzire;</p> <p>- Circuație auto intensă în sezonul de vară;</p>	<p>- Folosirea altui combustibil mai puțin poluant cum ar fi gazul natural prin racordare la magistrala de gaz;</p> <p>- centură ocolitoare</p>	<p>Neimplementarea PUG va duce la menținerea nivelului actual al emisiilor de gaze cu efect de seră</p>
	<p>Patrimoniul cultural și arheologic</p>	<p>- Lipsa semnalării sitului arheologic cetatea negru Vodă;</p>	<p>- Semnalarea acesteia, prin panouri de informare turistică și prezentarea unor informații sumare despre acesta</p>	<p>Neimplementarea planului va accentua degradarea fizică a întregului ansamblu de care beneficiază localitatea.</p>
	<p>Peisajul</p>	<p>- Zone de agrement (pădure/parc) insuficient amenajate;</p> <p>- Existența, în unele zone ale comunei a unor clădiri și alte obiective industriale puternic degradate și devalizate după privatizare;</p> <p>-Terenuri libere în perimetrul intravilanului, cu posibilități de valorificare</p>	<p>- Amenajarea zonelor de agrement</p>	<p>Lipsa unor politici coerente în ceea ce privește integrarea peisajului construit cu cel natural în raport cu obiectivele de dezvoltare durabilă a localității, vor determina incompatibilități între diferite zone funcționale.</p>

Nr. crt	Factor de mediu	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Implementare alternativa 2 - Propuneri de dezvoltare urbanistică	Efectele neimplementării planului
		<p>constructivă;</p> <p>-Tendințe de modernizare a clădirilor cu materiale de finisaj străine de tradiția locală (plastic, tâmplărie PVC);</p>		
	<p>Infrastructura rutieră/transportul</p>	<p>- traversarea satului lisa de traseul DJ 104A și a satelor Pojorta și Breaza de DJ 103F conduc la un trafic aglomerat, mai ales în perioada estivală. Cauzele acestei stări de fapt sunt, lățimea insuficientă a benzilor de circulație, existența intersecțiilor neamenajate cu cele două drumuri județene, creșterea numărului de mijloace de transport care amplifică gradul de ocupare a rețelei stradale, poluarea excesivă;</p> <p>- Lipsa locurilor de parcare amenajate în număr corespunzător;</p> <p>-</p>	<p>-Reabilitarea și modernizarea drumurilor de interes local, amenajarea de rigole și podețe simple unde este necesar, pentru eliminarea apelor pluviale de pe suprafață acestora;</p> <p>- Pavarea și echiparea unor străzi noi;</p> <p>- Realizarea unei centuri ocolitoare</p> <p>- reabilitarea celor două poduri de pe DC 75A peste pârâul Lisa realizarea unui pod nou peste pârâul Breaza în localitatea Pojorta</p> <p>- Amenajarea intersecțiilor drumurilor de interes local cu drumurile județene;</p> <p>- Amenajarea alveolelor dotarea și acoperirea tuturor stațiilor de autobuz;</p> <p>- Amenajarea trotuarelor în interiorul localităților.</p> <p>-Amenajarea unor zone de parcare distribuite uniform pe suprafața localităților, care să asigure nevoile localnicilor și vizitatorilor/turiștilor;</p> <p>- Realizarea unor spații de parcare în punctele de interes turistic dotate cu mobilier și coșuri menajere.</p>	<p>Lipsa investițiilor în infrastructura de drumuri a localității va permite menținerea stării actuale în ceea ce privește:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poluarea factorilor de mediu, și în special a aerului; - consumurile de carburanți; - nivel de zgomot și vibrații; - turism scăzut.

Nr. crt	Factor de mediu	Disfuncționalități identificate, existente în prezent	Implementare alternativa 2 - Propuneri de dezvoltare urbanistică	Efectele neimplementării planului
	Turism	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa amenajărilor și dotărilor turistice; - Lipsa investițiilor în domeniul turismului și lipsa bazei materiale; - Zone de agrement insuficient amenajate; - Lipsa locurilor de parcare amenajate în număr corespunzător; - Lipsa amenajărilor aferente spațiilor publice și terenurilor de sport; - Camparea turiștilor în locuri neamenajate; 	<ul style="list-style-type: none"> - Valorificarea turistică a patrimoniului antropic deținut; - Reabilitarea și modernizarea drumurilor; - Reorganizarea zonei centrale din Lisa, resedință de comună; - Amenajarea unor zone de parcare distribuite uniform pe suprafața localității, care să asigure nevoile localnicilor și vizitatorilor/turiștilor; - Realizarea unor spații de parcare în punctele de interes turistic dotate cu mobilier și coșuri menajere; - Amenajări de spații de campare și interzicerea campării și comerțului pe drum. 	<p>Având în vedere potențialul turistic de care dispune localitatea, neimplementarea planului se va concretiza în timp prin scăderea numărului de turiști, dar și de îngreunare a posibilităților de reanimare a stațiunii. Amânarea luării măsurilor necesare va duce în timp la degradarea și mai accentuată a patrimoniului localității.</p>
	Constientizarea publicului	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa unei preocupări colective de dezvoltare durabilă locală și zonală; 	<ul style="list-style-type: none"> - Educarea cetățenilor în scopul aprecierii potențialului turistic local. 	<p>Populația reprezintă un factor de presiune asupra mediului înconjurător. Lipsa campaniilor de informare și conștientizare a populației cu privire la valorile protejate va face ca în continuare să se mențină un comportament neadecvat, neprietenos cu mediul înconjurător.</p>

Având în vedere obiectivul general și obiectivele specifice proiectului analizat, obiectivele de mediu relevante planului raportate la aspectele/factorii de mediu pentru care proiectul poate produce efecte potențiale semnificative, se prezintă astfel:

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
Aer	Ameliorarea calității aerului ambiental	Diminuarea noxelor generate de traficul rutier	- reamenjare rețea de drumuri locale; - amenajare parcuri; - decongestionare trafic din localitate prin realizare rută ocolitoare Lisa, Pojorta și Breaza;
		Înlocuirea utilizării combustibilului solid/lichid	- introducerea gazului metan în Lisa- parțial și Breaza pentru consum casnic, alimentație publică, încălzirea spațiilor de cazare;
		Promovarea transportului verde	- amenajare piste pentru bicicliști;
Apă	Reducerea poluării apelor de suprafață și a apelor subterane	Încadrarea în limitele de calitate a evacuărilor de apă uzată în receptori naturali	- realizarea infrastructurii de canalizare în sistem centralizat în toate satele comunei; - lucrările de amenajare și sistematizare a dispozitivelor de scurgere a apelor de pe tot teritoriul comunei și din zonele propuse de dezvoltare urbanistică.
		Menținerea stării de calitate a corpurilor de apă subterană	- managementul corespunzător al deșeurilor de toate tipurile; - sprijinirea administrației Ocolul Silvic Padurile Fagarasului R.A și ROMSILVA SA – Ocolul Silvic Făgăraș, precum și ANANP la igienizarea traseelor turistice de pe teritoriul administrativ în scopul evitării poluării surselor de apă de adâncime;

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
Sol/utilizarea terenului	Reducerea poluării solului	Refacerea calității solului în zonele afectate	<ul style="list-style-type: none"> - managementul corespunzător al deșeurilor menajere și municipale asimilabile; - elaborarea unor PUZ-uri și realizarea construcțiilor în funcție de activitate și necesitate conform prevederilor RLU; - obținerea acordurilor de mediu pentru investiții noi și dezinvestiri de obiective; - replantări pe terenurile degradate - consolidarea unor versanți supuși alunecărilor prin împăduriri și terasare - combaterea eroziunii de adâncime a versanților supuși fenomenului de ravenare

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
		Utilizarea eficientă a terenului	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea pragurilor de fund pentru stoparea eroziunii malurilor râurilor Lisa și breaza; - Realizarea lucrărilor hidrotehnice propuse prin studiul de inundabilitate - Continuarea procesului de valorificare al fondului existent către investitori interesați locali sau din altă parte, care să asigure refacerea și reutilizarea acestora; - Ocuparea parcelelor libere cu construcții care se vor integra în ansamblul stradal din care fac parte.
Biodiversitate	Conservării diversității biologice, a habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică.	Îmbunătățirea biodiversității și patrimoniului natural prin perfecționarea gestionării ariilor naturale protejate Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> - respectarea legislației privind conservarea habitatelor naturale și speciilor de plante și animale sălbatice; - respectarea Planului de Management al ROSCI0122 Munții Făgăraș și ROSPA0098 Piemontul Făgăraș; - Exploatarea potențialului turistic al zonelor protejate - prin Regulamentul PUG sunt stabilite interdicții și cerințe de desfășurare a activităților;
Populație/ Sănătatea Umană	Îmbunătățirea condițiilor și creșterea nivelului de calitate al vieții	<p>Îmbunătățirea alimentării cu apă și canalizare</p> <p>Management corespunzător al deșeurilor menajere și a celor provenite din activități agricole și zootehnie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - extinderea rețelei de alimentare cu apă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiel lisei și Luncile Brezei; - realizarea infrastructurii de canalizare cu asigurarea colectării apelor uzate pentru toate satele comunei; - respectarea cerințelor privind colectarea și gestionarea deșeurilor generate de populație (colectarea separată a deșeurilor menajere, respectarea distanțelor de siguranță față de zonele locuite)

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
		Reducerea impactului poluării fonice	- realizarea de perdele de protecție de-a lungul căilor de comunicație intens circulate
		Îmbunătățirea calității vieții localnicilor prin dezvoltarea turismului	- punerea în valoare a potențialului turistic al comunei
		Asigurarea condițiilor pentru persoanele cu nevoi speciale	- respectarea prevederilor Legii nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;
Modificări climatice	Promovarea și aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice și respectarea principiilor dezvoltării durabile	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	<ul style="list-style-type: none"> - racordarea satelor Lisa-parțial și Breaza, precum și a celor două sate de vacanță la magistrala de gaz; - întreprinderea demersurilor și identificarea unor terenuri pentru realizarea rutelor ocolitoare la DJ104A și DJ103F pentru satele Lisa, Pojorta și Breaza; - amenajarea pistelor de biciclete;
Managementul deșeurilor	Colectarea selectivă și valorificarea deșeurilor reciclabile, inclusiv prin transformarea	Reducerea la depozitare a cantității de deșeuri biodegradabile municipale;	<ul style="list-style-type: none"> - creșterea gradului de selectare a deșeurilor municipale; creșterea gradului de valorificare a deșeurilor selectate; - amenajarea unor spații de picnic, spații de campare, spații de parcare în punctele de interes turistic dotate cu coșuri pentru gunoiul

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
	deșeurilor organice în compost, și utilizarea exclusivă, pentru mediul urban, a depozitelor ecologice.	<p>Reciclarea și valorificarea deșeurilor de ambalaje; ținta de reciclare este de 55%, iar ținta de valorificare sau incinerare în instalații de incinerare a deșeurilor cu recuperare de energie este de 60%. Obiectivele minime de reciclare pe tip de material sunt: hârtie și carton 60%, sticlă 60%, metale 50%, plastic 22,5%, lemn 15%;</p> <p>Pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor municipale;</p> <p>Colectarea a 4 kg DEEE/locuitor/an</p>	<p>menajer;</p> <ul style="list-style-type: none"> - relocarea deșeurilor din spațiile necontrolate existente în vecinătatea albiilor râurilor și în zonele cu risc de alunecare; - gestionarea conform legislației a deșeurilor voluminoase, DEEE, deșeuri din construcții și demolări

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
Conservarea Resurselor Naturale	Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată și apropierea de indicii medii de performanță ai UE privind sustenabilitatea consumului și producției	Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor	<ul style="list-style-type: none"> - încurajarea măsurilor de prevenire, reutilizare, reciclare, compostare, valorificare și în final eliminarea conformă a deșeurilor; - conștientizarea populației privind gestiunea deșeurilor (colectarea selectivă, reducerea generării de deșeuri, compostarea la sursă, valorificarea deșeurilor etc.);
Managementul riscurilor naturale	Elaborarea planurilor de acțiune pentru prevenirea inundațiilor și intervențiile în cazul dezastrelor naturale, inclusiv pentru reabilitarea celei mai mari părți a zonei de litoral.	<p>Identificarea, înregistrarea și evaluarea tipurilor de risc ce au legatură cu mediul natural și antropoc;</p> <p>Reabilitarea și extinderea sistemelor de protecție/apărare a zonelor locuite, căi de comunicații, terenuri agricole, etc. prin lucrări hidrotehnice adecvate (îndiguiri, apărare de maluri, lucrări de îmbunătățiri funciare, etc.);</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lucrări de regularizare și curățare a albiilor minore ale pâraielor Lisa și Breaza; - praguri de fund pentru stoparea eroziunii malurilor pâraielor Lisa și Breaza; - prin RLU aferent PUG sunt stabilite interdicții/restricții de construire în zona spațiilor verzi, albia minoră a râurilor de pe teritoriul comunei, zonele de protecție, monumente, în vecinătatea digului contur amonte/aval aferente barajelor Lisa, Brescioara și Pojorta, cu excepția lucrărilor de consolidare, reabilitare, reamenajare și a lucrărilor de protective împotriva riscurilor naturale;

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
		Prevenirea riscurilor naturale după caz;	
Peisajul și moștenirea culturală	Conservarea potențialului natural, cultural și peisajer al teritoriului	Creșterea calității spațiului urban	<ul style="list-style-type: none"> - amenajarea zonelor de agrement; - stoparea deversării apelor reziduale, - amenajarea locurilor de campare; - perdele vegetale de protecție în jurul stației de epurare și a dezvoltărilor agroindustriale
Transport	Asigurarea că sistemele de transport să satisfacă nevoile economice, sociale și de mediu ale societății, reducând, în același timp, la minimum impactul lor nedorit asupra economiei, societății și mediului.	Reabilitarea/dezvoltarea infrastructurii de drumuri	<p>Reabilitarea și modernizarea drumurilor de interes local, amenajarea dispozitivelor de scurgere a apelor pluviale;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pavarea și echiparea unor străzi noi; - Realizarea celor două poduri peste râul Lisa și Breaza în localitățile Lisa și Breaza; - Amenajarea intersecțiilor cu drumurile județene; - Acoperirea tuturor stațiilor de autobuz; - Amenajarea parcărilor pe teritoriul comunei; - Amenajarea de trotuare/pistă de biciclete
Turism	Dezvoltarea durabilă a turismului	Susținerea dezvoltării turismului ecologic și turismului activ, bazat pe arealele protejate	<ul style="list-style-type: none"> - amenajarea de alei pietonale cu bănci - amenajarea unor trasee ecvestre;

Aspecte de mediu	Obiectiv strategic	Obiective specifice relevante pentru PUG – Lisa	Modul în care s-a ținut cont în pregătirea PUG/ Considerații
		<p>Refacerea unei culturi a turismului și drumeției în rândul populației</p> <p>Conștientizarea și educația populației asupra valorilor naturale și culturale</p> <p>Conservarea și îmbunătățirea atât a mediului natural, cât și a mediului construit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - amenajarea traseelor pentru cicloturism; - reabilitarea traseelor turistice din zona turistică montană prin refacerea marcajelor, amenajarea de adăposturi pentru condiții de vreme nefavorabilă, panouri indicatoare și de informare turistică, - instituirea turismului organizat, amenajarea de trasee turistice noi și întreținerea celor existente; - control permanent asupra modului de practicare a turismului în zonă - acoperirea cu servicii de salubritate a zonelor cu potențial turistic. - achiziționarea de echipamente, utilaje, dotări etc pentru îmbunătățirea atât a mediului natural, cât și construit;
Conștientizarea populației	Creșterea gradului de conștientizare a populației privind respectul față de mediu și de implicare a publicului.	Îmbunătățirea comportamentului față de mediul înconjurător prin educarea publicului asupra efectelor nocive cauzate de gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor. Selectarea acelor practici de gestiune a deșeurilor care permit reutilizarea și reciclarea deșeurilor	<ul style="list-style-type: none"> - educarea cetățenilor în scopul aprecierii valorilor de patrimoniu local și de pe teritoriul localității, a importanței punerii lor în circuitul științific. - acțiuni de informare a proprietarilor de clădiri cu valoare istorică asupra valorii acestora și a legislației de protecție a patrimoniului; - implicarea publicului în luarea deciziilor privind mediul

Concluzionând Alternativa 2, este alternativa aleasă și propusă în PUG.

Alternativa 2 pune accentul pe o dezvoltare planificată, durabilă unde potențialul de dezvoltare turistică este combinat cu cel de dezvoltare a unei economii bazate pe servicii într-un mediu controlat.

În cadrul acestei variante se propune în principal dezvoltarea unei extinderi de intravilan care să propună realizarea de noi zone funcționale. Astfel a fost propusă o transformare a limitei intravilanului existent și o refuncționalizare teritorială, lucru care poate fi observat pe planșele de reglementări urbanistice. Pentru a satisface nevoile de dezvoltare turistică au fost introduse în intravilan niște trupuri care au rol de dezvoltare a profilului turistic, majoritatea dintre acestea realizându-se adiacent unor puncte de interes existente sau a unor dezvoltări existente.

Probabil unul dintre cele mai importante obiective la care trebuie să răspundă viitoarea dezvoltare a localității și care trebuie să schimbe percepția negativă a celor care tranzitează zona, dar și a locuitorilor, este cel referitor la Protejarea Patrimoniului Construit și Natural existent.

În prezent obiectivele de patrimoniu de pe teritoriul localității sunt nevalorificate. Prin grija administrației actuale se urmărește protejarea și valorificarea monumentelor și a ansamblurilor protejate din oraș, prin realizarea unui regulament cadru în care să se integreze toate lucrările asupra acestor obiective. Comunitatea începe să înțeleagă valoarea cadrului construit și beneficiile ce pot fi aduse în urma valorificării.

În concluzie

Varianta aleasă de către beneficiar este Varianta 2. Costurile pentru edificarea variantei 2 depășesc posibilitățile financiare ale primăriei pentru o perioadă îndelungată.

3.11. REGLEMENTĂRI URBANISTICE

3.11.1 Soluția generală de organizare și dezvoltare a localităților

Configurația generală a localităților comunei nu va suporta modificări importante. Modificările intravilanului localităților componente ale comunei Lisa se datorază fie reconsiderării limitelor acestora de-a lungul unor repere naturale, fie organizării zonelor funcționale, includerea de terenuri necesare diferitelor zone funcționale.

Dezvoltarea localităților se va face în mod natural, pe vetrele existente, cu mărimi ale intravilanului (vezi planșa U2 – Analiza situației existente - Disfuncționalități), pe direcția căilor de comunicație și organizarea mai eficientă a spațiului din intravilan.

Satele comunei Lisa păstrează un patrimoniu cultural numeros și variat, fiind surprinzător faptul că, în afara cetății Negru Vodă și muzeul de etnografie, ambele situate pe terenul satului Breaza, nu există alte obiective înscrise în Lista Monumentelor Istorice.

Lisa - așezare dezvoltată de-a lungul DJ104A, de tip adunat, cu o structură dictată de morfologia terenului pe care este situată și de drumul județean (DJ 104A)., care de-a lungul timpului a tins să se dezvolte ca zonă turistică/agroturistică, remarcându-se o extindere către zona montană.

Construcțiile sunt amplasate pe aliniament, cu fron continuu la stradă și amplasată pe o limită de proprietate generând un calcan pe proprietatea vecină.

Satul Breaza prezintă ca trasatură principală fronturile stradale continue, opace, (rezultat al parcelarului și al modului de construire local), ornamentație și cromatică care în ultimii ani s-a degradat și a stricat armonia specificului tradițional.

Satul Breaza este situat în partea de sud – est în cadrul teritoriului comunei. Este omogen ca și amplasare în spațiul teritorial, dezvoltat pe partea dreaptă Râului Breaza care reprezintă o barieră naturală în dezvoltarea spre vest a satului.

Caracterul tradițional care a mai rămas se impune menținut și amplificat, ca reper identitar important din punct de vedere cultural și turistic.

Satul Pojorta are o configurație cât se poate de specifică satelor românești din Țara Oltului și din Podișul Transilvaniei. Satul este de tip adunat, cu o rețea stradală de tip „plasă”, cu străzi sinuoase, ulițe de legătură între ele și multe străzi înfundate („unghiuri”), cu o geometrie neregulată și o morfologie a parcelarului eterogenă, prezintă toate aspectele unei localități compuse. De altfel, localitatea a crescut organic, probabil în relație istorică și demografică directă cu roirile din Lisa.

Este amplasat de-a lungul DJ103F, pe partea dreaptă a pârâului Breaza.

Fronturile stradale ale localităților au un caracter omogen și continuu, aspectul ritmat perceput prin parcurgerea spațiului contribuie la formarea unei imagini coerente a satului. Specificul local este dat de modul de ocupare a terenului cu locuințe aliniate la stradă, amplasarea pe parcele lungi, nivelul parter unitar al locuințelor, spațiul public tipic dintre drum și case, acoperișul în două ape. Acestea sunt elemente care dau specificitate și atractivitate turistică.

În consecință trebuie depuse toate eforturile din partea factorilor de decizie pentru protejarea modului specific de ocupare a terenului și a elementelor de arhitectură tradiționale. Pentru păstrarea imaginii de ansamblu, se propune prin regulament reguli stricte de construire și modernizare a construcțiilor.

3.11.2 Organizarea căilor de comunicație

Se va păstra structura configurației rețelei rutiere și feroviare existente pe teritoriul comunei, propunându-se modernizări de drumuri și străzi. Organizarea căilor de comunicație precum și disfuncționalitățile, prioritățile în vederea modernizării acestora au fost tratate la capitolul 2.6 Circulația, 3.2 Evoluție posibilă, priorități.

3.11.3 Destinația terenurilor, zonele funcționale rezultate

Zonele funcționale stabilite pentru comuna Lisa sunt puse în evidență în planșa U3 - Reglementări urbanistice – Zonificare funcțională, atât pentru intravilan cât și pentru terenurile din extravilan

Zonele funcționale sunt :

C – Zona centrală a comunei Lisa – sat reședință și zonele centrale ale satelor comunei

L – Zona pentru locuințe și funcțiuni complementare:

L1a – Subzona pentru locuințe individuale pe lot cu regim mic de înălțime, în zone construite

L1b - Subzona pentru locuințe individuale pe lot în enclave neconstruite și zonele noi propuse în extinderi

L1p - subzona locuire individuală și funcțiuni complementare cu regim mic de înălțime, în noile extinderi aflate în proces de urbanizare, necesar întocmirii Planurilor Urbanistice Zonale de lotizare

L2 – Subzona mixtă pentru locuințe individuale cu caracter agroturistic, turistic și de vacanță și instituții cu servicii

IS – Zona pentru instituții și servicii

M – Zona mixtă:

M1 – Subzona mixtă pentru instituții și servicii cu industrie și depozitare

A – Zona pentru unități agricole și agro-zootehnice

Cc – Zona pentru căi de comunicație

Ccr – Subzona pentru căi de comunicație rutieră

SP – Zona pentru spații verzi amenajate, perdele de protecție, sport și agrement

SP1 – Subzona pentru spații verzi publice – parcuri, scuaruri publice, zone verzi pe lângă râuri, drumuri și în zonele de protecție a infrastructurii edilitare

SP2 – Subzona pentru agrement și sport, baze sportive, terenuri de sport, loisir

GC – Zona pentru gospodărie comunală

Gcc – Subzona pentru gospodărie comunală – cimitire, clădiri administrative și anexe ale cimitirelor

Gce – Subzona pentru gospodărie comunală – stație epurare, gospodărie de apă comunală

Terenuri situate în extravilan:

TA – Terenuri agricole

TF – Terenuri forestiere

TI – Terenuri aflate în zona lucrărilor de infrastructură tehnică majoră, inclusiv zonele de protecție ale acestora și zona căilor de comunicație

TH – Terenuri aflate permanent sub apă.

TZP – Terenuri aflate in situri NATURA 2000

3.11.4 Zonele protejate și limitele acestora (zone cu valoare istorică, peisagistică, ecologică, protejate sanitar).

Prin teritorii protejate se înțeleg zonele de locuit, parcurile, rezervații naturale, zonele de odihnă și recreere, instituții social-culturale și medicale, precum și unități economice ale căror procese tehnologice necesită factori de mediu lipsiți de impurități.

Zone cu valoare istorică: cetatea Negru Vodă

- Avizarea de către primărie a unor lucrări de construcție în zona acestor situri se va face numai după obținerea avizului Direcției Județene de Patrimoniu. Documentația PUG este însoțită de o hartă cu localizarea acestor situri. În funcție de cercetările din teren, această hartă poate suferi modificări sau completări ulterioare.

Zone protejate sanitar (conf. O.M. Sănătății nr. 119/2014 actualizat)

Cap. I Norme de igienă referitoare la zonele de locuit

Conform art. 4 - La stabilirea amplasamentelor clădirilor de locuit se vor preciza și amplasamentele următoarelor dotări tehnico - edilitare:

- a) platforme destinate pentru depozitarea recipientelor de colectare selectivă a deșeurilor menajere, care vor fi amenajate la distanță de minimum 10 m de ferestrele locuințelor, vor fi împrejmuite, impermeabilizate, cu asigurarea unei pante de scurgere și vor fi prevăzute cu sistem de spălare și sifon de scurgere racordat la canalizare, vor fi dimensionate pe baza indicelui maxim de producere a gunoiului și a ritmului de evacuare a acestuia și vor fi întreținute în permanenta stare de curățenie; platformele pot fi cuplate cu instalații pentru bătut covoare;
- b) spații de joacă pentru copii, amenajate și echipate cu mobilier urban specific, realizat conform normativelor în vigoare astfel încât să fie evitată accidentarea utilizatorilor;
- c) spații amenajate pentru gararea și parcarea autovehiculelor populației din zona respectivă, situate la distanțe de minimum 5 m de ferestrele camerelor de locuit; în aceste spații este interzisă gararea autovehiculelor de mare tonaj, cum ar fi autovehiculele peste 3,5 tone, autobuzele, remorcile etc., precum și realizarea activităților de reparații și întreținere auto.

Conform art. 5. - (1) Unitățile cu capacitate mică de producție, comerciale și de prestări servicii, precum spălătorii auto, ateliere mecanice, tinichigerii, ateliere de tâmplărie etc., care pot crea riscuri pentru sănătate sau disconfort pentru populație prin producerea de zgomot, vibrații, mirosuri, praf, fum, gaze toxice sau iritante etc., se amplasează în clădiri separate, la distanță de minimum 15 m de ferestrele locuințelor.

Distanța se masoară între fațada locuinței și perimetrul unității, reprezentând limita suprafeței unității respective. Pentru unitățile sus menționate se asigură mijloacele adecvate de limitare a nocivităților, astfel încât să se încadreze în normele din standardele în vigoare.

Conform art. 11- Distanțele minime de protecție sanitară recomandate între zonele protejate și o serie de unități care produc disconfort și unele riscuri asupra sănătății populației, sunt :

- abatoare, târguri de animale R= 500m;
- cimitire si incineratoare animale de companie = 200m;
- crematorii umane R= 1000m; stații de epurare R = 300m
- ferme de animale : ferme de cabaline până la - 20 capete- 50 m; ferme de cabaline peste 20 capete - 100 m; ferme și crescătorii de taurine până la - 50 capete-50 m; ferme și crescătorii de taurine între 51 - 200 capete-100 m; ferme și crescătorii de taurine între 201 - 500 capete -200 m; ferme și crescătorii de taurine peste 500 de capete-500 m; ferme de păsări până la 1000 de capete-50 m; ferme de păsări între 1001 - 5.000 de capete-200 m; ferme de păsări între 5001 - 10.000 de capete-500 m ferme și crescătorii de păsări cu peste 10.000 de capete și complexuri avicole industriale-1.000 m; Ferme de ovine, caprine între 300 și 1500 de capete- 100 m; Ferme de ovine, caprine cu peste 1.500 de capete - 200 m; Ferme de porci, până la 50 de capete - 100 m; Ferme de porci, între 51-100 de capete- 200 m; Ferme de porci, între 101-1.000 de capete- 500 m; Complexuri de porci, între 1.000-10.000 de capete-1.000 m; Complexuri de porci cu peste 10.000 de capete - 1.500 m; Ferme si crescătorii de iepuri între 100 și 5.000 de capete -100 m; Ferme și crescătorii de iepuri cu peste 5.000 de capete - 200 m, Ferme și crescătorii de struți - 500 m, Ferme și crescătorii de melci - 50 m, Spitale veterinare- 30 m;

Art. 14. - Pentru unitățile care, prin specificul activității lor, necesită protecție specială: spitale, centre de sănătate, centre de diagnostic, centre multifuncționale, ambulatorii de specialitate, creșe, grădinițe, școli, se asigură o zonă de protecție sanitară față de locuințe, arterele de circulație cu trafic intens, zonele urbane aglomerate, stabilită prin studii de impact.

Art. 15. - În gospodăriile unde sunt asigurate racordurile la sistemul centralizat de apă curentă și canalizare, adăposturile de animale de cel mult două capete cabaline, 5 capete bovine, 15 ovine sau caprine, 5 capete porcine și cel mult 50 de păsări se amplasează la cel puțin **10 m de cea mai apropiată locuință învecinată** și se exploatează astfel încât să nu producă poluarea mediului și risc pentru sănătatea vecinilor, cu obligația respectării condițiilor de biosecuritate.

Cap. II-Norme de igienă referitoare la aprovizionarea cu apă a localităților.

Art. 23. - (1) Sursa de apă folosită pentru aprovizionarea cu apă a localităților trebuie să fie protejată împotriva tuturor activităților poluatoare prin perimetre de protecție sanitară și prin controlul activităților poluante din teritoriul aferent, conform prevederilor legale în vigoare. Stabilirea perimetrelor de protecție sanitară se face individualizat pentru fiecare sursă, pe baza studiului de specialitate, în conformitate cu standardele în vigoare și cu legislația din domeniu în vigoare.

(2) Sursele de apă de profunzime (izvoare captate sau foraje) trebuie să fie amplasate și construite pe terenuri nepoluante agricol sau industrial, să fie protejate contra șiroirilor de ape și împotriva inundațiilor. Zona de extracție trebuie să fie protejată sanitar, în conformitate cu normele legale în vigoare, astfel încât să se prevină accesul public și al animalelor. De asemenea, zona trebuie să fie prevăzută cu pantă de scurgere pentru prevenirea bălțirii apei în sezoanele cu precipitații atmosferice.

(3) Sursele de apă de suprafață trebuie să fie protejate de activitățile poluatoare, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

(4) Administrația locală sau administratorul sursei de apă vă avertiza, în scris, proprietarii terenurilor pe care se află zonele de protecție sanitară asupra restricțiilor de utilizare a acestora.

(5) În situația în care există obiective economico - sociale riverane sursei de suprafață sau sursa este folosită pentru o durată lungă de timp pentru un anumit scop și astfel se creează imposibilitatea asigurării perimetrelor de protecție sanitară, se admite reducerea acestora la regimul sever de protecție sanitară și se adaptează tehnologia de tratare a apei în consecință.

Cap. V-Norme de igienă referitoare la colectarea, îndepărtarea și neutralizarea deșeurilor solide.

Deșeurile zootehnice provenite din gospodării, care nu se asimilează cu fermele zootehnice, se colectează și se neutralizează prin compostare, dar care să nu polueze mediul și nu produc disconfort, și se amplasează la cel puțin 10 m de ferestrele locuințelor.

Sistemul individual de îndepărtare și neutralizare a rezidurilor menajere este permis numai în localitățile rurale, cu condiția prevenirii dezvoltării insectelor și rozătoarelor. Locul de amplasare a depozitelor de reziduuri menajere se va alege astfel încât să nu producă disconfort vecinilor, să nu impurifice sursele locale de apă și să fie la cel puțin 10 m de ferestrele locuințelor.

Zona de protecție și de siguranță a căii ferate:

- **zona de protecție** a infrastructurii feroviare cuprinde terenurile limitrofe situate de o parte și de alta a axei căii ferate, indiferent de proprietar, în **limita a 100 m** de la axa căii ferate;

- **zona de siguranță** a infrastructurii feroviare cuprinde fâșiile de teren, în **limita de 20 m** fiecare, situate de o parte și de alta a axei căii ferate, necesare pentru amplasarea instalațiilor de semnalizare și de siguranță a circulației și a celorlalte instalații de conducere operativă a circulației trenurilor.

Zona de protecție și de siguranță a drumurilor:

Zonele sunt stabilite în funcție de categoria și amplasarea acestora:

- în **afara localităților**, distanța de la axul drumului până la marginea exterioară a zonei :
 - 22 m pentru drumuri naționale,
 - 20 m pentru drumuri județene,
 - 18 m pentru drumuri comunale;
- în traversarea localităților rurale pentru dezvoltarea capacității de circulație a drumurilor publice, distanța dintre gardurile sau construcțiile situate de o parte și de alta a drumurilor va fi de:
 - minimum 26 m pentru drumurile naționale,
 - minimum 24 m pentru drumurile județene,
 - minimum 20 m pentru drumurile comunale

incluzând trotuarele, precum și suprafețele de teren necesare lucrărilor anexe: rigole, spații verzi, semnalizare rutieră, iluminat și rețele publice.

Zona de protecție și siguranță pentru capacități energetice

Principalele capacități energetice pentru teritoriul analizat, pentru care se stabilesc zone de protecție și zone de siguranță sunt: - linii electrice aeriene

Pentru **linii electrice aeriene** cu tensiuni de peste 1 kV zona de protecție și zona de siguranță coincid cu culoarul de trecere al liniei și sunt simetrice față de axul liniei.

Dimensiunea (lățimea) zonei de protecție și de siguranță a unei linii simplu sau dublu circuit are valorile:

- 24 m pentru LEA cu tensiuni între 1 și 110 kV;
- 37 m pentru LEA cu tensiune de 110 kv;
- 55 m pentru LEA cu tensiune de 220 kv;

- 75 m pentru LEA cu tensiune de 400 kv;
- 81 m pentru LEA cu tensiune de 750 kv.

Dimensiunea (lățimea) zonei de protecție și de siguranță a unei linii simplu sau dublu circuit construită pe teren împădurit are valorile:

- 32 m pentru LEA cu tensiune de 110 kv;
- 44 m pentru LEA cu tensiune de 220 kv;
- 54 m pentru LEA cu tensiune de 400 kv;
- 81 m pentru LEA cu tensiune de 750 kv.

Liniile aeriene cu tensiune de cel mult 20 kV, cu conductoare izolate sau neizolate, se construiesc la marginea drumurilor, inclusiv a celor forestiere, în culoare amplasate în zonele de protecție a drumurilor publice, la limita zonei de siguranță a acestora, în condițiile precizate în NTE 003/04/00.

3.11.5 Interdicții temporare de construire pentru zonele care necesită studii și cercetări suplimentare (planuri urbanistice zonale privind parcelări, reparcelări, operațiuni de renovare).

Se va propune interdicție de construire în zonele afectate de riscuri naturale până la data eliminării lor.

Pe terenurile neconstruite și zonele noi propuse în extinderea intravilanului, care nu respecta deschiderea minimă și suprafața minimă a parcelei conform RLU, în vederea construirii, se instituie interdicție temporară de construire **pana la realizarea unui plan urbanistic zona de reparcelare/lotizare**, în vederea **asigurării condițiilor** din Regulament Local de Urbanism com LISA. Sunt exceptate de la prezenta regulă, parcelele care îndeplinesc condițiile de constructibilitate din prezentul regulament.

Se instituie interdicții temporare de construire conform RLU în toate zonele unde sunt semnalate situri arheologice, sau unde sunt descoperite (inclusiv întâmplător) urme de locuire umană, se impune potrivit legii descărcare de sarcină arheologic, dacă este cazul.

3.11.6 Interdicții definitive de construire pentru zonele care prezintă riscuri naturale, servituți de protecție etc.

- Se instituie interdicție de construire definitivă în albia minoră a râului Lisa, Breaza și a afluenților acestuia;
- Se instituie interdicție de construire definitivă în vecinătatea digului contur amonte/aval aferent celor trei baraje Lisa, Breascioara și Pojorta, cu excepția lucrărilor de consolidare, reabilitare, reamenajare și a lucrărilor protective împotriva riscurilor naturale.

3.12 OBIECTIVE DE UTILITATE PUBLICĂ

3.12.1. Lista obiectivelor de utilitate publică

Principalele obiective de utilitate publică de pe teritoriul administrativ al localității Lisa sunt prezentate clasificat mai jos:

Se are în vedere următoarea LISTĂ de investiții publice:

- Modernizarea străzilor în toate localitățile din comuna Lisa;
- Înființarea infrastructurii de canalizare în sistem centralizat în toate satele comunei Lisa;
- Realizarea rețelei de alimentare cu apă și canalizare ape menajere în sistem centralizat pentru satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;
- Realizarea unui sistem de irigații pentru terenurile agricole;
- Reamenajarea zonei centrale a satului Lisa – reședință de comună;
- Reabilitarea celor două poduri de pe DC 75A peste pârâul Lisa și realizarea unui pod nou peste pârâul Breaza, în satul Pojorta;
- Amenajarea cursurilor de apă care străbat localitățile;
- Refacere trotuare și rigole de scurgere a apei în comună;
- Modernizarea drumurilor comunale DC75 și DC75B și amenajarea intersecțiilor cu drumurile județene
- Modernizare drumuri agricole;
- Amenajarea de parcaje;
- Amenajare locuri de joacă pentru copii, spații de agrement și zone verzi;
- Punerea în valoare din punct de vedere turistic a satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei (locuri agrement, promenadă, piste de biciclete, etc);
- Reabilitarea celor trei terenuri de sport existente în comună;
- Dotarea corespunzătoare a școlilor și grădinițelor;
- Înființarea unor tabere școlare/studentești de creație artistică/echitație; reînvierea meșteșugurilor tradiționale: covoare, costume tradiționale, prelucrarea lemnului;
- Reabilitarea infrastructurii sanitare: dispensar medical, inclusiv dotarea corespunzătoare a acestuia;
- Introducerea de centrale termice în toate clădirile administrative
- Înființarea unui muzeu tradițional comunal;
- Înființarea unei piețe agroalimentare în Lisa ;
- Extinderea rețelelor de energie electrică și utilități pentru zonele nou introduse în intravilan.

4. CONCLUZII. MĂSURI ÎN CONTINUARE.

Pornind de la relațiile de interdependență, se vor concretiza acele propuneri realiste, viabile, legate de dezvoltarea bazei economice, asigurarea locurilor de muncă, existența resurselor și a valorificării

acestora, dezvoltarea sectorului terțiar al serviciilor, cooperării pe linie tehnologică, îmbunătățirea transportului și circulației, diversificarea rețelei de instituții și servicii publice, adoptarea programelor și măsurilor de protecția mediului natural și construit etc.

În privința extinderii intravilanului s-au suplimentat cu suprafețe de teren necesare diferitelor funcțiuni, în special (construcții, locuințe individuale, unități pentru servicii și turism, gospodărie comunală, echipare edilitară etc.)

Zona spațiilor plantate pentru agrement, sport, odihnă, locuri de joacă pentru copii va fi reanalizată în sensul reabilitării, reamenajării și valorificării superioare a malurilor râului Lisa și breaza și a altor cursuri de apă care traversează localitățile comunei.

Zona căilor de comunicație va înregistra creșteri de suprafață, lucrările ulterioare referindu-se la trasee noi, lărgiri de profile transversale, amenajări de intersecții, rezolvări de parcaje, etc.

După caz, în funcție de situația existentă, necesitățile locale, atribuțiile decizionale ale administrației publice locale etc., se vor întocmi documentații urbanistice specifice PUZ, PUD pentru următoarele genuri de probleme:

- extinderi de intravilan care presupun construcții și amenajări, realizări de străzi și trasee de rețele tehnico-edilitare, amplasări de obiective majore de interes general etc.;
- planuri de lotizare/parcelare pentru locuințe în gospodării individuale;
- proiecte de specialitate privind completarea și modernizarea rețelei de circulație și transport;
- proiecte de specialitate pentru echipare tehnico – edilitară.

4.1 DIRECȚII PRINCIPALE DE ACȚIUNE

Conform *Planului strategic de dezvoltare social-economică comuna lisa 2021-2027* s-au stabilit obiective care sunt preluate în documentația PUG prin transpunerea acestora la nivel spațial. Viitoarea dezvoltare a localităților comunei Lisa va lua în considerare principiile dezvoltării durabile.

Localitatea Lisa

Asigurarea unei infrastructuri tehnico-edilitare competitive, capabile să susțină dezvoltarea turistică a zonei și integrarea zonei în rețelele de infrastructură majoră (căi de transport rutier, alimentare cu apă, canalizare, alimentare cu energie electrică, telefonie, gospodărie comunală);

- Realizarea de parcaje;
- Reconstrucția clădirilor degradate cu respectarea specificului arhitectural local;
- Ocuparea parcelelor libere cu construcții ce respectă specificul arhitectural local;
- Modernizarea spațiilor publice;
- Utilizarea materialelor și tehnicilor tradiționale pentru construcția sau reconstrucția clădirilor (păstrarea elementelor arhitecturale și a tramei stradale tradiționale);
- Realizarea unui cadastru verde și plantarea unor specii autohtone indicate acestui mediu;
- Prezentarea cartografică a siturilor arheologice, monumentelor și a zonelor de protecție, amplasate în zone cu o maximă vizibilitate și semnalarea acestora, prin panouri de informare turistică.
- Realizarea unor pietonale pentru traversarea drumului județean DJ104A

Localitățile Breaza și Pojorta

- Ocuparea parcelelor libere cu construcții care se integrează în frontul existent conform RLU(cele din vatra satului);
- Realizarea unor amenajări turistice (parcaje, puncte de informare, locuri de odihnă) ;

- Igienizarea cursului de apă Breaza și a pâraielor Brescioara și Pojorta și amenajarea unor puncte de popas turistic și dotarea acestora cu coșuri pentru resturi menajere.
- Realizarea unor pietonale pentru traversarea drumului județean DJ103F
- Prezentarea cartografică a siturilor arheologice, monumentelor și a zonelor de protecție, amplasate în zone cu o maximă vizibilitate din fiecare localitate componentă și semnalarea acestora, prin panouri de informare turistică. Instituirea unei zone de protecție și limitarea acordării autorizațiilor de construcție în aceste zone prin neînceperea lucrărilor de investiții fără avizul de patrimoniu;

4.2. PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE

Luând în considerare Planul strategic de dezvoltare social-economică comuna Lisa 2021-2070 și opțiunile de dezvoltare spațială evidențiate în cursul elaborării Planului Urbanistic General al comunei, au fost identificate următoarele proiecte care vor conduce la atingerea obiectivelor stipulate în documentul strategic.

Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de transport – comunicații – utilități publice – clădiri publice

- Modernizarea în totalitate a drumurilor de interes local, a drumurilor comunale, precum și reabilitarea drumurilor agricole;
- Extinderea rețelei de utilități publice în zonele cu de extindere a intravilanului (drumuri de acces, alimentare cu energie electrică, alimentare cu apă, canalizare, distribuție gaze naturale);
- Reabilitarea celor două poduri de pe DC75A peste pârâul Lisa și realizarea unui pod nou peste pârâul Breaza în localitatea Pojorta;
- Reamenajarea zonei centrale din Lisa și dotarea cu infrastructură necesară, turistică în special cultural/sportivă și de servicii (piață agroalimentară);
- Înființarea transportului în comun care să deservească toate satele comunei;
- Reabilitarea și dotarea unor clădiri de interes social și cultural de pe raza comunei (spații de agrement de tip urban, centru de informare turistică etc.);
- Reabilitarea muzeului etnografic din Breaza.

Reabilitarea/modernizarea infrastructurii rutiere comunale:

- Reabilitare străzi, ulițe, și trotuare destinate circulației pietonale în toate satele;
- Amenajarea intersecțiilor drumurilor de interes local cu DJ104A și DJ 103F;
- Reabilitare podețe și punți deteriorate de inundații.

Realizarea sistemelor de canalizare menajeră, realizare rețea canalizare pluvială

- Realizarea infrastructurii de canalizare în toate satele comunei;
- Realizare rețea de canalizare pluvială în toate localitățile aparținătoare.

Asigurarea accesului la apă potabilă de bună calitate a tururilor localităților

- Realizarea rețelei de alimentare apă potabilă în sistem centralizat pentru cele două sate de vacanță
- Asigurarea unei surse de apă alternativă la cea existentă.

Realizarea lucrărilor de amenajare și apărare împotriva inundațiilor

- Măsuri de combatere a eroziunii malurilor râurilor Lisa și Breaza cu praguri de fund;
- Lucrări de apărare împotriva inundațiilor pe râurile Lisa și Breaza și afluenții acestuia de pe raza comunei conform studiului de inundabilitate;
- Regularizarea cursurilor de apă din zonă, prin mărirea secțiunilor de curgere;
- Apărări de mal în zonele de concavitate ale traseelor albiilor reprofile.

Dezvoltarea activităților economice și a mediului de afaceri

- Dezvoltarea economiei rurale prin înființarea grupurilor de producători, exploatații agricole și microferme zootehnice, precum și a serviciilor de management a fermelor;
- Continuarea încurajării dezvoltării activităților turistice în zonă prin crearea infrastructurii necesare dezvoltării tuturor tipurilor de turism: turism religios, turism de week-end, agroturism, turism ecologic, pescuit sportiv, vânătoare, turism cultural, sporturi de iarnă;
- Amenajarea de trasee pentru pista de ciclism etc;
- Identificarea și intabularea terenului din domeniul public în vederea concesiunii pentru activități turistice;
- Dezvoltarea activităților rurale legate de agricultură și silvicultură:
 - Dezvoltarea atelierelor de prelucrare a lemnului;
 - Dezvoltarea centrelor de colectare, procesare și promovare a produselor agricole (înființarea unui centru de colectare și procesare lapte);
 - Dezvoltarea unui centru de colectare, prelucrare și ambalare a fructelor de pădure și plantelor medicinale;
 - Sprijinirea înființării unui centru de sacrificare și abatorizare - animale;
 - Sprijinirea/facilități pentru înființarea unor micro-întreprinderi cu profil – construcții, materiale\de construcții;
 - Îmbunătățirea compoziției floristice a pășunilor;
 - Întreținerea pășunilor;
 - Formarea unor asociații, cercuri profesionale, etc pentru încurajarea accesului la finanțări europene;
 - Dezvoltarea activităților de formare profesională în mediul rural și servicii de consultanță;
 - Dezvoltarea infrastructurii de afaceri: punct de lucru bănci, societăți de asigurare etc.
 - Autorizarea târgului de animale și produse meșteșugărești;
 - realizarea și autorizarea unei piețe agro-alimentare în satul Lisa, pentru valorificarea produselor secundare obținute din creșterea animalelor (lapte și produse lactate, lână etc), produse legumicole, cerealiere pomicole și viticole;
 - Crearea unui supermarket de dimensiuni medii.
- Sprijinirea creării unui serviciu de transport în comun, care să lege comuna de localitățile învecinate;
- Sprijinirea înființării de micro ferme zootehnice, pomicole, piscicole și legumicole;
- Racordarea noilor zone de dezvoltare cuprinse în PUG la rețeaua de utilități publice.

Dezvoltarea Serviciilor Sociale și de Sănătate

- Realizarea demersurilor și a documentațiilor necesare privind înființarea unui Serviciu Social autorizat;
- Amenajarea sau construirea unei locații pentru activitățile sociale comunitare, în principal un club care să faciliteze întâlnirea persoanelor de vârstă a treia;
- Asigurarea condițiilor necesare amenajării și dotării de puncte farmaceutice de uz veterinar în toate localitățile comunei, care să deservească întreaga zonă, inclusiv localitățile riverane
- Organizarea unor programe de educare suplimentară a copiilor și tinerilor romi din comuna
- Asigurarea condițiilor pentru construirea de capele/cladiri administrative aferente fiecărui cimitir

Modernizarea infrastructurii pentru educație și cultură. Dezvoltarea și consolidarea procesului educativ și a actului de cultură la nivel comunitar

- Modernizarea și dotarea corespunzătoare a școlilor și grădinițelor de pe raza comunei; înființarea și dotarea centrelor tip after school în toate școlile
- Atragerea de cadre didactice calificate și stabilizarea lor pe raza comunei;
- Introducerea internetului în rețeaua de instituții de educație și cultură;
- Reabilitarea muzeului etnografic din Breaza;

- Semnalizarea și punerea în valoare a Cetății Negru Vodă
- Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a celor trei cămine culturale
- Reabilitarea infrastructurii sanitare: dotarea corespunzătoare a dispensarului.

Dezvoltarea infrastructurii de mediu

Sistem modern de gestionare a deșeurilor

- Creșterea nivelului de conștientizare a populației asupra problemelor de mediu;
- Implementarea unui management de colectare selectivă a deșeurilor prin realizarea colectării selective a deșeurilor pe raza comunei;
- Reducerea generării deșeurilor, încurajarea compostării individuale și creșterea gradului de colectare și valorificare a deșeurilor;
- Impermeabilizarea depozitelor pentru dejecțiile solide și lichide de la fermele agricole, aplicare de măsuri coercitive.

Măsuri de protejare a ariilor naturale

- Protejarea arealelor și habitatelor naturale (definite ca urmare a instituirii Siturilor Natura 2000 în conformitate cu Planurile de management;
- Menținerea unor suprafețe cât mai mari de pădure în interiorul intravilanului extins cu rol de protecție a speciilor de insecte și chiroptere de interes comunitar ce utilizează teritoriile din afara limitelor siturilor Natura 2000;

4.3. PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE ÎN FUNCȚIE DE NECESITĂȚILE ȘI OPȚIUNILE POPULAȚIEI

- Asigurarea unei infrastructuri tehnico-edilitare competitive, capabile să susțină dezvoltarea turistică a zonei în intravilanul existent și propuse și în zonele cu potențial turistic;
- Ocuparea parcelelor libere cu construcții ce respectă specificul arhitectural local;
- Amenajarea spațiilor publice din zonele centrale;
- Realizarea unor parcaje și locuri de popas;
- Realizarea unei zone de recreere și promenadă pe malurile râurilor Lisa și Breaza, pe baza unui cadastru verde și amenajarea acestuia cu infrastructura necesară (alei, piste pt. biciclete, role), dotarea acestuia și completarea vegetației unde este necesar prin plantarea unor specii autohtone indicate acestui mediu;
- Supralărgirea drumurilor de acces în zonele cu vizibilitate redusă, sau delimitate de abrupturi și pantă cu înclinație mare;
- Realizarea unor amenajări turistice (parcaje, puncte de informare, locuri de odihnă, puncte de belvedere) și punerea în valoare a principalelor obiective de interes turistic ale zonei;
- Igienizarea cursului de apă al râurilor Lisa și Breaza și dotarea punctelor de popas turistic și a locurilor de campare de pe traseele turistice existente cu coșuri pentru resturi menajere, WC, surse de apă etc;
- Reabilitarea locuințelor vechi, importante pentru conservarea patrimoniului local, a vechilor ziduri din piatră, și valorificarea lor turistică;
- Elaborarea unor PUZ-uri pentru parcelare, construire case de vacanță, construcții turistice etc.

Comuna Lisa va asigura în continuare funcția de locuire populației, intravilanul propus satisface pe termen scurt și mediu necesitățile pentru construcția de locuințe și funcțiuni complementare.

Realizarea obiectivelor propuse prin programul propriu al Consiliului Local va trebui susținută de fondurile bugetului local, dar și de către bugetul de stat, sau prin atragerea de finanțări nerambursabile prin programele: fonduri de dezvoltare regională și fonduri structurale.

Pentru continuarea și aprofundarea propunerilor reglementate prin PUG în perioada următoare sunt necesare de elaborat:

- Planuri urbanistice zonale (PUZ) pentru zonele de extindere intravilan, prevăzute în PUG;

- Hotărâri ale Consiliului Local privind regimul terenurilor.
- Pe baza analizelor efectuate și a propunerilor de amenajare teritorială și dezvoltare a comunei Lisa, se desprind următoarele:
- Resursele materiale, locale și forța de muncă, utilizate într-un sistem diversificat pot asigura relansarea economico-socială a comunei;
 - Echiparea edilitară implică dezvoltări majore: alimentarea cu apă în sistem centralizat, canalizare, și telecomunicații;
 - Necesitatea amplasării punctelor (platforme) de pre colectare selectivă a deșeurilor în toate satele comunei.

Propunerile din prezentul PUG au fost analizate pe parcursul mai multor consultări cu administrația locală, la nivelul Primăriei comunei Lisa și vizite în teren.

După obținerea avizelor legale din partea forurilor interesate, Planul Urbanistic General și Regulamentul Local de Urbanism se supun aprobării Consiliului Local al comunei.

Odată aprobat, PUG comuna Lisa și Regulamentul său capătă valoare juridică fiind o documentație opozabilă în justiție, între administrația publică locală, care urmărește aplicarea acesteia și membrii comunității locale și/sau alți investitori.

PUG-ul aprobat constituie un instrument de lucru al administrației publice locale, fiind utilizat pentru:

- Fundamentarea solicitărilor unor fonduri de la bugetul de stat, fonduri de dezvoltare regională și fonduri structurale, pentru realizarea obiectivelor de utilitate publică;
- Emiterea certificatelor de urbanism și autorizațiilor de construire;
- Rezolvarea unor probleme curente ale serviciilor de specialitate (înstrăinări, vânzări, parcelări de terenuri);
- Clarificarea unor litigii care pot apărea între persoane fizice, între persoane fizice și juridice, precum și în alte situații;
- Respingerea unor solicitări de construire neconforme cu prevederile PUG.

CRITERII

pentru determinarea efectelor semnificative potențiale asupra mediului conform HG nr. 1076/2004, anexa 1

PUG- COMUNA LISA , JUD . BRAȘOV

1. Caracteristicile planurilor și programelor cu privire în special la:

a) gradul în care planul sau programul creează un cadru pentru proiecte și alte activități viitoare fie în ceea ce privește amplasamentul, natura, mărimea și condițiile de funcționare, fie în privința alocării resurselor

Planul de urbanism general se constituie într-o premisă a unei dezvoltări ulterioare a comunei Lisa cu satele aparținătoare Lisa - reședință de comună, Pojorta și Breaza, în special prin extinderile propuse ale intravilanului, cât și prin reglementările propuse pentru zonele existente mobilate sau propuse mobilării. Acesta în special datorită existenței unor suprafețe de teren relativ mari utilizate până în prezent ca terenuri agricole, neamenajate, cât și a dorinței comunității locale de a trăi cât mai aproape de condițiile existente în zonele urbane.

Implementarea PUG-ului va crea cadrul legal pentru amenajarea spațiilor libere, amenajare care se va realiza cu siguranță prin plantarea de arbori și arbuști ornamentali și realizarea de spații verzi. Orice

altă dezvoltare a activității pe amplasament se va realiza cu respectarea funcțiilor inițiate de planul de urbanism general prezentat.

b) gradul în care planul sau programul influențează alte planuri și programe, inclusiv pe cele în care se integrează sau care derivă din ele

Planul de urbanism propus va influența celelalte planuri sau programe pentru localitățile supuse dezbaterii, în sensul în care PUG – ul aprobat, va crea cadrul pentru aprobarea oricăror lucrări ce se vor propune în zonă (inclusiv cele ce țin de infrastructură). Aceasta va accentua tendința de dezvoltare a comunei Lisa cu satele aparținătoare, va atrage după sine demararea tuturor lucrărilor propuse a se realiza atât datorită aportului pe care îl va avea comunitatea locală, cât și a cadrului legislativ astfel creat.

c) relevanța planului sau programului în/pentru integrarea considerațiilor de mediu, mai ales din perspectiva promovării dezvoltării durabile

Toate proiectele promovate prin prezentul PUG se aliniază proiectelor de dezvoltare durabilă a localităților. Activitatea promovată de către titularul planului, CONSILIUL LOCAL LISA se încadrează specificului zonei.

Se evidențiază finalizarea proiectelor pentru:

- finalizarea podurilor peste paraiele Lisa și Breaza în satele Lisa și Breaza;
- modernizarea drumurilor de interes local

Demararea proiectelor pentru:

- alimentarea cu gaze naturale în satele Lisa – parțial și Breaza;
- canalizare în toate satele comunei;

Orice posibilă sursă de poluare se va analiza cu cea mai mare atenție, astfel încât simultan cu apariția acesteia este analizată și proiectată soluția constructivă sau măsura organizatorică necesară eliminării acesteia.

d) probleme de mediu relevante pentru plan sau program

Cea mai importantă problemă de mediu ridicată de promovarea planului de urbanism general constă în finalizarea lucrărilor edilitare propuse: alimentare cu apă, canalizare ape menajere, modernizarea drumurilor de interes local ce aparțin teritoriului administrativ al comunei Lisa.

Apele menajere nu vor depăși limitele impuse de NTPA 002/2052 (avându-se în vedere proveniența lor strict menajeră), la intrarea în viitoarea stație de epurare.

Apele menajere epurate nu vor depăși limitele impuse de NTPA 001/2005, la evacuarea în Râul Olt.

Apele pluviale se încadrează în limitele impuse de NTPA 001/2005 (avându-se în vedere că acestea nu spală suprafețe de pe care pot fi antrenate substanțe poluante). Se propune pentru rigole betonarea acestora sau pavarea lor cu dale din beton sau ziduri de piatră cu mortar de ciment.

O altă problemă de mediu rezolvată la nivelul comunei o reprezintă gestionarea deșeurilor menajere produse în gospodăriile populației. Actualmente acestea sunt colectate de către S.C. ECOSAL RELIVO actionari comuna Lisa, Recea si Voila. Reciclabile sunt valorificate prin intermediul agenților economici de profil, iar restul sunt depozitate la la depozitul ecologic Sacele SA.

Prin modernizarea drumurilor comunale se va îmbunătăți considerabil calitatea aerului în zona analizată, prin reducerea considerabilă a pulberilor antrenate de traficul auto.

e) relevanța planului sau programului pentru implementarea legislației naționale și comunitare de mediu (de exemplu, planurile și programele legate de gospodărirea deșeurilor sau de gospodărirea apelor)

Așa cum s-a amintit anterior va exista o preocupare permanentă pentru activitatea de gestionare a deșeurilor produse în perimetrul localităților aparținătoare comunei Lisa.

Se evidențiază de asemenea faptul că necesarul de apă se va asigura centralizat în cele cinci localități, reglementarea consumurilor cât și a condițiilor de evacuare a apelor reziduale făcându-se prin avizele solicitate de către beneficiar la instituțiile abilitate (CN APELE ROMÂNE), în momentul în care se vor realiza obiectivele aferente lucrărilor edilitare propuse.

Monitorizarea calității apelor reziduale se va realiza în funcție de cerințele unităților abilitate (CN APELE ROMÂNE) în urmărirea parametrilor acestora.

2. Caracteristicile efectelor și ale zonei posibil a fi afectate cu privire, în special la:

a) probabilitatea, durata, frecvența și reversibilitatea efectelor

Avându-se în vedere că încă de la etapa de analiză a planului de urbanism general, urmată de cea de proiectare a tuturor elementelor ce vor concura la mobilarea amplasamentului (realizare rețea de canalizare și stație de epurare) se iau toate măsurile de prevenire a poluării și se consideră că probabilitatea apariției de evenimente nedorite va fi total accidentală.

Se va urmări îndeaproape modul în care se vor respecta condițiile impuse de către instituțiile abilitate la realizarea echipării edilitare și a mobilării propuse prin planul urbanistic general. Se consideră astfel că în localitățile analizate, factorii de mediu nu vor suferi modificări ale calității acestora ca urmare a echipării edilitare și a lucrărilor de modernizare propuse.

Probabilitatea unor evenimente cu impact negativ asupra mediului este minimă și total accidentală.

b) natura cumulativă a efectelor

Avându-se în vedere impactul redus și pozitiv asupra mediului ca urmare a implementării propunerilor avansate prin PUG, prin gestionarea conformă cu normativele de mediu a tuturor factorilor de mediu posibil a fi afectați, se consideră că nu va exista o acumulare de efecte negative la nivelul localităților analizate.

c) natura transfrontalieră a efectelor

Nu este cazul.

d) riscul pentru sănătatea umană sau pentru mediu (de exemplu datorită accidentelor);

Nu sunt riscuri pentru sănătatea populației, în primul rând datorită soluțiilor adoptate propuse a fi reglementate la aprobarea PUG-ului comunei Lisa.

Riscurile pentru mediu sunt de asemenea reduse ca urmare a elementelor amintite anterior (gestionarea conformă cu normativele în vigoare a apelor uzate menajere, gestionarea corespunzătoare a deșeurilor generate pe raza localităților analizate, modernizarea drumurilor județene de pe raza comunei).

e) mărimea și spațialitatea efectelor (zona geografică și mărimea populației potențial afectate)

Așa cum s-a amintit anterior perimetrul aferent localităților analizate nu va fi afectat, în cazul gestionării corespunzătoare și a echipării corespunzătoare, cu atât mai puțin zonele învecinate.

Nu se pune astfel problema mărimii și spațialității efectelor, a zonelor geografice și a mărimii populației ce ar putea fi afectate.

f) valoarea și vulnerabilitatea arealului posibil a fi afectat de :

- caracteristicile naturale speciale sau patrimoniul cultural:

Nu există areale specifice ce pot fi afectate de promovarea propunerilor din PUG pe suprafețele de teren propuse pentru realizarea acestora.

Întreaga suprafață aferentă comunei va fi amenajată astfel ca aceasta să se încadreze în specificul zonei.

- depășirea standardelor sau a valorilor limită de calitate a mediului.

Nu vor exista depășiri ale limitelor impuse de normativele în vigoare. Toate sursele de poluare sunt identificate astfel încât se iau toate măsurile eliminării acestora.

- folosirea terenului în mod intensiv:

Folosirea terenului pentru viitoarele construcții, ce se vor încadra în propunerile promovate de către PUG și echiparea edilitară aferentă descrisă se va realiza în parametri normali de utilizare. Nu se pune problema utilizării acestuia în mod intensiv.

g) efectele asupra zonelor sau peisajelor care au un statut de protejare recunoscut pe plan național, comunitar sau internațional.

Nu este cazul.

Concluzii: Administrația locală este receptivă și deschisă dezvoltării relației cu cetățenii, promovării unor decizii ca urmare a unor consultări comunitare, promovării unor obiective și proiecte de dezvoltare locală, ca urmare a unei consultări participative.

Din analiza prezentată se întărește ideea că există premisele necesare pentru dezvoltare turistică în multe domenii: turism montan, de cățărare și aventură, religios, pescuit, vânătoare, de week-end, fiind amplasată la cca 30 km față de Făgăraș – centru industrial, economic și cultural puternic;

Infrastructura tehnico-edilitară: alimentare cu energie electrică în toate satele comunei, alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat în toate localitățile componente, cu excepția satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei; rețea de alimentare cu gaze naturale parțial în Lisa și în Pojorta, rețea de comunicații: telefonie, internet în toate satele aparținătoare.

Infrastructura rutieră de acces: comuna este străbătută de două drumuri județene și trei drumuri comunale. Străzile din comună sunt parțial asfaltate; este necesară modernizarea tuturor drumurilor de interes local.

Accesul la o infrastructură de cale ferată este relativ facil: la cca 14 km este hala Voila și cca 25 km gara Făgăraș.

În comună există un dispensar, un cabinet stomatologic și două farmacii (de uz uman și veterinar) în localitatea Lisa.

De asemenea, în comună există oficiu poștal în satul Lisa.

Localitatea Lisa există o Cooperativă de credit.

În fiecare localitate există câte un cămin cultural, iar comuna dispune de un potențial turistic important.

Administrația locală este receptivă, activă, cu inițiativă, disponibilă pentru orice efort privind dezvoltarea comunității și are o experiență bogată în administrarea unor proiecte cu finanțare europeană. Există un număr important de proiecte finanțate prin fonduri europene, care au contribuit la dezvoltarea durabilă a comunei și atragerea investitorilor.

De asemenea, comuna dispune de resurse importante de lemn și materiale de construcții, terenuri mari pentru pășuni și fânețe.

Propunerile de intervenție vizează

- modernizarea/reabilitarea infrastructurii rutiere pe întreg teritoriul comunei;
- înființarea transportului în comun, capabil să asigure legăturile dintre centrul comunei și localitățile urbane din zona de interes economic, amenajarea stațiilor auto;
- realizarea infrastructurii de canalizare în toate satele comunei;
- realizarea infrastructurii de apă/apă uzată în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;
- pozarea în subteran a rețelelor de alimentare cu energie electrică și telefonie în toate satele aparținătoare comunei;
- întreprinderea demersurilor pentru introducerea rețelei de alimentare cu gaz în localitatea Lisa- parțial, Breaza și cele două sate de vacanță;
- realizarea pragurilor de fund pe râurile Lisa și Breaza;
- realizarea lucrărilor hidrotehnice propuse prin studiul de inundabilitate;
- conștientizarea populației privind protecția mediului;
- modernizarea bazelor sportive;
- completarea fondului de carte aferent bibliotecii;
- înființarea de puncte farmaceutice de uz veterinar în toate satele aparținătoare comunei;
- eficientizarea energetică a clădirilor publice;
- dezvoltarea turismului și a infrastructurii în turism, investițiile sunt la început;
- dezvoltarea unui domeniu schiabil în zona montană aparținătoare comunei Lisa
- dezvoltarea potențialului agricol și zootehnic nevalorificat în totalitate;
- crearea facilităților pentru dezvoltarea mediului de afaceri: dezvoltarea zootehniei și agriculturii; valorificarea potențialului natural de plante medicinale și a fructelor de pădure; dezvoltarea pomiculturii; dezvoltarea industriei lemnului și materialelor de construcții: înființarea unei tabere școlare/studentești.
- amenajarea spațiilor verzi inclusiv cele situate lângă trotuare, construirea de parcuri pentru recreere, locuri de joacă pentru copii și dotarea cu mobilier pentru locuitorii comunei Lisa
- modernizarea și dotarea școlilor generale din localitățile Lisa, Breaza și Pojorta; Înființarea și dotarea unor centre tip after school în toate școlile.
- asigurarea managementului deșeurilor în comună; construcția unei platforme destinată deșeurilor vegetale și gunoiului de grajd pentru obținerea compostului în cele trei localități

Valorificarea potențialului turistic și natural precum și disponibilitatea administrației locale privind sprijinul investitorilor, reprezintă o șansă viabilă pentru dezvoltarea economico-socială a comunei.

Este important în acest sens intensificarea mediatizării oportunităților localității, promovarea potențialului turistic și informarea populației privind sursele de finanțare existente și cele potențiale.

Măsuri în continuare:

- întocmirea Planului Cadastral pentru teritoriul extravilan și intravilan. cu bornarea limitelor;

- întocmirea unor PUZ-uri și PUD-uri în funcție de activitate și necesitate pentru realizarea propunerilor de dezvoltare a localității și amplasarea obiectivelor de interes public prioritare;
- întocmire studiu de trafic auto;
- întocmire Cadastrul spațiilor verzi;
- finalizarea unor investiții în curs de execuție, cât și demararea cât mai curând a lucrărilor necesare în etapele următoare prin pregătirea documentațiilor tehnice și obținerea avizelor și aprobărilor de la forurile interesate.

4.4. DIAGNOSTIC PROSPECTIV AL COMUNEI LISA. ANALIZA S.W.O.T.

Pornind de la definiția, stabilită de lege a diagnosticului prospectiv, care definește direcția evoluției viitoare ale fenomenelor și proceselor din domeniile-țintă din analiza SWOT, pentru evidențierea amenințărilor și oportunităților legate de desfășurarea acestora, raportate la necesitățile și obiectivele de dezvoltare ale comunei, diagnosticul prospectiv al comunei Lisa se raportează la evidențierea decalajului dintre resursele comunei și posibilitatea de valorificare a acestora, în scopul optimizării utilizării acestora și asigurarea dezvoltării durabile a comunei, atât în contextul relațiilor interjudețean, cât și a celui regional (Regiune de dezvoltare Centru), dar și național.

Deasemenea, diagnosticul prospectiv evidențiază stadiul și șansele de dezvoltare ale comunei Lisa.

Sintetizarea problemelor identificate precum și a factorilor de favorabilitate pentru fiecare domeniu analizat s-a realizat sub forma analizei de tip S.W.O.T. S-au evidențiat astfel punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și riscurile care se manifestă în teritoriul comunei în vederea prefigurării dezvoltării posibile viitoare.

ANALIZA S.W.O.T.

1	STRUCTURA TERITORIULUI. PROTECȚIA MEDIULUI. INFRASTRUCTURA.	
	CADRUL NATURAL ȘI DEZVOLTAREA SPAȚIALĂ ÎN TERITORIU	
	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	<ul style="list-style-type: none"> • Poziționarea favorabilă a comunei la cca 14 km față de DN1 (E68), în Regiunea Centru, la poalele Munților Făgăraș, una dintre cele mai atractive zone turistice ale țării • Relief variat: zona muntoasă, podiș, depresiuni și zonă subcarpatică; • Rețea hidrografică bogată • Poziționarea comunei în zona forestieră • Situarea comunei în județul Brașov, regiunea Centru, zona cu resurse variate și cu potențial favorabil de dezvoltare • Situarea în relativa apropiere a doi poli de dezvoltare: municipiile Sibiu și Brașov 	<ul style="list-style-type: none"> • Distanța relativ mare față de municipiul Brașov, reședința de județ • Constrângerea dezvoltării în plan datorită cadrului forestier bogat • Migrarea tinerilor/forței de munca active în zona urbană și străinătate • Tendințele concurențiale între teritoriile administrative vecine pot crea dezechilibre de dezvoltare teritorială
	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	<ul style="list-style-type: none"> • Programe de protejare, valorificare și promovare a capitalului natural ca resursă turistică • Posibilitatea accesării fondurilor nerambursabile datorită situației în zona 	<ul style="list-style-type: none"> • Manifestarea unor fenomene climatice extreme • Supraexploatarea resurselor neregenerabile • Creșterea suprafețelor agricole în detrimentul vegetației naturale poate conduce la reducerea biodiversității

montana cu potențial variat de dezvoltare	
CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Rețele de alimentare cu apă în sistem centralizat în toate satele aparținătoare comunei, cu excepția satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei • Existența lucrărilor de îmbunătățiri funciare (irigații, desecări – zona Breaza-Sâmbăta) și lucrări de gospodărirea apelor (baraje și captări pâraiele Lisa, Brescioara și Pojorta, stație hidrometrică Breaza) 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa rețelei de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat în satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei • Lipsa infrastructurii de canalizare în toate satele comunei • Lipsa rețelelor de alimentare cu gaze naturale în Breaza, parțial în Lisa și în cele două sate de vacanță • Lipsa pragurilor de fund pe râurile Lisa și Breaza pentru stoparea eroziunii malurilor • Existența unor zone inundabile în intravilanul existent al localității
OPORTUNITATI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Existența programelor și a strategiilor județene, regionale și naționale pentru protecția mediului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poluarea factorilor de mediu ca urmare a activităților umane și neconformării cu cerințele legislative privind protecția mediului – platforma industrială • Neobținerea fondurilor necesare realizării proiectelor din domeniul infrastructurii edilitare
PATRIMONIUL NATURAL ȘI CONSTRUIT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Existența pe teritoriul comunei a unor zone cuprinse în 2 situri Natura 2000: ROSCI0122 Munții Făgăraș, ROSPA0098 Piemontul Făgăraș 	<ul style="list-style-type: none"> • Insuficienta valorificare turistică a zonelor naturale valoroase • Insuficienta valorificare turistică a patrimoniului construit
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea accesării fondurilor europene în perioada 2021-2025; • Existența programelor și strategiilor de dezvoltare a turismului rural și a ecoturismului 	<ul style="list-style-type: none"> • Degradarea ecosistemelor ca urmare a activităților antropice necontrolate • Lipsa de implicare a populației în protecția valorilor de patrimoniu natural
INFRASTRUCTURA TEHNICO – EDILITARĂ ȘI DE CIRCULAȚIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Comuna este amplasată la cca 14 km față de DN1 (E68); • Este străbătută de două drumuri județene: DJ104A și DJ 103F • Rețea proprie de drumuri în stare bună; • Existența apei potabile în sistem centralizat în toate localitățile aparținătoare comunei, cu excepția satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei • Cca jumătate din locuințele din localitățile Lisa și Breaza au rețea de canalizare în sistem individual • Rețea de alimentare cu energie electrică 	<ul style="list-style-type: none"> • Intersecții cu drumurile județene neamenajate corespunzător; • Lipsa infrastructurii de canalizare în toate satele. • Facilități reduse pentru persoanele cu handicap; • Lipsă piste de biciclete; • Lipsa traversărilor suficiente peste pâraiele Lisa și Breaza; • Lipsa infrastructurii de alimentare cu apă în sistem centralizat în cele două sate de vacanță; • Aproape jumătate din locuințe nu au sistem de

	<p>și conexiune a locuințelor în toate satele comunei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rețea de alimentare cu gaze naturale în Pojorta și parțial în Lisa aparținătoare; • Existența serviciilor de comunicare la nivelul tuturor satelor: poștă, telefonie, internet • Existența iluminatului public stradal; • Comuna este amplasată la cca 14 km față de calea ferată; 	<p>canalizare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa rețelelor de alimentare cu gaze naturale în satele Breaza și parțial Lisa; • Lipsa transportului public între satele aparținătoare. • Clădirile publice nu sunt renovate și necesită eficientizare energetică
	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea accesării fondurilor europene în perioada 2021-2025; 	<ul style="list-style-type: none"> • Întârzieri în realizarea proiectelor de infrastructură; • Instabilitate legislativă.
2	FONDUL CONSTRUIT ȘI AGRICOL – ZONIFICAREA TERITORIULUI	
	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	<ul style="list-style-type: none"> • Pondere mare a terenului arabil și a pădurilor, precum și fânețe/pășuni, etc • Zonă montană accesibilă cu resurse variate pentru dezvoltarea turismului • Densitate bună a rețelei de căi de comunicație • Fond construit în stare bună 	<ul style="list-style-type: none"> • Tendințe de extindere necontrolată a intravilanului • Presiune asupra terenurilor din extravilan • Migrația forței de muncă active • Neomogenitatea fondului construit prin înșeșile moderne și necontrolare • Nu au fost inventariate terenurile agricole și nu au fost acordate titlurile de proprietate
	OPORTUNITATI	AMENINȚĂRI
	<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea de accesare a fondurilor nerambursabile în vederea valorificării eficiente a potențialului natural, uman și economic în vederea reducerii disparităților teritoriale 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea inefficientă a terenurilor și afectarea calității factorilor de mediu în condițiile creșterii presiunilor investiționale.
3	STRUCTURA SOCIAL-ECONOMICĂ	
	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea populației cu nevoi de asistare este mică; • Existența unei farmacie și două puncte farmaceutice în comună; • Existența unui cabinet și a unei farmacie veterinare. • Creșterea numărului născuților vii • Menținerea unui număr constant al populației active pe grupa de vârstă 20-64 ani, toată perioadă analizată (10 ani) • Creșterea numărului solicitărilor de stabilire cu domiciliul în comună • Creșterea numărului căsătoriilor • Scăderea numărului deceselor; • Creșterea numărului de investitori la nivelul comunei și absorbția și menținerea populației active în comună; • Creșterea stabilității financiare a populației din comună. • Existența unei biblioteci • Personal didactic calificat, pregătit și creativ 	<ul style="list-style-type: none"> • Spor natural negativ. • Soldul migrației interne este negativ • Numărul redus de cadre medicale specializate • Deficit de personal pe piața muncii datorită scăderii numărului persoanelor active • Migrarea absolvenților de școală gimnazială • Îmbătrânirea populației • Lipsa dotărilor de strictă necesitate – canalizare în toate localitățile comunei și alimentare cu gaz în Breaza și parțial în Lisa; • Creșterea numărului solicitărilor de plecare cu reședința din localitate • Migrarea absolvenților de școală gimnazială • Îmbătrânirea populației • Nu există sală de sport • Căminele culturale necesită amenajări și dotări specifice • Lipsesc spațiile adecvate pentru desfășurarea activităților extrașcolare (săli de spectacole, terenuri de sport, zone de agrement, spații de joacă pentru copii)

	<ul style="list-style-type: none"> • Rata redusă a infraționalității 	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul limitat de calculatoare • Probleme sociale legate de programe educaționale • Rata de absolvire foarte scăzută în învățământul primar și gimnazial • Scăderea numărului copiilor înscriși în grădinițe • Numărul redus al laboratoarelor și cabinetelor școlare • Aparatura medicală deficitară
	OPORTUNITATI	AMENINȚĂRI
	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea de noi locuri de muncă • Implementarea unor programe de dezvoltare la nivelul comunei • Creșterea investițiilor în comună în infrastructura de bază: extindere rețele de utilități, reabilitarea căilor de acces etc. • Posibilitatea accesării de finanțări naționale, europene sau internaționale pentru îmbunătățirea infrastructurii de educație și dezvoltarea resurselor umane • Apariția noilor investitori privați în comună • Implementarea unor programe de dezvoltare • Accesarea fondurilor structurale pentru formare profesională • Existența programelor cu finanțare nerambursabilă privind incluziunea socială, stoparea abandonului școlar, etc • Interes extern pentru organizarea de tabere tematice 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea gradului de dependență (persoane vârstnice vs, persoane active) datorită îmbătrânirii populației • Menținerea scăzută a natalității ceea ce va conduce la îmbătrânirea populației • Scăderea numărului persoanelor active va duce la deficit de personal pe piața muncii • Migrarea populației către zona urbană datorită atractivității și diversității sistemului educațional • Migrarea populației către zona urbană datorită lipsei locurilor de muncă • Creșterea șomajului • Scăderea natalității • Scăderea nivelului de instruire școlară • Desființarea unităților școlare pe fondul scăderii populației școlare
4.	DEZVOLTAREA TURISMULUI ȘI DEZVOLTAREA ECONOMIEI	
	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	<ul style="list-style-type: none"> • Zonă montană, ideală pentru turismul activ de vară și de iarnă; • Spațiu multicultural, multiethnic și multiconfesional, foarte multe etnii care conviețuiesc în perfectă armonie; • Potențial natural, cultural și istoric pentru dezvoltarea turismului; • Existența ariilor naturale; • Diversitatea reliefului • Potențial existent pentru obținerea de produse ecologice; • Posibilitatea racordării cu ușurință la rețeaua tehnico-edilitară; • Sprijinul administrației publice locale pentru atragerea investitorilor în vederea creării de locuri de muncă; • Existența unor parteneriate cu comunele învecinate în vederea dezvoltării economice 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura de acces și /sau de mediu necorespunzătoare sau lipsă în zonele turistice; • Lipsa unui punct de informare turistică; • Promovare insuficientă a evenimentelor culturale; • Infrastructura de sport și agrement slab dezvoltată; • Amenajări insuficiente în domeniul turismului; • Investiții autohtone și străine insuficiente; • Insuficiența promovării comunei în raport cu potențialul turistic. • Migrarea persoanelor tinere spre mediul urban și străinătate • Grad scăzut de valorificare a resurselor tradiționale locale. Lipsa unor structuri pentru preluarea produselor. • Exploatarea necorespunzătoare a terenurilor agricole;

<p>a zonei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tradiții locale în creșterea animalelor; • Sectoare industriale tradiționale bine dezvoltate precum mica industrie de prelucrarea lemnului, agricultura • Sectorul serviciilor bine dezvoltat: Primăria Lisa și Operatorul APA Canal Sibiu furnizează apă potabilă în comună și agenții economici din zonă • Existența unor firme private care fac investiții în comună • Creșterea numărului de investitori care sunt generatori de noi locuri de muncă • Potențial agricol și zootehnic ridicat (suprafețe mari de pășuni și fânețe) • Facilități oferite din partea autorității locale pentru atragerea investitorilor 	<ul style="list-style-type: none"> • Competitivitate și eficiența scăzută a agriculturii. • Subvenționarea sectorului agricol insuficientă și dificilă • Facilități insuficiente pentru dezvoltarea potențialului turistic al comunei • Diversificare slabă a activităților economice în zona rurală; • Deficit al fondurilor financiare pentru modernizarea și popularea infrastructurii zootehnice; • Necorelarea politicilor macroeconomice cu realitățile și nevoile existente; • Ponderea mică a investițiilor străine; • Resursele financiare la nivel local insuficiente pentru sprijinirea și/sau promovarea unor investiții; • Migrația tinerilor • Lipsa unui centru de colectare produse agricole și a laptelui
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea accesării fondurilor europene pentru perioada 2021-2025; • Creșterea numărului investitorilor privați; • Implementarea unor programe de dezvoltare a turismului rural și de nișă; • Posibilitatea dezvoltării turismului de tranzit; • Continuarea încurajării dezvoltării activităților turistice în zonă prin crearea infrastructurii necesare dezvoltării tuturor tipurilor de turism: turism montan, turism religios, turism de aventură, turism de week-end, turism de afaceri, agroturism, turism ecologic, pescuit sportiv, turism cultural, sporturi de iarnă; • Interen crescut din partea investitorilor pentru dezvoltarea unui domeniu schiabil dotat cu facilitățile aferente în zona montană; • Extinderea rețelei de ferme și gospodării autorizate pentru practicarea agroturismului; • Disponibilitatea unor resurse suplimentare, posibil a fi accesate prin utilizarea programelor de finanțare ale Uniunii Europene; • Peisaj ce permite dezvoltarea turismului • Accesarea programelor privind reconversia profesională • Crearea de noi locuri de muncă pentru șomeri; • Existența unor exemple de succes ale unor localnici cu inițiativă; • Implicarea populației în proiecte și 	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea redusă de utilizare a potențialului turistic duce la scăderea veniturilor populației dar și la pierdere de venituri pentru autoritățile locale; • Pierderea patrimoniului cultural imaterial (obiceiuri, tradiții, port popular, gastronomie, etc.) în condițiile depopulării, migrației tineretului spre țări din Uniunea Europeană și îmbătrânirii populației din zonele rurale; • Migrarea turistică spre alte regiuni. • Creșterea deprofesionalizării populației • Scăderea numărului persoanelor calificate • Creșterea șomajului în rândul tinerilor absolvenți; • Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă; • Adaptarea lentă a populației rurale mature și vârstnice la schimbările și provocările actuale • Inadaptabilitate la reconversia profesională • Scăderea natalității care va conduce la îmbătrânirea populației și la creșterea deficitului pe piața muncii • Migrarea populației active către centrele urbane • Concurența importului de produse agroalimentare de pe piața UE; • Lipsa unui cadru legal pentru protejarea producției agricole interne; • Capacitate redusă de atragere și utilizare a fondurilor nerambursabile. • Oferte de creditare greu accesibile (garanții

<p>programe motivaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implicarea autorităților locale în problemele comunității • Informarea populației privind accesarea proiectelor naționale și europene pentru demararea unei afaceri pentru tineri • Oportunități de finanțare pentru deschiderea unei afaceri pe plan local • Existența Programelor cu finanțare nerambursabilă pentru integrarea socială a persoanelor defavorizate • Existența Planului Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală; • Programe guvernamentale pentru srijinirea inițiativelor locale, în special în domeniul dezvoltării agriculturii, zootehniei și a infrastructurii aferente; • Reconversia unor capacități economice aflate în conservare în capacități cu profil nou de fabricație; • Creșterea asistenței financiare din partea Uniunii Europene pentru IMM-uri, prin Fondurile Structurale; • Diversificarea programelor naționale de sprijin pentru IMM, acordarea de granturi; • Dezvoltarea agriculturii ecologice; • Reorientarea băncilor către finanțarea IMM-urilor și a activităților din agricultură • Dezvoltarea economiei rurale prin înființarea grupurilor de producători, exploatații agricole și microferme zootehnice, precum și a serviciilor de management a fermelor; • Existența fondurilor nerambursabile pentru valorificarea potențialului tradițional; • Existența cadrului legislativ pentru înființarea și dezvoltarea exploatațiilor agricole 	<p>mari);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rata ridicată a dobânzii la credite; • Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia
--	---

DIAGNOSTIC PROSPECTIV

Din analiza S.W.O.T. pe domeniile principale relevante pentru dezvoltarea comunei Lisa, rezultă concluziile care alcătuiesc următorul diagnostic:

Plecând de la studiile care inventariază cadrul natural construit, modul în care localitatea se înscrie în previziunile și studiile urbanistice de rang superior, comuna Lisa se situează într-un context foarte favorabil dezvoltării durabile în toate domeniile, dar care în același timp, se pot transforma în slăbiciuni, pe parcursul implementării proiectelor dacă nu sunt tratate pe termen mediu și lung, în spiritul dezvoltării sustenabile și durabile.

Comuna Lisa are performanțe modeste pe fondul oportunităților de dezvoltare economică, în contextul resurselor pe care le are și contextului teritorial-spațial în care este situată. Trebuie să-și valorifice potențialul de dezvoltare prin atragerea investitorilor din cât mai multe domenii pentru diversificarea economiei locale și dezvoltarea locurilor de muncă prin configurarea structurii funcționale a teritoriului care să poată răspunde competiției între comune, dar și între comune și orașe, și astfel, să-și așeze economia locală în cadrul județului, și numai.

Din punct de vedere turistic, comuna Lisa, nu apare ca un obiectiv turistic marcant la nivelul județului Brașov, deși deține o resursă foarte importantă și neexploată, cetatea Negru Vodă, despre care nu se cunosc foarte multe date, satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei, zona turistică Lisa-Breaza, precum și amplasamentul într-o zonă cu potențial natural și schiabil deosebit. Trebuie să-și dezvolte această/aceste resursă/resurse, să-și diversifice turismul prin baze moderne, să asigure spațial, infrastructural și economic dezvoltarea acestui domeniu.

Lisa trebuie să-și păstreze, dezvolte, și de ce nu, atragă comunitatea locală prin dezvoltarea serviciilor, locuirii pentru toate categoriile de venituri, dezvoltarea locurilor de muncă, atragerea de noi investitori, asigurarea calității vieții, asigurarea costurilor scăzute pentru utilități și servicii sociale, implicarea populației în dezvoltarea economiei locale, încurajarea populației pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, asigurarea unui cadru rural foarte atrăgător pentru populație, care poate concura cu localitățile cunoscute cu care se învecinează.

4.5. STRATEGIA DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ A COMUNEI LISA PROPUNERI DE DEZVOLTARE URBANISTICĂ. PRINCIPII.

Deși, **valoarea unui concept**, deseori, se măsoară prin gradul de implementare, în practică, în cazul conceptului de dezvoltare urbană, materializarea poate dura zeci de ani, **influențează în mod fundamental evoluția localității și gândirea locuitorilor săi încă din momentul enunțării acestuia.**

Conceptul de dezvoltare urbană gândit în formula mai multor alternative și pe domenii de dezvoltare, separate sau comasate, reprezintă un instrument complex și interactiv, fiind necesară adaptarea sa, continuă, la realitatea în schimbare și, nu în ultimul rând, cu utilizatorii săi (Consiliul Local, Instituțiile descentralizate și societatea civilă), urmând să-l adapteze treptat necesităților lor.

Planul urbanistic general reprezintă un instrument care trebuie să funcționeze ca un ghid pe termen mediu și lung pentru fundamentarea, armonizarea și coordonarea planificării deciziilor luate zi de zi. Prevederile pe termen lung servesc drept bază de date comună pentru organismele implicate în politicile urbane, oferind informații legate de strategiile de dezvoltare individuală precum și pentru domenii speciale, programe sectoriale și finanțarea proiectelor.

Strategia de dezvoltare spațială constituie un factor de atractivitate fiind susținută cu proiecte adecvate pentru întreprinzătorii privați cât și pentru rezidenți, generând astfel, programe la scară amplă în formula parteneriatului public-privat (proiecte legate de obiective de utilitate publică, transport protecția mediului sau asistență socială) care se încadrează în conceptul de sustenabilitate.

Bazate pe diagnosticul prospectiv și analiza SWOT, liniile directoare, pe care strategia de dezvoltare spațială, trebuie să le traseze, reprezintă direcția către care comuna Lisa trebuie să se îndrepte, cu perspectivă largă care, pe termen lung, determină imaginea și planificarea de dezvoltare pe termen lung.

Asigurarea condițiilor necesare pentru păstrarea și, de ce nu, dezvoltarea populației din spațiul rural, comuna Lisa trebuie să rămână o comună atractivă cu o populație cu un nivel ridicat educațional ridicat și acces la servicii moderne. Astfel, este nevoie de crearea unei diversități de tipuri de locuire și spații atractive aferente zonelor de locuire, de dezvoltarea turismului, asigurarea condițiilor optime pentru creștere economică și implicit mărirea locurilor de muncă, și, nu în ultimul rând, crearea infrastructurii necesare pentru atragerea investitorilor din toate domeniile. În această situație, intră în discuție suprafețele de teren propuse pentru extinderea intravilanului pe termen scurt, mediu sau lung.

DEZVOLTAREA SPAȚIALĂ. VIZIUNE ȘI OBIECTIVE.

Viziunea dezvoltării reprezintă conceptul identității locale, menit să ofere comunității locale un sens al dezvoltării pe baza căruia să poată fi formulate obiective strategice de dezvoltare.

Misiunea: Comuna Lisa, comună de rangul IV cu un potențial de dezvoltare care o diferențiază de celelalte localități de același rang, putând intra în competiție chiar și cu localități de rang superior, oraș, la nivel județean și regional. Principalele atribute ale comunei Lisa, organizate în puncte tari și puncte slabe, sunt:

Puncte tari:

- așezarea comunei atât în cadrul natural favorabil, dar și într-o zonă dezvoltată din punct de vedere al infrastructurii și economiei, și, în același timp, cu potențial foarte mare de creștere: Municipiul Brașov cu zona metropolitană de dezvoltare, apropierea și de Municipiul Sibiu, alt pol urban de creștere cu posibilități de transformare în altă zonă metropolitană;
- bogăția și diversitatea elementelor cadrului natural și antropic și a elementelor balneo – izvor termal;
- dezvoltare recentă în infrastructura tehnico-edilitară și de transport;
- mod de viață atractiv și relaxant care îmbină stitul de locuire de tip sășesc cu cel nou al ultimilor ani, tipul de locuire din zonele rurale cu cel de tip urban.

Puncte slabe:

- potențial turistic local existent, insuficient exploatat, dezvoltat și promovat;
- serviciile publice de bază încă nu sunt dezvoltate 100% în întreaga comună, acestea fiind mai puțin dezvoltate exact în zona unde se dorește dezvoltarea turismului: zona turistică Lisa - Breaza, satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei;

OBIECTIVELE STRATEGICE. OBIECTIVELE SPECIFICE.

Coroborând toți factorii de analiză de până acum, aspectele socio-economice, utilități și servicii publice, aspecte rurale/teritoriale, de mediu și resurse umane, viziunea trebuie să fie atinsă prin obiective. Obiectivele strategice pe care comuna Lisa trebuie să le îndeplinească, sunt următoarele:

- **OBIECTIVUL STRATEGIC 1.** Dezvoltarea, regenerarea și competitivitatea comunei Lisa la nivel teritorial – județean și regional.

- **OBIECTIVUL STRATEGIC 2.** Dezvoltarea economică a comunei Lisa și dezvoltarea unui turism stabil și durabil, în acord cu mediul înconjurător.
- **OBIECTIVUL STRATEGIC 3.** Mediul înconjurător și comunitatea – integrarea cadrului natural și uman în vederea unei dezvoltări durabile și a creșterii calității vieții, serviciilor publice și infrastructurii social – educaționale.

OBIECTIVUL STRATEGIC 1. Dezvoltarea, regenerarea și competitivitatea comunei Lisa la nivel teritorial – județean și regional.

În ultimii ani, s-a dezvoltat ideea necesității regenerării, dezvoltării, competitivității și coeziunii, care prevede ca și priorități necesitatea îmbunătățirii calității vieții, identificarea resurselor și valorificarea lor pentru dezvoltarea fiecărei localități în parte, reabilitarea patrimoniului cultural, natural și construit și dezvoltarea/ modernizarea serviciilor publice din toate domeniile, astfel încât fiecare unitate administrativ teritorială să poată dezvolta și oferi servicii publice de calitate cetățenilor ei, și, în același timp, să fie competitivă în cadrul propriu de dezvoltare.

Aceste acțiuni au ajuns să facă parte din prioritățile de dezvoltare ale României, ele fiind asociate obiectivelor formulate generic în politicile publice cu numele de regenerare, coeziune și dezvoltare durabilă - obiective susținute de către Uniunea Europeană, prin politici și programe specifice.

A devenit limpede faptul că proiectarea este insuficientă în generarea dezvoltării durabile, că aceasta trebuie subordonată unei viziuni de dezvoltare pe termen lung asumată de întreaga comunitate, că trebuie corelată cu resursele de terenuri și cu programele de investiții publice, că sectorul privat trebuie implicat în planificarea dezvoltării urbane atât pentru a-și coordona investițiile, cât și pentru capacitatea sa antreprenorială.

➤ **Obiectiv specific 1.1. – Creșterea calității vieții în comuna Lisa**

Măsurile identificate pentru realizarea obiectivului specific cuprind tipuri de proiecte care au ca scop îmbunătățirea mediului rural și creșterea eficienței energetice. Reducerea consumului energetic reprezintă un obiectiv major al Strategiei Europa 2020. Atât îmbunătățirea calității vieții în mediul rural, cât și îmbunătățirea eficienței energetice vor contribui la reducerea consumului energetic al localităților.

Îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor, creșterea calității aerului din comună reprezintă modalități eficiente prin care localitățile sunt revitalizezate. Astăzi, în lumea întreagă se practică refuncționalizarea clădirilor industriale și scoaterea lor în extravilanul localităților, astfel încât activitatea acestora să nu afecteze calitatea vieții cetățenilor.

Pentru a putea atinge obiectivul specific 1.1., administrația publică locală a comunei și-a propus câteva proiecte care să ajute la creșterea calității vieții cetățenilor, și anume:

- ❖ înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent din spațiile comune ale clădirilor cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață;
- ❖ extinderea rețelelor de energie electrică și utilități pentru zonele nou introduse în intravilan;
- ❖ introducerea de centrale termice în toate clădirile administrative;
- ❖ reamenajarea zonei centrale a satului Lisa – reședință de comună;
- ❖ realizarea infrastructurii de canalizare în toate satele comunei.
- ❖ dezvoltarea rețelelor de utilități în toate satele aparținătoare
- ❖ dotarea unităților sanitare

➤ **Obiectiv specific 1.2. – Creșterea competitivității comunei Lisa la nivel județean și, implicit, regional.**

Creșterea competitivității nu trebuie privită ca un proces de exploatare a avantajelor pe termen scurt (de ex: costul redus al forței de muncă), ci ca un proces de construire a unei structuri economice bazate pe investiții de capital și pe cercetare, dezvoltare și inovare. Altfel spus, articularea unei perspective de convergență pe termen mediu și lung și integrarea cu succes a pieței românești trebuie să aibă în vedere dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere.

În ciuda progreselor înregistrate în privința dezvoltării, eficientizării și reglementării sectorului public, în raport cu sectorul economic și oferirea de servicii publice de calitate, accesul autorității publice locale rămâne încă limitat. În plus, utilizarea unor tehnologii și echipamente cu durata de viață depășită, și a legislației depășite, nesigure și fluctuante, reduce drastic productivitatea în majoritatea sectoarelor publice și economice.

Comuna Lisa trebuie să-și crească rolul în teritoriu prin susținerea întreprinzătorilor locali și valorificarea terenurilor agricole, iar pentru acest lucru, va implementa următoarele proiecte:

- ❖ Realizarea unui sistem de irigații pentru terenurile agricole;
- ❖ Amenajarea cursurilor de apă care străbat localitățile;
- ❖ Înființarea unei tabere școlare/studentești de creație artistică/echitație; reînvierea meșteșugurilor tradiționale: covoare, costume tradiționale, prelucrarea lemnului;
- ❖ Asigurarea zonelor de dezvoltare în domeniul serviciilor, industriei de producție și depozitare, prin extinderea intravilanului și asigurarea infrastructurii tehnico-edilitare.
- ❖ Dotarea unităților de învățământ

OBIECTIVUL STRATEGIC 2. Dezvoltarea economică a comunei Lisa și dezvoltarea unui turism stabil și durabil, în acord cu mediul înconjurător.

În prezent, intensitatea și complexitatea procedeele economice nu mai pot fi abordate fără a se ține cont și de aspectele ecologice. Mediul înconjurător și dezvoltarea economică sunt legate, primul fiind locul în care trăim, iar cea de-a doua reprezintă ceea ce facem pentru îmbunătățirea și păstrarea condițiilor în care trăim.

O creștere economică puternică, antrenează o presiune crescută asupra mediului înconjurător, putând avea efecte negative prin deșeurile rezultate, emisii poluante, transformarea spațiului public. Pe de altă parte, dezvoltarea și creșterea economică poate avea și efecte pozitive asupra mediului înconjurător, permițând alocarea mijloacelor financiare consistente pentru implementarea politicilor de mediu, favorizarea nivelului de trai, a confortului și a educației, accelerarea progresului tehnic.

Comuna Lisa și împrejurimile acesteia sunt înzestrate cu o diversitate de elemente de patrimoniu natural. Atractivitatea în creștere pentru turiști este reflectată în tendința pozitivă în ceea ce privește traficul turistic. Însă, industria turismului presupune, mai mult decât orice alt domeniu, un efort colaborativ, implicând atât autoritățile locale și locuitorii comunei, cât și agenți economici cu activități turistice și conexe sau organizații non-guvernamentale.

Turismul își pune amprenta în mod hotărâtor asupra economiei mondiale, datorită potențialului său economic și de ocupare a forței de muncă, precum și implicațiilor sale sociale și de mediu.

Dezvoltarea turismului reprezintă, prin urmare, o provocare în ceea ce privește colaborarea și facilitarea de parteneriate inter-instituționale, în vederea unei dezvoltări economice durabile. Diversificarea serviciilor turistice, asigurarea de spații de cazare și pentru organizarea diverselor evenimente (târguri, expoziții, festivaluri, etc.), oferirea unor activități și pachete turistice, sunt esențiale pentru a asigura un flux turistic, pentru a crește durata de ședere precum și, implicit, veniturile reținute în comunitate.

- **Obiectiv specific 2.1. – Creșterea atractivității comunei și a numărului de turiști prin valorificarea și promovarea turismului**

Segmentul economic, unul dintre cele importante și una din direcțiile pe care comuna Lisa trebuie să meargă și din punct de vedere strategic, este dezvoltarea turismului. Beneficiind de un cadru natural extrem de favorabil și un izvor termal nevalorificat și necercetat, Lisa poate să se dezvolte pe această nișă a turismului.

Proiectele propuse pentru a putea atinge obiectul specific 2.1., sunt:

- ❖ Punerea în valoare din punct de vedere turistic a satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei, zona turistică Lisa- Breaza (locuri agrement, promenadă, piste de biciclete, etc);
- ❖ Dezvoltarea facilităților de agrement prin punerea în valoare a cetății Negru Vodă.

➤ **Obiectiv specific 2.2. – Creșterea investițiilor în turism prin dezvoltarea activităților specifice și promovarea comunei și ca obiectiv turistic**

Un potențial mare de creștere o au afacerile complementare, cele care realizează produse cu specific local, serviciile de organizare de evenimente și orice alt produs sau serviciu care poate să se afle în "coșul de cumpărături" al turistului poate genera acel efect orizontal necesar dezvoltării economiei.

O altă direcție inovatoare în ceea ce privește dezvoltarea turismului este crearea de circuite turistice care să poată fi urmărite și personalizate. Acestea, fiind extrem de atractive, așa-numitele circuite turistice virtuale, contribuie atât la promovarea opțiunilor turistice din zonă, cât și la creșterea vânzărilor în mediul electronic. Integrarea turismului de agrement cu turismul montan, a cicloturismului, chiar și cu cel de afaceri, reprezintă modele de afaceri care pot crește exponențial interesul pentru a include Lisa în agenda de vizitare a turistului.

Proiecte:

- ❖ Extinderea intravilanului și asigurarea infrastructurii necesare dezvoltării domeniului turistic destinat sporturilor de iarnă și de agrement;
- ❖ Înființarea unui muzeu tradițional comunal;
- ❖ Participarea la targurile de turism și promovarea comunei Lisa.

➤ **Obiectiv specific 2.3. – Susținerea și asigurarea infrastructurii necesare dezvoltării investițiilor private din comuna Lisa**

Măsurile identificate pentru realizarea obiectivului specific cuprind tipuri de proiecte care au ca scop susținerea și dezvoltarea investitorilor privați din comună.

De aceea, în acest scop, proiectele pe care autoritatea publică locală își propune să le implementeze pentru atingerea obiectivului specific, sunt:

- ❖ Reabilitarea celor trei terenuri de sport existente în comună;
- ❖ Modernizarea străzilor în toate localitățile din comuna Lisa;
- ❖ Realizarea infrastructurii de canalizare în toate satele comunei
- ❖ Dezvoltarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare în sistem centralizat în cele două sate de vacanță
- ❖ Dezvoltarea rețelelor de alimentare cu gaze naturale în Breaza și parțial Lisa.

OBIECTIVUL STRATEGIC 3. Mediul înconjurător și comunitatea – integrarea cadrului natural și uman în vederea unei dezvoltări durabile și a creșterii calității vieții, serviciilor publice și infrastructurii social – educaționale.

Ideea care stă la baza conceptului de "dezvoltare durabilă" este aceea de a asigura o calitate mai bună a vieții pentru toți locuitorii planetei, atât pentru prezent, cât și pentru generațiile viitoare.

Dezvoltarea durabilă se bazează pe un set de valori care va ghida viitorul model de progres economic și social, valori care vizează mai ales omul și nevoile sale prezente și viitoare, mediul natural – protejarea și conservarea acestuia, precum și atenuarea deteriorării actuale a ecosistemelor.

Patrimoniul natural și cultural sunt parte a capitalului și a identității teritoriale. Valorile ecologice, calitatea mediului și avantajele culturale sunt cruciale pentru bunăstare și pentru perspectivele economice, oferind oportunități unice de dezvoltare. Exploatarea excesivă a acestor resurse, pentru a satisface cererea în creștere, precum și riscurile industriale pot cauza daune serioase și periclita dezvoltarea teritorială.

Comuna Lisa susține participarea activă a cetățenilor ei la viața economică, socială și culturală, asigurând oportunități de acces la educație și condiții decente de viață. Deasemenea, administrația publică locală susține și promovează întreprinderile mici și mijlocii care au ca obiect de activitate producerea de produse din sectorul agricol și agrozootehnic.

➤ **Obiectiv specific 3.1. – Creșterea calității mediului înconjurător și a clădirilor prin susținerea și promovarea energiilor regenerabile**

Protejarea biodiversității este o altă măsură de dezvoltare durabilă, proiectele propuse de autoritățile din Lisa pentru îmbunătățirea calității cursurilor de apă, împădurirea terenurilor degradate și neproductive, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor, etc. contribuind la creșterea calității aerului și mediului înconjurător din comună.

Clădirile au un mare impact asupra dezvoltării durabile. De la eficiența lor energetică, subiectul cel mai întâlnit în abordările de tip "Smart buildings", până la accesibilitate, siguranță și chiar aspect exterior, problematica ridicată de clădiri este complexă.

În cazul clădirilor existente principala problemă este cea a eficientizării pentru a asigura alimentarea din surse de energie regenerabilă, izolarea termică pentru o încălzire eficientă și sistemele de siguranță care să permită gestionarea principalelor riscuri.

Majoritatea problemelor se pot rezolva prin intervenții (renovare, consolidare, izolare) sau atașarea de sisteme suplimentare. Marea provocare în acest caz este găsirea acelor soluții care fac intervenția eficientă din punctul vedere al costurilor, deoarece unele clădiri nu au fost proiectate în această perspectivă.

O altă direcție este folosirea acoperișurilor sau pereților clădirilor pentru instalarea de panouri solare de încălzire sau fotovoltaice care să permită atingerea totală sau parțială a autonomiei energetice a clădirilor.

O altă sursă de ineficiență vine din operarea clădirilor. Sunt multe cazuri în care există consum de energie inutil datorită unui comportament al utilizatorilor care nu ține cont de impactul asupra mediului.

O hartă a consumului de energie care să evidențieze unde apare risipa și care este impactul asupra mediului poate fi elementul cheie dintr-o campanie de conștientizare care să modifice comportamentul utilizatorilor.

Pentru clădirile noi punctul cel mai important este crearea unor bune practici care să permit înglobarea în proiect a celor mai moderne și eficiente soluții, fiind trasată o linie directoare pentru dezvoltarea ulterioară a comunei.

De aceea, cu scopul de a crește calitatea vieții cetățenilor, autoritatea publică locală propune o serie de proiecte, fără a se limita la acestea:

- ❖ Elaborarea programului de dezvoltare a spațiilor verzi, cu respectarea principiilor ecologice
- ❖ Amenajare/dezvoltare noi spații verzi (parcuri și grădini publice, locuri de joacă)
- ❖ Reabilitare și extindere spații verzi, publice și de agrement și dezvoltarea perdelelor de protecție și a aliniamentelor stradale
- ❖ Campanii de conștientizare și programe de educare pentru protecția biodiversității, gestionarea deșeurilor

- ❖ Extinderea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor la nivelul comunei.
- ❖ Realizarea cadastrului verde al comunei

➤ **Obiectiv specific 3.2. – Creșterea performanței instituțiilor publice, dezvoltarea serviciilor publice și infrastructurii social - educaționale**

Una din cele mai stringente probleme generată de dezvoltarea accelerată a localităților este asigurarea utilităților.

Calitatea vieții și dezvoltarea durabilă depinde de înțelegerea problemelor cu care se confruntă comuna în asigurarea utilităților și asigurarea de soluții rapide și eficiente.

Creșterea performanței serviciilor publice se poate face printr-o serie de proiecte, fără a se limita la acestea:

Măsurarea parametrilor poate fi realizată prin conceperea și implementarea unui sistem integrat de senzori și analize care să ofere în timp real informația privind funcționarea sistemelor de utilități;

- ❖ Refacere trotuare și rigole de scurgere a apei în comună;
- ❖ Modernizarea celor două poduri pe DC75A peste râul Lisa și realizarea unui pod nou peste pârâul Breaza în localitatea Pojorta; modernizarea infrastructurii de drumuri în toate satele;
- ❖ Realizarea rețelei de alimentare cu apă și canalizare ape menajere în sistem centralizat pentru cele două sate de vacanță;
- ❖ Realizarea rețelei de canalizare în toate satele comunei;
- ❖ Introducerea rețelei de alimentare cu gaze naturale în Breaza și parțial Lisa
- ❖ Modernizare drumuri agricole.
- ❖ Modernizarea și dotarea specifică a instituțiilor educaționale (școli și grădinițe)
- ❖ Modernizarea și dotarea specifică a dispensarului

4.6. PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTARE ȘI PROGRAMUL DE INVESTIȚII PUBLICE PROPUSE PRIN PLANUL URBANISTIC GENERAL AL COMUNEI LISA

OBIECTIV SPECIFIC	MĂSURI	ACȚIUNI/ DENUMIREA INVESTIȚIILOR	SURSE POTENȚIALE DE FINANȚARE	PERIOADA DE IMPLEMENTARE
OBIECTIVUL STRATEGIC 1 - Dezvoltarea, regenerarea și competitivitatea comunei LISA la nivel teritorial – județean și regional.				
1.1. Creșterea calității vieții în comuna Lisa	1.1.1. Îmbunătățirea mediului rural	1. Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent din spațiile comune ale clădirilor cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață	Buget local	2021 - 2031
		2. Extinderea rețelelor de energie electrică și utilități pentru zonele nou introduse în intravilan	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		3. Introducerea de centrale termice și eficientizarea energetică a clădirilor administrative	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		6. Reamenajarea zonei centrale a satului Lisa – reședință de comună	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		7. Realizare a rețelei de canalizare în sistem centralizat toate satele comunei	Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		8. Realizarea rețelei de alimentare cu gaze naturale în Breaza și parțial Lisa		
1.2. Creșterea competitivității comunei Lisa la nivel județean și, implicit, regional	1.2.1. Susținerea întreprinzătorilor locali și valorificarea terenurilor agricole în scopul dezvoltării	1. Realizarea unui sistem de irigații pentru terenurile agricole	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		2. Amenajarea cursurilor de apă care străbat localitățile/praguri de fund pe pâraiele Lisa și Breaza	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		3. Înființarea unei tabere școlare/studentești de creație artistică/echitație; reînvierea meșteșugurilor tradiționale: covoare, costume tradiționale, prelucrarea lemnului	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		4. Asigurarea zonelor de dezvoltare în domeniul serviciilor, industriei de producție și depozitare, prin extinderea intravilanului	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		5. Dotarea unităților de învățământ	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031

OBIECTIVUL STRATEGIC 2 - Dezvoltarea economică a comunei LISA și dezvoltarea unui turism stabil și durabil, în acord cu mediul înconjurător.			
2.1. Creșterea atractivității comunei și a numărului de turism prin valorificarea și promovarea turismului	2.1.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice	1. Punerea în valoare din punct de vedere turistic a satelor de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei, precum și a zonei turistice Lisa- Breaza (locuri agrement, promenadă, piste de biciclete, etc)	Buget Local Fonduri nerambursabile 2021 - 2031
		2. Dezvoltarea potențialului de agrement prin punerea în valoare a cetății Negru Vodă și reabilitarea muzeului de etnografie din Breaza	Buget Local Fonduri nerambursabile 2021 - 2031
		3. Amenajare locuri de joacă pentru copii, spații de agrement și zone verzi	Buget Local Fonduri nerambursabile Fonduri private 2021 - 2031
2.2. Creșterea investițiilor în turism prin dezvoltarea activităților specifice și promovarea comunei și ca obiectiv turistic pentru turismului	2.2.1. Creșterea afacerilor complementare care realizează produse locale	1. Extinderea intravilanului și asigurarea infrastructurii necesare dezvoltării domeniului turistic destinat sporturilor de iarnă și de agrement	Buget Local 2021 - 2031
		2. Punerea în valoare a tuturor instalațiilor tehnice acționate de forță hidrolică a pârâului Lisa: <ul style="list-style-type: none"> • Muzeul „La Vâltori” (1850) – Complexul de prelucrare a straielor Greavu Viorel • Moara pentru obținerea făinei - Greavu Vasile • Cazan pentru distilat rachiu - Paler Gheorghe 	Buget Local Fonduri nerambursabile 2021 - 2031
		3. Participarea la targurile de turism și promovarea comunei Lisa	Buget Local 2021 - 2031
2.3. Susținerea și asigurarea infrastructurii necesare dezvoltării investițiilor private din comuna Lisa	2.3.1. Proiecte pentru susținerea investitorilor privați locali și a infrastructurii necesare dezvoltării	1. Reabilitarea celor trei terenuri de sport existente în comună	Buget Local Fonduri nerambursabile 2021 - 2031
		2. Modernizarea străzilor în toate localitățile din comuna Lisa	Buget Local Fonduri nerambursabile 2021 - 2031
		3. Înfăințarea infrastructurii de canalizare în toate satele comunei	Buget Local Fonduri nerambursabile 2021 - 2031
OBIECTIVUL STRATEGIC 3 - Mediul înconjurător și comunitatea – integrarea cadrului natural și uman în vederea unei dezvoltări durabile și a creșterii calității vieții, serviciilor publice și infrastructurii social – educaționale.			
		1.Elaborarea programului de dezvoltare a spațiilor verzi,	Buget Local 2021 - 2031

3.1. Creșterea calității mediului înconjurător și a clădirilor prin susținerea și promovarea energiilor regenerabile	3.1.1. Protejarea biodiversității, calității aerului și mediului înconjurător	cu respectarea principiilor ecologice	Fonduri nerambursabile	
		2. Amenajare/dezvoltare noi spații verzi (parcuri și grădini publice, locuri de joacă)	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		3. Reabilitare și extindere spații verzi, publice și de agrement și dezvoltarea perdelelor de protecție și a aliniamentelor stradale	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		4. Campanii de conștientizare și programe de educare pentru protecția biodiversității, gestionarea deșeurilor	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		5. Extinderea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor la nivelul comunei	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
3.2. Creșterea performanței instituțiilor publice, dezvoltarea serviciilor publice și infrastructurii social - educaționale	3.2.1. Creșterea performanței serviciilor publice și dezvoltarea acestora	1. Refacere trotuare și rigole de scurgere a apei în comună	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		2. Reabilitarea celor două poduri de pe DC75A peste râul Lisa și realizarea unui pod nou peste pârâul Breaza în Pojorta; modernizarea infrastructurii de drumuri în toate satele	Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		3. Realizarea rețelei de alimentare cu apă și canalizare ape menajere în sistem centralizat în cele două sate de vacanță	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		4. Înființarea infrastructurii de canalizare în comuna Lisa	Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		5. Modernizarea străzilor în toate localitățile din comuna Lisa	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031
		6. Introducerea rețelei de alimentare cu gaze naturale în satele Lisa- parțial, Breaza, satele de vacanță Plaiul Lisei și Luncile Brezei	Buget Local Fonduri nerambursabile	2021 - 2031

Redactat/ Întocmit

Urb. Iulia Smaranda

Cartier Negru Vodă, Str. Carpați nr. 15, bloc F5, scara A, Parter
Spațiul nr. 3, Pitești, Argeș, România
CP 110075, Tel/ Fax: 040 248 22 22 22 , 040 729 92 32 17
CUI: RO 17700610 - J03/1184/2005
www.medaresearch.ro

